

Frost Péter 16, Fülöp István 16, Gasz József 16, 64, Gatti Antal 94, Gabriél Pál dr. 16, Gálos Imre 94, Gere Gábor dr. 16, Geyer József 72, Glatt Adolf 64, Gyimesi László 40, Hajós György dr. 64, Hamuy Ferenc dr. 6, Hartweg Péter 64, Hauk Antal 94, Hága Ferenc 16, Herbert Vilmos 64, Hesz János 56, Hiller Gyula 16, Hipp Imre 56, Hódosi János 40, Horáček Endre 94, Höfler Teréz 56, Hucker Tibor 16, Hübner Ilona 56, Kálóczy Mihály 6, 64, Kántor György 94, Kápolnay Zsigmond dr. 64, Kerekes Károly 16, Keresztes Imre 86, Kerényi György 56, Kirschner János 56, Kirschner József dr. 64, Kiss Lajos 100, Klár Márton 55, Klettlinger János 94, Klencz Alajos 64, Koch Ede 6, Koch Nándor dr. 94, Koltai Ádám 86, Komócsy István 6, Kondits Lajos 40, Konez István 100, Kosztrabszky Györgyi 86, Kovács Kálmán 16, 100, Kóvágyó Péter dr. 16, 55, Kristóf József 86, Kriszta Mátyas 40, Lajos Gyula 6, Laczko Sándor 86, Lányi Károly 72, Légár Pál dr. 40, Léja Ede 64, Lovag Katalin 94, Löhr Károly 64, Magyar Lajos 100, Magyar Sándor 16, Mandl János 86, Merényi Katalin 40, Merkei Imre 86, v. Mezei László 55, Miklósi József 56, Mosonyi Dénes dr. 6, Müller József

100, Nagy Béla 40, Nagy Ilona 6, Nagy Sándor 6, Nagl János 16, Nádor Károly 86, Palkó Pál 86, Partl József 16, Pavlicsek János 6, Petz Vilmos 94, Piliván Mihály dr. 16, Piller Ferenc 56, Plichta Béla 40, Pohli Ferenc 16, 55, Polgár Anna 86, Prettl József 40, Radnai Mária 48, 56, Reisz Lajos 40, Reinhardt György 86, Resch János 16, 64, Róth József 86, Salamon Márton 40, Sass Dezső 64, Sasvári József 72, Sárközi Gyula 94, Simon Lajos 16, Somsich Sándor 94, Staub Ádám 40, Steiner Ferenc 16, Sudár Dezső 16, 100, v. Szalay Sándor 64, Szeitz József 48, Szilágyi Géza 94, Szentkirályi Ede 94, Tabbely M. Skolasztika 72, Talabér György 40, Takács József 64, Taksonyi József dr. 40, Tasnádi András 56, Tasnádi József 40, Tarnai József 72, Tényi György 94, Tokaji József 94, Tompics János 94, Tóth Lajos 86, Troszt Mária 56, Varga Géza 94, Varga József 86, Varga Ferenc 72, v. Váci Ferenc 100, Vágölygyi János 40, Várnai Anna 86, Wagner János 6, Weisz Vencel 94, Weisenburger József 40, Windheim József 86, Wolf József 100, Zabányi Alajos 56, Závodszyk Levente dr. 86, Zsinkó Ernő 86.

A KATOLIKUS ISKOLA 1938. ÉVI TÁRGYMUTATÓJA.

I. PÜSPÖKI RENDELETEK :

	Oldal	Oldal
Beiratási díjak 50%-ának beküldése a Katolikus Internátusi Alap javára. (1788/1938. isk. sz.) — — — — —	47	Elemi iskolai dalosnappi rendezése. (377/1938. sz.) — — — — — 30
Imakönyvek engedélyezése iskolai használatra. (1436/1938. isk. sz.) — — — — —	53	Elemi népiskola I. osztályába felvehető tanulók. (4004/1938. sz.) — — — — — 93
Javadalmi ingatlanok felmérési költségei. (3569/1937. isk. sz.) — — — — —	4	Ertesítő Könyvecskék kiállítása. (1885/1938. sz.) — — — — — 54
Katonák iskolai adója és párbére. (3570/1937. isk. sz.) — — — — —	4	Hajókirándulások. (1372/1938. sz.) — — — — — 40, 48
Kisegítő tanerők fizetésének havi 100 pengőre való emelése. (2777/1938. isk. sz.) — — — — —	72	Imakönyvek ajánlása. (2200/1938. sz.) — — — — — 54
Kongresszusi himnusz és eucharisztikus énekek. (3563/1937. isk. sz.) — — — — —	4	Kisebbségi oktatási rendszer bevezetésére vonatkozó határozatok. (3923/1937. sz.) — — — — — 5
Léggéltalmi Liga vandorkiállítás. (3627/1938. isk. sz.) — — — — —	84	Kisebbségi népiskolák tantervének életbe léptetése (3434/1938. sz.) — — — — — 85
Nyári gyermekmenedékhelyek. (1583/1938. isk. sz.) — — — — —	47	Kisegítő- és segédtanítók illetmény kimutásának előkészítése. (1107/1938. sz.) — — — — — 39
		Lelkigyakorlatok tanítók és tanítónők részére. (1863/1938. sz.) — — — — — 47
		Magyar Könyvnap. (2134/1938. sz.) — — — — — 55
		„Magyarsors” c. könyv ajánlása. (19/1938. sz.) — — — — — 16

II. FÓTANFELÜGYELŐI RENDELKEZÉSEK :

Autóknak országutakon való megdobálása tárgyában panasz (1584/1938. sz.) — — — — —	48	Órarend-minták kiadása. (1048/1938. sz.) — — — — — 18, 55
Beiratások időpontjának a községi előjárásokkal való közlése (1275/1938. sz.) — — — — —	39	Órarendi hibaiagazítás. (1445/1938. sz.) — — — — — 39
Blandl György: „Az egyházközségi vagyonkezelés” c. mű ajánlása. (3627/1937. sz.) — — — — —	4	Osztálybeosztás az elemi népiskolákban. (3489/1938. sz.) — — — — — 85
Egyházközségi képviselőtestületek szabványosuló megalakulása és tagjainak szabványosuló joga. (1062/1938. sz.) — — — — —	54	Osztatlan iskolák heti óraszám. (3843/1937. sz.) — — — — — 5
		Óvodai helyiségek rendeltetésüktől eltérő célokra felhasználásának korlátozása. (2664/1938. sz.) — — — — — 85

Oldal.	Oldal.
Rövidített óras napok órendje. (2139/1938. sz.) — — — — 55	Siklósi esperesi tanítói kör 1938. május 21. ülése. — — — — — 77
Segédtanítók hivatali esküvétele. (3551/1938. sz.) — — — — 86	Szentlőrinci esperesi tanítói kör 1938. május 12. ülése. — — — — — 93
Tanítói Névár részére adatok beszolgáltatása. (3917/1937. sz.) — — — — 5, 15	Szentlőrinci esperesi tanítói kör 1938. október 5. ülése. — — — — — 99
Tanítói Névár beszerzése. (1831/1938. sz.) 48	Pécségházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület pályadíjnyertes munkáinak kiadása. — — — — 6
Tanítói és kántortanítói állásra vonatkozó pályázati hirdetések zövege. (682/1938. sz.) — — — — — 39	Pécségházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület 1938. április 28. választmányi ülésére meghívó. — — — — — 34
Tanítók betegezhadságának bejelentése a kir. tanfelügyelői hivatalnál. (1984/1938. sz.) — — — — — 55	Pécségházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület 1938. április 28. választmányi üléséről tudósítás. — — — — — 43
Tanítóknak a választói névjegyzék összeállításánál leendő igénybevétele. (2506/1938. sz.) — — — — — 64	Pécségházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület 1938. június 11. közgyűlésére meghívó. — — — — — 41, 49
Tanítóválasztási iratok felterjesztése a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz. (2351/1938. sz.) — — — — 63	Pécségházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület 1938. június 11. közgyűléséről tudósítás. — — — — — 57
Tanítóválasztások már július hó folyamán is megtarthatók. (2343/1938. sz.) — — — 63	
Továbbképző tanfolyamon óvónők részvétele. (2809/1938. sz.) — — — — — 72	
Vasuti arcképes igazolványok térítési díja. (904/1938. sz.) — — — — — 39	
„Vezérkönyv” agrárfülfűzési vezetők számára. (797/1938. sz.) — — — — — 39	
Visszaszatolt terület ifjúsága számára ifjúsági könyvek gyűjtése. (4545/1938. sz.) — 100	

III. EGYESÜLETI ÉLET:

Dombóvári esperesi tanítói kör 1938. május 18. ülése. — — — — — 77	
Értényi esperesi tanítói kör 1938. május 18. ülése. — — — — — 78	
Gödrei esperesi tanítói kör 1937. október 19. ülése. — — — — — 13	
Gödrei esperesi tanítói kör 1938. május 10. ülése. — — — — — 93	
Gödrei esperesi tanítói kör 1938. október 5. ülése. — — — — — 99	
Mágocsi esperesi tanítói kör 1938. május 17. ülése. — — — — — 93	
Mohácsi esperesi tanítói kör 1938. május 17. ülése. — — — — — 70	
Pécsi esperesi tanítói kör 1938. május 18. ülése. — — — — — 70	

IV. CIKKEK:

<i>Barabás András:</i> „A fogalmazványok tárgyainak megválasztása.” — — — — — 82	
„Aktuális nemzetnevelés.” — — — — — 96	
<i>Bárd Ferenc:</i> „A korszerű pedagógia problémái.” — — — — — 49	
„A tanító egyénisége.” — — — — — 76	
<i>Bérczi József:</i> „Tanítószemináriumi bevezető előadás.” — — — — — 87	
<i>Bodó László:</i> „Családlátogatás.” — — — — 41	
„Lelkigyakorlatok.” — — — — — 69	
„Milyen akadályokba ütközik napjainkban az iskola nevelő és oktató munkája és hogyan küzdhetjük le ezeket?” — — — — — 79	
„Gondolatok egy kiállítás nyomán.” — — — — — 88	
<i>Fekete János:</i> „Milyen a gyermek?” 13, 30, 38, 45, 51, 61, 83, 91, 97	
<i>Garády Magda:</i> „Érzékeny gyermek.” — — — 2	
<i>Gasz Antal:</i> „Várjuk a karácsonyt.” — — — 95	
<i>Gábrriel Pál dr.:</i> „A mi szentévünk.” — — — 1	
„Eucharisztia és ifjúság.” — — — — — 32	
„Szent István király pedagógiai hagyatéka.” — — — — — 65	

Oldal.	Oldal.
<i>Koudela Gyula:</i> „Beszámoló az 1937. évi budapesti pedagógiai tanfolyamról.” 68	Iskolatársi találkozó. — — — — — 64
<i>Pálinkás Etelka:</i> „A kat. tanító szerepe a nagy kat. megmozdulásban.” — — — — 9	Julian Egyesület által kitértetett tanfők. — 59
<i>Piltován Mihály dr.:</i> „Harc a gyermekért.” 73	Kanonoki kinevezések. — — — — — 6, 100
<i>v. Székly Pál:</i> „Tizenhatezer” — — — 18	Kerületi iskolátogatói kinevezések. 6, 16, 86
„Hitfelekezeti tanítók gyakorlóiskolai tanítói vizsgálata.” — — — — 36	Kerületi tanfelügyelői kinevezések. — 16, 48
—: „Tanítónövendékek a fórumon.” 50	„Komócsy István Segélyalap”-ból kiutaltások. — — — — — 38
—: „Pécségházmegyei irkák.” — — — — 51	Községi missziós szemináriumba felvétel. — 43
	Körzeti iskolafelügyelői megbízatás. — 94, 100
	Kővágy Péter dr. elhunytja. — — — — 55
	Magyarországi Tanítók Eötvös alapja. — 92
	Missza Solemnisse meghívók. — — — — 55
	Miniszteri elismerés. — — — — — 16
	Névváltoztatás. — — — — — 40, 100
	Női Lelkigyakorlatos Otthon. 40, 56, 78, 100
	Pécségházmegyei róm. kat. tanítók fegyelmi tanácsának újjászervezése. — — — — 16
	Pécségházmegyei róm. kat. tanítók fegyelmi tanácsának elnöke. — — — — — 100
	Pécsi püspöki tanítóképző-intézet a Felvidékről. — — — — — 96
	Sancta Maria Női Otthon Egyesület Leánynevelő Intézete. — — — — — 64
	„Schutzengel” c. imakönyv. — — — — — 56
	Szentgotthárdi és Svábhegyi iskolai szanatórium. — — — — — 72
	Tanítói kinevezések. 6, 40, 64, 86, 94, 100
	Tanítói Névár. — — — — — 56
	Tanítók előléptetése a VII. fizetési osztályba. 72
	Tanterületi ter. főigazgatói kinevezés. — 94
	Vasuti arcképes igazolványok. — — — — 100
	Vitézeti avatás. — — — — — 56

V. HATÁRIDŐ EMLÉKEZTETŐ:

1. szám, 4. oldal; 2. szám, 15. oldal; 3. szám, 21. oldal; 4. szám, 37. oldal; 5. szám, 47. oldal; 6. szám, 53. oldal; 7. szám, 63. oldal; 8. szám, 71. oldal; 9. szám, 78. oldal; 10. szám, 81. oldal; 11. szám, 92. oldal; 12. szám, 99. oldal.	
---	--

VI. IRODALOM:

„Buvár.” — — — — — 6, 94	
<i>Drozd Gyula, Móra József és Móra László:</i> „A fogalmazás tanítása a népiszkolák II–VI. osztályában.” — — — — — 16	
„Énekszó.” — — — — — 94	
<i>Faust Antal:</i> „Nyitott szemmel keleten.” 16	
Kárpátoktól—Ardriád.” — — — — — 56	
„Korunk Szava.” — — — — — 6	
„Magyar Kórus.” — — — — — 56	
„Napszorg az iskolában.” — — — — — 56	
„Száz népi játékdal.” — — — — — 56	

VII. HÍREK:

Apáti kinevezések. — — — — — 86	
Bérmálás. — — — — — 40	
Doktorrá avatás. — — — — — 64	
Egyesített községek nevei. — — — — — 100	
Egyházmegyei hírek. — — — — — 16, 40, 100	
Eucharisztikus díszgyűlés Sásdon. — — — 48	
Főtanácsosi cím adományozása. — — — — 72	
Halálhírek. — — — — — 16, 40, 55, 78, 86, 94	
Helyettes főtanfelügyelői kinevezés. — — 16	
Igazgatótanítói kinevezések. 6, 55, 64, 86, 94	
Igazgatói cím adományozása. — — — — 6, 48, 72	
Internátusi pályázat. — — — — — 53	

VIII. SZEMÉLYI HÍREK*:

Albert József 100, Antal Gábor 86, Balajthy Vilma 94, Balázs Vilmos 100, Barabás András 56, Barakovics Vilmos 100, Bárd Ferenc 100, Báter Anna 86, Bella Mária 94, Bencze László dr. 6, 16, Berze Nagy János dr. 72, Bodó László 86, Bozsó Margit 86, Bucsi Ignác 64, Budavári László 40, Bujdosó Tibor 100, Csaba Károly 64, Császár Géza 64, Csentő János 94, Dékány István 16, v. Dömösi József 40, 56, v. Edelényi András 56, Elm Sebestyén 40, Faluhelyi József 64, Faust Antal 16, Fájth Jenő 86, Fejes Károly 48, Fent Gyula 100, Ferenczi István 56, Firényi Pál 56, Fodor József 78, Földesi Ferenc 6,

* A nevek utáni számok az oldalzámokat jelzik.

Frost Péter 16, Fülöp István 16, Gasz József 16, 64, Gatti Antal 94, Gabriél Pál dr. 16, Gálos Imre 94, Gere Gábor dr. 16, Geyer József 72, Glatt Adolf 64, Gyimesi László 40, Hajós György dr. 64, Hanuy Ferenc dr. 6, Hartweg Péter 64, Hauk Antal 94, Hága Ferenc 16, Herbert Vilmos 64, Hesz János 56, Hiller Gyula 16, Hipp Imre 56, Hódosi János 40, Horáček Endre 94, Höfler Teréz 56, Hucker Tibor 16, Hübner Ilona 56, Kálóczy Mihály 6, 64, Kántor György 94, Kápolnay Zsigmond dr. 64, Kerekes Károly 16, Keresztes Imre 86, Kerényi György 56, Kirschner János 56, Kirschner József dr. 64, Kiss Lajos 100, Klár Márton 55, Klettlinger János 94, Klencz Alajos 64, Koch Ede 6, Koch Nándor dr. 94, Koltai Ádám 86, Komócsy István 6, Kondits Lajos 40, Konez István 100, Kosztrabszky Györgyi 86, Kovács Kálmán 16, 100, Kóvágyó Péter dr. 16, 55, Kristóf József 86, Kriszl Mátyas 40, Lajos Gyula 6, Laczko Sándor 86, Lányi Károly 72, Légár Pál dr. 40, Lója Ede 64, Lovag Katalin 94, Löhr Károly 64, Magyar Lajos 100, Magyar Sándor 16, Mandl János 86, Merényi Katalin 40, Merkei Imre 86, v. Mezei László 55, Miklósi József 56, Mosonyi Dénes dr. 6, Müller József

100, Nagy Béla 40, Nagy Ilona 6, Nagy Sándor 6, Nagl János 16, Nádor Károly 86, Palkó Pál 86, Partl József 16, Pavlicsek János 6, Petz Vilmos 94, Piliván Mihály dr. 16, Piller Ferenc 56, Plichta Béla 40, Pohli Ferenc 16, 55, Polgár Anna 86, Prettl József 40, Radnai Mária 48, 56, Reisz Lajos 40, Reinhardt György 86, Resch János 16, 64, Róth József 86, Salamon Márton 40, Sass Dezső 64, Sasvári József 72, Sárközi Gyula 94, Simon Lajos 16, Somssich Sándor 94, Staub Ádám 40, Steiner Ferenc 16, Sudár Dezső 16, 100, v. Szalay Sándor 64, Szeitz József 48, Szilágyi Géza 94, Szentkirályi Ede 94, Tabbely M. Skolasztika 72, Talabér György 40, Takács József 64, Taksonyi József dr. 40, Tasnádi András 56, Tasnádi József 40, Tarnai József 72, Tényi György 94, Tokaji József 94, Tompics János 94, Tóth Lajos 86, Trostl Mária 56, Varga Géza 94, Varga József 86, Varga Ferenc 72, v. Váci Ferenc 100, Vágvölgyi János 40, Várnai Anna 86, Wagner János 6, Weisz Vencel 94, Weisenburger József 40, Windheim József 86, Wolf József 100, Zabányi Alajos 56, Závodszyk Levente dr. 86, Zsinkó Ernő 86.

A KATOLIKUS ISKOLA 1938. ÉVI TÁRGYMUTATÓJA.

I. PÜSPÖKI RENDELETEK :

	Oldal	Oldal	
Beiratasi díjak 50%-ának beküldése a Katolikus Internátusi Alap javára. (1788/1938. isk. sz.)	— — — — 47	Elemi iskolai dalosünnep rendezése. (377/1938. sz.)	— — — — 30
Imakönyvek engedélyezése iskolai használatra. (1436/1938. isk. sz.)	— — — — 53	Elemi népiskola I. osztályába felvehető tanulók. (4004/1938. sz.)	— — — — 93
Javadalmi ingatlanok felmérési költségei. (3569/1937. isk. sz.)	— — — — 4	Értesítő Könyvecskek kiállítása. (1885/1938. sz.)	— — — — 54
Katonák iskolai adója és párbere. (3570/1937. isk. sz.)	— — — — 4	Hajókirándulások. (1372/1938. sz.)	— 40, 48
Kisebítő tantervek fizetésének havi 100 pengőre való emelése. (2777/1938. isk. sz.)	— 72	Imakönyvek ajánlása. (2200/1938. sz.)	— 54
Kongresszusi himnusz és eucharisztikus énekek. (3563/1937. isk. sz.)	— — — — 4	Kisebbségi oktatási rendszer bevezetésére vonatkozó határozatok. (3923/1937. sz.)	— 5
Légóttalmi Liga vándorkiállítás. (3627/1938. isk. sz.)	— — — — 84	Kisebbségi népiskolák tantervének életbe léptetése (3434/1938. sz.)	— — — — 85
Nyári gyermekmenedékhelyek. (1583/1938. isk. sz.)	— — — — 47	Kisebítő- és segédtanítók illetmény kimutásának előkészítése. (1107/1938. sz.)	— 39

II. FÓTANFELÜGYELŐI RENDELKEZÉSEK :

Autóknak országutakon való megdobálása tárgyában panasz (1584/1938. sz.)	— — — — 48	„Magyarsors” c. könyv ajánlása. (19/1938. sz.)	— — — — 16
Beiratások időpontjának a községi előjárósággal való közlése (1275/1938. sz.)	— — — — 39	Órarend-minták kiadása. (1048/1938. sz.)	— — — — 18, 55
Blandl György: „Az egyházközségi vagyonkezelés” c. mű ajánlása. (3627/1937. sz.)	— — — — 4	Órarendi hibabeigazítás. (1445/1938. sz.)	— 39
Egyházközségi képviselőtestületek szabályszerű megalakulása és tagjainak szavazati joga. (1962/1938. sz.)	— — — — 54	Osztálybeosztás az elemi népiskolákban. (3489/1938. sz.)	— — — — 85
		Osztatlan iskolák heti óraszám. (3843/1937. sz.)	— — — — 5
		Óvodai helyiségek rendeltetésüktől eltérő célokra felhasználásának korlátozása. (2664/1938. sz.)	— — — — 85

IRODALOM.

alkalmazására, avagy a meglévő tantermek és tanórák megfelelő beosztásával volna-e keresztülvihető a magyar anyanyelvű tanulók magyar nyelvű oktatása. E határozatról szóló jegyzőkönyv egy példány hivatalomhoz, egy példány a kir. tanfelügyelői hivatalhoz terjesztendő fel sürgősen.

HIREK.

Kanonoki kinevezések. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága előterjesztése alapján XI. Pius pápa Ó Szentésére Dr. Mosonyi Dénes, apostoli protonotárius, olvasókanonokot a pécsi székeskáptalan nagyrépósfájára, Dr. Hanuy Ferenc, prelátus olvasókanonokká, Komócsy István, prelátus énekelőkanonokká, Koch Ede, c. apátot örkanonokká, Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Lajos Gyula, t. kanonokot mesterkanonokká és Dr. Benecze László, kasszonyfai esperesplébánost t. kanonokká nevezte ki. XI. Pius pápa Ó Szentésére Dr. Benecze László, t. kanonokot a fávólévő nagyrepóspost koadjutorává nevezte ki.

Kerületi iskolafelügyelői kinevezés. Pavlicsek János, mecsekszabolcsi igazgatótanító Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága a pécsi esperesi kerület iskolafelügyelőjévé kinevezte.

Igazgatótanítói kinevezés. Wagner János, felsőrégi és Kálóczy Mihály, rományai rk. kántortanító Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága igazgatótanítójává nevezte ki.

Igazgatói cím adományozása. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Nagy Ilona, dunaföldvári r. kat. tanítóőnök 25 évi kiváló és elismerésre méltó működéséért és magatartásáért az igazgatói címet adományozta.

Tanítói kinevezések. Nagy Sándor a dinyaiberkői és Földési Ferenc a betvehelyi rk. kántortanítói állásra segédtanítói minőségben egyháztanárságilag kinevezettek.

A Pécsyegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület pályadíjnyertes munkáinak második száma most hagyta el a sajtót. A másfél év terjedelmű füzetet, — mely a kirándulások, tanulmányi séták és a szabadtéri oktatásoknak mindinkább időszerrűbbé váló lényegével foglalkozik — a Haladás nyomda egyesületünk minden tagjának közvetlenül küldi meg. Több tanerős iskolák az összes tanórákért egyben, az igazgató címre kapják. Fogorvások szeretettel és hasznossal azoknak munkáit, akiket egyesületünk pályadíjak odaítélésével tisztelt meg!

A Búvár karácsonyi száma. Dr. Szendy Károly, Budapest székesfőváros polgármestere, mélyenszántó tanulmányt írt a Búvár most megjelent számában tudomány és erkölcs viszonyáról. A tartalmán füzetben Pázmány Péter természetudományi világgképét G r e n c s é r István ismertei. D a b i s László a népegészségügy alapvető fontosságú kérdéseiről értekezik. T o k o d y László a röntgenkutatás történelmi fontosságú évfordulójáról emlézik meg. J u h á s z Ándor érdekes cikkben számol be a hírneves bécsi etnológus, Bernatzik tanár legújabb néprajzi kutatásairól, S z i e b e r t h Imre az ötvenéves budapesti villamos történetét beszéli el. A magyar származású nagy természetbúvár, R a o u l Francé, Magyarországnak meg kiaknázására váró természeti kincseire hívja fel a figyelmet. Magyar természeti kincsek birodalmába vezet az olvasót H ó r y Lászlónak. A magyar olaj- és földgázkutatásról írt cikke is. M a g y o r Sándor a magyar lőről ad tudományosan pontos képet. J a n k o v i c h Adél az OTI keretében szervezett Képességvizsgáló Állomás munkájáról, K e r t é s z Róbert a magyar-egyiptomi kapcsolatokról ír. N é g y Nobel-díjas tudós areképt rajzolja meg C a v a l l o n i F e r e n c és V a r g h a László, az élelfalvami gyorsaságáról szól T a n g e l Harald tanulmánya, a disztingváltan ismerteti K a n a p p Oszkár. A gazdag tartalmú, száz képpel illusztrált füzetet könyvszemle, bőséges természetudományi és technikai rovatok, továbbá tudományos rejtvények egészítik ki.

Korunk Szava. S z e k f i G y u l a az irodalmi pörökéről és a magyar hitlerizmusról szóló rendkívül nagyjelentőségű tanulmányát közli a Korunk Szava karácsonyi száma, amely S z e c h e n y i György gróf és K a t o n a Jenő szerkesztésében rendkívül gazdag tartalommal megjelent. A lapot B a b i t s Mihálynak a K o r u n k Szava számára írott K a r a c s o n y i éneke vezeli be. A z u t á n M u c k e r m a n n F r i e d r i c h S. J. és S o n n e n s c h e i n karácsonyi elmélkedésit ragadják meg az olvasót. K a t o n a Jenő szármályai sorait a mai ember és a karácsony kapcsolatát érzékeltetik. S z e c h e n y i György gróf pedig a nemzet nagy értékeinek bátor védelmére buzdít. A lap gazdag tartalmát Szabados Mihály, G o g o l á k Lajos, K e r k M i h á l y, B o r s o d y István, S z o m j a s György stb. írásai egészítik ki. A K o r u n k Szava előfizetési ára egy évre 8 pengő, félévre 4 pengő, egyes szám ára 40 fillér. Ingeny mutatóvánszámot küld a kiadóhivatal. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II. Fő-utca 37/a. I. 4. sz. Telefonszám: 15-56-23. sz.

Szerkesztésért és kiadásáért felel: MIBUR SÁNDOR.
Hirdető Pécseyegyházmegyei Rk. Tanítóegyesület.

Haladás Nyomdaraugyánbányán Pécs, Hirtly-utca 21. szám.
Hirtly-é s Szent Mór-utca sorok. — Igazgató: Doersky László.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécsyegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elején.

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

Tagdíj 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incegyű Dénes-utca 9/a. (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámkiáltás is küldendő. Az előfizetési és tagdíji díjak a 45.012. sz. postafelraképkénti befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. január 1.

XXVII. évfolyam, I. szám.

A mi szentévünk.

Kettős szentévet ül a magyarság ebben az esztendőben. Megemlékezzünk első királyunkról, Szent Istvánról, aki népünket először vezette az Úr útjára és hódolunk az eucharisztikus Krisztusnak, aki erőt ad, hogy állandóan — nagy lendülettel és sziklazilárd kitartással ezen az úton járjunk.

Diesőseges, boldog jubileumi év ez az esztendő minden magyarnak — határonkon innen és határonkon túl — még Amerikában is. Mert Szent István király szellem örökisége minden magyar ember esküszik. Fajunk fennmaradásának és boldogulásának egyetlen alapja és ereje a mai feloldult, fejteletére állított világban.

Ezeket mondottam december 19-én, Budapesten, az udvari és várplébánia-templomban, a rádió által közvetített szentmiséi alkalommal. Minden igaz magyar ember valjia ezt az igazságot és éppen azért ez a szentév minden magyar emberre nagy kötelességet hárít. De senkire sem akkorát és felelősségteljeset, mint ránk, tanítókra, népevelőkre. Mindig nagy baj, ha egy nép, nemzet fia elfordulnak történelmi hazamagányaiktól, hitetlenek lesznek azokhoz az eszmékhez és gondolatokhoz, amelyek évszázadokon át lelkesítették és irányították őket. Ha ellenkező, új utakat keresnek és találnak. Ha azonban a nemzet a történelemben való ragaszgyenyűl és pusztul a történelemben való ragaszkodás és bátortalanok a mult szellemi örökségének, akkor hátrán meghazudhatjuk annak a népnek szomorú lelkeharangját.

Inog, reccog, ropog ma körülöttünk minden. Európa térképe megváltozott, de társadalmi arculata is napról-napra feltűnően átalakul. Rendben van. A haladás útját nem torlaszhatja el. Mi magyarok sem. A megnevezés, a mozdulatlanlanság az élet akonnya, mindig haladoklást jelent.

Minden megváltozhatik, átalakulhat körülöttünk. Gazdasági rendszerünk, politikai fellegzősünk, társadalmi tagozódásunk. Egynek azon-

ban nem szabad megváltoznia; érintetlenül és szeplőtelenül a réginek kell maradnia: a szellemnek, a léleknek. Mert ha nem lesz magyar a szellemünk, a lélkünk, nem lesz magyar az életünk sem.

A magyarság ezeréves multját pedig Szent István király működése és végreendeté következtében mindig az Evangélium irányította és színezte. Az eucharisztikus Krisztus, aki azért maradt közöttünk — művészi freskókkal ékesített, hatalmas városi dombokban és fehérre meszelt falusi templomokban egyaránt —, hogy gondolatait és igazságait állandóan prögző és liuktelő életé váljanak.

Emlékeztetés és áldásos év ez az esztendő akkor lesz igazán szünunkra, ha mi a viaszpula, főgökony gyermeklelkűbe diadalmas magyar ántudatot és érzéretet nevelünk; ha meggyőző szavaink, útmutató életünk révén névben, dekeink megszerezik a magyar földet, nyelvet, történelmet és ügy ragaszkodnak hozzá, hogy sem nagyobb jótételeit, sem jobb falat kenyéret nem lesznek hitelenek hozzá; ha a néklültségek és megaláztatások még jobban hozzákapszolja; ha legnagyobb büszkeségük lesz, hogy ők Szent István király unokái — magyarok.

Ebben a nevelő munkánkban támogató az eucharisztikus szentévis. A tátrapszúsítás és törökrombolás gyszós napjaiban is Krisztus erősített minket. Nemzetünk sohasem esett kétségbe. Válságos idöket él ma is a magyarság. A boldog feltámadás, a szebb jövő legfőbb záloga az ifjú nemzedék. Ha mi apró növendékeinkbe a Krisztushoz való ragaszkodás, szeretet esepetgéljük, ha szent kegelme acélozza és örzi őket a kísértésekkben, ha Evangéliumának tisztá erköltese védi véruiket és egészégüket, akkor ők nemcsak jó katolikusok, de becsületes magyarak is lesznek.

Áldásos, felejtéhetlenné ez a kettős szentévis a magyarság számára a mi munkásságunk által lesz.

Gábrriel Pál dr.

Érzékeny gyermek.

Írta: **Garódy Magda.**

Az égvőrső égi gombolyag leesett a kékő magasból és játékos kedvében elgurult alantjáró felhősök mögé, hogy azután teljes pompájában adaladalmán tűnjék fel az ég peremén, búcsút intve ennek a szegény, meggyőfőtől világnak.

A robogó vonat ablakából talán még nagyobb szívből láttam ezt a hancúrozást és szemem úgy követte, mint bukácselő gyermek az eliramodó, zizegő szilakötőt.

Egészen beleéltem magam a játékba, mert amikor a szurokfekete szegények, megállt és legigroglam róla, még mindig az égi handabandázson járt az eszem. A lángoló gombolyag-őrás szertelen, szunnyadás előtti jókedve átcsopant a néhez pillájú, alvársra készülő természetre is, piros mosolya ott fényelt réten, vetkőződő fákon, kavicson, sineken.

Éles, füsiketítő fűtlyiszó, füstgomolyag, dübörgés, meg zakatolás vetett véget e varázsnak s elsöpörte sinek, kavicsok sugárzó mosolyát.

Először, hogy a nevelés nyomán nyomban könny fakadjon, mert a megtorpanó tüzes kigyórol beteg férfit emeltek le a kavicsokra, az imént még nevető, pirosoló, apró kövekre.

Súlyos beteg lehetett, mert szemét lehunyta és arcá fehér volt, mint ősrizókás bánatos, patyolat szirma. Lassan, óvatosan vitték a kocsishoz. Ahogy azonban lefektették a szekérben, megkínzott teste véletlenül odaért annak oldalához. Összeharapta szája szélét és szeméből — amelyet most felnyitott — patakzott a könny. Krisztusi arc volt ez. A keresztet feszített Istenember képmása. Ajka nem nyílt panaszra, egy jajszó sem hagyta el azt; csak sirt embeletelti fájdalomában, akár Megváltója azon az emlékezetes délután.

Ahig néhányan voltak szemtanúi a tovarohanó Élet e szomoró epizódjának. — Kár. — Mit nem adtam volna érte, ha többen is látták! Hogy kik? A huszárkötő féltve-örzött kincsei: a ma gyermekéi. Elkényeztetett, elnevelt cseméjét. — De nemcsak ők, hanem mind-mind, akik nem is olyan régen indultak el az iskolába. Messzi városok, tanyák, fatyúk gyermekcserege, örök nyár és örök hó országának emberpalántái, enkoliptus ligetek és zuzmók hazájának szülöttéi.

Miért?

Mert valjuk be ösztént, valahol valamit elévesztettünk. A háború és az ezt követő évek végigszántottak mindnyájunkon. Kifőrlhetetlenül otthagyták nyomukat lelkünkben. Ki töb-

bet, ki kevesebbet, de mindnyájan szenvedtünk. És ebből a nagy megtépázásból menteltünk, amit menthettünk és természetesen mindenképp elmenteltünk. Kerestük kedvét. Nem tagadtunk meg tőle semmit. „Csak nekem legyen meg minden!” volt a jelszó. És elneztük kilengéseit is.

Addig lestük minden kívánságát, néztük el hibáit, ovtuk a szétlőt, — halkan mondom, mert szegyelem a dolgot — a fejünkre nőt.

Mert nekünk minden szabad — nekünk semmi.

Ö fenyegetőhöz — mi nem.

Ö gomboráskodhatik — mi a hangunkat sem emelhetjük fel.

Ö feleselhet — mi hallgassunk.

A szülő nem meri elvni, de rászólni sem szabad, mert világá megy, luminalt néi és a könyhakést emlegeti. Tanítója nem fenyitheti meg komizkodásáért és rossz bizonyítványt sem adhat neki, mert kiugrik az iskola ablakából, errei felvágja és hasonló szívet derítő dolgok talál ki.

Mindnyájan ismerjük a Práter-utcai gimnázium tragédiáját. Hetekig és hónapokig vitakoztak erről. Orvosnőanok nyilatkoztak, újságírók cikkeztek, pszichoanalitikus tanulmányok az esetet.

Akkoriban alaposan megtárgyaltak bennünket. Szemünkre vetették, hogy nem férköznék eléggé a gyermek lelkéhez, ridegek és túlszorgolatos vagyunk; ami későbbi éveire is kihat. És mert a gyermek érzékeny voltát is nagyon hangoztatták, — amelyre mi, ő szerintük — nem vagyunk tekintettel. Csak annyit jegyzek meg, hogy nekünk nem újság az érzékeny gyermek.

Hízen mindannyian azok vagyunk, lévén emberek és emnélfogva érzőlények, tehát érzékenyek is.

Érzékenyek azonban csak abban az esetben lehetünk, ha nem sértünk vele más, nem vagyunk terhére embertársainknak és lelkünk javára válik. Ezt az érzékenységet a mai gyermek nem ismeri, mert ő fontosabb mindennél. Bálvány, aki beleszoptat egy fergeteges világba, megöblált gazdasági viszonyok, háborúk és békekonzferenciák világába; akivel szemben a szülő lehetetlen, mert elfelejtett sok mindent behelvetni.

Hogy a világ nem ő körülötte forog, hanem ő alkalmazkodók embertársaihoz és a körülmezőkhez. Ha hibázik, viselje a következményt is. Jól tudja, bűnhődni kell érte. Ne hát-

ráljon meg gyáván, ne fenyegetőzzék és kétségbeesése is hiábavaló, mert tetteiért felelős. Van már annyi itélőképessége, hogy tudja, mikor cselekszik helyesen.

A gyermek lelke olyan, mint az alvó virághelyek kora reggelen. Ahogy rásüt a nap sugar, lassanként kibontja szirmát és befogadja égi vendéget: életét. Ha fény hullik az ő lelkére is kifárad az és sültekérei benne; megfűrszti a sok szépen, amiről beszélünk, amire figyelmeztetjük és amit hasznára fordít majdan.

Rejtjük észrevétlenül lelkébe azokat az eszméket, amelyek megemésztik és tartalmat adnak életének.

Tanulja meg, hogy az erőszakoskodással, síráskodással nem sokra megy. Megfélemlítés és megalkuvások meg lealacsonyítják az embert. Tudja meg, hogy ebben a nagy Világban ő csak egy elenyésző fűszál, a legemerk legaprótróbb cseppje, aki sokmillel missal: a Társadalom. A hit, a szeretet és a műveltség bátor harcosa. Akinek lennie kell, mert a Gondviselés így akarta és állította arra a helyre, ami Sorsa. Tehát ne akarjon mindig más, ne vágjon elbete a dolgoknak; Isten kezét lássa mindenben. Azt, hogy az Élet egy beláthatatlan nagy rózsafűzér, amelynek gyöngyszemeit megannyi kötelességháló fűzte össze Mindnyájunknak Atyja. Amit nekünk akkor is dicsőégesen kell lemorzsolnia — Teremtője legnagyobb dicsőségére, — ha a fájdalomast kapta osztályrésztül.

Ne tekintsen mindig befelé, hanem nyitott szemmel nézzen a nagy Mindenségbe és majd rájön, hogy valóban milyen parányi porocska a Földkerekségen, amikor meglátja szenvedő, síró, gyötörtő embertársait, akik sokkal száználomra méltóbbak, mint ő és akiket segítenie kell, ha lehet.

Meglátja majd Isten többi ajándékát is, amelyek körülötte vannak, betöltik Világát és kis szíve megindul, ha valamelyikét elveszti. Megkönyvezi a mező dermelt madarát, a még nem régen zsongó erdő haladását és a rét hervadását. S ha ilyenkor esordul a könny, hagyjuk. Mert sírni jó, sírni meggyógyas; ez a könny lelkére pereg és úgy ragyog tőle akár tejedelmek gyimánt koronája.

És ha meglátja az utat, amin haladva eljut a sok széphez, akkor sem esik kétségbe, ha csalódik, ha mindenki elhagyta is, mert amíg viselked és enyhülést talál, nem veszített semmit.

Eszembe öltik hirtelen Apám egy ismert mondása, amit már gyermekkoromban hallottam tőle és sokszor, mert sokaknak mondta és írta:

— A természet, az örök és hatalmas természet az egyedüli, amely mindig őszintén szól hozzánk, igaz barátunknak szegődik, megviszta, hitet, bátorságot, kitartást önt lelkünkbe. . .

Ha együttérez szenvedő társaival és meglátja a természet színes csodáit, megtudja azt is, hogy

kicsinyes érzékenykedésinél mennyivel nagyobb fájdalmat, szenvedést és nélkülözést viselnek el az emberek szemerebbes nélkül. Hogy trónok omlottak össze, királyok élnek számitelésban, ezrek és ezrek lettek hontalanokká, falvak békés lakói földönfutókká. Ősi feszkék hullottak szét, tervek és álmok déliabkénk foszlottak a semmiségbe. Az Élet meg vágtat tovább, és ő perig pereg sem állhat meg: talán csak éppen addig, hogy egy könnyesséppbe tekeresse, amit maga mögött hagyott. Jaj neki, ha siránkozik, mert a kíméletlen lovas kérihétel-len vágásban lesodorja egyik szakadékkába.

Egy felejthetetlen jelenet elevenedik meg előttem. Egy távoli kép, amely úgy kísér, mint világtörténelmi fényesóvája a köddel küzdő hajót.

Ott álltam Apámmal erkélyünkön. Ez akkor volt, hogy tatarodót tüttek a háborúnak. Mi legyőzöttek vártuk a győzteseket. Várta az ég, a tenger és az öböl még a szigetek is. Gyászruhában. Az ég sirt, a tenger szürke ködöppent vetett magára és a szigetek sziklahegyei sötéten, vizgalsztalanul bámulák a tengereszorst.

A kopár, meredek Karszt minden szakadékból úgy bukkantak elő feltartozhatatlanul, viragosan, dalosan, mint nyári napok hangyabolya. A föld meg-megrázkódott és nagyokat nyögött: göpögyverek, ágyúk és tankok súlya alatt. A tenger szürke zubbonyát kíméletlenül hasította szel félelmetes csatahajók, meg nyughatatlan, mindig rohangáló torpedórombolók serege. A síró ég alá gépmadarak szálltak. Szírenák búgtak, haragok kondultak és hajók arborárol, épületek ormároló lebuokt a magyar lobogó egy időre.

Kétségbeesetten tekintettem Apáma, segítségért vártam tőle. Ő azonban némán nézte a végelen vizet és amikor feljulludt belőlem a szó, csak ennyit mondott:

— Most írják a Történelem új fejezetét.

És állt merceven, sudár alakja olyan volt, mint évszázados ciprus lenn a kertben. Összehízta a szemét és úgy kémlelte a nagy, szürken gyászoló tengert. Vajjon miért? Talán újabb páncélos szörnyeteket fedeztet fel a messzeségben? Vagy lehet, hogy könnyre duzzadt szemével zöglétlen és ebbe az egyetlen cseppbe temetve veszendő hazáját, ősi fészkiünk szét hullását, az ezüstös tengert, tervei, álmait, mindent . . .

— Ma sem tudom . . .

Eladó egy igen jóminőségű, keveset használt, 5.40 m hosszú és 1.20 m széles zöldszínű és egy jóminőségű, ugyancsak keveset használt, barnaszínű, 8.20 m hosszú és 1.20 m széles linoleum-szőnyeg. Bővebb tájékoztatás szereshető: Pécs, Incezőy Dénes u. 9/1. sz. alatt.

Lapunk jelen számához postai befizető-csatlottunk, hogy a lap 1938. évi előfizetési díja (3 P) a plébániahivatalok és iskolák címére járó példányok után haladéktalanul beküldessék.

Határidő-emeleztetők.

A Katolikus Iskola 1938. évi 3 P előzetési díja az iskolapénztárak részéről a 4322. sz. csekkszámára be kellendők. — Nyugdíjirányeltek az iskolafenntartók által behajlandók. — Zárszámadások az 1937. és költségvetések az 1938. évről jóváhagyás végett az elm. főtanfelügyelői hivatalhoz be kellendők. — Pályamunkák a Pécsegyházmezei Rk. Tanfolyogésület által külföldi pályateltetők 1938. március 1-ig vitéz Székly Pál, tanfolyogpóztentési tanár, egyesületi tiszak címére: Pécs, Lőgszesszgyr-utca 10. szám. Kiküldendők. — Irkák, fizetek rendlése a második félrebe 1938. február 1-ig. — A fásitáshoz és erdősítéshez felmerült szükségletek tárgyában január 15-ig kir. tanfelügyelői hivatalnak jelentés tennők. (Katolikus Iskola 1932. szep. 1. sz.) — Az egyházközségi közigazgatási szabályok 29. §-a alapján az előző évi zárszámadási a képviselőtestületnek kell tárgyalni. — A gazdasági irányú továbbképzés (ismételő) népiskolák államségély engedélyezésére iránti kérvények kir. tanfelügyelői hivatalhoz február 15-ig bejuttatandók. (Hiv. Közlöny 1934. ápr. 15. és a Katolikus Iskola 1934. május 1. száma.)

Püspöki rendeletek.

3564/1937. szám. A kongresszusi himnusz és eucharisztikus énekek. A budapesti eucharisztikus kongresszus számára külön himnusz készült, melynek szövege és kottája most hagyta el a sajtót. Elrendelem, hogy a kongresszusi himnusz a kántorok már jóelőre betanítsák és lehetőleg minden szentségkötéltesre ismertetést alkalmával énekeltesék, hogy így dallama és szövege a közhatalmába menjen.

Ugyancsak az eucharisztikus kongresszus körmenetén 16 községment szentségi éneket fognak énekelni a résztvevő hívek. Ezek énekeinek legáltalánosabban elfogadott dallamát és szövegét a kongresszus előkészítő bizottsága kinyomtatja és minden példányának több példányban megküldi. A dolog természetéből származó önkéntes szövegnek egyöntetű dallama való éneklésre lesz szükség. Ennek megközelítő előrelése elrendelem, hogy a kántorok ezt a központi szöveget és dallamot a templomi éneklésnél már előzőleg vezessék be.

3569/1937. szám. Egyházi javadalmi ingatlanok felmérési költségei az egyházközségek terhelik. A m. kir. közigazgatási bíróságnak 17/1930. K. számú határozatát, amelyben kimondatik, hogy az egyházi javadalmi ingatlanok kataszteri felmérési költségeit nem a haszonélvező javadalmasok, hanem az ingatlan tulajdonosok egyházközségek tartoznak fizetni, alább egész terjedelmében közzéteszem:

A m. kir. közigazgatási bíróság Szakonyfalva község iskolaközségek kataszteri felmérési költség kivétele tárgyában Vas vármegye közigazgatási bizottsága által 520—1929. kb. sz. a. hozott véghatározat ellen a m. kir. belügyminiszterhez intézett, de a hatáskörű szempontból ide áttett panaszsa minősülő fellebbezését az 1896. évi 26. tc. 34. szakasza alapján tárgyalás alá vettem

Határozott:

A m. kir. közigazgatási bíróság a panasznak helyt nem ad. Indokok: az iratok szerint Deli István plébánosra 63 P. Kocsis László tanfőra pedig 34 P 70 fillér kataszteri felmérési költséget vetettek ki javadalmukhoz tartozó ingatlanok után. A nevezettek fellebbezése folytán azonban a közigazgatási bizottság a kivett felmérési költség megfizetésére az ingatlanok tulajdonosait, nevezetesen az apátistvánfalvi r. kat. egyházközséget és a szakonyfalusi iskolaközséget kötelezte. — Ez ellen a határozat ellen irányul a panasz, amelyben a panaszos azt vitatja, hogy kataszteri felmérési költségeit az ingatlanok haszonélvező plébános és tanító kötelesek fizetni. A kataszteri felméréssel felmerült költségek nem állandó és visszatérő szolgáltatások és így nem az ingatlanok jövedelmének, hanem azok állagának terhei. Ebből következik, hogy említett költségek fizetésére maguk az érdekelte ingatlan tulajdonosok lehetnek csak kötelezve, nem pedig az ingatlanokat élvező egyházi javadalmasok. A panaszolt határozat tehát a jogszabályok szempontjából nem kifogásolható. Ezért a rendelkező rész értelmében kellett határozni. — A bíróság a határozat két példányát a 97/64/1929. V. számú belügyminiszteri átirat mellékleteivel együtt Vas vármegye alispánjának azzal a felhívással adja ki, hogy a határozat egyik példányát a paaszosoknak kézbesíttesse. Kelt Budapestben, m. kir. közigazgatási bíróságnak 1937. évi január hónap 5. napján tartott ülésében. Dr. Bothos Gyula s. k. tanácselnök, Dr. Borsos Endre s. k. előadó.

3570/1937. szám. Katonák iskolaadói és párbere. A nmt. püspöki kar 1935. évi tavaszi értekezletén úgy rendelkezett, hogy elvben kimondotta ugyan a katonák iskolaadókteleltetését, tényleg azonban nem kívánja ezeket az adókat katonai személyekre kivetni és tőlük behajtani.

Felhívom azért az egyházközségek vezetősegeit, hogy ezentúl — még a múltra nézve is — ehhez a rendelkezéshez tartják magukat; ahol azonban az iskolaadó megfizetése a múltban már megtörtént, visszatérítésnek nincs helye.

A párbér fizetése alól a katonák az Adóztatási Szabályzat 3. §. 5. f) pontja értelmében mentesek.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendelkezések.

3627/1937. szám. „Az egyházközségi vagyonkezelés” c. könyv ajánlása. B. I. a. n. d. György, esp., ker. tanfelügyelő, nagymányoki plébános által kiadott, „Az egyházközségi vagyonkezelés” című könyvet az egyházközségi pénztár terhére beszerzésre ajánlom. Szerző e könyvben össze gyűjtötte és áttekinthető csoportokba foglalta az eddig is érvényben volt szabályokat, mindenhol alátámasztva azokat a jelenleg érvényben lévő

miniszteri, kir. kuriai és közigazgatási bírósági döntvényekkel és határozatokkal. E könyv az egyházközségi vezetők számára egyházközségi vagyonkezelési ügyekben igen jó szolgálatot tehet.

3843/1937. szám. Az osztalán iskolák helyi grászama. Hivatalomhoz érkezett előterjesztésekből azt látom, hogy az egytanítós (osztalán) iskoláknál működő tanítók közül többen ninesnek kellőképpen tájékozva az új püspöki Tanterv és Utasítás kapcsán kiadott óraterv helyi grászamát illetően. Ez okból közlöm, hogy az új püspöki Tanterv és Utasítás 12. oldalán, az osztalán iskolák óraterve részére előírt heti órák összegezésében a „32” szám sajátóiba, mert az ott tantárgyankint előírt és helyesen közlöt órák összege 31. E hibára a Katolikus Tanügyi Közlöny 1937. szeptember 1. számában, a 285. oldalán, „Helyreigazítás” cím alatt rámutatott s jelezte, hogy az osztalán iskolák óratervében 10. hasábján az egyes osztályok és tantervi órák száma a 32, az azonban az órák összessége téves. Az érdekelte tanítók örörendjük elkészítésénél, illetve az örörend híralók híralataik eszközésénél fenti-ekre legyenek figyelemmel.

Ez alkalmamm külön is felhívom a felügyelet alá tartozó tanítókat és tanítókéteket, hogy a Katolikus Tanügyi Közlönyben megjelenő rendeleteket mindenkor kísérjék éber figyelemmel s azokhoz szigorúan alkalmazkodjanak.

3917/1937. szám. A Pécsegyházmezei Tanító Névár részére adatok beszoalgtatása. A Pécsegyházmezei Rk. Tanfolyogésület kiadásában háromemekenki megjelenő Tanító Névár az 1938. évben újból kiadásra kerül. A Tanító Névár ezen új kiadásában tanítószagunknak az iskolán kívül végzett értekes munkásságáról is képek apanum adni, ezért az eddigi adatokon kívül, az erre vonatkozóira is szükség lesz. A Tanító Névár részére beszoalgtatandó adatokra nézve az alábbiakban rendelkezem:

1. Minden katolikus iskolánál működő tanító küldje be legkésőbb január 15-ig az illetékes plébániahivatalhoz a) iskolájára nézve: az anyagyház nevével, a község nevével, mellette zárójelben az anyagyházról való távolagságot, kisebbségi nyelvű iskola esetén annak nyelvét (német = n., horvát = h.), a mindennapi, valamint a továbbképzőiskolai tanulóknak 1937. dec. 31-én volt létszámát. Ha a községben más, vagy más jellegű tanintézet is van, ezt is jelezze. b) Magára nézve: nevével, megbitzását, életkorát (E), összes működése (M) és helyben való működése (H) éveinek számát, valamint iskolán kívüli munkásságát. Az egyes tanítók által beszoalgtatandó adatokra nézve az alábbi minta ad útmutatást.

Nagymányoki.

Udvar (8), (n.) Kís Péter, ig. kt. E. 37. M. 17. H. 17. Leventeoktató, Szív-gárdavezető,

dalárda-karnagy, Hitelszövetkezet igazgatója. Tanfolyogésület száma: mindennapi 39, továbbképző is: 29.

Többtanterv iskoláknál ezen adatok gyűjtő-lapon összesítendők.

2. A plébános, iskolaiigazgató a községek-ből beérkezett adatokat vizsgálják át s a hiányok pótlása után (pl. más tanintézetek, szerzők terjeszték azokat legkésőbb január 20-ig az illetékes esp. ker. tanfelügyelői hivatalokhoz).

3. Az esp. ker. tanfelügyelő a hozzájuk tartozó anyagyházak abc. sorrendjében osszerakott és átvizsgált adatait legkésőbb január 30-ig hivatalomhoz terjeszték be. Ezenkívül, ugyan-azon határidőre terjeszték be az egyházi vezetők által működő esp. ker. tanítói körök tisztikarának névsorát is.

3923/1937. sz. Egységes kisebbségi oktatási rendszer bevezetésére vonatkozó határozatokról jegyzőkönyv ferterjesztése. Felhívom a felügyelet alá tartozó, a kisebbségi ügyben érdekelte egyházközségi képviselőtestületek plébános-elnökeit, hogy az egységes kisebbségi oktatási rendszer bevezetésére vonatkozó határozatok ferterjesztése tárgyában kiadott 115.085/1937. IX. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet (Hivatalos Közlöny 1937. évi december 15.) értelmében az egyházközségi képviselőtestületek kelte tájékoztatás után hírvják fel határozathozatalra. E határozatról szóló jegyzőkönyvet 4 eredeti példányban kell kiállítani s fellebbezési záradékkal elátva hivatalomhoz jóváhagyás végett január 15-ig kell ferterjeszteni. A jegyzőkönyv két példányát jóváhagyás után a kir. tanfelügyelői hivatalnak kell megküldeni január 20-ig.

Öt, ahol az egyházközségi képviselőtestület a 11.000/1935. M. E. sz. rendeletnek megfelelőleg már hozott határozatot az iskola tanuvely tárgyában, amennyiben e határozat egyházbátóságilag jóváhagyatotat s a vallás- és közoktatásügyi miniszterium által is tudomásul véletett, újabb határozatot hozni nem kell.

Az összes kisebbségi nyelvű iskolák részéről jegyzőkönyvet foglaltva be kell jelenteni hivatalomnak és a kir. tanfelügyelői hivatalnak, is az iskola beirt magyar anyanyelvű tanulóok számát és azt, hogy az iskola mely napról kezdve működik az egységes kisebbségi oktatási rendszer szerint, valamint azt is, hogy a magyar anyanyelvű tanulóknak anyanyelvükön való oktatása érdekében a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 760/1936. elm. számú rendelete 3-ik §-ának 3-ik bekezdése (Hivatalos Közlöny 1936. évi április 1. sz.) alapján minő intézkedést tett az egyházközségi képviselőtestület. Amennyiben ezideig intézkedés nem történt, az egyházközségi képviselőtestület hozott határozatot, hogy ennek az oktatásnak lehetőségét miként kívánja biztosítani; jelezze, hogy e célból szükség volna-e új tanterem létesítésére s új tanter-

19/1938. sz. „Magyarsók” című könyv ajánlása. Farkasné Kárpáti Irén, gyulai rk. tanító. „Magyarsók” című könyvét az iskolai ifjúsági könyvtárak részére beszerezésre engedélyezem és ajánlom, mert a könyv elbeszélései kiválóan alkalmasak arra, hogy a gyermeklelkében a magyar hazáé és nemzet szeretetét fokozzák. (Ara 1.50 P. Megrendelhető a szerzőnél és a Haladás Nyomda r.-nál Pécs, Király-u. 21. sz.)

HIREK.

Helyettes főtanfelügyelői kinevezés. Virág Ferenc megyéspüspök Úr Ó Nagyméltósága Bona G. László dr. th. és koadjutor kanonoktól a pécsi egyházmegye helyettes főtanfelügyelőjévé nevezte ki. Bence László dr. kinevezésével a megyés főpásztor azt a hosszú éveken át kifejtett eredményes munkásságát kívánta jutalmazni, amelyet Bence László dr. egyházi és tanügyi téren végzett. Bence László dr. 1931. óta a szentlőrinci esperesi kerületnek volt tanfelügyelője s minőségben, csakúgy, mint lelkipásztori teendőkben mindenkor lelkiismeretesen végezte hivatását az egyházi hatóság és a hívek legteljesebb elismerésére. A kinevezés általános örömet keltett az egyházmegye tanügyi köreibben.

Kerületi tanfelügyelői kinevezés. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Gere Gábor dr. szabadszentkirályi plébános a szentlőrinci esperesi kerület esperes-kerületi tanfelügyelőjévé kinevezte.

A pécs egyházmegyei r. kat. tanítók fejelemi tanácsának új felszerzése. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága a pécs egyházmegyei r. kat. tanítók fejelemi tanácsának az 1938—1940. évekre szóló hatályal történt új felszerzésével kapcsolatban a következő kinevezéseket eszközölte: **Elnök:** Dr. Kovács Péter, prépost-kanonok. **Ügyész:** Dr. Piliván Mihály, pápai káplán, parnevelő-intézeti vicerektor. **Jegyző:** Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő. **Tanácsstagok:** Dr. Gábrriel Pál, püspöki tanácsos, pécsi püspöki tanítóképző-intézeti igazgató, Frost Péter, esp. ker. tanfelügyelő, palatobozsoki plébános, Nágel János lánycsóki, Partl József dobóvári, Hága Ferenc tonlai igazgató-tanítók és Gasz József baranyajenői kántortanító.

Miniszteri elismerés. A vallás és közoktatásügyi miniszter Dr. Steiner Ferenc, szökei és Kerekes Károly, magyarsarlósi r. kat. igazgató-kántortanítók, nyugatbana vonulások alkalmából, a népoktatás terén hosszú időn át kifejtett buzgó és eredményes működésükről elismerésről fejezte ki.

Kerületi iskolafelügyelői kinevezés. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Pohl Ferenc herecsgóttói és Dékány István versendi tanítókat a némethyói, Resch János cászáti és Hucker Tibor szaltnakú tanítókat a mágoesi esperesi kerület iskolafelügyelőjévé kinevezte.

Egyházmegyei hírek. Kovács Kálmán hosszúhetényi káplán Kisasszonyfára került adminisztrátornak. Sudár Dező Szigetvárról Főszünetnyébe, Simon Lajos Szigetvárra küldett kápláni minőségben.

Fülöp István nyug. magyarheroldi plébános Máriaugyón, ahová élete utolsó hónapjaiban vonult, váratlanul elhunyt 82 éves korában. Temetése Máriaugyón volt nagy részvét mellett.

Hiller Gyula szakadati r. kat. kántortanító, tart. százados, 1938. január 1-én elhunyt. Szakadaton általános részvét mellett helyettké örök nyugalomra.

IRODALOM.

Faust Antal: Nyitott szemmel Keleten. (Szalézi Művek, Rákospalota.) A szerző csaknem naplószerűen írta le útját a manila eucharisztikus kongresszusra, Észrevesz mindent, ami a nyugati ember szemébe ötlik, ha először teszi meg ezt az utat. Helyenkint az utazó lázas szívével — néhány odavetelt mondattal — történelmi, illetve kultúrátörténeti távlatképet ad. Az események és tények vázlatos rajza fölésejté az érdeklődést: „a nyitott szem” sok érdekességet lát, a nyugati ember lelke számtalan langra rezonál. — Az iskolai könyvtárak részére beszerezésre igen melegen ajánljuk. Ara 2.62 P. Megrendelhető szerzőnél: Faust Antal, plébános, Nagyvajkca, Tolna vm.

A fogalmazás tantánya a népközlés II—VI. osztályában. A Népközlési Egység. Vezérkönyvek legújabb kötete, 612 oldalas, vakos mű. Írták: Drozdy Gyula, Móra József és Móra László.

Az elő részben a fogalmazás tanítás elméletét tárgyalja. Címek: 1. A körtől és szabad fogalmazás. 2. A ment a közös fogalmazásról a szabad fogalmazásra és az önálló javításra. — A fogalmazási tételek megválasztása. — A fogalmazás tanításának menete. — A fogalmazás tanításának kapcsolata a magyar nyelv többi ágával.

— A fogalmazás kapcsolata más tárgyakkal. — A fogalmazási órák beosztása.

Az elméleti részt követi a gyakorlati útmutatás. Ebből az egyes osztályok részletes tanmenete. Hivonta 2—3 egység. Minden egység feldolgozásról részletes tervezet.

A befejező részben „Függelék” cím alatt néhány hasznos módszeres szemléltető útmutató az ország minden részéből összegyűjtött mintegy 300 eredeti gyermekfogalmazmányt találunk.

A szerzők fogalmazás, alapos és jó munkát végeztek. Könyvük világosan és élvezetesen írja elő a tanterv követelése szabad fogalmazás tanításának elméletét. A gondosan összeállított tanmenetek és részletes tanítási tervezetek pedig a gyakorlati keresztülvitel minden vonatlatra jó útmutatást adnak.

A könyvet hangszózzottan járunk minden tanítói figyelmebe. Ara 8 P. Megrendelhető (részlete is) a Kir. Magyar Egylemi Nyomdától, Budapest. — A baranyai egyházmegyei ker. tanfelügyelőség pedagógiai szemléltető könyvtárában is megvan a önök kikölcsönözhető.

Szerkesztőnőnk és kiadóink listája: MAGYAR SÁNDOR, Hódó a Pécs egyházmegyei Róm. Kat. Tanfelügyelőjelet.

Haladás Nyomdaországgyűlési Pécs, Király-utca 21. szám. Király- és Szent Mór-utca sarak. — Igazgató: Dourastyn Lőrinc.

KATOLIKUS ISKOLA

Róm. Kat. Elemi Népközlés Baranya m. Püspökszentlőrinc

A pécs egyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elsőjén.**

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő. Magyar Sándor, tanfelügyelő. Tagdíj 1938. évre 3 pengő. SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incegy Dienes-utca 9/1. (Papi Ótthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlés, hirdetés és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagdíji díjak a 45.612. sz. postatakaréknestári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. február 1.

XXVII. évfolyam, 2. szám.

A kat. tanító szerepe a nagy kat. megmozdulásban.

Mikor Shakespeare „Vihar” című darabjában süllyed a hajó, felszakad a kiállítás a tengerészek által: „Végünk van, ferdre!”

Ma mindnyájan Shakespeare hajósok vagyunk, süllyed a hajó alattunk, vihar dől felénkünk, ezer sebtől verünk, borzalmas szörnyűségekkel világháború fenyeget, hecs hiénák lesnek nyomorult életünkre. Mi is felkiálthatunk: „Végünk van, ferdre!”

A sötéttség hatalmának éjele ille meg a világot, népek, nemzetek hullanak vissza az ősi pogány sötét bábóba. Mindenütt a pusztulás utatolossága, csak itt-ott csillan meg egy kis gyengefényű reményugor, csak itt-ott lobban fel a még teljesen ki nem ölt hit fáklója.

Am a régen gyszáborult magyar égen erős fény gyulladt ki. Vakító nap ragyog, világot ébreszt és hívó sugarakkal. A világ katolikusai már fölléptek e nagy jelle és szent buzgalommal küzdelnek a budapesti eucharisztikus világkongresszura, annak együttes megünneplésére. Elindultak a világ minden részéből, hogy a rongyos betelheim isállóvá igazságtalant ország szívében boruljanak ferdre a legmértőtlenségesebb Ohártszentség előtt. Jénnek, hogy engeszteljenek, könyörögjenek, ségtségért esdjenek. Talán most is Magyarországra hárul az a történelmi feladat, hogy megmentsen Nyugatot, hogy az Isten lesújtó kezét följelje, villámait elvezesse. Ezt a munkát már megkezdte a nemzet, naponta imádkozunk ennek sikeréért. E nehéz munkához, nagy küzdelemhez, erőt azonban csak az Ohártszentségből elő Krisztusból merít, abból a végtelen, eleven kegyelemből, mely belső szerteszugárik az egész világra.

Magyar kat. tanítótestület! Nekünk ebből a munkából ki kell venni a részünket, hiszen mi a legnagyobb tanító Mester alázatos szívű követői vagyunk. A reánk váró feladat nem korlátozódik az ünnepségek napjaira, az eucharisztikus világkongresszus nemcsak Budapestben ünnepe megmozdulás mindenütt, hisz magyar kat. tanító

szíve dobog, munka mindenütt, hisz kat. tanító izma feszül. Hogyan kapcsolódunk költésesség szeretben e nagy megmozdulásba s hogyan tesszük azt lelkiünk igazú ünnepevé nevelőkhoz illően? Eroll néhány gondolat!

Tanítótestürek! Nem születtek közlünk senki Króznak, egyébként is életünk túlságosan rövid ahhoz, hogy tartama alatt egy herceg nagyragvadását kiélégíthessük és egy Rotschild vagyonát megszerezhessük. De az is bizonyos, hogy onnan felülről egészen más céllal indítottak minket útnak, minthogy nyugatbana, küzdelem- és megerőltető munka nélkül éljünk, megzadagadjunk, szórakozzunk, lakomákon vagyunk és a végén néhán kitüntetéssel, tanfelügyelői elismeréssel, kitünő minősítéssel, vagy hangzatos címmel kényelmes lefedjük meghalni.

Nem az teszi az embert gazdaggá amije anyagkban van és nyomorult szegényé amije nincs; az ember élete nem az, hogy autón jár-e vagy gyalog; hanem, hogy mennyi hitet tartalman; mennyi erkölcsi értéket bír és mennyi boldogságot tud adni másoknak. Tanítótestürek! Mi erre születünk, nekünk ez az egyedüli rendeltetésük: adni és újra adni: élet-érteket. Mi gazdagok lehetünk pénz nélkül, dúsagadok Wertheim-szerények kulcsa nélkül.

Franciorszék nagy szentjének: Vincének, nagy hitén és izzó emberszereteten kívül, nem volt semmije s mégis óriási emberbaráti intézményeket létesített és tartott fenn, úgyzóvalan semmiből.

Assisi nagy szentjének: Ferencnek sem volt semmije, mégis meglátta mindene. Walt White-man amerikai költő nagy és boldog volt, bár egyetlen dollárja sem maradt és a szegényházban halt meg. Jean Lafontaine sirjára ezt vésette: „János úgy ment el mint jót...” — ez volt az ő gazdagsága. Carmelia is gazdag volt, nem azért, mert millióival kitépázhatta volna az Atlanti-Océánt, hanem, mert a sorsától egészeséget,

vasakarát, derült kedvét és meleg, adakozó, önzetlen szívét kapott ajándékba.

Akinek önmagában sok jó tulajdonsága van, annak lelke hasonlít egy meleg, vidám, barátosság karácsonyi szobához, amint ott áll kivilágítva a havas, jéges decemberi éj közepén. Igaza van Dickensnek, hogy az az ember, akinek pénze nincsen, az szegény, — de akinek csak pénze van, az még szegényebb.

Korunkban rengeteg ember érzi magát szerezetlennek, minden jótól elütöttnek, Lázárnak az élet lakomáján. Mert élete távol áll a drámaíttól, a rendkívülitől, a színes és vidámnak látszó forgatójától. A legtöbb ember szenved ma a hétköznapi megszokottsága, igénytelensége és szürkesége miatt. Már pedig egy emberi élet, melyre folyton szü a nap, olyanná lesz, mint az augusztusi föld: kopár. Göethe mondja, hogy semmi sem elvishetlenebb az emberi szív számára, mint az örökös napfényt, az élvezetes örök hosszú sora. Ha valaki folyton élvez, az élete gyertyáját mind a két végén egyszerre égeti, az élvezetből csíná magának napszámtól a hajót, ahová egy híres angol író, aki azt mondta, hogy az élet egészen türethet, ha nincs benne élvezet. Ne hajszoljuk hát mi sem; és lelki békére leljünk.

Minél több valaki belülről önmagának, annál kevésbé van szüksége hitvány külső élvezetre, s kívülről másokra, akik esetleg rosszra vihetik. A verebek csapatotul repülnek, a királyi sas egyedül!

Tanítótészték, tegyünk szert lelki nagyságra, lelki gazdagságra és nagyok, hatalmasak, gazdagok leszünk s tudunk majd adni, osztani azoknak, kik erkölcsi javakat várnak tőlünk.

Honnan merítünk lelki gazdagságot? Az Ol'társizettségől Ó az élet kenyere, üdvünk záloga, járuljunk Hozzá különösen most az eucharisztikus szent évben, vegyük Ót gyakran magunkhoz. Egy kat. tanító, aki ritkán áldozik, erőtlenebb lesz, nem tudja betölteni krisztusi szent hivatását soha!

Ne legyünk titoltan becsüggyők sem, hiszen törtört korunk, hervadt virágok, megrepedt szívek szegélyezik a világi hatalom és nagyságra törekvők útját, a királyok koronái ma töviskék vannak béléve s a halhatatlanság többször születik verpádon, mint trónuson. Mit ér ma hírnév, hatalom, dicsőség? Mikor III. Edward angol királyt koronázták viték s egy udvaronc az utcán hullámzó százezres tömegre mutatott, a király így szólt: Barátom, ha akasztani vinének, hidd, kétszer ennyien lennének. Tanítótészték! Az igazi ember belülről önmagának van korszórt, nem várja ezt másoktól, — az neki elég, ha lelkiismerete megnyugtatta, hogy erjéle és tehetsége szerint szívvel-lélekkel dolgozott. Ha jót tettem, ez örökzöldé fondók majd egyszer életem köré, ha nem tettem jót, a világ minden emlékszóra sem használ. Életünk legnehezebb, de legértékesebb művészete: megéle-

gedni sorsunkkal és kibékíteni azzal másokat is. Mind jobban tanulmányozzuk az életet, menedj jobban behatolunk a kis okok és nagy következmények titkaiba, annál inkább belátjuk, hogy amit mi szerencsének nevezünk, az legtöbbször nem más, mint az akarat és kitartás diadala. Erre neveljünk! Amit mi balszerencsének mondunk, az csupán a saját hibáink és mulasztásaink összessége.

A boldogsághoz, mint éleletsikerhez vezető első lépés annak felismerése, hogy az emberben önmagában van saját jólétének, vagy bukásának, felemelkedésének, vagy letérésének törvénye. Önmagunktól függ, hogy az élet királyai vagy koldusai legyünk. Királyok vagyunk mindnyájan, mondja Shakespeare egyik tragédiájában, — kicsiny a sors, mert nagy az ember!

Minden napunk egy darab élet, minden fölkelés egy újrászületés, minden üdél reggel egy kis új darab úde ifjúság, minden lefekvés egy kis örök álomból. Eppen azért egy egész-ségos lélek, zárják be akárhová, kényszeríték földre, tanítóalakába, járjon kopor kabátban, mindig meg fogja őrizni a jogát, hogy reméljen, dolgozzon, küzdjön és . . . örüljön is. Mert csak az a nap veszett el életünkben, amelyen nem mosolyogtunk. Ne mondja senki közlünk, hogy nem érdemes itni a földön élni, mert ha Isten fiának érdemes volt közlünk barlangban születni, nélkülözni, szenvedni, úgy az ember nek is érdemes dolgozni, fáradni, előretörni, a sikertelenségek közepette is a csillagok féle emelni fejét, homán segítség jön, ha bizalom-mal kérjük.

Ne mondja senki, hogy ma olyan világot élünk, amelyben minden nap egy reményvel lesz szegényebb és egy csalódással gazdagabb az ember, mert ha van is okunk naponta elcsüggedni, — minden újra felkelő nappal — újra, meg újra fel kell emelni a szívünket és acetózi emyédő erőnket.

A magyar kat. tanító problémája éppen az, hogy nem feltétlenül fogadja a reáztudó sors-csapásokat, hanem az első lelezgetvétnél már védekezik, kiúzó, megoldást keres és erre szívesen segít másokat is. Ha ebben mentes, irányítója lesz a közsgé népének, nem fogja az bevenni soha a szabadgondolkodók maszláját. Legyünk olyanok mint a gumibábu, minél nagyobb ütést mér ránk a sors ütője, annál magasabba szálljunk, annál jobban, erősebben kapcsolódjunk az Istenbe.

Ha meg akarjuk őrizni vezető szerepünket, bizonyos ellensúlyozó erőt kell kitermelnünk önmagunkban minden fázadással ellen, mely hitünket, vallásos meggyőződésünket érheti. Minden napunkat a vallásos, nemes gondolatok, érzések és cselekvések napusárgával töltjük meg, mégpedig annyira, hogy semmi helye ne maradjon az alacsony gondolatoknak, cselekvéseknek, elégedetlenségnek, csüggedésnek és zúgódás-nak sorsunk ellen. Ne panaszkodjunk a rossz

viszonyokra és a romlott erkölcsökre, mi kat. tanítók, azért vagyunk, hogy fordítsunk egyet az idő kerekén, hogy mentjük, ami még menthető. Aki ember akar lenni, az nem fogja beérni azzal, hogy a víz sordjára, mint egy leteletlen deszkadarabot, hanem bátor, szabad úszóra lesz a hullámoknak s megmentője a hullámokban fuldoklóknak.

Manapság mi Robisonok vagyunk, akiknek meghagyták még az életét, ezzel kell valamit csinálni, újra kezdeni, ha kell 101-szer is a pusztá, kiellen életszigeten. Nem az elstlyűlet hajó roconsal kell kezinket tordelve keseregni, hanem örülni kell a meg a lyukas kanálnak is, amit a tenger a hajótörésből a partra dobott. Egy perccet se töltssünk sopánkodással, hanem fogjunk hozzá a nagy s nehéz nemzetépítő munkához. Aztán ne legyünk kislekkék, ha a siker késik.

Misszionőröl írja életrajzírója, hogy kudarok után lemosogólyósabb az arca. Olyan, mint a kis gyermek, aki látja, hogy kártavára összeszómlott, de boldog, örül, hogy azt újra felépített. Epiptikus katolikus öntudattal mi is újra. Vegyük ki résznünk markos kézzel a szentistvány, nemzetépítő munkából, így leszünk méltó gyermekei szent királyunknak.

Nincs szebb és megrendítőbb látvány, mint mikor valaki diadalom reménye nélkül is dolgozik tovább, mint egy ember, aki balsorsával küzd. Ezek a névtelen hősök. Tanítótészték! Legyünk mind ilyen névtelen hősök, akiknek életrajzt senki sem írja meg, hogy va megírják is, csak a sírkövrükre egyetlen mondatban, hogy "élt 50—60 év."

Soha ne feledjük Tanítótészték, hogy minden boldogságunk és nagyságunk egyik lényeges alapeleme: szenvedni tudni. Férfiasan. Ertesztik ezt meg másokkal is és nem lesz zongás, forradalom, béke fogja uralni a lelkek békekonferenciáit nélkülük is. A nagy örömnél csak egy van szebb, értékebbe: a nagy szenvedés. Nem az a boldogság amit elérünk, vagy elvezünk, hanem amit Isten akaratában megynegodva, nagylelkűen elszenvedünk. Az igazi boldogsághoz csak azok jutnak el, akik végigmentek a fájdalom lépcsőjén, akik nagyon sokat szenvedtek és sok szenvedéshez lehaláltak. Igazi boldogság csak az, ha az ember az életét egy nagy, önzetlen szolgálatnak tekintti másokért.

Magyar kat. Tanítótészték! A mai szívtelen, érdekhajhász, rangkorsáros szenvedő társadalomnak csak szőjjük a szolgáló szereletnek nagy pókhálóját, Krisztus példájára, hogy abban megfoghatassuk mindazokat, kiket a Gondviselés reánk bízott és megtanítassunk őket érdemszeréni, némán tűrni, szenvedni. Mert a keresztünk mindig nagyobb lesz nélkülünk, míg csak a fogatunkat esikorra legyünk ellene — de azonnal kisebb lesz, amint így tudunk hozzá beszélni: Köszöntelek Krisztusom áldott keresztje, mert egyedül te tudod ihletni a lelkeket arra, hogy

a földi élet köteleibe bonyolódva is — tudják érezni a túlvilági élet utáni hazavágyás gyönyörűségét. Az élet ügy rövid . . . Olyan nagyon rövid, hogy nem szabadna abban másra időnknek maradni, mint csak megértésre, jóságra, szeretetre, türelmes keresztáldozásra. Életünk hosszúsága nem függ tőlünk, de mélysége, értéke igen!

Elfáradt, elesett, ütődött emberek mindig voltak a világon, de soha annyi, mint manapság. Soha nem fordult elő annyiszor ez a szó „idegőszemelés” — mint napjainkban. A társadalom minden rétegeből, mint egy panaszos „Mizerere” körus hangja tör fel a kiáltás: „Nem bírom tovább az életet!” — Megrendülve látjuk, hogy sokaknak valóságos bírközni kell, hogy ne lépjen be a halál önkénteseinek gyászos seregébe, hogy napról-napra akadnak, akik egy nagras, pisztolytörénés vagy meggerevésvel akarnak szabadulni számukra a leginkább be-tégségtől: az életől.

A baj oka ott van Testvéreim, hogy az iskolákban, minden megmegtanított minke, esilgátszást, matematiká, fiziká, nyelvek, közigazdaságtan stb.-re, csak arra a legnagyobb tudományra nem, hogy hogyan kell az élet szépsége, értékeit meglátni, fölismerni és nehézségek árán is megszerzeni.

Kat. Tanítótészték, e hiányt pótolni a mi feladatunk, ezt mitőlünk várja a haza, a társadalom, az Isten! — Tanítsuk meg a reánk bízottakat arra, hogy az élet célja és értelme az, hogy boldogok legyünk a nehéz kötelességteljesítés árán itt s majdan odát. De tanítsuk is meg őket a kötelességteljesítésre! Aki nem boldog, az nem teljesítette kötelességét! — Látassuk meg, hogy minden bajra Isten a legjobb orvos és az a forradalom. — Az életközlelem elbírlásához mindenkinek öröme van szüksége, hiszen a szív vírádmása épp úgy gyógyít, mint a kakukkfű. Az Istenbenbizáns csodálatos életfárasztó és életfenntartó ereje van. Hétven tímad, gyűlölet, ránc az arcán, amelybet megvilágít a hit szent fénye. Az életet élni kell, s a világ annyira a miénk, amennyire el tudjuk azt ársztani jótékony szeretetünk meglével. Életünknek egy kedves, összhangzatos melóidának kell lennie még akkor is, ha emelkedésünket azoknak a keresztnek tulajdonítjuk, amelyeket a Gondviselés életünk hangjejei elé írt. Életünk legyen mindig diadalunk, nem pedig gyszszolozsma. A bajok, küzdelmek idejére legyen kezünkben egy nagy fegyver: a hit. Adjuk e szent erő fegyvert a reánk bízottak kezébe az ismeretek mellé, hogy emezeket ellennük ne fordítsák. — Azért fenyeget ma világgatsztrófa, mert a mai generációt sok tudományval tömtek, de hitet elvettek!

A mai nemzedéknek sajnos, nem tanították meg eléggé okokat, bátran, Istenben bízva, Isten Szíve szerint élni, de igen is megtanították lázongani, elégedetlenkedni, ellenszégülni és félni.

Félni a nélkülözéstől, éhenhalástól, közvéleménytől, beletegésztől, vadaktól, attól, hogy amikak ma van, holnap nem lesz, félni az erőszaktól s azt ha lehet nagyobbval megelőzni vagy visszogni.

Az én Istenben bízó lelke nem fél semmitől! Ezt kellene minden kat. tanítónak minden reggel elmondani, mint reggeli imát. Az én Istenemben bízva, keresztül ugrom a falakat, mondja a zsolnáros. Ez úgy hangzik, mint az utjongó, diadalmi kiáltás, az erőtelj duzzadó ember acélos bátoriságot szikrázó szava. Nem a magunk erejében bízadokunk, hanem az Istenben, mert benne és vele élünk és Ő velünk az Eucharisztiaiban. Az Ő szent segítségével elviseltük a gyókelemeket a multban, Bence bízva elvisejtük azokat és szemébe nézünk a reánk váró küzdelemnek a jövőben is. Bármilyen sötét, szomoró, bizonytalan napokat élünk is, nincs okunk féltéskéshesni. Itt van lábunk alatt a virágos föld, fejünk fölött a csillagos ég! Itt él közöttünk az ég és föld hatalmas megteremtője; az Isten! Ő, micsoda fontoság, megnyugtató tudat ez, éljünk és dolgozzunk ebben!

Minél tovább él az okosan gondolkzó ember, minél mélyebbre hatol be szívvel az életbe, akárcsak az ekével a földre, — annál beljebb jut tulajdon lelke paradicsomába, annál inkább megtanulja összefüznit az életet, ha mindjárt a kis örömkö gyönyeiből is. Minden napunk tartalmaz egy-két szép percet, amelyért érdemes volna a többit, az nem székeket elviselni, mert hitünk szerint ezeknek is megmarad az érdeme és jutalma földaltoni életünkben.

Nekünk itt van a nemzetépítő szent munka, amely megtízszerezi, ha akarjuk, az élet örömeit. A munka az élet legszebb és legnagyobb ajándéka. Akit ért már rendkívüli fájdalom az életben, az érezhetné, hogy a nagy szenvedések őrtájjában nincs nagyobb áldás, mint a munka. A munka a szív balzsama, a szem csendes álma, a lélek halk békéneke.

Lehet-e sivárban, egyedülvalóban, dicsőség nélkülű élet, mint a tenger mélyéből kiemelkedő szikla világítótoronyának örée? És mégis, az óriási reflektor, amelynek fénycsóvjája utat mutat a hosszú csillagatlan, sötét éjszakákban sok-sok hajónak, az a fény, mely soha el nem alszik, nemesak egy húszezer gyertyafényű fényforrásból kapja sugarait, hanem egy sziklához láncolt, hősi emberrel őnfeláldozásából.

Istenfőt kapni nevelői hivatásunk minket is örökké tett, önfeláldozásunk tehát világító fénycsóvjája legyen nemzetünknek, ha szük körben is.

Végül van még egy hatalmas szárny, amely az embert az életet megbénító hatalmak fölé emeli, ez az akarat. Az akarat hősenek azonban először a saját központjában kell szilárdnak lennie, önmagában kell éreznie, hogy Istennek mindenre nagyra, képes a legnagyobbra, képes mindenre! Csak végig kell nézni a történelem és az élet lapjait és látni fogjuk, hogy esupán az erős-

akaratú, Istenben bízó küzdők vitték valamire az életben. A lángelmék mindig nagy, erős akaratú munkások voltak. Bátor szív számára a megpróbáltatás ugyanaz, mint a szá szárnya alá a vihar, egyre magasabbra emeli.

Tanítótésvérem! Ha a győzni akarunk az életben, ha megakarjuk menteni a haldokló társadalmat, ami hivatásunk is, — ki kell tartanunk hősiesség erőfeszítések árán is, mint ama római katonának, akinek csontjait ott találták meg Pompeji kapui előtt, kezét a kard markolatán tartva, mert a Zezuv kitoréások elfelejtették őt felváltani.

Nem baj, ha jelen helyzetünk sötét és vigasztalan, jövőnk látszólag csöppet sem rózsás, ragaszkodjunk annál nagyobb bizással oltraánk Istenhez és minden energiánk megfeszítésével törtessünk feléje. Ebbresszük a szent hitet először önmagunkban, de ebbresszük azokban is, akik ezt tőlünk jogosan elvárhatjuk, mert nekünk bizattak.

Életünk nem majális, a fájdalomakat el kell viselni, mert ezek fűszerek az életünk, mint ahogy a legjobb ebéd sem tökéletes nél a savanyúság nélkül.

Életünk nem lehet örökös széleslend, egyszerű várn, máskor napisítás, mindez a természet érvérese. Életünk sokszor meglepetések sorozata, de nem volna érdemes élni, ha nem lenne az.

Ne zavarjanak meg minket soha az élet változásai, szív fény és árny, siker és sikertelenség, élet és halál váltakoznak útján, — a bajok, fájdalmak és fardalmak között éljen bennünk a tudat, a szent hit, hogy mindez csak áldás s túlvilági életünkre értek. A szenvedések forrják ki lelkünk salakját, emélnk hátásukra megvilágosodik, elevebbé fénylnek látunk és biztosabb irányban törtétnék a végző cél felé.

Ő, mennyeire fölemelhet bennünket az a gondolat, hogy küzdeleimben az Isten együtt küzd velünk, együtt dolgozik velünk, hogy Ő a kezünkét, irányítja lépteinket, letörli könnyeinket és ha ad is keresztet, azt a vállainkhoz szabja.

Igazi kat. magyar tanító csak akkor végé világméretű munkát, ha a lelkeket az ég felé emelkedő lépésű kiépítésén munkálkodni megtanítja. Mert ma nem a szemléletet oktattással nyújtott tudomány, a sok ismeret, — hanem a krisztusi élet, a hit fogja megmenteni a világot!

A kémia fontos, mondja már Roussel, de Isten még fontosabb! — Igen, Isten a legfontosabb!

Álljunk tehát a végtelenre hangolt lélekkel életünk eszményi magaslatán, gondoljunk igen gyakran arra, hogy annak végig, mint kikerültetlen köszikla áll az örökkévalóság! — Élünk úgy, mint aki tudja, hogy tetteit maga a végtelen Isten figyeli, számontartja, jutalmazza.

Tanítótésvérem, Istenben bízva: előre!

A megtaposott hazá minden kis röge erős lel-

ket, fégyelmzett akaratot, veretjések munkát, sziklaszárdá hitet és testvéri szeretetét követel tőlünk.

Álljunk munkába minden nap újra!

Az Oltárszentes Istene erőforrásunk, Szűz Mária védőnk, Szent István király szomszólónk. Beléjük helyezett rendíthetetlen bizalommal, mi igen is támasztó pillérei leszünk szeretet házáknak, a szorongatott Nyugatnak és az egész rombadőlő készülő emberi társadalomnak.

Isten minket úgy segítjen!

Pálmás Eteleka, paksi írg. nővér, tanítónő.

EGYESÜLETI ÉLET.

A GÖDREI ESP. KERÜLETI TANÍTÓI KÖR

1937. október 19-én tartotta meg öszi gyűléseit 1937. Az elhunytakért tartott szemtense után a közgyűlést Fenté Gyula ker. tanfelügyelő nyitotta meg az Oltárszentes imádatörő s lángoló szeretetnek kedves, meglátó szavaival.

A szentév méltó megünneplését beszélt, amikor ünnepléyes tiltakozásra készülünk Krisztus gyóázása elten s velünk a világmindenség krisztushívói is részvesznek. Ezután következett Bárd Ferenc vásárosombi s. lelkes jói sikerrel gyóarlati tanítás hittanból. Az előlki előterjesztések során Farkas Jenő vásárosombi íg. tanító a tanítói állások betöltésében ügyében pontokba foglalt tájékoztatót adja elő. A gyűlés foglalkozni fog vele, hogy ezek a szerelmes dolgok és helyzetek, körülmények a jelölések során megszűntethetők legyenek.

Pohli István abaligeti k. tanító „Mit lehet a kat. tanító falun az Eucharisztia szolgálatában a közlegyi világkongresszusra való tekintettel” címmel tartotta meg vitatélése előadását. Előadásában feltüntette azokat a hibákat, melyeket falun a lelké élet terén lehet tapasztalni. Fel-sorolja a tenntevőket, s itt mindenben a kat. tanító és családja legyen példaadó. Az indítvány során Bodó László vil. elnök indítványára a kör tavaszi gyűlést eucharisztikus szelében tartja meg. Músorter kezdetül s a tagok közös szentáldozásban vesznek részt. Pfn dstein Antal gödrei tagtárs indítványára a közgyűlés kérelemmel fordul az egyházmegyei Főhatósághoz, hogy amit az állam a saját tisztviselői részére, úgy az egyházközségek is a alkalmazásukban álló tanítók, azok nejei és gyermekei részére a vasúti arcképek igazolványok térítési díját 16—16 P-t, az igényjogosult gyermekei részére 2 P-t vállalják át és költségvetésükbe állítsák be. Gasz József baranyai előlki tagtárs indítványra, hogy a körben a Katolikus Akadémia elköltözésének értelmében működő iskolánkvívül népművelői csoport alakuljon. A közgyűlés az indítványt elfogadta. — Tisztejtársainak vil. előlke Bodó László, alelnöke Farkas Jenő, pénztárosa Tircsi Polikárp, jegyzőve Zabányi Alajos, számvizsgálókká Balatonyi József, Huber János, Rostás Pál választattak meg.

MILYEN A GYERMEK?

A GYERMEK KÉPZETKINCSE.

1. Képzetnek a felidézett lelki képeiket (szemléleteiket) nevezzük. Vannak képzetek, melyek egy dolog egyetlen szemléletéből keletkeztek, ezek a k o n k r é t e g y e d i képzetek. Ilyen például az a képzet, mely édesanyámat egy meghatározott időpontban, környezetben, helyzetben és magatartásban örökíti meg. Pl. amint az ablak előtti széken ül és varr, vagy amint a mézeskenyeret adja kicsiny húgomnak. Ugyanazó szemlére, tárgyra vagy jelenségre vonatkozó sok-sok szemléletünk tartalmából összevadás útján keletkezett képzetünk az ú. n. t í p i k u s e g y e d i képzetek. Ezek rendszerint azt tartalmazzák, ami az illető dologra jellemző (típus), ami minden szemlélés alkalmával megvolt benne. Ilyen képzet pl. édesanyámmal oly képe tudományban, mely csak az arcvonásait, jellemző testtartását mutatja, de ruházata, környezete, stb. nem határozott és azt sem tudom megállapítani, hogy mikor szerettem e képet, hanem érzem, hogy ez a különböző alkalmakkor szerzett képek keveréke.

2. Egyszerűen, de mégis különböző dolgokról (pl. gyerekek, lovak, fák, kövek, épületek, stb.) szerzett szemléleteink összevadásából keletkezett képzetek az ú. n. á l t a l a n o s v a g o k k é p z e t e k. Legtöbbször nagyon vázlatosak. Csak azt tartalmazzák, ami az idetartozó szemléletben közös, és nem egy meghatározott tárgyat (pl. egy bizonyos lovat) vagy személyt (pl. egy bizonyos gyermeket) jelentenek számomra, hanem a dolgok egész csoportjára vonatkoznak.

3. A szavakról is vannak képzeteink. Ezek a s z ó k é p z e t e k, szemben az eddig említett tárgy képzetekkel.

2. Képzeteink tapasztalás és tanulás következtében állandóan szaporodnak, viszont a felesleges miatt folyton fogyanak. Egy szemlélet összes képzetei együttvéve az illető k é p z e t k i n c s é t alkotják. Ezben belül a képzetek bizonyos ronszóság szerinti csoportjai a k é p z e t k ö r ö k. Mindenkinél más és más a képzetkincse. Más a gyermeke, más a felnőttné, más a gazdagé, más a szegényé és ismét más a művelt vagy tanulatlan emberé.

A gyermekek elég gazdag, de egyenként nagy különbségeket mutató képzetkörökkel jönnek az iskolába. A tanító a meglévő képzetköröket az egyes tanítási órák keretében tervszerűen bővíti, tökéletesíti. Hétköznapi munkát végez:

a) meglévő képzetek esetleges hiányait pótolja, hibáit javítja;

b) új képzetek keletkezését biztosítja és

c) az egész képzetkincset az egyes tudományok (az egyes tantárgyak anyaga) szerint csoportosítja rendezi.

Munkáját eredményesebben és tervszerűbben

végezheti, ha előzőleg kipuhatója, hogy növekedéi a tárgyalandó anyagrésztetek köréből mennyi és milyen képzettel rendelkeznek a képzeteik alaposak, sokoldalúak, részletekbe megnövekednek vagy csak felületesek, hiányosak.

3. A képzetkörök felkutatásának (feltárásának) több módja van, a felismeretés vagy megnevezés, a kérdés, a rajzoltás, a plasztikus alakítás és dramatizáltatás.

A felismertetés lényege, hogy a vizsgálható képzetkörhöz tartozó dolgokat vagy azok képet megmutatjuk a gyermeknek s feljegyizzük, mit ismert s nevezett meg, vagy mit nem ismert fel s minnek a nevét nem tudta, Pl. Szeretnénk tudni, hogy II. oszt. növendékeink a beszéd- és értelemgyakorlatok „A község külső területe” c. nagy anyagfömbjére vonatkozólag milyen lépekkel rendelkeznek. Szerünk, vagy összeállítunk egy képsorozatot a szántóföld és a szőlő természettel növényeiről, a legelőről, a tenyészett állatokról, a határ és az erdő állatairól és növényeiről, a csősz, a pásztor, a vadász és az erdész életéről, felszereléséről és munkájáról. E képeket végignézzük a gyermeknek s mi feljegyizzük az eredményt. Különböző esetek adódnak: 1. A gyermek felismeri a dolgot s a valóságban is szemlélteti. 2. Felismeri, de csak képről vagy elbeszélésről ismeri, a valóságban nem szemlélteti. 3. Összetéveszt más, hasonló dologgal vagy egyáltalán nem ismeri fel. 4. Az is előfordulhat, hogy csak a nevét nem tudja, egyébként eléggé ismeri.

Az ilyen vizsgálatokhoz nagyon jó képeket találunk a Thóra—Goldschmiedt-féle nyelvkönyvekben.

A kérdéses során célnünk megfelelően összeállított kérdésekkel kutajuk, hogy mily képzettel rendelkezik a gyermek valamely képzetkörön belül. Pl. Látáde a felkötő napot? Milyen iparosok műhelyében voltak? Milyen szerszámokat láttál ott? Milyen bogarakat ismeresz? Látál-e tavat? Milyen állatok élnek benne? Voltál-e erdőben? Milyen ehető gyümölcsöt lehet ott találni? Látál-e, ettől-e ilyeneket? Stb. Ha pl. „A község helyi területe” c. II. oszt. beszéd- és értelemgyakorlati témakörre vonatkozó képzetanyagot akarom kutatni, a következőképpen járhatok el. Kézbeveszem a Tantervet s szóról-szóra, sorról-sorra haladva kérdésekkel vizsgálom, hogy tudják-e, mi a kút, a szemétdomb, a kerítés, kapu, épület, gyalogjáró, árok, fertőtlenítés, stb., stb. Itt persze nemcsak a tárgyképeket kutajuk, hanem éppoly gond- datt vizsgáljuk a gyermekek szóképzetit is. Különösen térjünk ki arra, hogy a gyermekek értik-e az elvont főneveket. Pl.: összehasonlítás, gondozott, elhanyagolt, nevezetes, foglalkozás, gazdasági eszköz, egészség, közbiztonság, életmód, stb., stb.

Rajzolás, plasztikus alakítás. E módok kikutató képzetkörre vonatkozóan rajzi vagy kézmunkai feladatokat adunk s a

megoldások révén következtetünk a gyermekek ismereteinek mennyiségére. Pl.: Rajzolj olyan eszközöket, melyeket iparosok használnak! Rajzolj valamit a halászatról, vadászatról, katonákról! Rajzolj valamit a folyóról, az erdőről, a szántóföldről! Rajzold le, milyen munkát végeznek a kertekben! Készíts a homokasztalra árkot, gátat, töltést, hegyszakadékok, barlangot, völgy-sorozat, stb. Formájl agyagból paradicsomot, bogarat, kokkát, stb.

Dramatizálás (eljátszás, eselekedtetés, utánoztatás). Ezt a módot akkor használjuk, ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy bizonyos eselekvéseket végeztek-e a gyermekek, vagy látak-e, vagy hogy tisztában vannak-e bizonyos igék jelentésével.

A gyermekek képzeletének mennyiségén kívül fontos ismerünk az egyes képzetek tartalmi gazdagságát is. Mászóval azt, hogy a gyermek ismereti kéletek-e vagy alaposak, részletesek. Ennek kikutatása is az említett módok segítségével történhet. Csak mindig úgy kell beállítani a vizsgálatot, hogy a képzetek apró részleteire irányuljon. Pl. Mutatok a gyermeknek valóságban vagy képen autót, chesztóort, valamilyen növényt és állatot. Mindegyiknél azt kívánom tőle, hogy nevezze meg annak egyes részeit. Vagy rajzoltatok vele kerékpárt, legyet, tulipánt, stb., s a rajzokhoz azt vizsgálom, mennyire részletesek, mi maradt ki belőlük, mi bennük a téves. Ugyanígy adhatok kézmunkafeladatokat is. Minél több részletet tud megnevezni, vagy több részletet tüntet fel a rajzon és a plasztikus alakításban, annál alaposabb a megfelelő képzete.

4. Évtizedek óta sok szakember tanulmányozta a gyermekek képzetkincsét. A legkülönbözőbb módszerekkel a gyermekek ezreit vizsgálták és sok érdekes és tanulságos megállapítást tettek. Ezek közül a legfontosabbak a következők: A fiúk képzetkincsének terjedelme és az egyes képzetek tartalmi gazdagsága meghaladja a lányokét, a falusi gyermekeké a városiaké. A falusi gyermekek képzetei pontosabbak s e gyermekek a természetudományi ismeretek iránt nagyobb érdeklődést mutatnak, mint a városiak. A falusi és városi iskolás gyermekekről egyaránt elmondható, hogy nagyon kevés az oly ismeret, melyet minden gyermek egyaránt bír. Majdnem mindig akad egy-két gyermek, aki a legközségebbé szók- és tárgy-képzetek egyik-másikával nem rendelkezik. Pl. Hartmann vizsgálatai szerint az elemi iskola első osztályában 1300 gyermek közül csak 5-nek volt némi fogalma az égtájról, csak 554 ismert a kört s csak 128 a háromszöget. Ennek megfelelően az oktatás kezdetén semmit sem szabad általánosan ismernek tekinteni. Figyelemreméltó az is, hogy a legtöbb gyermek oly szavakat is tud, sőt használ melyeknek megfelelő tárgyképzete nincs, továbbá a szavakat sokszor nem a nekik megfelelő képzetek jelölésére használják.

A gyermekek képzetkincsének az ismertetett módok segítségével való rendszeres feltárása még 30-as osztálylétszám mellett is igen huzaddal és fáradságos munka. A működő tanítók legtöbbje nincs abban a helyzetben, hogy osztályának valamennyi tagját minden tantárgy fontosabb képzetkőre nézve megvizsgálja. De ez nem is okvetlen szükséges. Mindössze a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagára nézve volna nagyon kívánatos. A többi tárgynál elegendő, amit a tanító e cél érdekében tanítás közben megtehet. Minden év elején minden tárgyból végezzünk alapos ismétlést s ennek keretében igyekezzünk kipuhatólni a gyermekek ideavágo képzetkőreinek mennyiségét és minőségét. Amíg a régebbi ismeretekben mutatkozó hiányokat ki nem pótoltuk s a gyermekek képzetkőreiben mutatkozó esetleges nagy különbségeket át nem hidalunk, nem foghatunk hozzá a képzetek szaporításához, vagyis az új anyag tanításához. Év folyamán is minden tanítási egységét a gyermekek meglévő képzetkőre építünk. Hogy ezt megtehessek, minden tanítás előkészítési részében hozzuk felszínre ezeket a régebbi képzeteket. Ha szükséges, egészítsük ki, helyesbítsük és rendezzük őket s csak azután kezdjük meg a tárgyalást.

5. Felvethejük azt a kérdést is, hogy milyen gyors az egyes gyermekeknek a képzeteknek valamely adott cél szerinti felidőződése?

Gondolkodás közben rendszerint az a képzetek merülnek fel tudatunkban, melyek a gondolkodás céljával összefüggésben vannak. Pl. Ha azon gondolkodom, hova menjek kirándulni, akkor sorra felidőzöknek tudatomban az általam ismert kirándulóhelyek, az odavezető utak, vagy azok egyes részletei. Ha már elhatároztam magam s tovább azon gondolkodom, hogy milyen ruhába ölöztem s mit vigyek magammal, akkor egymásután kerülnek tudatomba ruházatom és turistafelszereléseim egyes darabjaira vonatkozó képzeteim. Ha a gondolkodási feladat megoldásához szükséges képzetek rövid idő alatt és könnyen jutnak fel, gyors, ellenkező esetben lassú gondolkodású vagyok.

A képzetfelidülés gyorsaságát a következő próbákkal vizsgálhatjuk:

a) Felsorolunk 10 tárgyat s a gyermek feladatát, hogy minden tárgy nevének hallása után, amily gyorsan csak tud, említsen a mondott tárgyhöz hasonló tárgyat.

Pl.
Tanító: Gyermekek: Tanító: Gyermekek:
ostor, korhács, csengő, kolomp,
kaptár, csónak, hajó,
kés, tőr, repülőgép, léghajó,
kocsi, híd, orgona, harmónium,
balta, fejsze, kastély, palota.

b) Felsorolunk 10 tulajdonságot. A gyermek feladatát, hogy mindennek az ellenkezőjét mondja.

Pl.

Tanító:	Gyermekek:	Tanító:	Gyermekek:
szűk,	bő,	magas,	alacsony,
bátor,	félnék,	fehér,	fekete,
vékony,	vastag,	egyes,	görbe,
sima,	érdes,	hosszú,	rövid,
hideg,	meleg,	erős,	gyenge,

c) Felsorolunk 10 dolgot s a gyermek mondja meg mindegyikről, hogy mit okozhat.

Pl.

Tanító:	Gyermekek:	Tanító:	Gyermekek:
ütés,	fájdalom,	betegség,	halál,
eső,	sár,	hideg,	fagy,
szikra,	tűz,	láng,	világosság,
kopplás,	cséng,	munka,	elfáradás,
veszekedés,	harag,	pénz,	jólet.

Mindhárom próbánál az első szó kimondásától a gyermek utolsó feleletéig eltelt idő mérjük és ez mutatja az illető gyermek gondolkodásának, ill. képzetfelidülésének gyorsaságát.

A próbákhoz használt szavakat csak a gyermek által ismert tárgykörből vegyük és a tulajdonképpen vizsgálatot megelőzően más szavakkal is tartunk próbát, hogy a gyermekek teljesen tisztában legyenek a próba lényegével.

F. J.

Határidő-émlékeztető.

A Kat. Tanítói Internátusi Alapból az 1937/38. tanév I. felében segélyt nyert tanítók a II. felvére szülőlag előírt iratokat (a tanító I. felévi isk. bizonyítványát, az isk. igazgatósága által hitelesített másolatban, és elhelyezési igazolványát) február 10-ig terjeszk és az egyházmegyei felügyelőhelyi hivatalhoz. — **Irák és fizetek** megredése a második felvére, legkésőbb február 15-ig. — **Kat. Iskola** 1938. évi 3 P. előzetési díja a 45.612 sz. postai befizető-lappal postafordultával beküldendő, nehogy ennek elmaradása miatt a munkát és költséget okozó személyi sürgelések véstessen igénybe. — **Tudjithatalkosok** tagdíjait a köri pénztárosoknál haladéktalanul fizessék le. — **Nyugdíjintézetí járulékokat** be kell fizetni.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

Ad 3917/1937. sz. TANÍTÓI NEVTÁR RÉSZÉRE PÓTLÓ-ADATOK SZOLGÁLTATÁSA. A Tanítói NEVTÁR részére bekért adatok között nem szerepeltek tanítóságunkonai szolgálatára vonatkozó adatok. Mintán ezen adatok tanítóinknak főleg a névvel időközben végzett munkájára vonatkoznak, s mivel azokból a kat. tanítóságunk beesületes helytállása tünik ki, eredelem, hogy minden kat. tanító, aki akár a háborúban, akár kétkében katonai szolgálatot teljesített, — felidőzésé tudatában — szolgálatosa be a következő adatokat: legutolsó rendfokozat, háborús és békebeli katonai kintlételes. Ezen adatok február 10-ig közvetlenül hivatalomban küldendőek.

19/1938. sz. „Magyarországi” című könyv ajánlása. Farkasné Kárpáti Irén, gyulai rk. tanítónő „Magyarországi” című könyvét az iskolai ifjúsági könyvtárak részére beszerzésre engedélyezem és ajánlom, mert a könyv elbeszélései kiválóan alkalmasak arra, hogy a gyermeklelkekben a magyar haza és nemzet szeretetét fokozzák. (Ara 1.50 P. Megrendelhető a szerzőnél és a Haladás Nyomda rt.-nél Pécs, Király-u. 21. sz.)

HÍREK.

Helyettes főtanfelügyelői kinevezés. Virág Ferenc megyéspüspök Úr Ó Nagyméltósága Bence László dr. th. és koadjutor kanonokot a pécsi egyházmegye helyettes főtanfelügyelőjévé nevezte ki. Bence László dr. kinevezésével a megyés főpásztor azt a hosszú éveken át kifejtett eredményes munkásságot kívánja jutalmazni, amelyet Bence László dr. egyházi és tanügyi ténnyel végzett. Bence László dr. 1931. óta a szentlőrinci esperesi kerületnek volt tanfelügyelője s e minőségben, csakúgy, mint lelképítőri teendőkben mindenkor lelkiismeretesen végezte hivatalát az egyházi hatóság és a hívek legteljesebb elismerésére. A kinevezés általános örömet keltett az egyházmegye tanügyi körében.

Kerületi tanfelügyelői kinevezés. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Gere Gábor dr. szabadszentkirályi plébános a szentlőrinci esperesi kerület esperes-kerületi tanfelügyelőjévé kinevezte.

A pécegyházmegyei r. kat. tanítók fegyelmi tanácsának újjászervezése. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága a pécegyházmegyei r. kat. tanítók fegyelmi tanácsának az 1938—1940. évekre szóló hatályal történt újjászervezésével kapcsolatban a következő kinevezéseket eszközölte. **Elnökök:** Dr. Kovács G. Péter, püspökanonok. **Tagok:** Dr. Piliván Mihály, pápai káplán, papnevelő-intézeti vezető. **Felügyelő Tanácsstagok:** Dr. Gábric Pál, püspöki tanácsos, pécsi püspöki tanítóképző-intézeti igazgató, Frost Péter, esp. ker. tanfelügyelő, palotabozsoki plébános, Nág János láncyóci, Partl József dobombári, Hága Ferenc bolnai igazgató-tanítók és Gasz József baranyajenői kántortanító.

Ministeri elismerés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Steiner Ferenc, székédi és Kerekes Károly, magyarsarlósi r. kat. igazgató-kántortanítóknak, nyugalmomba vonulással alkalmából, a népoktatás terén hosszú időn át kifejtett buzgó és eredményes működésükért elismeréséért fejezte ki.

Kerületi iskolatölgatógati kinevezés. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Pohl Ferenc heregöztötti és Dékány István versendi tanítókat a némethölvi, Resch János császári és Hucker Tibor szalotnaki tanítókat a másöcsi esperesi kerület iskolatölgatógati kinevezte.

Egyházmegyei hírek. Kovács Kálmán hosszútetényi káplán Kisasszonyfára került ad-minisztrátornak. S u dár Dező Szigetvárról Hosszúteténybe, S i m o n Lajos Szigetvárra kitéltet kápláni minőségben.

Fülöp István

nyug. magyarhertelendi plébános Mária gyűdön, ahová élete utolsó hónapjaiban vonult, váratlanul elhunyt 82 éves korában. Temetése Mária gyűdön volt nagy részvét mellet.

Hiller Gyula

szakadati r. kat. kántortanító, tart. százados, 1938. január 1-én elhunyt. Szakadaton általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

IRODALOM.

Faust Antal: Nyitott szemmel Keleten. (Szalézi Művek, Rákospalota.) A szerző csaknem naplószerűen írja le útját a manilai eucharisztikus kongresszusról. Észrevé mindent, ami a nyugati ember szemébe ötlök, ha először teszi meg azt az utat. Helyenként az utazó lázas sietéssel — néhány óvatotett mondatl — történeti, illetve kultúrátörténeti válatképet ad. Az események és tények változatos rajza fölszaggazza az érdeklődést: „a nyitott szem” sok érdekeset lát, a nyugati ember lelke számtalan hangra rezonál. — Az iskolai könyvtárak részére beszerzésre igen melegen ajánlhatjuk. Ara 2.62 P. Megrendelhető szerzőnél: F a u s t A n t a l, plébános, Nagyveje, Tolna vm.

A fogalmazás tanítása a népiskola II—VI. osztályában. A Népiszkolai Egység Vezetőinek legújabb kötet, 612 oldalos, vasokos m. Irák: Drozdly Gyula, Móra József és Móra László.

Az első részben a fogalmazás tanítás elméleti tárgyalja. Címek: A költői és szabad fogalmazás. — Altemen a közös fogalmazásról a szabad fogalmazásról és az önálló javításra. — A fogalmazási tételek megválasztása. — A fogalmazás tanításának menete. — A fogalmazás tanításának kapcsolata a magyar nyelv több ágával. — A fogalmazás kapcsolata más tárgyakkal. — A fogalmazási órák beosztása.

Az elméleti részt követi a gyakorlati útmutatás. Előbb az egyes osztályok részletes tanmenete. Haverona 2—3. egység. Minden egység feloldozásiról részletes tervezet.

A befejező részben „Függlek” cím alatt néhány hasznos módszer személyvén után, az ország minden részéből összegyűjtött mintegy 300 eredeti gyermekfogalmazást találunk.

A szerzők hasznos, alapos és jó munkát végeztek. Könyvük világosan és élvezetesen tárja elénk a tantervkövetel szabad fogalmazás tanításának elméletét. Gondosan összeállított tanmenetek és részletes tanítási tervezetek pedig a gyakorlati keresztávil minden munkanapra jó útmutatást adnak.

A könyvet hangszóközöltán járulunk minden tanítói figyelmébe. Ara 8 P. Megrendelhető részlete is a Kir. Magyar Egyetemi Nyomdától, Budapest. — A baranyamegyei kir. tanfelügyelőség pedagógiai szeméinariumi könyvtárában is megvan s onnan kiadószólható.

Szerkesztőné és kiadóssért lehel: MÁG Y R R S Á N D O R.
Hírdő a Pécegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.
Tanácsos Nyomdászatotállomány Pécs, Hrdőu-uta 21. szám
Hrdőu- és Szent Mór-uta sarok. Irgasgató: Dooersky Lőrinc.

KATOLIKUS ISKOLA

Róm. Kat. Elemi Népiszkola
Baranya m. Püspökszentlászló

A pécegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felőlös szerkesztő: Megjelenik minden hónap elsőjén.

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incezy Dénes-uta 9/, (Pápi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámokozás ki küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. február 1.

XXVII. évfolyam. 2. szám.

A kat. tanító szerepe a nagy kat. megmozdulásban.

Mikor Shakespeare „Vihar” című darabjában süllyed a hajó, felszakad a kiállítás a tengerresek ajkán: „Végünk van, trédrel!”

Ma mindnyájan Shakespeare hajósok vagyunk, süllyed a hajó alattunk, vihar dül feletünk, ezer sebtől vérzünk, borzalmas szörnyűségeivel világháború fenyeget, éhes hiátok lesnek nyomorult életünkre. Mi is felkiáltunk: „Végünk van, trédrel!”

A sötétség hatalmának éjele iltte meg a világot, népek, nemzetek hullanak vissza az ősi pógánység sötét bauróháza. Mindenütt a pusztulás utálatossága, csak itt-ott esillan meg egy kis gyengéfényű reményugár, csak itt-ott lobban fel a még teljesen ki nem ölt hit faklyája.

Am a régen gyászborult magyar égen erős fény gyulladt ki. Vákyító nap ragyog, világót ébresztő és hívó sugarakkal. A világ katolikusai már fölgyölkétek a nagy jelle és szent buzgalomnál kélőnek a budapesti eucharisztikus világkongresszura, annak együttes megünneplésére. Elindulnak a világ minden részéből, hogy a rongyos betlehemi istállóvá igazságtalantott ország szívében boruljanak tédre a legméltóságosabb Oltárszentség előtt. Jönnek, hogy engeszteljenek, könyörögjenek, segítségért sjenjen. Talán most is Magyarországra hárul az a történelmi feladat, hogy megmentse Nyugatot, hogy az Isteni munkát már megkezdte a nemzet, naponta imádkozunk ennek sikeréért. E nehéz munkához nagy küzdelemhez, értő azonban csak az Oltárszentségben élő Krisztusból merő, abból a végtelen, eleven gyémántból, mely belőle szerzetesügrzik az egész világra.

Magyar kat. tanítóstvérek! Nekünk ebből a munkából ki kell venni a részünket, hiszen mi a legnagyobb tanító Mester alázatos szívű követői vagyunk. A reánk váró feladat nem korlátozódik az ünnepség napjaira, az eucharisztikus világkongresszus nemcsak Budapestben ünnepe, megmozdulás mindenütt, hol magyar kat. tanító

szíve dobog, munka mindenütt, hol kat. tanító izma feszül. Hogyan kapcsolódunk kötelesség szerint és nagy megmozdulásba s hogyan teszünk azt lelkünk igazi ünnepevé nevelőköz illoén? Értől néhány gondolatot!

Tanítóstvérek! Nem szűntek közüllök senki Króznusnak, egybként is életünk túlságosan rövid ahhoz, hogy tartama alatt egy herceg nagyragyavágását ki fejleghessük és egy Rotschild vagyont megszerzhessük. De az is bizonyos, hogy onnan felülről megzészés más céllal indított minket útnak, minthogy nyugalmában küzdelem — és megértőtő munka nélkül öljünk, megzadagodjunk, szórakozzunk, lakomákon vaggazdunk és a végén néha kiünnepelt, tanfelügyelői elismeréssel, kitünő minősítéssel, vagy hangzatos címmel képménlesen lefedjük meghalni.

Nem az teszi az embert gazdaggá amije anyagiakban van és nyomorult szegényén amije nincs; az ember élete nem az, hogy autón jár-e vagy gyalog, hanem, hogy mennyi lelki tartalma van; mennyi erkölcsi értéket bír és mennyi boldogságot tud adni másoknak. Tanítóstvérek! Mi erre születünk, nekünk ez az egyedüli rendeltetésünk: adni és vgr adni; életértéket, mi gazdagok lehetünk pénz nélkül, dúsagadatok Worthelm-szekrények kulesa nélkül.

Franciusság nagy szentjének: Vincének, nagy hiten és izzó emberszeretétén kívül, nem volt semmije s mégis óriási emberbaráti intézményeket létesített és tartott fenn, úgyszólván semmiből.

Assisi nagy szentjének: Ferencnek sem volt semmije, mégis megvolt mindene. Walt White-man amerikai költő nagy és boldog volt, bár egyetlen dollárja sem maradt és a szegényebb hált meg. Jean Lafontaine sírjára ezt vésette: „János úgy ment el mint jött...” ez volt az ő gazdagsága. Carnegia is gazdag volt, nem azért, mert millióháza kikapátázhatta volna az Atlanti-Océánt, hanem, mert a sorsától eggyezget,

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendelkezések.

1048/1938. sz. **Órarend-minták kiadása.** Az elemi népiskola új püspöki Tanterv és Utasítás alapján készült és jóváhagyásra felterjesztett órarendekből meg kellett állapítanom, hogy azok elkészítésénél és felülbírálásánál sok félreértés és hiba fordult elő.

A hibák és félreértések kiküszöbölése, az Utasítás idevágó részeinek egyöntetű értelmezése s így mind a tanítók, mind a bírálók munkájának megkönnyítése és egységesítése céljából, a magyar tantervvel iskoláink valamennyi típusára **órarend-mintákat** készítettem. Ezeket szoros mihez-tartás végett az alábbi utasítással közlöm.

1. Az órarend-minták minden változtatás nélkül használhatók mindenütt, ahol a heti szünetnap más elhelyezése, a vallástanórak más beosztása, vagy valami más, fontos helyi körülmény azt nem akadályozza. Ha valamely körülmény megokolta teszi, az órarend-minták megfelelően átdolgozva alkalmazandók, de úgy, hogy az adott mintáknak megnyilvánuló tanítási, módszertani, neveléstani (egészségtani) elvek csorbát ne szenvedjenek. Ha a helyi viszonyok a mintától való eltérést szükségessé nem teszik, a jóváhagyásra belerjesztendő órarend csak annyiban térhet el a közöli, megfelelő mintától, amennyiben emellett fölétehető. A jóváhagyásra való felterjesztés kötelezettsége alól azonban nem mentesül az a körülmény, hogy a tanító órarendje az órarend-mintával fölételesen egyezik.

2. Bármily ok miatt tér el a bíráló tőle a megfelelő mintától, az eltérés okát a bíráló tájékoztatására, az órarend hátlapján közölni kell.

3. A tantárgyak és a tanítási órák, illetőleg felőrák jelzését minden körülmények között **teljesen a minták szerint** kell eszközölni. Nem szabad tehát Vallástan helyett Hitant, Ének helyett Éneklést, Olvasás-írás helyett Irva-olvasást stb. írni; a szók rövidítésében is teljesen a mintákhoz kell igazodni.

4. A csendesfoglalkozások feltüntetésére is csak a mintákon található kifejezések használhatók. Amennyiben ezek többletét eljárást egybefoglalóan, általánosságban jelölik meg a csendesfoglalkozást, az irlap hátsó oldalán jegyzetképpen fel kell tüntetni, hogy az egyes címek alatt miféle foglalkozásokat értünk, amelyek közül, az adott helyzetnek megfelelőleg, majd az egyik, majd a másik nyelvet alkalmazást az iskolában folytatandó. Pl. így: olvas — valamely követendő órára lelkét tanul, olvasást gyakorol, stb.; számol — számjegyeket ír, számsorokat képez, számképeket rajzol, számolási feladatokon dolgozik, stb.

5. A jóváhagyott órarend egész éven át ott függ növekedéink előtt. Már ez is elegendő ok arra, hogy azt a legmondosabb formában, olvashatóan, javítgatások nélkül állítsuk ki és **olvashatóan írjuk alá.**

6. A Tanterv és Utasítás 12. és 143. lapján jelzett rövidítések alkalmazására is adnak megoldást az órarend-minták. Heti 32 óra esetében, ha a heti szünet két délutánra van elhelyezve, a rövidítések ezekre a szünetes napokra helyezi a megfelelő (5. sz.) minta az osztott iskolákban,

pedagógiai okokból. Ahol azonban a helyi viszony miatt ez nehézségekbe ütközik, ezekben az iskolákban is alkalmazható helyette az a megoldás, a melyet a heti egésznapos szünetelt dolgozó 32 órás osztott iskolák órarend-mintája (6. sz.) mutat.

Heti 31 óraszám mellett hetenkint csak egy rövidórás nap, heti 32 óra esetében hetenkint csak két rövidórás nap vehető. A rövidórákat több napra szétosztani nem szabad.

A rövidórák napokat a **nap** neve mellé (jobbba fenn) tett csillaggal kell megjelölni. Hogy e napok órái, illetve felőrái mikortól meddig tartanak, azt a mintákon jelzett módon, az órarend alapján, vagy ahol erre az órarend-nyomtatványon az óraterv alatt van hely, itt kell jelezni.

7. Az osztatlan és részben osztott iskolák órarendjében a **foglalmak** az óra második felében van közvetlenül foglalkozásként beállítva, és előtte, az óra első felében, ugyanazon osztályban csendesfoglalkozásnak is fogalmazás van felvéve. Ez a beosztás időmegtakarítást eredményez. Így esetben ugyanis ott, ahol csendesfoglalkozásként van jelezve a fogalmazás, az óra elején 5—6 perc alatt előkészíti a tanító a fogalmazást s megindítja a munkát, amelyet aztán a gyermekek csendesfoglalkozás-képen végeznek. Amíg ők fogalmaznak, a tanító a másik osztályban megtartja a közvetlenül foglalkozás előtti oktatást (a végén hozzáadva az időhöz azt, amit az elején a fogalmazás előkészítésére elvetett). A közvetlenül foglalkozás előtti fogalmazás idejét aztán a fogalmazványok megbeszélésére fordítja azt.

Ez a beosztás a II. osztály második felvételt kezdve minden osztályban jól használható, hisz e fokon a tanulók már szabadon fogalmaznak.

8. Az itt kiadott órarend-minták alapján most csak azok kötelesek új órarendet készíteni és jóváhagyásra felterjesztetni, akiknek nincs ezigideig jóváhagyott órarendjük, vagy akiknek órarendjében az órarend-mintákkal való összehasonlítás alapján oly lényeges hiba állapítható meg, amely az előző bíráló figyelmét elkerülte. Ezt ellenőrizni az iskolafelügyelők, az iskolai munkát felülbírói kerületi tanfelügyelők és iskolafelügyelők feladata.

9. Az órarenden a megfelelő óratervet is fel kell jelezni. A közöli mintákon erre nem volt hely. De erre mintát adni nem is volt szükséges, mert a forgalomban levő órarend-nyomtatványokon e célra is megvanak a megfelelő rovatok. Utasításuk csak be kell jelezni a Tanterv és Utasításuk elején (12—13 l.) közöli Általános Óratervből a vonatkozó adatokat.

10. Az általam jóváhagyott órarendek hosszabb időre szóló, vagy állandó jellegű változtatást hozzájárulásom nélkül eszközölni nem szabad. Ha akár az egyházi, akár az állami felügyelet valamely szerve oly észrevételt tenne az órarendre, amely annak módosítását célozná, a kifogásolt órarendet a jelzett észrevételekkel együtt, — a módosítás eszközlése nélkül, — hivatalomban haladéktalanul fel kell terjeszteni megfelelő intézkedés végett.

Órarend-minták az osztott iskola osztályai számára.

Órák	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
1. I. osztály:						
8 - 9 9 ¹⁰ -11	Számolás-mérés Vallástan	Számolás-mérés Beszéd-ért. gy.	Olvasás-írás (Számolás-mérés Ének **) Vallástan ism.	Számolás-mérés Vallástan	Olvasás-írás (Számolás-mérés Ének **) Vallástan ism.	Számolás-mérés Olvasás-írás Vallástan ism.
2 - 2 ³⁵ 3 ⁵ . 4	Olvasás-írás Beszéd-ért. gy.	Olvasás-írás Testnevelés	— —	Olvasás-írás Beszéd-ért. gy.	Beszéd-ért. gy. Testnevelés	— —
2. II. osztály:						
8 - 9 9 ¹⁰ -11	Számolás-mérés Olvasás Vallástan ism.	Számolás-mérés Vallástan Kézimunka	Beszéd-ért. gy. Fogalmazás Testnevelés	Számolás-mérés H-írás, ny. magy. Olvasás	Számolás-mérés Vallástan	Számolás-mérés Beszéd-ért. gy. Rajz
2 - 2 ³⁵ 3 ⁵ . 4	Beszéd-ért. gy. Testnevelés	Olvasás (Írás Ének **)	— —	(Írás Ének **) Vallástan ism.	Olvasás Testnevelés	— —
3. III. osztály:						
8 - 9 9 ¹⁰ -11	Számolás-mérés Beszéd-ért. gy. Írás	Számolás-mérés Term.-rajz, stb. Vallástan	Számolás-mérés Beszéd-ért. gy. Fogalmazás Ének	— — —	Számolás-mérés Term.-rajz, stb. Vallástan	Számolás-mérés H-írás, ny. magy. Rajz Kézimunka
2 - 2 ³⁵ 3 ⁵ . 4	Olv. olv. tárgy. Vallástan ism.	Olv., olv. tárgy. Testnevelés	Olv., olv. tárgy. Vallástan ism.	— —	Olv., olv. tárgy. Testnevelés	Beszéd-ért. gy. Testnevelés
4. IV. osztály:						
8 - 9 9 ¹⁰ -11	Számolás-mérés Földrajz	Számolás-mérés Vallástan	Számolás-mérés Fogalmazás Beszéd-ért. gy.	— —	Számolás-mérés Vallástan Földrajz	Számolás-mérés Beszéd-ért. gy. Fogalmazás Kézimunka
2 - 2 ³⁵ 3 ⁵ . 4	Olv., olv. tárgy. Vallástan ism.	Írás Ének	Term.-rajz, stb. Vallástan ism.	— —	Olv., olv. tárgy. Ének	Term.-rajz, stb. Testnevelés
5. V. osztály:						
8 - 9 9 ¹⁰ -11	Számolás-mérés Földrajz Kézimunka	Számolás-mérés Történelem Fogalmazás Vallástan ism.	H-írás, ny. magy. Vallástan Olv., olv. tárgy. Rajz Kézimunka	Számolás-mérés Földrajz Egészségtan Testnevelés	Termt., vegytan Történelem Polg. jog. költ.	Számolás-mérés Vallástan H-írás, ny. magy. Rajz Testnevelés
2 - 2 ³⁵ 3 ⁵ . 4	Olv., olv. tárgy. Ének	Term.-rajz, stb. Testnevelés	— —	Írás Ének	Olv., olv. tárgy. Vallástan ism.	— —
*) Rövidórás nap a szerda és szombat. E napok órái: 8-8 ⁴⁵ ; 8 ⁵⁵ -9 ⁴⁰ ; 9 ⁴⁰ -10 ³⁵ ; 10 ⁴⁵ -11 ³⁰ ; 11 ⁴⁰ -12 ³⁵ ig.						
6. VI. osztály:						
8 - 9 9 ¹⁰ -11	Számolás-mérés Földrajz Olv., olv. tárgy. Testnevelés	Termt., vegytan Vallástan Történelem Fogalmazás	Számolás-mérés H-írás, ny. magy. Olv., olv. tárgy. Ének	Számolás-mérés Földrajz Egészségtan Testnevelés	Termt., vegytan Történelem Olv., olv. tárgy.	Számolás-mérés Vallástan H-írás, ny. magy. Rajz Testnevelés
2 - 2 ³⁵ 3 ⁵ . 4	Rajz Kézimunka Vallástan ism.	Term.-rajz, stb. Testnevelés	Olv., olv. tárgy. Vallástan ism.	— —	Kézimunka Term.-rajz, stb. Testnevelés	Írás Ének —

*) Rövidórás napok: hétfő és péntek. E napok órái: D. e. 8-8⁴⁵; 8⁵⁵-9⁴⁰; 9⁴⁰-10³⁵; 10⁴⁵-11³⁰ig. D. u. 1³⁰-2¹⁵; 2³⁰-3¹⁵; 3³⁰-4¹⁵ig.

**): Lásd Püspöki Tanterv és Utasítás 143. oldal, 2. bekezdés.

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

7. I-II. osztály:

Főórák sorosz. idő	Osztály	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	I. II.	Számolás-mérés számol	Számolás-mérés olvas	Vallástan		Számolás-mérés olvas	Vallástan
2. 8 ³⁰ - 9	I. II.	számol Számolás-mérés	számol Számolás-mérés			számol Számolás-mérés	
3. 9 ⁰⁰ - 9 ³⁵	I. II.	olvas Olvásás	Olvásás-írás számol	Számolás-mérés ír		Olvásás-írás számol	Számolás-mérés rajzol
4. 9 ³⁵ -10	I. II.	Olvásás-írás ír	ír Olvásás	számol Számolás-mérés		ír Olvásás	számol Számolás-mérés
5. 10 ⁰⁰ -10 ³⁵	I. II.	ír Írás	Beszéd-ért. gy. h-írás feladat	Beszéd-ért. gy. számol		Beszéd-ért. gy. fogalmaz	Beszéd-ért. gy. számol
6. 10 ³⁵ -11	I. II.	Enek	olvas H-írás, ny. magy.	rajzol Beszéd-ért. gy.		olvas Beszéd-ért. gy.	rajzol Beszéd-ért. gy.
7. 11 ⁰⁰ -11 ³⁵	I. II.			Kézimunka		Rajz	Testnevelés
8. 11 ³⁵ -12	I. II.			Kézimunka		Rajz	
9. 2 - 2 ³⁰	I. II.	Beszéd-ért. gy. rajzol	Számolás-mérés h-írás feladat	Olvásás-írás fogalmaz		Olvásás-írás h-írás feladat	Olvásás-írás olvas
10. 2 ³⁰ - 3	I. II.	rajzol Beszéd-ért. gy.	számol Számolás-mérés	ír Fogalmaz		ír H-írás, ny. magy.	olvas Olvásás
11. 3 ³⁰ - 3 ³⁵	I. II.				Beszéd-ért. gy. ír		
12. 3 ³⁵ - 4	I. II.	Testnevelés	Vallástan ism.	Testnevelés		Vallástan ism.	Enek

Női lelkigyakorlatok.

A Női Lelkigyakorlatos Otthonban Pécsen, március 16-án és április 10-én délután kezdődnek a 3napos lelkigyakorlatok. Részmélt díj 8 pengő. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti dátumot kérhetnek. Nyolc személynél 20 százalék vasúti kedvezmény. Bővebbet: Női Lelkigyakorlatos Otthon, Pécs, Mátyas Flórián-utca 46. szám.

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

8. II-III. osztály:

Főórák sorosz. idő	Osztály	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	II. III.	Számolás-mérés olvas	Számolás-mérés számol	Számolás-mérés olvas		Számolás-mérés ír	Számolás-mérés számol
2. 8 ³⁰ - 9	II. III.	számol Számolás-mérés	számol Számolás-mérés	számol Számolás-mérés		számol Számolás-mérés	számol Számolás-mérés
3. 9 ⁰⁰ - 9 ³⁵	II. III.	Olvásás számol		Olvásás számol			Beszéd-ért. gy. fogalmaz
4. 9 ³⁵ -10	II. III.	ír Olv., olv. tárgy.		Vallástan		ír Olv., olv. tárgy.	Vallástan rajzol Beszéd-ért. gy.
5. 10 ⁰⁰ -10 ³⁵	II. III.	H-írás, ny. magy. fogalmaz	Beszéd-ért. gy. rajzol	H-írás, ny. magy. helyesírási f.		Beszéd-ért. gy. számol	Írás-fogalmazás fogalmaz
6. 10 ³⁵ -11	II. III.	helyesírási f. H-írás, ny. magy.	fogalmaz Beszéd-ért. gy.			helyesírási f. H-írás, ny. magy.	ír Beszéd-ért. gy.
7. 11 ⁰⁰ -11 ³⁵	II. III.		Írás-fogalmazás fogalmaz				ír Kézimunka
8. 11 ³⁵ -12	II. III.	Testnevelés	ír Írás-fogalmazás	Testnevelés		Rajz	Kézimunka
9. 2 - 2 ³⁰	II. III.	Beszéd-ért. gy. rajzol	Számolás-mérés számol	Beszéd-ért. gy. rajzol		rajzol Term.-rajz, stb.	Olvásás kézimumkázik
10. 2 ³⁰ - 3	II. III.	rajzol Beszéd-ért. gy.	számol Számolás-mérés	rajzol Beszéd-ért. gy.		rajzol Term.-rajz, stb.	ír Olv., olv. tárgy.
11. 3 ³⁰ - 3 ³⁵	II. III.		Olvásás olvas				Enek figyel
12. 3 ³⁵ - 4	II. III.	Vallástan ism.	ír Olv., olv. tárgy.	Vallástan ism.		Testnevelés	figyel Enek

Határidő-emlékeztető.

Március 15-én hazafias ünnepély tartandó. Tanév **neli megrovóidítésére** irányuló kérelem a vármegyei közgazdasági biz. népoktatásügyi albizottsághoz beérkeztesendő. **Írják, figyeltek, stb. rendelkezése II. félére folytatás.**
Ingoson. A Katolikus Iskola 1938. évi előfizetési díja

(3 P), a plébánia-hivatalok részére küldött lapszám után is. Beküldendő, a 45.612. sz. csekkalappal. A VI. elemi iskolai osztályt látogató, rossz előmeneteli tanulók szülei figyelemztetendők gyermekeik előmeneteléről. (139.700 —1922. sz. vkm. rend.)

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

9. III-IV. osztály:

Felórák sorsz., idő	Osztály	Hétfő	Kedd *)	Szerda	Csütörtök	Péntek *)	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	III. IV.	Számolás-mérés olvas	Számolás-mérés számol	Számolás-mérés számol	Számolás-mérés rajzol	Számolás-mérés olvas	Számolás-mérés számol
2. 8 ³⁰ - 9	III. IV.	Számol	Számolás-mérés	számol	Számolás-mérés	számol	számol
3. 9 ¹⁰ - 9 ³⁵	III. IV.	Olv., olv. tárgy. számol	Beszéd-ért. gy. számol	Vallástan	Beszéd-ért. gy. számol	Olv., olv. tárgy. számol	Vallástan
4. 9 ³⁵ - 10	III. IV.	ír Olv., olv. tárgy.	Beszéd-ért. gy. fogalmaz		fogalmaz	Beszéd-ért. gy. olvas	
5. 10 ¹⁰ - 10 ³⁵	III. IV.	H.-írás, ny. magy. h.-írási feladat	írás-fogalmazás fogalmaz	olvas Földrajz	írás-fogalmazás fogalmaz	H.-írás, ny. magy. helyesírási f.	rajzol Földrajz
6. 10 ³⁵ - 11	III. IV.	helyesírási f. H.-írás, ny. magy.	ír Irás-fogalmazás	Olv., olv. tárgy. térképrajzolás	ír Irás-fogalmazás	h.-írási feladat H.-írás, ny. magy.	hangjegyzés Olv., olv. tárgy.
7. 11 ¹⁰ - 11 ³⁵	III. IV.		Enek	Testnevelés		Enek	
8. 11 ³⁵ - 12	III. IV.		Kézimunka			Rajz	Enek
9.	III. IV.						
10. 2 - 2 ³⁰	III. IV.	Beszéd-ért. gy. rajzol	kézimunkázik Földrajz		Term.-rajz, stb. figyel	rajzol Földrajz	
11. 2 ³⁰ - 3	III. IV.	rajzol	Olv., olv. tárgy. Beszéd-ért. gy. hangjegyzés		figyel Term.-rajz, stb.	Beszéd-ért. gy. térképrajzolás	
12. 3 ¹⁰ - 3 ³⁵	III. IV.	Testnevelés	rajzol Olv., olv. tárgy.		olvas Testnevelés	Beszéd-ért. gy.	
13. 3 ³⁵ - 4	III. IV.		Vallástan ism.			Vallástan ism.	
14.	III. IV.						

*) Rövidórás napok: kedd és péntek. 1. félóra 8-8³⁵; 2. f. ó. 8³⁵-8⁵⁰; 3. f. ó. 9-9³⁵; 4. f. ó. 9³⁵-9⁵⁰; 5. f. ó. 10-10³⁵; 6. f. ó. 10³⁵-10⁴⁵; 7. f. ó. 10⁴⁵-11¹⁰; 8. f. ó. 11¹⁰-11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵-12¹⁰; 10. f. ó. 2-2³⁵; 11. f. ó. 2³⁵-2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵-3¹⁰; 13. f. ó. 3¹⁰-3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵-4¹⁰.

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

10. D-DI. osztály:

Felórák sorsz., idő	Osztály	Hétfő	Kedd *)	Szerda	Csütörtök	Péntek *)	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	V. VI.	Számolás-mérés olvas	Olv., olv. tárgy. olvas	Számolás-mérés számol	Számolás-mérés olvas	Olv., olv. tárgy. olvas	Számolás-mérés számol
2. 8 ³⁰ - 9	V. VI.	Számol Számolás-mérés	ír Olv., olv. tárgy.	Számolás-mérés	Számolás-mérés	ír Olv., olv. tárgy.	Számol Számolás-mérés
3. 9 ¹⁰ - 9 ³⁵	V. VI.	Történelem számol	H.-írás, ny. magy. h.-írási feladat	Vallástan	Történelem számol	H.-írás, ny. magy. h.-írási feladat	Vallástan
4. 9 ³⁵ - 10	V. VI.	Polg. jog. köt. fogalmaz	h.-írási feladat H.-írás, ny. magy.		Polg. jog. köt. olvas	h.-írási feladat H.-írás, ny. magy.	
5. 10 ¹⁰ - 10 ³⁵	V. VI.	fogalmaz Irás-fogalmazás	Termt., vegytan	Földrajz térképrajzolás	fogalmaz Történelem	Termt., vegytan	Földrajz térképrajzolás
6. 10 ³⁵ - 11	V. VI.	írás-fogalmazás hangjegyzés	Egészségtan	térképrajzolás Földrajz	írás-fogalmazás fogalmaz	Egészségtan	térképrajzolás Földrajz
7. 11 ¹⁰ - 11 ³⁵	V. VI.		Enek	Testnevelés		rajzol Irás-fogalmazás	Enek
8. 11 ³⁵ - 12	V. VI.		Kézimunka			Rajz	
9.	V. VI.						
10. 2 - 2 ³⁰	V. VI.	Rajz	fogalmaz Történelem		Term.-rajz, stb. Figyel		Kézimunka
11. 2 ³⁰ - 3	V. VI.		írás-fogalmazás fogalmaz		Figyel Term.-rajz, stb.		
12. 3 ¹⁰ - 3 ³⁵	V. VI.	Testnevelés	hangjegyzés Irás-fogalmazás		olvas Testnevelés		Enek
13. 3 ³⁵ - 4	V. VI.		Vallástan ism.			Vallástan ism.	
14.	V. VI.						

*) Rövidórás napok: kedd és péntek. 1. félóra 8-8³⁵; 2. f. ó. 8³⁵-8⁵⁰; 3. f. ó. 9-9³⁵; 4. f. ó. 9³⁵-9⁵⁰; 5. f. ó. 10-10³⁵; 6. f. ó. 10³⁵-10⁴⁵; 7. f. ó. 10⁴⁵-11¹⁰; 8. f. ó. 11¹⁰-11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵-12¹⁰; 10. f. ó. 2-2³⁵; 11. f. ó. 2³⁵-2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵-3¹⁰; 13. f. ó. 3¹⁰-3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵-4¹⁰.

Órarend-minták a részben osztott iskolák számára.

I-III. osztály:

11.

Felőrák sorszáma	Osztály	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek *)	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	I. olvas II. olvas III. Számolás-mérés	olvas olvas Számolás-mérés	olvas olvas Számolás-mérés	számol számol Számolás-mérés		olvas Számolás-mérés rajzol	Számolás-mérés olvas ír
2. 8 ³⁰ , 9	I. Számolás-mérés cs. készül II. számol III. számol	számol számol számol	Számolás-mérés számol számol			Számolás-mérés számol olvas	számol Számolás-mérés olvas
3. 9 ¹⁰ , 9 ³⁵	I. számol II. Számolás-mérés III. fogalmaz	Olvásás-írás számol cs. készül				számol számol Számolás-mérés	Vallástan
4. 9 ³⁵ -10	I. Beszéd-ért. gy. II. számol III. rajzol	ír nyelvi f. H-írás, ny. magy.	Vallástan			olvas nyelvi f. Számolás-mérés	Vallástan
5. 10 ¹⁰ -10 ³⁵	I. — II. nyelvi f. III. Beszéd-ért. gy.	Beszéd-ért. gy. figyel nyelvi f.	Olvásás-írás fogalmaz fogalmaz			— számol Számolás-mérés	— Számolás-mérés
6. 10 ³⁵ -11	I. — II. H-írás, ny. magy III. figyel v. rajzol	rajzol Beszéd-ért. gy. figyel v. ír	Enek cs. készül			ír Fogalmazás számol	Beszéd-ért. gy. számol
7. 11 ¹⁰ -11 ³⁵	I. — II. — III. Rajz	— — Beszéd-ért. gy.	— — Beszéd-ért. gy.			ír Olvásás- fogalmaz	— — —
8. 11 ³⁵ -12	I. — II. — III. —	— — Enek	— — Beszéd-ért. gy. rajzol			— — —	— — Fogalmazás
9. —	I. — II. — III. —	— — —	— — —			— — Enek	— — —
10. 2 - 2 ³⁰	I. Olvasás-írás II. h-írás feladat III. rajzol	számol olvas Olv., olv. tárgy.	ír rajzol Term.-rajz, stb.			Beszéd-ért. gy. fogalmaz olvas	Beszéd-ért. gy. figyel fogalmaz
11. 2 ³⁰ -3	I. ír II. Beszéd-ért. gy. III. figyel	ír Olvásás hangjegyzés	olvas olvas Term.-rajz, stb.			rajzol ír Olv., olv. tárgy.	rajzol rajzol Beszéd-ért. gy.
12. 3 ¹⁰ , 3 ³⁵	I. — II. — III. Testnevelés	— — Vallástan ism.	— — Testnevelés			Enek hangjegyzés	— — Testnevelés
13. 3 ³⁵ , 4	I. — II. — III. —	— — —	— — —			— — —	— — —
14. —	I. — II. — III. —	— — —	— — —			Vallástan ism.	— — —

*) Rövidórás nap: péntek. 1. félóra 8—8³⁰; 2. f. ó. 8³⁵—8⁵⁰; 3. f. ó. 9—9³⁵; 4. f. ó. 9³⁵—9⁵⁰; 5. f. ó. 10—10³⁵; 6. f. ó. 10³⁵—10⁵⁰; 7. f. ó. 10⁵⁰—11¹⁰; 8. f. ó. 11¹⁰—11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵—12¹⁰; 10. f. ó. 2—2³⁰; 11. f. ó. 2³⁰—2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵—3¹⁰; 13. f. ó. 3¹⁰—3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵—4¹⁰.

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

12.

II-IV. osztály:

Felőrák sorszáma	Osztály	Hétfő *)	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek *)	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	II. Számolás-mérés III. számol IV. számol	Számolás-mérés számol számol	Számolás-mérés számol számol	Számolás-mérés számol számol		Számolás-mérés számol számol	számol Számolás-mérés számol
2. 8 ³⁰ , 9	II. számol III. Számolás-mérés IV. számol	számol Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés számol		számol Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés számol
3. 9 ¹⁰ , 9 ³⁵	II. nyelvi f. III. számol IV. Számolás-mérés	nyelvi f. számol Számolás-mérés	Vallástan	számol Számolás-mérés számol		Vallástan	fogalmaz számol Számolás-mérés
4. 9 ³⁵ -10	II. nyelvi f. III. H-írás, ny. magy. IV. nyelvi f.	nyelvi f. H-írás, ny. magy. nyelvi f.	Vallástan	Beszéd-ért. gy. rajzol térképrajzolás		Vallástan	H-írás, ny. magy. rajzol ír
5. 10 ¹⁰ -10 ³⁵	II. rajzol III. rajzol IV. Beszéd-ért. gy.	rajzol rajzol Beszéd-ért. gy.	Rajz	Beszéd-ért. gy. rajzol		fogalmaz Számolás-mérés nyelvi f.	Enek
6. 10 ³⁵ -11	II. ír III. nyelvi f. IV. Beszéd-ért. gy.	ír nyelvi f. Beszéd-ért. gy.	Rajz	Olv., olv. tárgy. nyelvi f.		Fogalmazás nyelvi f. nyelvi f.	rajzol hangjegyzés Olv., olv. tárgy.
7. 11 ¹⁰ -11 ³⁵	II. Olvasás III. nyelvi f. IV. rajzol	Olvasás nyelvi f. rajzol	nyelvi f. fogalmaz Földrajz	— fogalmaz H-írás, ny. magy.		nyelvi f. — —	fogalmaz Földrajz
8. 11 ³⁵ -12	II. — III. Olv., olv. tárgy. IV. fogalmaz	— Olv., olv. tárgy. fogalmaz	nyelvi f. fogalmaz Földrajz	Fogalmazás nyelvi f.		— — hangjegyzés Beszéd-ért. gy.	— — fogalmaz Földrajz
9. —	II. — III. rajzol IV. Fogalmazás	— rajzol Fogalmazás	— — —	— — —		— — hangjegyzés Beszéd-ért. gy.	— — — —
10. 2 - 2 ³⁰	II. Beszéd-ért. gy. III. hangjegyzés IV. hangjegyzés	Beszéd-ért. gy. hangjegyzés hangjegyzés	fogalmaz Beszéd-ért. gy. fogalmaz	ír hangjegyzés Olv., olv. tárgy.		Olvásás ír ír	ír Beszéd-ért. gy. térképrajzolás
11. 2 ³⁰ , 3	II. Beszéd-ért. gy. III. hangjegyzés IV. hangjegyzés	Beszéd-ért. gy. hangjegyzés hangjegyzés	fogalmaz Beszéd-ért. gy. fogalmaz	Enek		Kézimunka ír	ír Beszéd-ért. gy. térképrajzolás
12. 3 ¹⁰ , 3 ³⁵	II. — III. Term.-rajz, stb. IV. Testnevelés	— Term.-rajz, stb. Testnevelés	— — Testnevelés	— — Vallástan ism.		Kézimunka Testnevelés	— — Testnevelés
13. 3 ³⁵ , 4	II. — III. Vallástan ism. IV. Testnevelés	— Vallástan ism. Testnevelés	— — Testnevelés	— — Vallástan ism.		Testnevelés Testnevelés	— — Testnevelés
14. —	II. — III. Vallástan ism. IV. Testnevelés	— Vallástan ism. Testnevelés	— — —	— — —		Testnevelés	— — —

*) Rövidórás napok: hétfő és péntek. I. félóra 8—8³⁰; 2. f. ó. 8³⁵—8⁵⁰; 3. f. ó. 9—9³⁵; 4. f. ó. 9³⁵—9⁵⁰; 5. f. ó. 10—10³⁵; 6. f. ó. 10³⁵—10⁵⁰; 7. f. ó. 10⁵⁰—11¹⁰; 8. f. ó. 11¹⁰—11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵—12¹⁰; 10. f. ó. 2—2³⁰; 11. f. ó. 2³⁰—2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵—3¹⁰; 13. f. ó. 3¹⁰—3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵—4¹⁰.

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

13.

IV-VI. osztály:

Felőrák sorszáma, idő	Osztály	Hétfő	Kedd	Szerda *)	Csütörtök	Péntek	Szombat *)
1. 8 - 8 ³⁰	IV. V. VI.	Számolás-mérés olvas rajzol	olvas Számolás-mérés	olvas Számolás-mérés		olvas Számolás-mérés	Számolás-mérés olvas
2. 8 ³⁰ - 9	IV. V. VI.	számol Term., vegytan	Olv., olv. tárgy. számol	Számolás-mérés számol		Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés
3. 9 ³⁰ - 9 ⁴⁵	IV. V. VI.	Földrajz rajzol	ír Olv., olv. tárgy.	számol Term., vegytan		Földrajz fogalmaz	Földrajz számol
4. 10 ³⁰ - 11	IV. V. VI.	térképrajzolás Földrajz	H-írás, ny. magy. ír	Olv., olv. tárgy. rajzol		számol Földrajz	térképrajzolás Földrajz
5. 10 ³⁰ - 10 ⁴⁵	IV. V. VI.	Vallástan	h-írás feladat H-írás, ny. magy.	olvas Földrajz		Vallástan	Beszéd-ért. gy. térképrajzolás
6. 10 ⁴⁵ - 11	IV. V. VI.		rajzol Történelem	Földrajz térképrajzolás			rajzol H-írás, ny. magy.
7. 11 ³⁰ - 11 ⁴⁵	IV. V. VI.		— térképrajzolás Polg. jog. köb.	térképrajzolás Olv., olv. tárgy.		— Történelem	írás-fogalmazás h-írás feladat
8. 11 ³⁰ - 12	IV. V. VI.	Rajz	— Term.-rajz, stb.-egységfogl.	— Testnevelés		— Term.-rajz, stb.-egységfogl.	— Enek
9.	IV. V. VI.						
10. 2 - 2 ³⁰	IV. V. VI.	figyel Term.-rajz, stb.-egységfogl.	Beszéd-ért. gy. fogalmaz	h-írás feladat Történelem		h-írás feladat Olv., olv. tárgy.	ír Olv., olv. tárgy.
11. 2 ³⁰ - 3	IV. V. VI.	Term.-rajz, stb. rajzol	hangjegyzítés Fogalmazás	Kézimunka		rajzol Írás-fogalmazás	Term.-rajz, stb. hangjegyzítés
12. 3 ³⁰ - 3 ⁴⁵	IV. V. VI.	Testnevelés	Enek			Testnevelés	rajzol Term.-rajz, stb.-egységfogl.
13. 3 ³⁰ - 4	IV. V. VI.						
14.	IV. V. VI.						

*) Rövidítési napok: szerda, szombat. I. félóra 8-8³⁰; 2. f. ó. 8³⁰-8⁴⁵; 3. f. ó. 9-9³⁰; 4. f. ó. 9³⁰-9⁴⁵; 5. f. ó. 10-10³⁰; 6. f. ó. 10³⁰-10⁴⁵; 7. f. ó. 10⁴⁵-11³⁰; 8. f. ó. 11³⁰-11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵-12³⁰; 10. f. ó. 2-2³⁰; 11. f. ó. 2³⁰-2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵-3³⁰; 13. f. ó. 3³⁰-3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵-4³⁰.

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

14.

I-IV. osztály:

Felőrák sorszáma, idő	Osztály	Hétfő *)	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek *)	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	I. II. III. IV.	Számolás-mérés számol nyelvi f. számol	Számolás-mérés számol Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés nyelvi f. számol	Számolás-mérés számol	rajzol nyelvi f. számol Számolás-mérés
2. 8 ³⁰ - 9	I. II. III. IV.	számol számol Számolás-mérés számol	számol számol Számolás-mérés számol	Számolás-mérés számol Számolás-mérés számol	számol nyelvi f. számol Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés számol	számol Számolás-mérés számol
3. 9 ³⁰ - 9 ⁴⁵	I. II. III. IV.	rajzol H-írás, ny. magy. számol es. készül	Vallástan figyel	Olvásás-írás nyelvi f. es. készül	ír fogalmaz Számolás-mérés számol	figyel Vallástan	Számolás-mérés számol hangjegyzítés es. készül
4. 9 ³⁰ - 10	I. II. III. IV.	rajzol nyelvi f. nyelvi f. Földrajz	rajzol Vallástan	ír nyelvi f. nyelvi f. Földrajz	Beszéd-ért. gy. fogalmaz számol hangjegyzítés	Vallástan rajzol	számol nyelvi f. ír Földrajz
5. 10 ³⁰ - 10 ⁴⁵	I. II. III. IV.	Olvásás-írás nyelvi f. rajzol térképrajzolás	Beszéd-ért. gy. nyelvi f. nyelvi f. H-írás, ny. magy. nyelvi f.	ír fogalmaz nyelvi f. fogalmaz H-írás, ny. magy. nyelvi f.	kézimunkázik Beszéd-ért. gy. fogalmaz	Olvásás-írás nyelvi f. nyelvi f.	ír fogalmaz H-írás, ny. magy. térképrajzolás
6. 10 ³⁰ - 11	I. II. III. IV.	ír Beszéd-ért. gy. fogalmaz térképrajzolás	kézimunkázik nyelvi f. fogalmaz	rajzol Fogalmazás fogalmaz térképrajzolás	rajzol Fogalmazás fogalmaz	ír nyelvi f. Beszéd-ért. gy. fogalmaz	Olvásás-írás nyelvi f. fogalmaz
7. 11 ³⁰ - 11 ⁴⁵	I. II. III. IV.	Enek fogalmaz fogalmaz	— es. készül Olv., olv. tárgy.	—	—	Olvásás olvas rajzol	— Enek
8. 11 ³⁰ - 12	I. II. III. IV.	—	—	—	—	rajzol Olv., olv. tárgy. fogalmaz	— Beszéd-ért. gy. fogalmaz
9.	I. II. III. IV.	—	—	—	—	—	—
10. 2 - 2 ³⁰	I. II. III. IV.	kézimunkázik Kézimunka ír	ír Olvasás ír	—	rajzol Rajz	ír fogalmaz Term.-rajz, stb.	—
11. 2 ³⁰ - 3	I. II. III. IV.	kézimunkázik Kézimunka ír	ír Enek	—	rajzol Rajz	ír fogalmaz Term.-rajz, stb.	—
12. 3 ³⁰ - 3 ⁴⁵	I. II. III. IV.	Testnevelés jártnik	rajzol rajzol hangjegyzítés Beszéd-ért. gy.	—	Vallástan ism.	hangjegyzítés hangjegyzítés	Enek
13. 3 ³⁰ - 4	I. II. III. IV.	Vallástan ism.	játszik Testnevelés	—	Vallástan ism.	Testnevelés játszik	—
14.	I. II. III. IV.	Vallástan ism.	—	—	—	játszik Testnevelés	—

*) Rövidítési napok: hétfő és péntek. I. félóra 8-8³⁰; 2. f. ó. 8³⁰-8⁴⁵; 3. f. ó. 9-9³⁰; 4. f. ó. 9³⁰-9⁴⁵; 5. f. ó. 10-10³⁰; 6. f. ó. 10³⁰-10⁴⁵; 7. f. ó. 10⁴⁵-11³⁰; 8. f. ó. 11³⁰-11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵-12³⁰; 10. f. ó. 2-2³⁰; 11. f. ó. 2³⁰-2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵-3³⁰; 13. f. ó. 3³⁰-3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵-4³⁰.

Órarend a részben osztott iskolák osztályai számára.

111-D1. osztály:

15.

Felőrák sorsz. idő	Oronálj	Hétfő *)	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek *)	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	III. Számolás-mérés IV. számol V-VI. számol	Számolás-mérés számol számol	Számolás-mérés számol számol	Számolás-mérés számol számol	Csütörtök	számol számol Számolás-mérés	Számolás-mérés számol számol
2. 8 ³⁰ - 9	III. számol IV. számol V-VI. Számolás-mérés	Számolás-mérés számol számol	Számolás-mérés számol számol	Számolás-mérés számol számol	Csütörtök	számol számol Számolás-mérés	Számolás-mérés számol számol
3. 9 ³⁰ - 9 ⁴⁵	III. nyelvi f. IV. nyelvi f. V-VI. Történelem	Vallástan	nyelvi f. fogalmaz Történelem	nyelvi f. fogalmaz	Vallástan	nyelvi f. fogalmaz Olv., olv. tárgy.	Számolás-mérés számol számol
4. 9 ⁴⁵ - 10	III. H-írás-ny. magy. IV. nyelvi f. V-VI. rajzol	Vallástan	nyelvi f. H-írás-ny. magy. rajzol	nyelvi f. H-írás-ny. magy. rajzol	Vallástan	Fogalmazás nyelvi f. es. készül	Számolás-mérés számol számol
5. 10 ³⁰ - 10 ⁴⁵	III. fogalmaz IV. fogalmaz V-VI. Földrajz	nyelvi f. Földrajz nyelvi f.	Beszéd-ért. gy. nyelvi f. fogalmaz	Beszéd-ért. gy. nyelvi f. fogalmaz	nyelvi f. fogalmaz	nyelvi f. fogalmaz Termt., vegytan	Számolás-mérés számol számol
6. 10 ⁴⁵ - 11	III. fogalmaz IV. Fogalmazás V-VI. térképrajzolás	nyelvi f. Földrajz nyelvi f.	Beszéd-ért. gy. nyelvi f. fogalmaz	Beszéd-ért. gy. nyelvi f. fogalmaz	nyelvi f. fogalmaz	nyelvi f. fogalmaz Termt., vegytan	Számolás-mérés számol számol
7. 11 ³⁰ - 11 ⁴⁵	III. hangjegyzés IV. hangjegyzés V-VI. Olv., olv. tárgy.	hangjegyzés térképrajzolás Olv., olv. tárgy.	hangjegyzés térképrajzolás Polg. jog. köt.	Beszéd-ért. gy. es. készül	térképrajzolás H-írás-ny. magy.	nyelvi f. rajzol Polg. jog. köt.	Számolás-mérés számol számol
8. 11 ⁴⁵ - 12	III. — IV. — V-VI. Term.-rajz, stb.	— — —	Olv., olv. tárgy. nyelvi f. hangjegyzés	— — —	— — —	Olv., olv. tárgy. ir	Számolás-mérés számol számol
9.	III. — IV. — V-VI. Term.-rajz, stb.	— — —	— — —	— — —	— — —	— — Term.-rajz, stb.	Számolás-mérés számol számol
10. 2 - 2 ³⁰	III. Term.-rajz, stb. IV. Olv., olv. tárgy. V-VI. fogalmaz	Rajz	rajzol Olv., olv. tárgy. rajzol	rajzol Olv., olv. tárgy. rajzol	ir ir Földrajz	Kézimunka	Számolás-mérés számol számol
11. 2 ³⁰ - 3	III. rajzol IV. rajzol V-VI. Fogalmazás	Rajz	rajzol rajzol Olv., olv. tárgy.	rajzol rajzol térképrajzolás	Term.-rajz, stb.	Kézimunka	Számolás-mérés számol számol
12. 3 ³⁰ - 3 ⁴⁵	III. Enek IV. Enek V-VI. Enek	Testnevelés	Vallástan ism.	Vallástan ism.	Enek	Testnevelés	Számolás-mérés számol számol
13. 3 ⁴⁵ - 4	III. Vallástan ism. IV. Vallástan ism. V-VI. Vallástan ism.	Testnevelés	Vallástan ism.	Vallástan ism.	rajzol rajzol Olv., olv. tárgy.	Testnevelés	Számolás-mérés számol számol
14.	III. Vallástan ism. IV. Vallástan ism. V-VI. Vallástan ism.	— — —	— — —	— — —	— — —	Olv., olv. tárgy. hangjegyzés hangjegyzés	Számolás-mérés számol számol

*) Rövidítési napok: hétfő és péntek. 1. félóra 8-8³⁰; 2. f. ó. 8³⁰-9³⁰; 3. f. ó. 9-9³⁰; 4. f. ó. 9³⁰-9⁴⁵; 5. f. ó. 10-10³⁰; 6. f. ó. 10³⁰-10⁴⁵; 7. f. ó. 10⁴⁵-11³⁰; 8. f. ó. 11³⁰-11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵-12³⁰; 10. f. ó. 2-2³⁰; 11. f. ó. 2³⁰-2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵-3³⁰; 13. f. ó. 3³⁰-3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵-4³⁰.

Órarend az osztaltan iskolák osztályai számára.

1-D1. osztály:

16.

Felőrák sorsz. idő	Oronálj	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek *)	Szombat
1. 8 - 8 ³⁰	I. Számolás-mérés II. számol III. nyelvi f. IV. számol V-VI. számol	Számolás-mérés számol nyelvi f. számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol	Számolás-mérés számol nyelvi f. számol számol	Számolás-mérés számol számol nyelvi f. számol
2. 8 ³⁰ - 9	I. számol II. számol III. Számolás-mérés IV. számol V-VI. számol	Számolás-mérés számol Számolás-mérés számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol	Számolás-mérés számol számol számol számol
3. 9 ³⁰ - 9 ⁴⁵	I. ir II. nyelvi f. III. számol IV. H-írás-ny. magy es. készül	Vallástan	ir fogalmaz számol es. készül	ir fogalmaz számol es. készül	figyel	figyel	Számolás-mérés számol számol
4. 9 ⁴⁵ - 10	I. ir II. nyelvi f. III. számol IV. nyelvi f. V-VI. Történelem	rajzol	ir nyelvi f. számol nyelvi f.	ir nyelvi f. számol nyelvi f.	Vallástan	Vallástan	Számolás-mérés számol számol
5. 10 ³⁰ - 10 ⁴⁵	I. — II. Beszéd-ért. gy. III. fogalmaz IV. nyelvi f. V-VI. es. készül	— Beszéd-ért. gy. fogalmaz nyelvi f. es. készül	— Beszéd-ért. gy. fogalmaz nyelvi f. es. készül	— Beszéd-ért. gy. fogalmaz nyelvi f. es. készül	Olvásás-írás nyelvi f. rajzol nyelvi f. es. készül	ir nyelvi f. számol fogalmaz Földrajz	Beszéd-ért. gy. ir rajzol térképrajzolás rajzol
6. 10 ⁴⁵ - 11	I. — II. rajzol III. fogalmaz IV. es. olvas V-VI. Term., gazd. ism.	— rajzol fogalmaz es. olvas Term., gazd. ism.	— rajzol fogalmaz es. olvas Term., gazd. ism.	— rajzol fogalmaz es. olvas Term., gazd. ism.	ir nyelvi f. nyelvi f. nyelvi f. Polg. jog. köt.	ir nyelvi f. nyelvi f. nyelvi f. Polg. jog. köt.	Beszéd-ért. gy. ir rajzol térképrajzolás rajzol
7. 11 ³⁰ - 11 ⁴⁵	I. — II. — III. Rajz IV. — V-VI. —	— — Rajz — —	— — Rajz — —	— — Rajz — —	— — H-írás-ny. magy. fogalmaz Beszéd-ért. gy. fogalmaz	— — rajzol es. olvas Term., gazd. ism.	— — ir fogalmaz H-írás-ny. magy.
8. 11 ⁴⁵ - 12	I. — II. rajzol III. rajzol IV. rajzol V-VI. Olv., olv. tárgy.	— rajzol rajzol rajzol Olv., olv. tárgy.	— rajzol rajzol rajzol Olv., olv. tárgy.	— rajzol rajzol rajzol Olv., olv. tárgy.	— nyelvi f. Fogalmazás — Fogalmazás	— rajzol Olv., olv. tárgy. rajzol	— Enek
9.	I. — II. — III. — IV. — V-VI. —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —
10. 2 - 2 ³⁰	I. rajzol II. fogalmaz III. Beszéd-ért. gy. IV. fogalmaz V-VI. rajzol	olvas ir Olv., olv. tárgy. fogalmaz rajzol	olvas ir Olv., olv. tárgy. fogalmaz rajzol	Beszéd-ért. gy. olvas hangjegyzés hangjegyzés hangjegyzés	— — — — —	es. olvas Beszéd-ért. gy. ir fogalmaz hangjegyzés fogalmaz	ir fogalmaz Beszéd-ért. gy. fogalmaz
11. 2 ³⁰ - 3	I. olvas II. Fogalmazás III. rajzol IV. fogalmaz V-VI. rajzol	olvas Fogalmazás rajzol fogalmaz rajzol	olvas Fogalmazás rajzol fogalmaz rajzol	Kézimunkák Olvásás hangjegyzés hangjegyzés hangjegyzés	— — — — —	es. olvas ir es. készül es. készül fogalmaz	es. olvas ir Fogalmazás rajzol fogalmaz
12. 3 ³⁰ - 3 ⁴⁵	I. Olvasás-írás II. ir III. rajzol IV. ir V-VI. ir	olvasás-írás ir rajzol ir ir	olvasás-írás ir rajzol ir ir	Kézimunkák Olvásás hangjegyzés hangjegyzés hangjegyzés	— — — — —	ir es. készül es. készül es. készül es. készül	Olvásás-írás ir fogalmaz Olv., olv. tárgy. hangjegyzés hangjegyzés
13. 3 ⁴⁵ - 4	I. — II. — III. Vallástan ism. IV. — V-VI. —	— — Vallástan ism. — —	— — Vallástan ism. — —	— — Vallástan ism. — —	— — Vallástan ism. — —	ir fogalmaz Term.-rajz, stb. rajzol	Testnevelés
14.	I. — II. — III. — IV. — V-VI. —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —	— — — — —

*) Rövidítési napok: péntek. 1. félóra 8-8³⁰; 2. f. ó. 8³⁰-8⁴⁵; 3. f. ó. 9-9³⁰; 4. f. ó. 9³⁰-9⁴⁵; 5. f. ó. 10-10³⁰; 6. f. ó. 10³⁰-10⁴⁵; 7. f. ó. 10⁴⁵-11³⁰; 8. f. ó. 11³⁰-11⁴⁵; 9. f. ó. 11⁴⁵-12³⁰; 10. f. ó. 2-2³⁰; 11. f. ó. 2³⁰-2⁴⁵; 12. f. ó. 2⁴⁵-3³⁰; 13. f. ó. 3³⁰-3⁴⁵; 14. f. ó. 3⁴⁵-4³⁰.

377/1938. sz. **Elemi iskolai dalosnapp rendezése.** Baranya vármegye kir. tanfelügyelője 350/1938. sz. alatt, az 1937/38. tanévben Pécssett rendezendő elemi iskolai dalosnapp tárgyában a következő köriratot intézte az elemi népisoklak vezetőihez:

„Baranya vármegye és Pécs szabad királyi város elemi iskoláinak dalosnappra a folyó évi pünköszt másnapján fog megrendezni.

Ezen ifjúsági dalosnappan az alább közlendő gyűjteményekből szabadon választandó 2 vagy 3 szövegi gyermekkarra írt művel lehet résztvenni.

60 E.

Magyar Hazám. (Kertész Gyula gyűjteménye.) 2. 3. sz. Tavasz Bokréta. (Kertész Gy. Könyvb. 2. sz. 80 f. Keltáji sz. (Kerényi György.) 2. sz. 1 P. Hajnász. (Péter József.) 2. sz. 1 P. 50 f. Harmineklelve gyermekek. (Halmos László.) Három füzeten. Füzetenként 1 P. 50 f. Különösen a 3. füzeti jó, amely 13 rövid népdalt tartalmaz.

Erdő Mező. (Vásárhelyi Zoltán.) 2. sz. 2 P. 3. Györi Gyermekek. (Kerényi György.) 3. sz. Nehezebb művek főleg osztott iskolák részére. L. P. 52 f. Kodály ízes művei.

Az „Enekes” árjegyzéke a „Néptanítók Lapja” karácsonyi számhöz mellékelte volt. A felsorolt művek az

árjegyzék 6–7. Kodály művei a 10. és 11-ik oldalon vannak részletezve.

Az újság decióltól 10 órakor a Pécsi Nemzeti Színházban fog lefolytani. A részvételről az egyes iskolák önkényi kapnak.

Az újságon a részvétel nem kötelező, az espán önkéntes jelenléts alapján történhetik.

Amennyiben a tdkimletes cím önkényrál vért az újságon, visszekerék jót velem és Baranya vármegye Altalanos Tanító Egyesület önkényel haladéktalanul közölni, hogy hány tanuló les a karban, milyen szabadon választott s hány szövegi önkény el kíván önkény.

Az eddig megtartott ifjúsági dalosnappok alkalmával tapasztalt lelkes, magas színvonalú tanítói munka kiváló eredményei alapján rendlem, hogy a dalosnapp iránt tanusított érdeklődés nemcsak az eddig megtekintett fog megnyilvánulni, hanem fokozódni is fog.

A gyermekeink gyűjtemények jegyzékét, amelyekből a szabadon választandó művel kiválaszhatja, itt közölöm. A dalosnappot a baranya vármegyei Altalanos Tanító Egyesület fogja rendezni.”

Felhívom a felügyeletem alá tartozó elemi iskolai igazgatókat és tanítókat, hogy az ügy sikere érdekében 218/1937. sz. rendelkezésem (Katolikus Iskola 1937. február 1.) értelmében a 2010. évi ében is működjenek közre.

MILYEN A GYERMEK?

A GYERMEK EMLÉKEZETE.

A lelkinék érző benyomások, a benne keletkezett képek, érzelmek, gondolatok, fantáziaképek, akaratú önkények, stb. bizonyos nyomot hagynak hátra. Így megvan az a képességünk, hogy megörizzük s később is feljuttuk őket. E képességünk az emlékezet. Működésének részei: a *feljóság*, (vagy bevésés), a *megörzés* és a *felidés*.

Az emlékezet vizsgálata.

Az iskolai munkában az emlékezet igen fontos szerepet játszik. Ha jól akarunk tanítani s megismerkedni az iskolai képességek helyesen akarjuk megítélni, kell, hogy az emlékezzel teljesebben tisztába jöjjünk. Nincs tán még egy lelki jelenség, melyet elő régóta és egy alaposan vizsgáltunk, mint az emlékezet. A kidöntött és használt vizsgálati módszerek száma igen nagy. Valamennyinek az a lényege, hogy a vizsgálandó egyén lelkeben valahogy benyomásokat hoznak létre s aztán közvetlenül a ráhatás utáni számonkérésen megállapítjuk, hogy *mennyit fogott fel* s később (egy nap mulva, hetek mulva) való számonkéréssel pedig azt, hogy a *feljóságokból mit tartott meg*. Beszélhetünk tehát a *feljóság* képesség és a megtartó képesség vizsgálatáról.

A legfontosabb vizsgálati módszerek:

A páros ingerek módszere. Az e csoportba tartozó módszerek lényege: pl. szótágoakból, számokból, színekből, alakokból, stb. ingerpárokat s e párokból sorozatokat állítunk össze; e sorozatokat valahogy közöljük a kísérleti személyvel (k. sz.); utána az egyes ingerpárok első tagját ismétljük s a k. sz. feladata, hogy mindegyikre a párjával válaszoljon emlékezzéssel.

E páros módszerek közül egyik legjobban be-

vált *Ranschburg* Pál budapesti egyet. tanár *szópárműszere*.)

Ingerpárokat többek közt az alábbi szópárokat használta:

1. csoport.	2. csoport.	3. csoport.
fej – kalap	toll – tinta	ég – felhő
láz – kémény	pénz – fillér	tér – piac
víz – folyó	bó – pálya	juh – bárány
tal – tükör	lány – fiú	csend – lármá
kard – huszár	liszt – tészta	ból – üzet
könyv – betű	tél – hideg	sók – mondat
hegy – szikla	tűd – liba	tök – diinnye
sajt – étel	fa – erdő	
vas – ólom	tű – cérna	

A *vizsgálat menete*: Az első csoport szópárait hangosan és egy egyenletes előmondjuk, hogy minden szópárra átlag 2 mp jusson. A k. sz. minden szópárat hangosan utánunk mond. Ez a bevésés mozzanata. Ezután 6–10 mp szünetet tartunk. Ez idő alatt néhány szóval valamely másra tereljük a k. sz. figyelmét. Például: „No, most ne gondolj arra, amit hallottál, hanem a jobban fogod tudni. Nézzédjél itt körül.” A szünet fele azt mondjuk: „Most kiéredjétek. En mondom mindig az első szót – s te mindegyikre ráfeleled a párját. Kezdjék!” — s egymásután hangosan és egyenletesen kimondjuk a szópárok első tagját (hívó szavak). Az egy személyt vizsgálunk, szóban felel, ha többet, írásban felelelnek. Az 1. szópárcsoport után hasonlóan végzünk a vizsgálatot a 2. és 3. csoport szavai. Egy teljes vizsgálathoz tehát 25 szópárat használunk.

A vizsgálat így, ahogy leírtuk, főképp a feljóságképes felől tájékoztat. A megtartó emlékezet vizsgálata végezt 24 óra mulva másodszer (esetleg egy hét mulva harmadszor) is kikérdez-

¹⁾ Ranschburg: Pszichológiai tanulmányok I. k. 149–173. oldal.

zük a k. sz. 2., természetesen újabb elsajátíttatás nélkül. A jobb és gyengébb értelmi képességek közötti különbségek inkább ennél a vizsgálatnál mutatkoznak. A normális gyermekek mintegy 30%-ánál az az érdekes jelenség fordulhat elő, hogy 24 óra mulva jobb eredményt mutatnak, mint az azonnali kikérdezésnél. Ez azt jelenti, hogy náluk először valami gátlás volt.

Az eredmény értékelésénél minden helyes felelet 1 egység, minden önként helybesített felelet $\frac{1}{2}$ egységet és minden figyelmeztetésre javított felelet $\frac{1}{4}$ egységet számít. Az egységkétszeres adja a k. sz. feljogi (illetve megtartó) emlékezetének terjedelmét. Miután e szám 25 szópárra vonatkozik, ebből 4-el való szorzással az emlékezzet %-os mértékszámát nyerjük.

Ranschburg szerint a k. sz. feljogi emlékezzet:

100–80%-os eredménnyel = kitűnő
80–60%-os eredménnyel = jeles
60–40%-os eredménnyel = jó
40–20%-os eredménnyel = gyenge
20–0%-os eredménnyel = rossz.

A megtartó emlékezzet vizsgálatánál az eredmény rendszeresen egy-két fokozattal is gyengébb, mint a feljogi emlékezzetnél.

Egyetlen szópároroztat (25 szópár) való vizsgálatnál még nem mondhatunk egész biztos ítéletet valakinek a szövekezzetéről. A gyermekek egy részénél, s nem is mindig a gyengébbeknél, bizonyos alkalmazkodási időre van szükség. Célserző tehát, ha másik szópárannyal is megvizsgáljuk őket. Ezt az anyagot is kizárólag főnevekből (néhány főnév ugyanán használható) mekképpen is lehet köztük állítani össze. Az első szó mindig egyelő, a második mindig kéttagú. Fontos, hogy értelmileg rokon párok ugyanabban a sorozatban ne forduljanak elő.

A fentebb szóban nehezségű szópárannyal segítségére kellő biztossággal megállapíthatjuk, hogy osztályunkban kik a jó, kik a közepes és kik a gyenge emlékezzetiek. Ha azt akarjuk tudatni, hogy a jó emlékezzetiek közül kinek van egészen kiváló emlékezzete, akkor nehezezzet szópárannyal használunk. Ennél a szópárok szavai között sokkal távolabbi az értelmi kapcsolat.

A ráismerési módszer. Lényege, hogy a nyujtott benyomások között több, hozzájuk hasonló benyomás között kell felismerni. A felismert egységék száma mutatja az emlékezzet értékét.

Pl. Valamely áruházi egyforma árjegyzékeiből összeválogatjuk s egyenlő nagysághan kivágjuk 12 közismert tárgy egyszerű képét 2–2 példányban. A képek egyikét (alapingereket) külön-külön egyforma nagyságú kartonokra ragaszuk. A megmaradt másodpéldányokat 24 más, szintén közismert tárgy egyszerű és u. o. nagyságúra kivágott képe (összehasonlítható ingerek) közé ragasztjuk fel egy nagyobb kartonlapra.

A *vizsgálat menete*: ¹⁾ a vizsgált személyt tájékoztatjuk, hogy képeket mutatunk neki,

melyek között többet más képek közül kell felismernie; b) az alapingerekkül szolgáló képeket egymásután egyenlő ideig (pl. 3 mp-ig) a k. sz. elé helyezzük; c) 5–10 mp szünet; d) számonkérés az összehasonlítható ingerek segítségével. E az eredmény értékelésénél minden helyes felismerést i, minden önként helybesített felismerés $\frac{1}{2}$ egységnek számít. Az egységék száma jelzi az emlékezzet értékét. A biztosabb megítélés szempontjából célszerű azt is feljegyezni, hogy a k. sz. mennyire biztos a felismerés helyességében. Ezért a feleleteknek mindig mondassuk vele, „biztos” vagy „jéngadozó”-e az ítélete.

A megtartó emlékezzet vizsgálatánál a számonkérés 24 óra mulva megismételjük és az eredményt ugyanugy értékeljük.

Ugyanilyen vizsgálatot végezhetünk arcképekkel, szövekekkel, nyertani ábrákkal, számokkal, nevekkel, hangokkal, stb. Így az emlékezzet különböző területeire (arc-, írás-, alak-, szám-, stb. emlékezzet) nyertünk adatokat.

Önálló felidészt kívánó módszerek. E módszereknél azt vizsgáljuk, hogy a gyermek (k. sz.) a nyujtott benyomásokból mennyit képes felidézni/ismerni minden segítség nélkül reprodukálni (felidézni).

Példák:

1. Három mp-nyi időközökben, két-két mp-nyi ideig *felmutattunk 12 tárgyat* (kalap, áveg, tollszár, zsebkész, kék, fehér, zsebkész, fésli, könyv, zsebkendő, gyufaszobor, kanál). Az utolsó tárgy felmutatása után 10 mp mulva a k. sz. nek le kell írniuk, hogy milyen tárgyakat láttak.)

2. Egyenlő időközökben (pl. 2 mp), egyenlő ideig (pl. 1 mp) *12 hangot hallattunk*, úgy, hogy a vizsg. személy-(ek) a hangot adó tárgyakat ne lássa. (Pl. dobervész, fütty, hürpéndítés, ollócsat, togtatás, papírtépés, taps, csengetés poháron, zsebkész felhúása, trombitálás, kopogtatás asztalon, köhögés, borsó vagy báb pergetése). Az utolsó hang után 10 mp mulva a k. sz. írásban beszámol (nak), hogy milyen hangot hallott.)

3. Előmutatás után *12 eszlekedetet végeztünk*. Pl. felállítás, kabátgombolás, zsebbenyalás, keverés utánzása, hajmítás utánzása, helyben ugrálás, fűrészelés utánzása, pislogás többször, ruhának leporlása, lapozás könyvben, papírdarabka eltétele, mely lélegzés párszor. Számonkérés, mint előbb.

Az emlékezzet értékét mindhárom próbánál a helyesen reprodukált egységék száma mutatja.

E próbák bizonyos mértékben alkalmasak a látási, hallási és mozgási képzettypusok, vagy emlékezzet tipusok kikutatására is.

4. A módszerek e csoportjához sorolható az ú. n. *mesemondó módszer*). Is Ezzel a gy. emlékezzetét oly módon vizsgáljuk, hogy korukhoz mérhető esemény történetek *mondunk* el nekik s aztán velük mondattuk el.

A kisegítési módszer. Ebbinghaus alkalmazta először. Abban áll, hogy a kísérlethez valame-

²⁾ V. ö. Az Elemi Németi Enciklopédiája I. köt., 275. oldal, *Neceajff* kísérletei.

³⁾ Bövöhen és mesékkel lásd Ranschburg i. m. 124–134. oldal.

⁴⁾ V. ö. Ranschburg i. m. I. köt., 118. oldal.

bevéendő anyagot (pl. szótagokból, szavakból, szónokból, stb. álló sort) közül (elmondva, vagy írásban) a vizsgálódóval és aztán vizsgázkézői. A számonkérés közben valahányszor elakad a vizsgálódó személy, (pl. második, hetedik, stb. lap nem jut eszébe), a kísérletező mindig kiegészíti. A kiegészítések száma az emlékezetnek elég jó fokmérője.

A megtakarítási módszere. Ez is Elbhinghaus-tól ered. Azon alapulzik, hogy az egyszer már megtanult anyagot (pl. 16 értelemtelen szótágból álló sorozatot, vagy egy verset) teljesen elfelejtés után újból kisebb átváltással (ismétléssel) tanult el sajátítani, mint amennyire az első tanulás száma az emlékeztetőkódra. E módszerrel az egyszer felfogott leltár tartalmak bevéődött nyomai oly esetekben is kimutathatók, midőn az egyén valaminek elsajátított tartalmakat nemcsak, hogy felidézni nem képes, hanem, ha előtte felmutattuk vagy elmondjuk még csak ismerőnek sem találja.

A felsorolt módszerek mindegyike a vizsgálati eljárások egy-egy típusát képviseli, mely típusokon belül aztán sok változat lehetséges. Az, amit a megvizsgálható személynek fel kell tennie és vissza kell idéznie, a vizsgálati anyag. Az, hogy mennyi ideig engedjük hatni az egyes ingereket, hogy hányszor ismételjük, hogy halás vagy látás útján közzöljük, hogy a nap mely szakában végezzük a vizsgálatot, hogy mennyi idő múlva kérdezzük vissza, stb.: a vizsgálat feltételei. A vizsgálat anyagát és feltételeit mindig célja szerint kell összeállítani, illetve megszabni. Így az emlékeztelt kapcsolatos kérdések részlegébe hozzáférhető és kivizsgálható.

A vizsgálatok eredményei.

A különböző körülmények által nyert eredmények közül a tanítót a következők érdekelhetik.

1) A különböző lelki tartalmakra irányuló emlékező tehetségünk más és más; mintha több emlékeztetni volna. Így az emlékeztet keretén belül bizonyos speciális emlékezteti területeket különböztethetünk meg. Ilyenek: a *szó-, értelmi-, tárgy- és eseményemlékeztet.* E különböző emlékeztetők egyenként és ugyanazon személynél is igen különböző fokúknak lehetnek.

2) A tárgyakkal jóval látási, hallási és mozgási benyomások felfogása és megtartása is egyenként eltérő. Vannak, akik igen jól emlékeznek az alakokra, zsinékre, térbeli helyzetekre, stb. Ezek a látási (vizuális) típusúak. Ezek azt tanulják könnyen, amit láttak (olvastak, valóságban vagy képen szemléltek, stb.). Ha valamineg rágódnak, felidézni magukban annak képét: *képekben gondolkodnak.* Mások inkább emlékeznek a szavakra, hangokra, dallamokra, zörejekre, stb. Legkönnyebben a fillük útján tanulnak. Gondolják közben nem a dolgok képeit, hanem a rájuk vonatkozó szavak merülnek fel tudatukban: *szavakban gondolkodnak.* Ezek a *hallási*

(akusztikus) típusúak. *A mozgási* (motorikus) típusúaknál viszont a mozgások, vagy mozgásokkal kapcsolatos látási és hallási benyomások képzései a legélesebbek és legmaradandóbbak. Ezek könnyen tanulják a mozgásokat (pl. tornai és atletikai gyakorlatok, sportok, tánc, kézművészet) és más tanulni valóikat is mozgásokkal szeretik kapcsolni (halaknak kijelölt a szavakat, sőtalmak, gesztikulálnak, a fontosabb részleteket pl. képleteket leírják, stb.).

A fízta típus elég ritka. A legtöbb gyermek vegetatív típusú. Lehet: látás-hallási, látás-mozgási és hallás-mozgási. A legtöbb emlékeztető a látási és látás-mozgási típusúaknak van.

Egy-egy osztály tanulóit közt minden típus képviselve van. Úgy kell tehát tanítani, hogy mindegyik megkapja a számára legelőnyösebb benyomásokat.

3) Mind a felfogó, mind a megtartó emlékeztet az életkorral párhuzamosan fokozatosan növekszik, csak a pubertás idején mutatózik némi csökkenés.

Az emlékeztet legtöbbször arányos az intelligenciával, azaz a jobb tanuló emlékeztete is jobb, mint a közepes vagy gyenge tanulké. A leányok emlékeztetnek terjedelme mind a felfogó mind a megtartó emlékeztet terén jobb a velük egykori fiúknál.

A jobb anyagi körülmények között felnövő gyermekek emlékeztetjesítményei (általában) jobbak a rossz anyagi viszonyok közt felnövő gyermekekénél.

Az emlékezteti hibák száma az életkorral fokozatosan csökken.

4) A gyermekek lelkeiben (általában) legjobban megmaradnak a valóság és a felejtés közreműködés emlékei, a képszemléletet elemelni már kevésbé, a szóbeli leírás képei legkeveseb.

Az emlékeztet segítőt: 1. a benyomások erőssége, 2. a figyelem ereje, 3. az új benyomásoknak régebbi lelki tartalmakkal alkotott kapcsolatai, 4. a benyomások kísérő érzelmek, 5. a megértés és 6. az ismétlés.

F. J.

6) V. ö. Lázár: A gyermektanulmány vázlata 29. old.

Költőzködik a Haladás Nyomda RT.

A Haladás Nyomda R-T. május 1-én régi helyiségével szembe, a volt IPARTER Épületbe (Király- és Szent Mária-utak sarkán) költözködik. A Király-utcai bejáratú új helyiségben modern, a kor igényeit teljes kielégítő tözser- és papírkészítést rendez be a vállalat és hadonajti gép- és technikai felszereléseivel továbbra is változatlan előzettséggel áll beoőkore, az egyházmegye főzetelendői és tanítóságá rendelkezésre.

Szerkesztőség és kiadói címet: MAQUHR SANDOR, Útadó a Pécsvezérsámszeg Róm. Kat. Tanfőenyegészet.

Haladás Nyomdaországnyárság Pécs, Király-utca 21. szám, A nyomdaérett: Duoraszeg Udine igazságot.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népohtatásúggyi havi közlöny. Feltelős szerkesztő: Megjelent minden hónap elsőjén.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

Tudajj 1938. évre 3 pengő.

Előzetesi díj 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/1. [Pápi Ottóhon] * hová a hal szellemi részét illető minden közlény, hirdetések és reklámokhoz is küldendők. Az előzetesi és igazsági díjak a 45.612 sz. postatahorbepénztári befejező-lapon káldendők be.

Pécs, 1938. március 1.

XXVII. évfolyam, 3. szám.

Tizenhatezer ...

Csodálatosan szép körülöttünk a világ!

Az Isten és az ember dolgoznak rajta!

Az Isten alkotása: a mélységek és a magasságok, a színek és ritmusok, az éptő és romboló erők, a bíres tervezés és a célszerű megvalósítás esodlatos harmóniája - a természet.

Ebben a esodlatos harmóniában dolgozik az ember. Ertelmének és izomerejének alkotásával terelakra a világot. Ott dühörögnek, herregnek, zakatolnak gépek a földön, a léghen, a vízben és a víz alatt. Zengő drótok kötik össze a távoli világok pontjait. A szelek és vizek megtéptezi erőt villamos-energiát leadnak, mely fényt és meleget áraszt a kóhátnak közűt és eszerzőtől reklámüzenetével mosza át az óvzakra sötétséget. A lavaségek a végtelen pályákon forgó, keringő világ törvényeit teszik: mikroszkópok a parányi lét tájkait firkéskiz. A köhök éreket olvasztanak, a sárlott levegőt acéllá forraszt. A lamossókra esztrádint gyűjt és hegyeket robbant szét.

Ebbe a esodlatosan szép világba születik bele az ember!

Tárgyaink szemekkel néz körül. Mindent lát, de semmit sem ért.

Ertelmének szilpitt az esedényes drága keze, babuság szava próbálja nyitogatni. A kis ember még is tanulja a szót, lelke megtel az élet első benyomásaival, de a körülötte való világ még nem érti.

Aztán az iskola padjaiba kerül. A bütykök, vályusra koptatott iskolapadokban, áldott lelke, főséges szavú nek mélyedik. Itt alkot ki lassan a gütygöszavú, értelmétül néző gyermekből a Homo sapiens: a világban dolgozni tudó, erős, bíbes ember.

A tanító az Isten választott munkása! Munkatárs!

**

A magyar hazában, a magyar iskolapadokban kerene egymillió magyar gyermek léte kereken húsz ezer magyar tanítóról a szót. Egemillió magyar gyermek szívja magába a magyar élet első benyomását, minden húsz ezer magyar tanítónak eszéből, lelkéből és szájáról, akik ott állanak a magyar iskolapadok előtt és hűsi erőszétséssel, áldozatos lelekkel ottanok magukból mindazt, amit ők is tudnak és amit ők is tapasztalnak.

Áldozatban, erőfeszítésben és tudásban nincs is hiba. Annál több a tapasztalásban!

Nemrégiben végigjártam az országot a hír, hogy húsz ezer magyar tanító közt tizenhatezer még nem látta a magyar fővárosát. Ha a főváros nem látta, mi mást nem látott még az a tizenhatezer tanító?

Pedig ...

Vajon mit mondhat az a tanító a nagy természet titkairól, aki sohasem járt még égenyüvön orromon, aki

sem látta a rónák végtelen kalászferejét, aki nem nézett még bele a tengerszemek néma lélekébe; aki nem hallotta a felkórhatosolt fenezeg zúgását? Mit mondhat az a tanító az ember - vertekek, agyvérlet, ideget pusztító - miközdeséről, aki még sohasem látott tüzes kőhöz előtt zúgó felmeztelen munkásokat; aki nem hallotta a vasat munkáló gépek süketítő dühörögését, az bevezesülő korongok idegétő kóllósait; aki nem látta még a káznokban feszülő gőz, a rohanó vizek feleletes energia tomlómsát?

Mit mondhat az a tanító a magyar életről, aki még sohasem látta a Duna két partján épült szépséges magyar villágyort, benne a magyar tudás és akarat alkotásait, az ott összárt gazdasági és kulturális véreket, melyek a magyar élet frányító és kormányzó középpontjává teszik azt?

Mit mondhat az a tanító a magyar földről, a magyar hazáról, aki sohasem látta a Balaton fodrozását, a partján áldokodó kúphégek, aki sohasem hallotta szótól örsengegeiben, a Biikk víztelen töbről között; aki nem látta a vén Duna komoly hőmpíngyességét és nem látta a Tisza vízét?

Mit mondhat a magyar népről az a tanító, aki sohasem látta elevenen a Hortobágy számadóját, a Bugaci pusztá eskücsát, a Balaton halászeit; aki sohasem látta Mezőkőbész, Sárköz, Baranya szanómpás ruháit; ma-pojánait, aki sohasem látott kakulombos tanyákat, oszópos tornáccokat, faragott kapukat és a magyar temetőt ös kőlapjait?

Csak azt, amit másoktól hallott! Ám ez szüntelen, erőlen, mert hányzik belőle a lélek: az élmény szag-szevű ereje.

**

A hiba nem a magyar tanítóknak van.

De hát a hibát jóvá kell tenni!

Meg is fájnak már a riadóit A „Vendéfgörgalmi Újság” nyílt levelében fordult a kultuszminiszterhez, a „Nemzetnevelés”-ben Pohárnok Jenő a magyar tanító-sághoz. Mindkétlen módol és eszöközött akarnak keresztet találni arra, hogy a magyar tanító személyes impresszióik alapján legyen a lelkibe mesék a főváros, az egész magyar föld elhangulatát; ismerje meg gazdasági és kulturális értékeit; vegye észre a magyar föld minden virágából, minden vízesépből, minden kődarabjából a feléje mosolygó Isten képét.

Azt akarják, hogy a magyar tanító lelke valójában Isten képét és hasonlóságság mutassa, mert így lesz méltó munkatárs az emberformálás munkájában Istennek.

vitéz Székly Pál.

és pótbetartások időpontját a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 67.800/1937. számú rendeletének (Hivatalos Hírlapja 1938. február 1. sz.) megfelelőleg a község előjáróságával legfeljebb minden év május hó 20. napjátáig közzéte.

1372.1938. sz. Iskolai hajókirándulások. Tudomásért végett közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak f. évi március 18-án, 32.336/1938. V. 1. sz. alatt kelt köriratát:

„A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi Miniszter a 48.747/IX. 1937. sz. alatt hozzám intézett átiratában a M. Kir. Folyam és Tengerhajózási R. T. iskolai hajókirándulásokkal való támogatását ajánlja figyelembe azzal, hogy a M. F. T. R. az egyetlen magyar és túlnyomóan állami érdekeltégű hajózási vállalat, melynek anyagi felvirágztatása az államkincstárnak is előrendű érdeke. Ezt az álláspontot magamévá téve, felhívom Cimet, utasítsa a tanterületére tartozó állami, kir. kvt. közszégi, társulati, izr. és magán-, közép-, közefokú szak- és elemi iskolák igazgatóit, hogy a jövőben az iskolai hajókirándulások magyar hajókon, nevezetesen a szóbanfoglalt társaság hajóin rendezzék. Ennek kapcsán értesítem továbbá Cimet, hogy nevezett társaság egy, esetleg több napos dunai hajókirándulásra vonatkozó ismertető körlevélét jelen rendeletre való hivatkozással Címnek és a fent felsorolt iskolák igazgatóinak közvetlenül megküldi.“

HIREK.

Bérmálás. Megyés Püspök Úr Ő Nagyméltósága a következő egyházközösségekben osztja ki a bérmálás szentségét: május 1-én Dombóváron, 2-án Újdombóváron, 3-án Döbröközön, 4-én Kurdon, 5-én Szakályon, 6-án Gyulajon, 7-én Kosolán, 8-án Szakson és június 5-én az összes pécsi bérmálódóknak a székesegyházban reggel 8 órakor.

Személyi változások a pécsi egyházmegyében. Vízjár Ferenc megyéspüspök legutóbbi intézkedésével a következő személyi változások születtek az egyházmegyéje területén: **Taksonyi József** dr. Pécs-Gyárvárosról Pécsre került hitoktatónak s egyben énekeskórai prefektusnak. **Kondits Lajos** Paksról Dombóvárra, **Plichta Béla** Tolnárról Paksra helyeztetett hitoktatói minőségben. **Kriszt Mátyas** Némethelyről Tolnárra, **Buda-vári László** Palotabozsokról Némethelyre, **Staub** Ádám Somberekől Palotabozsokra, **Nagy Béla** Pécsbányatelepről Pécs-Gyárvárosra, **Tasnádi József** Villányból Pécsbányatelepre, **Reisz Lajos** Újpesterre, **Weiszszaburg József** Püspökánásdraól Pakarra került kiáplának. A január végén felszentelt űk ünnepére a következő beosztást nyerte: **Barka János** Nagykönyvya, **Elm** Szentjános Somberekre, **Gyimesi László** Villányba, **Hidasi** Bény Püspökánásdra, **Legár Pál** dr. Regölybe küldetett kiáplának. **Tala-**

bér György paksi káplán a megyéspüspök engedélyével s a filadelfiai érsek hívására Betlehembe (Amerika) került kiáplának az ottani magyarok lelki vezetésére.

Tanítói kinevezések. Végölgyői János a mágoosi V. sorsz. és Merényi Katalin a felsőlperdi I. sorsz. tanítói állásra egyházközségszágilag kinevezettek.

Salamon Márton nyug. c. igazgató-tanító f. é. február 15-én elhunyt. A kiváló pécségházmeyei igazgató-tanító február 16-án Dunaföldvártól kísérték utolsó útjára általános nagy részvét mellett.

Névpótlóztatás. Pretti József nagyipari rk. igazgatókéntortanító családi nevével belügyminiszteri engedéllyel „Dömösy“re változtatta.

Női Lelkigyakorlatos Otthonban. Pécs április 10-én, április 29-én (foglat), május 3-án (foglat), május 9-én, június 20-án délután kezdődnek háromnapos lelkigyakorlatok. Résztételi díj 8—P. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti dátumú választásnak. 8 személynek 20/-os vagyis kedvezmény. Bővebbekhez Női Lelkigyakorlatos Otthon vezetőség, Pécs, Mátyas Flórián-utca 46. sz.

A „Magyar Kórus“ legújabb száma az Eucharisztikus kongresszus és a Szent Ery egyházelezni előkészítését szolgálja **Mihályovics Zsigmond** és **Panton Márton** cikkeivel, valamint kötetmellékleteivel. A tíz Szt. Istvánt és a magyar szenteket díszítő énekekárk mft között minden kar megtalálja a közös ünnepepekbe való kapcsolódás lehetőségét. A művek szerzői most is a legkiválóbb egyházelezésnek sorából kerül ki. A nagy nemzetközi ünnepek mellett a soron következő egyházi ünnepek énekkari igényeire is gondoltak a szerkesztők: **Bárdos Lajos** és **Kertész Gyula** nagyjóhi és hásvirt kórusműveivel, amint a szövegrészen is szomatortták az egyházi zeneélet minden jelenségét. A negyedévenként megjelenő, kiválóan szerkesztett folyoirat egyes száma 2.40 Ft, évi előfizetés 9.—P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest I., Fery Oszkár-ú. 55.

A Haladás Nyomda RT új helyisége a **Király-utca** nyílik: **Pécs, Király- és volt Iparbank épületében**

Szerkesztésért és kiadásért felel: **MAGYAR SÁNDOR**. Hirdet a Pécsbányatelepi Magyar Hely. Tanfolyagbeszéllet. **Haldás Nyomdaraosztályvezetés** Pécs, Hírlap-utca 21. szám. A nyomdai lelet: **Dorossy Lőrinc** igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségházmeyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népköztársasági havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elején.**

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő. **Magyar Sándor, tanfelügyelő.** **Tagdíj 1938. évre 3 pengő.**
SZERKESZTŐSÉG: Pecs, Inczedy Denez-utca 9/., (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hírdetés és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagdíji díjak a 45.612. sz. postakártyaközpontjára befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. április 1. **XXVII. évfolyam, 4. szám.**

MEGHÍVÓ
a Pécségházmeyei Róm. Kat. Tanfolyagésület **választmányának**
1938. évi április 28-án, Pécselt, d. e. 9 órakor, a Belv. Kat. Hőben tartandó gyűlésére.

—————
TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. A mult éltel jegyzőkönyvének hiteltésítésére vonatkozó bejelentés.
3. „A katolikus tanfolyagésületek a nevelésügyi és tagjai érdekeinek szolgálatában.“ A világi elnök székfoglalója.
4. Titkár jelentés.
5. Főpénztáros jelentése és az 1938. évi költségvetés megállapítása.
6. Jelentés a „Komócsy István Segélyalap“ működéséről.
7. A szánvizsgáló-bizottság jelentése.
8. A bíráló-bizottság jelentése; pályadíjak odaítélése.
9. Új pályatetelek kiütése.
10. Indítványok, melyek 8 nappal a gyűlés előtt, az egyesületi titkárnak beadattak. Pécs, 1938. március 31.

Dr. Jakob Béla, egyh. elnök. **Gasz József,** vil. elnök.
úttész Széghy Pál, titkár.

Figyelme! Az alapszabályok 20. §-a értelmében a választmány tagjai: a központi tisztvisár, az esp.-ker. tanfelügyelő, az esp.-ker. körök világi elnökei, a 4 választott tag, a bíráló-bizottság tagjai és a pécsi püsp. tanfolyagésület igazgatója. — Külön meghívót az Elnökség nem ad ki.

Eucharisztia és ifjúság.

Előadón a Pécsi Kat. Kőr műsoros estjén, 1938. március 6-án, a Pécsi Püspöki Tanfolyagésület műsorában.

Messe, keleten büszkén, dacosan fúródott bele a magában kavargó felhők közé egy erőteljes, hatalmas szikla. Gyönyörködött a rajta élő arany napfényben és mosolygott a körülötte tomboló viharokra. A hegy lábánál hullámzó, lüktető, pezsgő áttel nem törődött. Korlátlan szabadságot és függetlenségét nem cserélte volna fel semmiféle kincsel és értékkel.

Multak a századok és egyik napon a Művész, a Mester állott meg a hegy lábánál. Felézetett a sziklára és megéztett neki. Embereivel lehozatta és műtermében munkába fogta. Sokan dolgoztak rajta: fákók, faragók, oészték. A szikla nyugott és lézódolozott. Síratta hajdani korlátlan szabadságot és függetlenségét. Fájó neki mások beavatkozása és irányítása.

A Művész embereit azonban keményen és következetesen folytatták munkájukat. A szikla alakult. Nemes, szép vonások örötek ki rajta. A Művész szelleme testestül meg benne — diadalmasan. A szikla ennek tudatára ébredt; mely hála járta át bensejét; ószinte hódolattal a Mester lábához borult és izgati meggyőződéssel, nagy lélekzettel, rendthetetlen kitartással a nagy Művész dicsőségét hirdette ezentül. Szibből és lélekből énekelte: **Jesu, Rex admirabilis et triumphator nobilitas... Jézus csodás Urunkod, Te győzelmes harcoló!**

Mert ez a szikla a magyar nemzet és a Művész, a Mester, isteni Megváltónk, az eucharisztikus Krisztus.

Kettős szentélet áll ebben az ezterdönben a magyarság. Megemlékezzünk első királyunkról, Szent Istvánról, akit első sorban szentelt ki az isteni gondviselés, hogy nemzetünk, ez az erőteljes, hatalmas szikla belekerüljön a nagy Mester műtermébe és hódolton isteni Megváltónknak, az eucharisztikus Krisztusnak, aki állandóan ért

od, hogy ez az alakító, nemestől nagy munka mindögy eredményesen és áldósan folytatódjék.

Világra szóló, fényes, nagy ünnepségeket rendezünk majd ebben az esztendőben. A földkerekség minden lélekéről nagy tömegek látogatnak el és hazánk fővárosába, Budapestre. Dialektusan felszólalnak népek, magyar szentségi énekek. Sokat és szépet írnak és beszélnek majd róltunk mindenfelé. De ezek múlt jóleségek. A szálloige is azt mondja: Minden csoda három napig tart. Emlékeztessé, felejtethetlenné, ránk néve maradóan áldóssá ezt a kettős szentéret csak az a fokozott, telkes munka teheti, amely arra törekszik, hogy isteni Megpáltóink, az eucharisztikus Krisztus, sajátos vonásai minél erőteljesebben és ragyogóbban kiverődjének nemzetünkben. Ez egyrészt első királyunk, Szent István által végeztetett, másrészt rólunk költészetünk, másrészt pedig egyedül ez a munka biztosíthatja fennmaradását és boldogságát a mai fejlődő, fejtejtésre állított világban.

Eldádosom címre: Eucharisztia és ifjúság. És én valóban elsősorban az ifjúságra gondoltam, amikor azt mondtam, hogy ennek a kettős szentének legfőbb feladata, hogy isteni Megpáltóink, az eucharisztikus Krisztus sajátos vonásai minél erőteljesebben és ragyogóbban kiverődjének nemzetünkben. Hiszen a gazdag aratást, a bőséges szüretet elsősorban mindig a szép tavasz, a virágos május igéri és biztosítja.

Gyenge, tehetetlen, blazirt ifjúságra nem lehet jódot építeni. Eldádosom tehát különösképpen az ifjúságra vonatkozik, de úgy, hogy mindnyájan alkothatunk belőle. Hiszen az magyar közmondás: A jó pap halott tanult, az ócska pap fogalmazza: Fio alla bara, sempre a imparo. Az ember halott tanult.

I. Az Egyház: „O sacrum convivium” kezdettől szép imádságban azt mondja az Eucharisztia-ról: Memoria passionis eius. Az Oltárszentésgy isteni Megpáltóink lemondó életének, — járadó-sainak, áldozatainak, szenvedéseinek örök emléke. A tabernákulum a szentely áhítatos csendjében is hangosan, meggyőzően beszél — Krisztusról. Eszünkbe juttatja a beltemi hideg istállót, a kemény jászolt, a szürös szalmát. Emlékeztet a názáreti évkere, amelyek előbb feltétlen engedelmességben, később pedig kemény munkában tettek el. Felajánlja a Mester nyúlósos életét, amelyeket nagy szegénység és lemondás jellemze. Hiszen maga Krisztus mondja arról az időről: A madaraknak fészékük van, a rókáknak barlangjuk, az Emberfiának azonban nincsen helye, ahová fej lehajtsa. Megleveníti előttünk a véres keresztutat, a sötét nagypénteket, a golygolt kemény keresztútát és rajta a sebekkel borított, — de jászolt nélkül, türelmesen szenvedő Krisztust.

Boldog az az ország és nemzet, amelynek ifjúsága a szentely áldozatos csendjében, a taber-

nákulum előtt figyelmes lélekkel ezt a tanítást hallgatja és befogadja. Az nyugodtan tekinthet a jövőbe és a szövárdny összes színeivel élénkit-het azt.

Az ifjúságnak nagy lemondásra, sok túrésra, áldozatos szellemre van szüksége, hogy egészséges, erőteljes fejlődjék. Lázadóra vére, ébredés szünetedélyei, szines álmai ragadják és sor-dorják. Tapasztaltatlanságban mindig meggyő-ződéssel hiszi és vallja, hogy az a legjobb, a leg-édesebb, a legboldogítóbb, amit ő itt és most ana-tal és itél. Lázad a legtermészetesebb korláto-zás ellen is, és fáj a legáldóssabb beavatkozás és irányítás útja.

Jól tudta ezt az ókorban Spárta. Keményen fogta az ifjúságot. Úgy nevelte és szoktatta, hogy érettség, dicsőségét lásson abban, ki bírja jobban a súlyos ruhát, a kemény feköhelyet, a járadó-munkát, a hideget és meleget, a passzóságot, a fel-tétlen engedelmességet. És a kis Spárta egész Görögországra kiterjesztette uralmát. Mert ott minden ifjú fiatal-talpig derék férfivá, viész-katonává fejlődött, aki hazáját minden áldo-zatra kész volt.

A 19. század utolsó évtizedeiben más út jár Európá és — sajnos — édes hazánk is. Kérdték a jelszót: Az ifjúság tombolja ki magát! Nagy szabadságot biztosítottak számára, hogy ezt az elvet gyakorlatilag megpálytássa. Az eredmény gyászos, kétségbejöt volt. Pagot: „Az akarat nevelése” címűében szomorúan megállapítja: Sül-yedség napján, sülyedsz: Európa és nem lehet raj-tad segíteni, mert nincsen akaratom. Kiölte belőled nevelését és az élet. Nem bírod a rópák terhé: visszaroksz az élet gördülős akadály-októl és nincsen erőd, hogy szembeméred a modern élet nagy feladataival, súlyos problémáival. Kultúrát fényes, de nincsen lelki tartalma. Ez a tehetetlenség annyira sélestedt és fokozód-tott, hogy Spengler megírhatja bajlósult művét: Der Untergang des Abendlandes. A nyugati kultúra végső napjai.

Ez a haldoklás, a pusztulás, a megsemmisülés útja.

Mintha Európa ébredzene. Sok helyen való-ban fordult a szél és egyszerűen elsöpörte a ve-zetőket, akik ebből a tehetetlen generációból nő-tek ki. A deklarációknak hadat üzentek és tisztal-talab, egészségesebb legkör alakul ki. És mind-nyá az ifjúságra vetik a fősúlyt. Nem régen va-lak a német ifjúsághoz a következő súlyos szavakat intézte: Te ne mondjad: Ich muss! Ez szolgalelküeséget árul el, mely büntetésétől fél. Ne is hangoztasd: Ich soll! Bár ez becsületesebb odíték és dicséretet érdemel. A Te jelszavad legyen mind-ig: Ich will! Akarok! Ez erőt, szabadságot je-lent, és teljes sikerhez vezet.

Ez a kettős szentő minket, magyarokat is munkába állít. Az ifjúság egészséges, erőteljes fejlődése elsősorban a szülők, a nevelők kezében van. Csak paranasszóval, korlátozással, tilalom-

főkkel nem sokra megyünk velük. Teljesen meg-változott annak lelkiüete. Boesánatot kérek, ma-gyar tanár vagyok, de kivételesen két diátos, A idegen szóval fejezem ki ezt a nagy változást. A mai ifjúságnak egészen más az ideálélete, az mentalitása. Fogékonyága azonban mindig ifjú. Van érzéke és ambíciója a gazdag tartal-mas élet iránt. — Ha meggyőző erővel hatunk és nagy hozzáértéssel bontogatjuk szárnyait, áldozatos útakra is indul. Különböz nem hallgat ránk.

Ebben a munkában pedig az Eucharisztia lesz legnagyobb segítségünkre. Ha Szülők és ne-velők vonzó példájukkal, egyes vezetésükkel rá-vehetik az ifjakat, hogy gondolkodva néha betér-jenek a templomba és a tabernákulum elé téréd-jenek és szemük ott találkozik az Eucharisztikus Krisztussal, akkor megértik és köveit is majd hathatós szavát. Meggyőző erővel, édeséggel meg-hozhatják az ifjakat, hogy belépjenek a szentely áhítatos csendjében az Eucharisztikus Krisztus han-ja: Fiam! Miattad vagyok itt. Tanítómester-red, vezéred. Megpáltó akarak lenni. Nem is annyira szavammal, hanem példámmal, életem-mel. Ismerlek. Ismerem gyengeségedet. És ismer-em azokat a létező mélysegeket, amelyeknek veszedelmes szélén a te útad vezetnek. Megy akarak menteni. Azért hangzik olyan kemény paranasszók szavam: Tagadd meg magadot, légy férfi és járj az én útamon! Hiszen te királyi sar-jafélek, isteni nemzedék vagy ... Testvére nekem, a megtestesült Istennek, aki éretlen emberé let-tem. „Pani angelicus!” a magyali kenyeret rendel-tem számodra. Te nem lehetsz soha szolgalelkű. Téged nem üvezhetek az érzékség csörgő lánc-ai ... Te nem hordhatod a léhaság cajtós rong-yaút ... Neked, ha török-szakad, ha minden izmod feszül is, — szabadnak és erőnek kell len-ned ... És ez megtörténhetik ... Si vis, ... ha te is akarod ...

Testvére! A tabernákulumból indul ki az az út, ahol szentek és hősök teremnek ...

II. Az idézett imádság továbbá azt mondja az Eucharisztia-ról: Mens impetrat gratia. Az Oltárszentésgy kegyelemmel, erővel, lendülettel telíti a lelket.

Krisztus Urunk ugyan elsősorban azért szállt földünkre, hogy az emberiséget megpáltssa, és számára a boldog görkövalóságának az eredeti bűn által becsukott kapuját ismét megnyissa. Az Oltárszentésgyben is állandóan támogat kegyel-mével, hogy egykoron mi is átélhessük ennek mévét, hogy ugyanúgy kapjunk boldog küszöböt. De ezért isteni Megpáltóink a földi élettel is törődött és szerető színekné nagy áldását az élet egész vonalán boldogítóan érezték. Magához ölette a kisdedeket, akik a legfőbb szeretele szorultak. Tanította az embereket. Megsajnálta az éhez-őmeget és segítségére sietett. A betegeket gyógyí-totta. A szomorúakat vigasztalta.

És valóban Krisztus szelleme gyökéresen meg-

változtatta a társadalom képt. Lassan, de biz-tosan. Iskolák, körházak, menedékhelyek beszél-tenk arról hangosan. A kultúra fényes útján. A keresztény körítés nagy csodái. Akik a taber-nákulumnál merítették — szellemet is, azt is, mondjuk így: kegyelmet, azok mindig tudták és érezték, hogy kötelességek vannak — nemcsak önmagukkal, de embertársakkal szemben is. Az önfeláldozásig dolgoztak, hogy minél több ember boldoguljon.

Az „Bermenschek” korszaka lejárt. Ma nem vártunk ki nagy lelkesedést a költömegek: „A szám nem ül több diadot, egy többit ér, mint millió.” Szociális érzést, szociális munkát emlegetnek és sürgetnek mindenfelé. Az ifjúságot is úgy kell nevelni — mondják és írják —, hogy lossa és érezze, hogy nem önmagáért van. Akár pap, tanító, orvos, ügyvéd, hivatalnok lesz belőle, segítő munkás vagy népi szónok kell lennie és minden erejéből támogatnia. Ezt a tudatot mélyésges meggyőződéssel, eleven, látkétt erővel kell fokoz-nunk az ifjúságban, hogy állandó munkára és áldo-atra képeztse.

Gyöngyösi kis ének hangzik fel majd másor-unk végén: Hiszek a Szent Szívben és szeretet-ében, hiszek a lelkeknek szent közösségében; hi-sek a szeretet végső győzelmében.

Ha az ifjúságot ebben a kettős szentében odavezetjük és szoktatjuk a tabernákulumhoz, ha lelke a szentéret előtt a szentidőssé alkalmá-s sokszor megtelik Krisztus kegyelmével, szel-lemével és erejével, akkor ez az ének szóról-szóra megpáltóulhat. Mert ezt akarja az Eucharisztia. Senki nem szerette jobban az emberiséget, mint Krisztus; senki nem kapcsolhatja össze bensősé-gesebben és tartóssabban a lelkeket, mint isteni Megpáltóink; sehol nem merethetünk több éret és lendületet, hogy a szeretet végső győzelméert szentely-lelékkel dolgozzunk, mint az Oltárszentésgy-ből.

III. Az „O sacrum convivium” harmadik megállapítása az Eucharisztia-ról: Pignus futurae gloriae. Az Oltárszentésgy a boldog görkövalóság biztos záloga.

Költőkirályunknak, Vörösmarty Mihálynak szállóigéje jól szavait sokszor idézik: „Ábrán-dozás az élet megtrójtója.” Gyakran azonban téves értelemben; olyan értelemben, amilyenre a nagy költő nem gondolt, — nem is gondolhatott. Hiszen az ábrándozás termékenyítette, gazdagí-totta, édesítette az ő életét is.

Ábrándozás, álmódzás, szines és nélkül ka-por, stórá, elvishetetlen az élet. Különösen az ifjúság élete. Tüzeosz fa utócska, illat, szin nélkül. Azért mindig az ifjúság igei ellenségei voltak azok, akik annak szines álmaít tépdétek és pusztították.

Mussolini Rómában Panteont építtetett. Ebben felsorakoztak a római és olasz történelem kitmagos egyéniségeinek művész szobrai. Mind-egyik alá odairták: Presente! Itt vagyok; élek és

inspirálók... Lenyűgöző hatással való ránk ez a terem — mondotta kegyelmes püspök Atyánk római útja után. És idevezél az olasz ifjúság, hogy nagyságról és dicsőségről álmოდözék.

Igazi ellenégsz azonban az ifjúságnak azok is, akik hamis ábrándokat, megalóstitathatatlannak ébresztenek és táplálnak lelkeiben. Ezekre vonatkoznak Vörösmartyának idézett szavai, amelyek a sokszor elhallgatott mellékmonddal együtt így hangzanak: „Ábrándozás az élet megromlója, amely kancellál, festett egckbe néz.”

„Milyen kín és gyötrelme a lélek számára, amikor ezek a festett egck — előbb-utóbb — színes szappanbuborékok módjára széjjelfoszlanak és „marad, mi volt, — a puszta lég.”

Michelangelo műveiről mondják, hogy alakjai emberfeletti emberek. Lenyűgöznek sugdorzóik az emberi test csodás, diadalmas erejét. Mintha legyőzhetetlenek, hathatatlannak lennének. Annak idején magam is elragadtatással álltam Rómában Mózés, Fírenzében pedig Dávid szobra előtt. És az e szelleművészet élete végén az kívánja, hogy sirja följe ifjúkori sívét, a „Pietá”-t helyezze, amelyen nyoma sincs az erőkiéjtésnek. A földi élet mulandóságát, a test törékenységét hirdeti — hathatósan.

Sírfeliratai is, amelye azonban sohasem került helyére, magáa kézzel. „O én bolg, aki egész életemben a művészetet akartam eszményi magaslatra emelni; csak most, amikor már a túlsó partot lát felém, látom, hogy csak egy vályga meg a világot: — a mindent átfogó, örök, nagy szeretet.”

Ét a tetszében, legelősebb, legboldogítóbb álmodarja az Eucharisztia az ifjúság lelkeiben felébrészteli, táplálja, állandósítja. A fénylő csillagok fénye irányítja az ifjúság szemét a tabernákulum. Az élet teljéről: örök tavaszról, végtelen boldogságról, soha el nem muló dicsőségről suttog nekik az örökkémsz szeliden pilogó fénye. És ne féltsék ettől a suttogó hangtól a földi életet: az egyéni érónyessélt, a család, a hivatás, a társadalom, a hitvallás emberiség nagy érótt. Mert az Eucharisztia által felkeltett és táplált érók álmod nem termékelenek, meddő álmod. Ét a lelkeket egyrészt felébrészt és munkába állítja a lélek őssze szunnyadó éróit — a megelégedést, boldog földi élet érdekében. Hiszen az Eucharisztikus Krisztus nemcsak igéri, de fel-tételhez is köti a csillagos mennyországot. Csak az mehet be oda, aki mennyei Atyja akaratát teljesíti. Isten akaratára pedig az, hogy minden éróket és tehetségünket — akár egy talentummal, akár ott mérk és értékekkel azt — embertársunk javára és boldogságára fordítsuk. És ha ezt nem tesszük, bár milliók rajonganak is körül és kénszerből, hazonszelséből avagy örülettel fáradsra tapsolják kezüket, érók bíránk csak pár szóval fog rólunk ítélet mondani: Te haszontalan szolgja.

Másrészt pedig az a lelkeket biztosít minket, hogy soha nem leszünk az ekkesedés, a kétségbeesés számlalomramelő, teletelén álmodozói, akik már csak panaszokdóli, nygóni és sirni tudnak. Nem tudol olyan szenvedést, csapást, esaklándó elképreni, amely Szent Pál, Assisi Szent Ferenc, Szent Erzsébet, Kis Szent Teréz szárgnyol letérthetné volna. És velük együtt álmodhatja minden lélek, aki igazán az Eucharisztia-ból él — földindulásban és érókadalmasban: Scio, cui credidi... Tudom én, kire bízom magam... Et certus sum... Én biztos vagyok... A hadoklás pillanataiban is a „lux perpetua”, az érók öállogás boldogító fénye ragyog szemében.

Nem régen mondotta a Nagy Lajos Gimnázium igazgatója: Végtelenül boldog vagyok, amikor nap-nap után látom, hogy mindig több és több nőnendékünk tér be előadás előtt a boldogság templomba és néhány percre a szentírás előtt térdel. Egy óra, testvéreket! Értékelésem átravalót nem talánuk az ifjúságnak az élet néhez, kiérdemes ártóra. Mert ha a magyar ifjúság ebben a kértés szentéében, a szentély ártatás eszendjében, a tabernákulum előtt — nem kancellál, hanem nyílegyenesen, nem festett egck felé, hanem az Eucharisztikus Krisztus által csallhatatlan isteni tekintéllyel igért boldog örökkévalóság felé fordítja tekintetét, akkor ettől a diadalmas lelkelettel, amely majd mászunk végén a „Regina coeli”-ban új megújó kifejezésre, fényessé, ragyogóssá válik édes hazánknak, Magyarországnak beborult, sötét egke is.

És testvéreket, ennek a diadalmas lelkeletnek kialakításra és állandósításra kértés szentéében kell legyőzősebb felatarta, amelyért kivétel nélkül mindegyünknek dolgozunk és álmodzunk neki.

Dr. Gábrél Pál.

Hittelnevezeti tanítók gyakorló-iskolái tanítói vizsgálata.

A tanítóképző-intézetek gyakorló-iskoláiban való tanítással 1932. óta külön — gyakorlói és elméleti részről álló, — vizsgálathoz van köté. Éa helyes is, mert a gyakorló-iskolák tanítói a tanítási és nevelési eljárások terén példaképpel a tanítóképzőben jelenőveköző nemzedékeknek; másrészt tevékenyen is résztvesznek a tanítóöndevetők gyakorlalt kihépzésében. Szükségs téthat, hogy gyakorlalt tanításművészetük mellett olyan mennyiségű és terjedelmű ismeretekkel és ügyességekkel rendelkezzenek, amelyekkel egyrészt gyakorlalt ellársuk minden mozanatát meg tudják okolni; másrészt a hozzájuk forduló növéndékekkel minden téren és minden tekintetben él tudják igazolni. Éa a kívánásg túlép az általa tanítóképző-övizsgáló keretelés ezért külön megövizsgálás tárgyát kell képeznie.

É gyakorló-iskolalt tanítói vizsgálathoz

szükségleteknek megfelelő időközökben tartják. Legutóbb a „Ménfalvi Lapja” 1937. évi dec. 15-iki számában jelent meg ilyen vizsgálathoz vonatkozó pályázat hirdetés. Katolikus tanítóink legjobbjait joggal gondolhatjuk arra, hogy ők is jelentkezenek, bár a hirdetésben csak az állami iskoláknál működő tanítókról volt szó. Jelentkezésük sorsa természetesen elutasítás volt.

Ime, ismét egy sérelem! Sérelmes volna ez az eljárás, mert azt a látszatot kelti, mintha csak az állami iskolák tanítói között volnaok olyanok, akik a gyakorló-iskoláiban is megálhathatják a helyüket. Sérelmes volna az, hogy a katolikus iskola tanítója és munkója meg a saját területén is masodrendű legyen s hogy legalább ezen a területen előbbre ne dolgozhassa magát.

Éa a sérelem a valóságban nem áll fenn. A Vm. 3676/1932. VI. ü. o. sz. rendelete értelmében u. i. „azoknak a tanítóknak, akik a híjfelekzetek által fenntartott tanítóképző-intézetek gyakorló-iskoláiban akarnak alkalmazást nyerni, az illető egyházi főhatóság által kihírdült vizsgáló-bizottság előtt kell gyakorló-iskolalt tanítói vizsgálatot lenniük”. Minden egyházi főhatóságnak joga van tehát, az airta tartozó intézetekben megválasztott gyák-ískt tanítói állások szabályszerű beöltözését végeit. — gyák-ískt. tanítói vizsgáló-bizottságok alakítania. Megvan tehát a mód és jog arra, hogy a kat. tanítóképzők gyakorló-iskoláiban, a kat. elemi iskolák tanítóiból való kiövizgatás által, azok legjobbjait műköhessenek közre a jövővődi kat. tanítók képzésében. Megvan a mód és jog arra, hogy a kat. iskolák tanítóit és annak munkáját legalább a saját hatósága elismerje és jutalmazza.

Hisszem, hogy az egyházi főhatóságok, adandó alkalmakkor, éneket is jogolják. Csak hógogtatni kell! Éppen ezért me gongogtom a pécsi egyházegyre kat. tanítóit!

A hivatkozott rüdelet értelmében gyák-ískt. tanítói vizsgálathoz „hosszabb szolgálati idővel rendelkező” tanítóik jelentkehetnek. É hérévnyhez mellékelni kell mindazon ökmányokat, amelyeket az államtólól megkövetelnek. (L. N. L. 1937. évf. 402. és 972. oldán.) A kérvényeket, a Megöyepüspök Ur Önagyméltóságához címezge, az éhm. főtanfelügyelői hivatalban kell benyújtani.

É vizsgálát, az áléndőn fokozódó igényeknek megfelelően, sokat kíván a jelentkezőktől. Gyakorlalt része 6 félórás, lehetőleg a gyák-ískt. minden tárgyszoprtórára és osztályára kiterjedő, tanítás, melynek tetelet 24 órával a tanítást megöveződen kapja meg a jelölt. Ét a tanítóokról készíltet vizálatokba a tanítás előtt a vizsgáló-bizottságnak be kell mutatni. Amennyiben a tanítóskiból

a jelölt kellő rajzi készsége, a kézlmunkában való jártassága, énekhanga és dallamhészisége zenei felkészültsége nem volna megálhatható, ezekre nézve külön meg kell őt vizáglálni.

A vizsgálalt elméleti része a gyakorlalt tanítási és nevelési eljárásainak megökolására, a népisólalt T. és U. anyagának, a módszeres eljárások történeti fejlődésének és jelenleg alkalmazott formájának, végül a magyar népisólalt tan- és vezérkönyvi irodalmának beható ismeretere igényel.

Nem könnyű a próba, de nem szabad megvárani! Meg kell mutatnunk, hogy a kat. népisólalt munkálat között is vannak elméletben és gyakorlatban, készségekben és ügyességében olyan elsőrendűek, akik magasabb hibátolésére nemcsak alkalmasak, hanem jogoltsak is. Előre hát!

vitéz Selyő Pál.

Határidő- emlékeztető.

Egyesületünk alapszabályai értelmében az egyesületi tagdíjak minden éuben legkésőbb július 1-ig a köri pénztárosnál lefizesendők. Éz alapján a köri tagok a most lezárult tanítói köri gyülekek alkalmával tagdíjait a köri pénztárosnál fizessek le s a köri pénztárosok a beszedélt tagdíjokat a rendelkezésre bocsátott 4562. sz. postai befizetőlapal a központi pénztárhoz küldjék be. Azok a tagok, akik előreláthatólag a köri gyüleken nem vesnek részt, a köri gyüleki napidit, 1938. évi 3 pengős tagdíjokat esetlegesen hátralelőveleg együtt, a köri pénztáros címére küldjék meg.

Pályamunkák kiadási és a tanítói felhívások közzétételére az egyes egyes. tanítói körök terhére megálhathatót összegeket az 1938. évre szólólag a köri pénztárosok sürgétes beárására nélkül küldjék be a már rendelkezésre bocsátott 4562. sz. postai befizetőlapal.

Az ézáró vizálatok leférére vonatkozó javaslatokat a plébános egyházközségi elnökök, ískt. igazgatók, tanításteltek és tanítók terjesztésére a területi tanfelügyelőkhöz éte. A vizálatok ideje a kir. tanfelügyelőséggel is közlendő. (Püspöki rendszabályok, II. rész, V. §. 20. §-a és a VI. §. 38. §. 1. pontja.)

A kérvények megálhathatása és a tanítóköztől az öszialyok beötása esakléndő. (Lásd püspöki rendszabályok II. rész, V. §. 38. §. 1) és 19 pontját.)

Iskolatörölatási jegyzékönyv és iskola élti jelentés irólappontmányok a 818/1928. sz. rüdelettel (megjelent a Katolikus Iskola 1928. április hó 1. számában) alapján beszerzendők.

A Katolikus Iskola 1938. évi előlétesíté díja újabb személyi sürgétes beárására nélkül postafordítalval behírdésdó a 45312. sz. esakléndő.

Cseceborög irására az 57349/1938. sz. ním. rüdelettel (Hivatalos Közlöny 1934. évi 10. sz.) alapján a tanulóik figyelméztelendők.

Waldás nyomda rt., Pécs. Király- és Szt. Mór-u. sarok. Egyházmegyei nyomtatványok nyktára.

A „Homócsy István Segélyalap”-ból folytatólagos kiutalások.

Az 1937. évre segélyezésekre előirányzott 1200 P-ből megfenmaradt 240 P, a benyújtott folyamódványok alapján a következőekben osztott szét a segélyalap hetes-hatászájának kiutalása alapján:

1. Igazgatótanító feleségének klinikai költségeire	50.— P
2. Igazgatótanító betegsége kapcsán felmerült műteti költségekre	50.— P
3. Kántortanító feleségének szülési költségeire	30.— P
4. Nyugalmozott kántortanító súlyos betegségeinek költségeire	30.— P
5. Igazgatótanító feleségének műteti költségeire	30.— P
6. Kántortanító feleségének szanatóriumi költségeire	50.— P
Összesen:	240.— P

MILYEN A GYERMEK?

A GYERMEK FIGYELME.

A figyelem először is testi és lelki tevékenységünknek valamilyen irányban való beállítása. Irányulhat valami várt, vagy már ránk ható külső ingerre (tárgyak, jelenségek), bensőnkben végbemenő lelki folyamatokra és végül az éppen végzett külső vagy belső eseményekre.)

Másrészt a figyelem bizonyos tudattartalmak háttérbehozatala, a tudat körének szűkítése, hogy a megmaradt tartalom a tudatban annál világosabb legyen.

A figyelemben van gátló tevékenység is. Figyelés közben igyekszünk megakadályozni a zavaró benyomások és lelki tartalmak tudatbekerülését s érzékzerveink is csak a figyelem irányába eső benyomásokat fogják fel.

A lélektan rámutat arra az összefüggésre, mely az *érdek* és a figyelem között van. Mac Douglal szerint az *érdek* lapangó figyelem s a figyelem tevékenysége átlátnak érdek. Pieron szerint a figyelem *hívása* az, hogy az egész szervezet alárendeli magát annak az irányításnak, amelyet az éppen aktuális *érdek* kíván.

Az előzőek oká szerint megkülönböztetünk *önkéntelen* és *önkényes* (szándékos) figyelmet. Ezek rendszerint összekapcsolódva fordulnak elő; egyik átmeny a másikba.

A figyelem egyéb fontos sajátosságai: az *intenzitás* (feszültség, erő); a *megozthatóság* több tartalom között; a *kitartás*, szemben a figyelem elfáradásával; *ellenálló képesség* a zavaró benyomásokkal szemben s végül a figyelem irányának szándékos *változtathatósága*, gyors vagy lassú alkalmazkodóképessége.)

A figyelem vizsgálata.

Betañázás módszere. (Bourdon próba.) Lényege: a vizsgáláandó személy(ek)nek teljesen egyező nyomtatott szövegben bizonyos betűt, vagy betűket (pl. a, e, s) át kell húznia. Minden kihá-

nyás, vagy más betű áthúzása hiba. A legkevésbé hibát az követi el, akinek legjobb a figyelmé.

Anyag gyantán bármily ismeretlen szöveg használható, idegen nyelvi, de latin betűkkel nyomott szöveg jobb, mert ilyenről az értelem nem vonhatja magára a k. sz. figyelmet. Még célszerűbbek (véleményem szerint) a külön e célra összeállított betűsorok.)

Pl. Áthúzandó minden „a” és „e” betű.
 scchbemsjhjaloiuauaszkqgveoüöü
 nmklaéiöbcedpauawvxzúuafocfepvd
 khagsararteioaznem stb... 20 sorban.

Minden sorban van 3 „a” és „e” betű. Összesen 120 áthúzandó betű.

A próba lefolytatását és értékelését többféleképpen lehet végezni. En az következők ajánlom: A szövegeket nyomott oldalal lefelé fordítva a gyermekek előt tesszük. Tájékoztatljuk őket a feladatról. Vezényszóra megfordítják a lapot s megkezdik a munkát. Aki elkészült vele, feltartja a kezét. Mikor a harmadik gyermek jelenti, hogy kész, *ponddal* figyelmeltetőre minden gyermek oda, ahol éppen tart, erőteljes függőleges vonást húz s tovább dolgozik. Néhány mp múlva a munkát abbahagyatjuk és a lapokat összehajduk.

Az értékelésnél számításba vesszük a lapon levő összes áthúzandó betűk számát (Ö); a „vona” figyelmeztető jól végzett áthúzások számát (j); az egész szövegben áthúzatlanul maradt (kihagyott) „a” és „e” betűk számát (k); a tévesen áthúzott más betűk számát (l) s ezen adatokból az alábbi képlet szerint számítjuk ki (2 tizedes pontossággal) a teljesítmény értékét (t. é.).

$$t. \text{ é.} = \frac{j^2}{(j+k+l) \times \text{Ö}}$$

Ha a gyermek a rendelkezésre álló idő alatt valamennyi a és e betűt áthúzza s téves áthúzás nincs, a képlet alapján kiszámított érték „1”. Ez a legjobb eredmény. A gyengébb teljesítmények ilyenféle eredményt adhatnak: 0,98, 0,76, 0,65, stb.

(Folytatása következik)

¹⁾ Stern—Weigmann: Methodensammlung zur Intelligenzprüfung... 70. old. Whipple (1914).

²⁾ V. ö. Csör J.: A figyelem kísérleti vizsgálata a 10—14 éves korban 33. old.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

1445/1938. sz. Órarendi hibajavítás.

Az 1048/1938. sz. rendelkezéssel (Katolikus Iskola 1938. március 1. sz.) kiadott órarend-minták közül az alább megjelöltekben a következő sajtóhibák fordultak elő:

1. A 11. sz. órarend-mintában (I—III. oszt.) szerdán, a 6. felőrában a III. osztály csendesfoglalkozásúal „cs. készül” van előírva. E helyett „hangjegyzés” illesztendő be.

2. A 12. sz. órarend-mintában, (II—IV. osztály) hétfőn, a 12. felőrában, a II. osztály számára nincs jelezve csendesfoglalkozás. Ide a megelőző beszédes értelemgyakorlattal kapcsolatosan csendesfoglalkozás beirandó, hogy „rajzol”.

3. A 15. sz. órarend-mintában, (III—VI. osztály) kedden, a 2. felőrában a III. osztály részére közvetlen foglalkozású feltevételet Számolás-mérés helyett csendesfoglalkozás irrandó be: Számolás-mérés. Ugyanezen órarend-mintában, pénteken, a 11. felőrában, a IV. osztály rovatában a vonás (—) torlóedő, mert a III. és IV. osztály ekkor együtt foglalkozik.

4. A 16. sz. órarend-mintában (I—VI. osztály) pénteken, a 14. felőrában, a IV. osztály részére feltevételet „Olv., olv. tárgy.” az V—VI. osztály részére jelezendő be közvetlen foglalkozású, míg ebben a felőrában a IV. osztálynak csendesfoglalkozása lesz: „rajzol”.

5. A 11. és 16. sz. órarend-mintáknál alul, a csillag alatti jelzésnél, a rövidített napoknál a 4. felőrában 9³⁰ ó. helyett 9³⁰ ó. jelezendő be.

A Katolikus Iskola f. évi március 1. számában megjelent fenti órarend-mintáknek ezek értelemben való kiigazítását elrendelem a felügyeletem alatt álló iskoláknál **azon ötéves példányok**zámokban.

682/1938. sz. **Tüntetés és háborítanító állásra vonatkozó pályázati hirdet-menek szövege.** A m. kir. válás- és közoktatásügyi miniszterének az egyházmegyei hatóságok intézett megkeresése alapján felhívom az egyházközségi képviselőtestületek elnökeit, hogy a jövőben a tanítói és kántortanítói állásokra hirdet-pályázatoknál mellőzzék a pályázók tanítói és kántori oklevelet kiállító tanintézetek közölebbi megjelölését, vagyis ne jelöljék meg, hogy mely intézetben nyert okleveleket lehet csak pályázn.

707/1938. sz. **„Vezérkönyv” agrárifjúsági Legényegyletek száma.** A kat. Agrárifjúsági Legényegyletek Orsz. Titkársága a nyomelt. Püspöki Kar és az Actio Catholica erkölcsi támogatásával alig két évi működése alatt, már eddig is szép eredményeket ért el és ezeket a 20.000 példányban megjelenő „Dolgozó Fiatalság” egyre tovább építi a mintegy 2000 vezetőképző tanfolyamot végzett legény segítségével. A mozgalom célkitűzését egymástán teszi magáévá a falvak és

tanfők népe. Egyre többen érzik át, hogy a vörös és más pogánység ellen csak krisztusi alapokon álló hitvallásrendi szervezés és munka tud eredményes gátat vetni. Szakképzett és tanult vezetők nélkül azonban a mozgalom nem képes megrik-közni a rá nehezedő feladatokkal. A fontos mozg-alom sikere érdekében igen kívánatos az, hogy a tanítóság is belekapcsolódjék a munkába s a Kat. Agrárifjúsági Legényegyletek Orsz. Főtitkársága által kiadott „Vezérkönyv” ismeretében a föld-mives ifjúság ilyenirányú szervezése terén az Actio Catholica szervezkedésének szolgálatába lépjen. Az ügynek különleges időszerségét ad az, hogy a szóbanforgó „Vezérkönyv” ismerete lehetővé teszi a tanítóság számára, hogy a jubileumi év alatt ismerthesse a földmives és földmunkás ifjúsággal a nagyfontosságú rpgozalmait és így lehetővé válna sokhelyütt leg-most meggyökeresíteni a mozgalmi gondolatot.

Fentiek alapján az agrárifjúsági vezetők szá-mára kiadott „Vezérkönyv” beszerzését a tanítói könyvtárak részére engedélyezem s igen melegen ajánlom. A „Vezérkönyv” megrendelhető a Kat. Agrárifjúsági Legényegyletek Orsz. Főtitkárságá-nál, Szeged, Dömter.

904/1938. sz. **Vasuti archépsé igazol-ozólagos terítési díja.** Beérkezett jelentés-ből arról szereztem tudomást, hogy egyes tanítók felbeszék az egyházhozagségi pénztár-ból a 16 P terítést díjat a vasuti archépsé igazolozólagos kiutalására, de ezeket tényleg nem pályák ki.

Miután a vasuti archépsé igazolozólagos terítési díja csakis rendelkezésének meg-jelölésé alá vehető fel, felhívom a felügye-letem alá tartozó v. kat. iskolák plébános, lelk. igazgatóit, hogy a szóban forgó terítési díjat az iskolai penztár terhére csak az esetben utalják ki, ha az illető tanítók vasuti archépsé igazolozólagukat már kiutalták és ez bemutatják. Szóban forgó terítési díjat előzetesen kiutalni nem szabad.

1107/1938. sz. **Az első ízben alkalmazott nem ál-lami elemi iskolai kiegészítő és segédintézői illetény-munkáissának előkészítése.** Felhívom a felügye-letem alá tartozó v. kat. elemi népiskolák fenntartói képviselőtestében az egyházhozagségi képviselőtestületeket, illetve ezek plébános-elnökeit, hogy ez ügyben kiadott 73.760/1938. VI. sz. válás- és közoktatásügyi miniszterlet rendelet (Hivatalos Közlöny 1938. márc.1.) alap-ján, a szóbanforgó tárgyban intézkedjenek.

1275/1938. sz. **Népiskolai rendes és póbtárlás-sal időponyjának az előjárdságokkal való közö-lése.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó róm. kat. iskolák egyházhozagségi képviselőtes-tületeit, hogy az elemi népiskolai rendes-

és póbtelátások időpontját a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 67 800/1937. számú rendeletének (Hivatalos Közöny 1938. február 1. sz.) megfelelőleg a község előjáróságával legkésőbb minden év május hó 20. napjátáig közzé kell.

1372/1938. sz. **Iskolai hajóhíradulások.** Tudomásért végett közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak f. évi március 18-án, 32.336/1938. V. 1. sz. alatt kelt körirátát:

„A m. kir. kereskedelmi- és közlekedésügyi Miniszter a 48.747/X. 1937. sz. alatt hozott intézeti átiratában a M. Kir. Folyam és Tengerhajózási R. T. iskolai hajóhíradulásokkal való támogatását ajánlja figyelembe azzal, hogy a M. F. T. R. az egyetlen magyar és túlymóan állami érdekeltiségű hajózási vállalat, melynek anyagi felvirágoztatása az államkincstárnak is előrendű érdeke. Ezt az álláspontot magamévá téve, felhívom Cimet, utasítsa a tankerületébe tartozó állami, kir. kat. községit, társulati, i. z. és magán-, közép-, középfokú szak- és elemi iskolák igazgatóit, hogy a jövőben az iskolai hajóhíradulásokkal magyar hajókon, nevezetesen a szobanforgó társaság hajóin rendeljék. Ennek kapcsán értesítem továbbá Cimet, hogy nevezett társaság egy, esetleg több napos úni hajókirándulásra vonatkozó ismertető körlevelét jelen rendszeremre való hivatkozással Cimmel és a fent felsorolt iskolák igazgatóinak közvetlenül megküldöm.“

HIREK.

Bérmálás. Megyés Püspök Úr Ö Nagyméltósága a következő egyházközösségekben osztja ki a bérmálás szentségét: május 1-én Dombóváron, 2-án Újdombóváron, 3-án Dobórközön, 4-én Kúrdon, 5-én Szakson, 6-án Gyulajon, 7-én Kocsolán, 8-án Szakson és június 5-én az összes pécsi bérmálандóknak a székesegyházban reggel 8 órakor.

Személyi változások a pécsi egyházmezejében. Várdg Ferenc megyéspüspök legutóbbi intézkedésével a következő személyi változások esztek elő az egyházmezejé területén: **Taksonyi József** dr. Pécs-Gyárvarósról Pécsre került hitoktatónak s egyben énekiskolai prefektusnak. **Kondits Lajos** Paksról Dombóvárra, **Püchta Béla** Tolnáról Paksra helyeztetett hitoktatói minőségben. **Kriszt Mátyas** Némethölyből Tolnára, **Buda-vári László** Palotabozsokról Némethölybe, **Staub Ádám** Somberekrol Palotabozsokra, **Nagy Béla** Pécsbányatelepről Pécs-Gyárvaróra, **Tasnádi József** Villányból Pécsbányatelepre, **Reisz Lajos** Újpetrére, **Weissenburger József** Püspöknaásdról Paksra került káplánnak. A január végén felszentelt öt újműsés a következő beosztást nyerte: **Barka János** Nagykönyvbe, **Elm** Szentjános Somberekre, **Gyimesi László** Villányba, **Hidasi** Béla Pécsbányatelepra, **Legdr** Pál dr. Regölybe küldetett káplánnak. **Tala-**

bér György paksi káplán a megyéspüspök engedéllyel s a filadelfiai érsek hívására Betlehembe (Amerika) került káplánnak az ottani magyarok lelki vezetésére.

Tanítói kinevezések. Vágvolgyi János a mágoosi V. sz. és Merényi Katalin a felsőléperdi I. sors. tanítói állásra egyházközségileg kinevezettek.

Salemon Márton nyug. c. igazgató-tanító f. é. február 15-én elhunyt. A kiváló pécségyházmegyei igazgató-tanító február 16-án Dunaföldvártól kísértek utolsó útjára általános nagy részvétel mellett.

Névpótlóztatás. Prof. Jézfus nagypalli rk. igazgatókántortantó családi nevét belügyminiszteri engedéllyel „Dömösy“re változtatta.

NÓI LELEKGYAKORLATOS OTTHONBAN, PÉCS április 10-én, április 29-én (foglat), május 3-án (foglat), május 9-én, június 20-án délután kezdődnek háromnapos lelekgyakorlatok. Részvételi díj 8—P. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti dátumot választhatnak. 8 személynél 20%-os vasuti kedvezmény. Bővebbet: Női Lelekgyakorlatos Otthon vezetősége, Pécs, Mátyás Flórián-utca 46. sz.

A „Magyar Kórus“ legújabb száma az Eucharisztikus kongresszus és a Szent Évi egyházteleni előkészítéssel szolgálgó *Mihályos Zsigmond* és *Pázmány Mátyas* cikkeitel, valamint kötélművelésével a *V. évi Szt. István* és a magyar-szenteket dicsőítő énekkari mű között minden kar megtalálja a közös ünnepekbe való kapcsolódás lehetőségeit. A művek szerzői most is a legkiválóbb egyháztársaság sorából kerül ki. A nagy nemzetközi ünnepekkel mellett a soron következő egyházi ünnepek énekkari igényeire is gondoltak a szerkesztők: *Bárdos Lajos* és *Kerécs Gyula* nagyjából és hűsvéti kórusművelés, amint a szövegírésben is szomatartják az egyházi zenélet minden jelenséget. A negyedévenként megjelenő, kiválóan szerkesztett folyóirat egyes száma 2.40 Ft, évi előfizetése 9—P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest 1, Fery Oszár-ú. 55.

A Haladás Nyomda RT új helyisége a Király-utcára nyílik: Pécs, király- és volt Iparbank épületében

Szerkesztőség és kiadóhivatali feljel: MQURJAR SÁNDOR. Utadó a Pécségyházmegyei Róm. Helyi Tanfolyagosület. Haladás Nyomdaárnyófényezés Pécs, Király-utca 21. szám. A nyomdátér feljel: Doorsky Lőrinc igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felőlős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elején.**
Magyar Sándor, tanfolyagó.

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.
Tajgái 1938. évre 3 pengő.
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incegy Dénés-utca 9/., (Papi Otthon), hová a lap szemleli részét illető minden közlemény, hirdetés és reklamáció is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatanárkérdőírárti beíratás-lapon küldendő be.

Pécs. 1938. április 1. XXVII. évfolyam, 4. szám.

MEGHÍVÓ

a Pécségyházmegyei Róm. Kat. Tanfolyagosület választmányának

1938. évi április 28-án, Pécseset, d. e. 9 órakor, a Belv. Hat. Körben tartandó gyűlésére.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitló.
2. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. „A katolikus tanfolyagosületnek a nevelésügyi és tagjai érdekeinek szolgálatában.“ A világi elnök székfoglalója.
4. Titkari jelentés.
5. Főpénztáros jelentése és az 1938. évi költségvetés megállapítása.
6. Jelentés a „Komócsy István Segélyalap“ működéséről.
7. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
8. A bíráló-bizottság jelentése; pályadíjak odaítélése.
9. Új pályátételek kiírtása.
10. Indítványok, melyek 8 nappal a gyűlés előtt, az egyesületi titkárnál beadattak.

Pécs, 1938. március 31.

Dr. Jakab Béla, egyh. elnök.
Gasz József, vil. elnök.
utész Széhy Pál, titkár.

Figyelem! Az alapszabályok 20. §-a értelmében a választmány tagjai: a központi tisztak, az esp.-ker. tanfolyagosület, az esp.-ker. körök világi elnökei, a 4 választott tag, a bíráló-bizottság tagjai és a pécsi püsp. tanfolyagosület igazgatója. — Külön meghívót az Elnökség nem ad ki.

Eucharisztia és ifjúság.

Előadva a Pécsi Kat. Kör műsoros estjén, 1938. március 6-án, a Pécsi Püspöki Tanfolyagosület mására kerülően.

Messze, keleten büszkén, dacosan fúródott bele a magosban kavargó felhők közé egy erőteljes, hatalmas szikla. Gyöngyörködött a rajta ömlő aranyos napfényben és mosolygott a körülötte tomboló viharokra. A hegy lábánál hullámzó, lüktető, pörgő áttétel nem ébredt. Kortatlan szabadságot és függetlenséget nem cserélt volna fel semmiféle kincsrel és értékekkel.

Multak a századok és egyik napban a Művész, a Mester állott meg a hegy lábánál. Feléért a sziklára és megtérszét neki. Embereivel lehozatta és máterében munkába fogta. Sokan dolgoztak rajta: úrtak, faragták, vészték. A szikla nyugott és lázadott. Siratta hajdani kortalan szabadságát és függetlenségét. Fájtt neki mások beavatkozása és irányítása.

A Művész emberei azonban keményen és következetesen folytatták munkájukat. A szikla alakult. Nemes, szép vonások verődtek ki rajta. A Művész szemleme testesült meg benne — diadalmon. A szikla ennek tudatára ébredt; mely hála járta át benséjét; ószinte ádóllatalt a Mester lábálta: beállt és imáit meggyőződéssel, nagy lelkesedéssel rendíthetetlen kitartással a nagy Művész dicsőségét hirdette ezentúl. Sziből és lélekából nobilitas: Jesu, Red admirabilis et triumphator enobilitas. . . Jezus csodás Uralkodó, Te győzelmes harcoló!

Mert ez a szikla a magyar nemzet és a Művész, a Mester, isteni Megadottánk, az eucharisztikus Krisztus.

Kettős szentéletű én ebben az estendőben a magyarság. Megemlékezőnk első királyunkról, Szent Istvánról, akit első sorban szemelt ki az isteni Gondviselés, hogy nemzetünk, ez az erőteljes, hatalmas szikla belekerüljön a nagy Mester máterében és hódoljunk isteni Megadottánk, az eucharisztikus Krisztusnak, akit állandóan erőt

nyeként. A kriminológiai vizsgálatok, melyeket Lombroso, Ferri és Garofalo olasz tudósok nyomán végeznek, a gyermekkori hibákra vezetik vissza az összes bűnözéseket, melyek elől Ferri odaállítja a szegénységet, a lelki betegségeket főszerűen. Ha ezeket egybevetjük, úgy látnánk szomorú megoszlást az iskolában, sőt ilyen egyvált adhatna a családokból, mert az erre legjobban talaj a szegénység, bőven található. A sok szülői panasz, a tanítók keserű tapasztalatai, küzdelmük a léha, könnyelmű gyermekekkel mutatják, hogy bizony harcolni kell és hogy sikeres legyen, minden alkalmat meg kell ragadnia, kézt-kézbé fogja a nevelői munka eredményesség telére. Elszomorított az a tény, hogy 10—14 éves gyermek az iskolát kerülői, a szülők állításuk szerint, nem bírnak velük, az iskola kéz közt őket nem foghatja, a szülői szegénysége miatt a hatóság eljárni nem bír és azok rímánsága kéri a gyerekeiket javítóintézetbe utaltatás. Milyen fájdalmas ez szülőre, tanítóra, hatásban nyomásztó a többi fogékony gyermeki lélekre, de siralmas az eltévelyedett és már bűnöző gyermek jövőjére. Ennek a többféle és tapasztalható áldatlan állapotok okai felett gondoskodva, az elindító mozzanatot a családban kell keresnünk, a gyermek elő nevelőjének, a szülőnek tudatlanságában, engedékenységében, gyengétségében és csak legutolsó esetben a szegénységben, mert hála Isten, sok-sok szegény családnak vannak igazán jó, kedves, romlatlan és igazsívű gyermekei. Polytudóhatnak az okok az iskolában is, melyek egyike a túlszűrés, — amikor az egyének meg és kiismerése növekedni véli keresztül — s ezen kívüli a tanító túlerhelése, ami attól oly sokoldalúságot, kizsároltságot adat, hogy már az iskolában sem bírhatja a nevelői munkát megfelelő mértékben végezni, erejének, szellemi frissességének csökkentében. A felsorolt okok megszüntetésével megjavulna a szülői állapot, de míg ezekhez elérünk, amíg a változó nevelői kötelességeket már házasságkötés előtti kénytelenek lesznek megtanulni; a nyomásztó szegénységet alternatívákus eljárással is általános köznevelői jólét váltja fel; az iskolát túlszűrésűságot és a tanító túlerhelését mérsékelni lehet, nem állhatunk telenül és nem nézhetjük fajánk romlását.

A katolikus iskolák, ha alapjukban nem, de rendszerükben más nevelői eljárást foganatosítanak, s ezáltal felette állnak a többieknek. A lélek fogékonyágot magához kapcsolja már kisdéd korban szeretettel, imával, jóeslekedettel, Isten és emberszeretettel egyesíti, gárdába tömöríti és egymást gyámolítva készlet a saját és a tömegek kelének mentésére. Az iskola ilyen és irányú nevelői munkája azonban kevés alkalommal teljes sikerbe, a tudás megadása mellett idő sem sok jut erre, ezért folytatni kell lépésnyomon, úton-útfélen, legkivált a szülők kapcsán. S ez lesz a munka legnehezebb része, hozzáférni a szülőkhöz, nemcsak egyénben, hanem időben is.

A kultuskormány és a püspöki kar megadhatja az alkalmat, renddellettel kell megtartani a szülői értekezleteket, melyen a tanítónak ott kell lennie, de a szülőit misem kényszeríti. Még ezek megfésülésében sem lenne hiba, 60—70 gyermek jelenlétében ott látható 40—50, de éppen azt a százdalok, kikre és kiknek gyermekére lehetgá-konyaknabk és legeredményesebbnek kellene lenni, nem találjuk. Az új Tanterv és Utasítás alapján itt kellene tudomásul venni a szülőknak, hogy az egyidőben végzett családi és iskolai nevelés nem kerülhet egymással szembe; ki nem egyégt megosztaniok és felmerülnek a gyermeknevelésnél olyan szükségletek, amelyeknek csak szakképzett tanító tud kielégíteni, de marandnak azért olyan feladatok is, melyeket csak a szülő tud megoldani. Észre kell venni a szülőknak, hogy iskolából járó gyermekek túlfülpelt a családi élet zárt köréből, az iskola köztöletben pedig magatartás, külső megjelenése a közösség szempontjából is elbírálás alá esik, mert vagy elősegíti vagy veszélyeztetli kortársainak fejlődését, s belekapcsolódik élete más családok érdekébe is. Ha ebben zavar támad s elterjed, fel kell tárni a tanítónak okait és következményeit a szülői értekezletben. És éppen az nem lesz ott, kinek legjobban kellene hallani. Ezeknek megnyerésére és megtartására más módot kell keresni és a közmondás szerint, ha nem megy Mohamed a hegyhez, a hogy menjen Mohamedhez. Ötthonában keresse fel ezeket, amelyre a Tanterv és Utasítás újabb fejezetben „Környezetatlanná-mók” címen ad utasítást. Célnak jelöli meg, hogy a tanító: 1. jobban megismerje a gyermeket, 2. tisztán lássa a gyermeket ért hatásokat, 3. közvetlen kapcsolatot teremtsen a szülőkkel, 4. alkalmas tanácsokat adjon a gyermek nevelésére. Az utasítás következő részében helyesnek tartja, ha előzőleg szülői értekezlet alkalmával néhány szóval jelzi a tanító a látogatást. Azonban a látogatás azokat érinti, kik az értekezletben nem jelennek, tehát bejelentés nélkül, sőt hogy legjobban szereti eljenni, mintha egész véletlenül jött volna erre a helyre; alkalmat lehet egy-egy község életében többet is keríteni. A gyermek csak általános beszélgetés során kerüljön szóba és akkor mutathat rá a tanító, mily mulasztást követ el az a szülő, ki gyermeke nevelését elbanyagolja. Mert egész bizonyos, hogy gyermekeinek panaszokdini fog, és ezen a nyomon a környeztetatlanná-vi utasításnak megfelelően, de fordított sorrendben jár el, s alkalmazza a szülő, gyermek és iskola javára a látottakat és hallottakat.

Az így felvett kapcsolat után felébred a szülő lelkiismerete, a ridegen hangzó környezetatlanná-vi családlatogatás formájával összehangolva teszi eredményesebbé és megelégedettebbé azt a nevelőmunkát, mellyel hazánk szebb és jobb jövőjét reméljük.

Bodó László, ig. tanító.

Választmányi ülésünk.

Április 28-án tartotta egyesületünk választmányja alapszabályszerű ülést a Pécsi Kat. Kőr könyvtárteremben.

A gyűlésen 41 választmányi tag jelent meg.

Elnöki megnyilvánulás.

Dr. Jakab Béla, prépostkanonok, tanügyi főtanácsos, ehm. főtanfelügyelő, az egyesület egyházi elnöke, üdvözlővén a megjelenteket, a gyűlést megnyitotta és munkájára Isten áldását kérte.

Sajnálattal közölte, hogy egyesületünk világi elnöke — távirati bejelentése szerint — betegsége miatt a gyűlésen nem jelenhetett meg.

Az elnök javaslatára a választmány levélben fejezi ki sajnálkozását a távollévő világi elnöknek és azt a kívánását, hogy minél előbb jó egészségben folytathassa működését.

Az ülés határozatképességének megállapítása után a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Gabriél Pál dr. püspöki tanácsos, tanítóképző-intézet igazgatója és Barabás András alelnök, pári igazgatótanítói kéri fel.

Titkári jelentés.

Vitéz Székely Pál titkár bejelenti, hogy a mult ülés jegyzőkönyve hitelesítettt, határozatait a közgyűlés elfogadta és így azok jogerőre emelkedtek.

Titkári jelentésében részletesen beszámol az esperes-tanítói körökben folyó eredményes, komoly, tartalmas és alapszabályszerű munkáról. Bejelenti az egyes körökben lefolyt és követség-méltó eseményeket; rámutat a még kikészítendő hiánycikra. Előterjesztette a körökben lefolyt és nagyobb érdeklődésre is szorult tartogatott értekezleteket, juttatmakat és elismeréseket; bejelentele a tagok számában történt változást.

A választmány köszönettel vette tudomásul a mindenre kiterjeszkedő titkári jelentést és egyhangúlag elhatározta annak a Katolikus Iskolában leendő köztétéletét. Egyben elhatározta, hogy az egyes körökben lefolyt és hatóságai intézkedéseket kívánó kérelmeket a jelen ülésből kifolyólag a megfelelő hatóságok elé terjeszti az elnökség.

Főpénztárosi jelentés.

Magyar Sándor főpénztáros bejelentele az egyesület 1937. évi zárszámadását, mely szerint összes bevétel: 4279.16 P., összes kiadás: 3269.65 P., maradvány: 1009.51 P., mely összeg a postatakarékpénztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve.

A számvizsgáló bizottság jelentése alap-

ján a választmány — köszönetének kifejezése mellett — a följelentvén megadást javasolja a közgyűlésnek.

Az 1938. évi költségvetést a főpénztáros 5024.30 P. fedezettel szemben felmerülő 4260.— P. szükséglettel és így 764.30 P. maradvánnyal tervezteti be.

A választmány a költségvetés elfogadását javasolja a közgyűlésnek.

„Komócsy István-Segélyalap” elszámolása.

Az egyházmegyei iraknak jóvedelméből létesített „Komócsy István Segélyalap” összes bevétele az 1937. évben 2987.06 P., összes kiadás: 1285.14 P. és így maradvány 1701.92 P., mely összeg a Pécségyházmegyei Takarékpénztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve.

A segélyalap vagyona 1937. évi december 31. zárlattal: 4200.— P.

Az 1938. évben felhasználható összeg 1508.52 P. Ezen összegből 1200 P-át segélyezésre, fennmaradó 368.52 P-nek pedig tartalékolását javasolja a főpénztáros.

A választmány a számvizsgáló bizottság jelentése alapján a segélyalap 1937. évi zárszámadására nézve a feljelenntvén megadást javasolja a közgyűlésnek.

Az 1938. évben felhasználásra kerülő összegre nézve Barabás András felveti a kérdést, vajjon a vallás- és közoktatásügyi miniszter által a szabványosított iskolai fizetések használatát tárgyiban kiadott rendelet nem befolyásolja-e kedvezőtlenül a segélyalapot.

Az egyházmegyei főtanfelügyelő, valamint az egyesületi főpénztáros felvilágosító szavai után a választmány a főpénztáros javaslatát fogadja el.

Tekintettel arra, hogy az alapból való segélyekért ismétellen folyamodtak nyugalmazott tanítók, akik már nem tagjai az egyházmegyei r. kat. tanítóegyesületnek, és tanítóövezetek, akik szintén nem tagjai az egyesületnek, az elnök — a segélyalap alapítóiévének 4. pontjára való hivatkozással — állásfoglalást kér a választmánytól arra vonatkozólag, hogy a nyugdíjas tanítók és tanítóövezetek részesüljenek-e segélyezésben, miután a fent hivatkozott pont a segélyezést kimondottan az egyesület tagjai számára biztosítja.

A választmány úgy határoz, hogy a közgyűlés elás az alapítóiévé 4. pontjának oly értelmű kiegészítése iránt terjeszt javaslatot, hogy a tanítóövezetek, függetlenül attól, hogy tagjai-e az egyesületnek, az alapból segélyezhetők legyenek; a nyugdíjas tanítók azonban csak az esetben, ha folytatólagosan tagjai marandnak az egyesületnek. A jelenleg

már nyugalmazott tanítók pedig csak az esetben részesíthetők az alából segélyben, ha még a folyó évben belépnek az egyesület tagjai közé. Egenlő rátesültség esetén a rendszeres tagok előnyben részesülnek.

Pályadíjak odaítélése.

A bíráelőbzság jelentését vitéz Székly Pál részlette elő. A kiírt négy pályáteleire összesen hat pályamunka érkezett.

A pályamunka a bíráelőbzság jelentése alapján 50 P-vel jutalmazta Lassúny József, versendi tanító. „Aki a virágot szereti, jó ember lehet” jellegű pályamunkáját. 30—30 P-vel Tihanyi Béla, ellendi „Isteni elhivatás a tanító munkájá” Gasz József, baranyajenői kántortanító „Alfa” jellegű és a jelítés leelő nélkül beérkezett. „Nem akkor él a gondolat, ha leírjuk, hanem akkor, mikor megvalósítotuk” jellegű pályamunka. Ez utóbbira nézve, — hogy a szerzőnek személye megállapítható legyen, — a pályamunkát úgy határoztuk, hogy felszólítja a szerzőt, hogy pályamunkája másolatát, vagy fogalmazványát a lap megjelenésétől számított 10 napon belül az egyesület titkárnak küldje be.

Új pályátelelek kiúzése.

A pályamunka a bíráelőbzság javaslatát alapján az 1938. évre a következő pályáteleleket tüzti ki:

1. Légyptalmi nevelés. (Célja, anyaga, beállítása a helyi tanmenetbe, gyakorlati megvalósítása.) A fala légyptalmának megszervezése az iskolán keresztül.

2. A tanító és a nép viszonya jogi, gazdasági, társadalmi és magánértekezés tekintetében.

3. Tanulóiskérletek a természeti ismeretek tanításában. (A mindennapi élet tárgyai és anyagai, mint kísérleti eszközök. Kísérletek összedállítása.) és módszeres kezelése. Gyakorlati megoldások.)

4. Megvalósítható-e és hogyan a népisoklóban a munkától tanítás elve? (Elméleti fejtegetés gyakorlati példákkal.)

A pályamunkák a szerző nevét jelző jelzős boríték kíséretében 1939. március 1-ig nyújtandók be az egyesület titkárnál. A pályadíj egyenként 50 pengő.

A közgyűlés előkészítése.

A pécsi ünnepek hét keretében előadásra kerülő Missa Solemnis megtekintése érdekében a közgyűlést június 11-én. (szombat) délelőtt 9 órai kezdettel tartjuk meg az egyesület Pécsett. A közgyűlés tárgyhozozottán a hivatalos jelentése nem kívülről dr. Gabriel Pál, püspöki támasos, tanítóképző-intézeti igazgató Szent István emléktámlató előadása szerepel.

Indítványok.

Szabályszerű időben beérkezett Gasz József világi elnök 5 és Dobos László ly. tanító 1 indítványát, melyet a titkár terjesztett a választmány elé.

A választmány az egyes indítványok megtárgyalása után a következő határozatokat hozta és terjeszti a közgyűlés elé:

1. A tanítók és családjuk vasúti arképes igazolványterjesztési díjának az egyházközségek részéről való megterjesztésének elrendelést kéri az egyházmegyei hatóságától.

2. A katolikus tanítószó részére az állami-alkalmi egeenlő elbáns kiúvása érdekében felkéri a Katolikus Tanítóegyesületek Országos Szövetségének elnökségét, hogy minden törvényes eszköz felhasználásával törekedjen a katolikus tanítószó kiúvásáinak kiúvására. A köri elnökök útján pedig felhívja az egyházmegyei tanítószókat, hogy az országos egyesületi tagsági köteletségének kivétel nélkül legyen eleget.

3. Az egyesület a Katolikus Iskola című lap közzétit, bizonyos tisztázást kéri indítványra az elnök a következő felüldogósítókat adta:

a) a lap 1909-ben indult meg. Előállítási költségeit a tanítók előzetesit díjából óhajtották fedezni. Az 1910. június 30-iki közgyűlés titkári jelentéséből megállapítható, hogy már az első két számot is az akkori egyházmegyei főtanfelügyelő a sajátjából jelentette meg. Ugyanezen jelentésből kitűnik, hogy a Megyés Püspök Úr is 100 koronával járult hozzá a lap előállítási költségeihez, mert az összes előzetesit mindössze 102 korona volt. Ezen adományok és a szerkesztő által szerzett harangtész díjai nélkül, — a szükséges anyagi fedezet hiányában — a lap már 1912-ben megszűnt volna. Az 1912. november 7-iki igazgatószó ülésen elfogadott indítvány alapján az egyházmegyei hatóság elrendelte, hogy a Katolikus Iskola 1913. januárjától kezdődően minden egyházmegyei iskola részére megköltesse, előzetesit díja pedig az iskola pénztárát terhelje. Az 1939. évi pécs egyházmegyei szinát 130. §-a elrendeli, hogy a Katolikus Iskola az egyházközségi iskolák pénztár terhére minden plébániahiatalosnak külön is megrendelendő. Így minden mind a tanítószó, mind az egyesületi pénztár mentesül a lap előállítási költségeinek terhérel.

b) A lap szellemi színvonala nemcsak országosra, hanem a megszűlt területeken is elismerést völtött ki. Ennek a színvonalnak fenntartásán csak úgy lehetőségek, ha a szerkesztőség a maga mérlegelése és a lap érdekei szerint inécheti annak ügyeit. Nem lehetséges tehát, hogy munkáját külső tényezők irányítsák, már csak azért sem,

mert a törvény előtt is a szerkesztő felelős a lap minden soráért. Ennek a felelősségnek természetes és elengedhetetlen velejárója, hogy neki joga megállapítani azt, hogy lapjában mit közöl.

A választmány a kapott felüldogósítások alapján az egyesület és a Katolikus Iskola jogi viszonyát tisztáoztának látja. Teljes bizalommal van az elnök személye és a szerkesztőség iránt s köszönettel fejezi ki a lap színvonalának emelése érdekében kifejtett munkájáért.

4. Azon indítványra nézve, hogy az egyházmegye tanítóit kérjük idejében írásban a számukra illetékes egyházközségi képviselőtestülettől a maguknak és családtagjainak

váltani szándékolt vasúti arképes igazolvány díjviszatértésének költségétbe vételét, a választmány úgy határoz, hogy nem terjeszti a közgyűlés elé, mert ha az egyházmegyei hatóság a terjesztést díjak kifizetését elrendeli, ebből onként követeljük az egyházközségi képviselőtestületek kötelezettsége és díjaknak a költségétbe való beállítására.

5. Az arrendek és helyi tanmenetek bírálóira és bíráelőitaira vonatkozólag beérkezett két indítvány. A választmány az elnök felüldogósításai alapján e tárgyban intézkedést nem lát szükségesnek.

A gyűlés az elnök zároszávaival véget ért. vitéz Székly Pál, titkár.

MIL YEN A GYERMEK?

A GYERMEK FIGYELME.

(Folytatás.)

Számolási feladatok módszere. Minden kísérleti személyt az alábbi minta szerinti számpárosokkal teljenyomatott lapot adunk.)

4 4 6 7 7 6 6 1 9 3 6 7 8 4 6 5 9 1

5 5 3 9 8 7 9 5 4 3 2 1 9 7 5 3 2 4

Az egyes számpárosokat össze kell adniok és az eredményt aláírni. A munkát vezényszóra kezdik s meghatározott ideig (10 perc, 20 perc) dolgoznak. A kiszabott idő végén „vonás” figyelmeltőre az éppen végzett művelet után függőleges vonalat húzatunk. Még néhány mp-ig engedjük őket dolgozni s aztán az íveket összeszedjük.

A teljesítményérték kiszámítását a „vonás”-ig végzett összedások alapján a következő képlettel szerint végeztük.

$$t, \text{ é.} = \frac{j^2}{j+h}$$

A képletben „j” a jól végzett, „h” a hibásan végzett összedásokat jelent.

Az eddigi két módszer segítségével a figyelem munkaközbeni változásait is tanulmányozhatjuk, ha a vizsgálat alatt két vagy három perceként időfelvételt adunk (pl. így: Vonás). Az a gyermek megjelölik, hogy meddig haladtak. Az egyes időközökben elért teljesítményekből szerkesztett grafikon jól megmutatja a figyelem változásait.

A válogatás módszere. A vizsgálat legegyszerűbb módja ez lehet. Egy dobozban a gy. élé adunk 100 db karton köröcskét, vagy 100 db gyögyöt 4 féle színben (pl. 25 sárga, 25 fehér, 25 piros és 25 zék). A gy. feladata, hogy ezeket, amily gyorsan csak tudja, négy kisebb dobozba szétválogassa.

^{*)} V. S. Schulze: Aus der Werkstatt der experimentellen Psychologie und Pädagogik. 31. vizsgálat.

^{*)} Ger J. A. Figyelem kísérleti vizsgálata a 10—14 éves korban 33. old. Gyermektanulmányi füzetek. Új folyam. 1. sz.

Kiseb nagyobb hozzákészülést igénylő módja e próbának a következő: Készítünk egy 40 szer 50 cm magyságú lapos dobot, melyet belül 80 kis rekeszre osztunk. Kartonból kivágunk 80 db, 3 cm átmérőjű kört. Ezek mindegyikére más-más képecskét ragasztunk. (Pl. számpajcet, betűt, bélyeget, különböző színű háromszöget, négyzetet, zászlócskát, magyar és francia játékkártyák színeit jelző rajzot, árjegyzékből kivágott képecskét, stb.) A doboz fedelére minden belső rekeszre megfelelően ráragasztjuk a kartonokon levő képecskéket párral s ezek alá akkora keskeny nyílást vágunk, hogy a karton-körök könnyen becsúsztathatók legyenek.

Magya a vizsgálat úgy történik, hogy a karton-köröket összekeverve, képecskék feléll a k. sz. elé tesszük így rakásra s 6 azokat egyenként a nekik megfelelő nyílason át a doboz rekeszeibe helyezi.

Válogatás közben a gy. mindig csak az egyik kezét használhatja.

A figyelem értékét mindkét módnál a megoldáshoz szükséges idő mutatja.

Erdemnyek, tanulságok.

A figyelem feltételei.* Az eddiget mindaz, ami meghatározza, hogy ide tartozik benyomások közül melyik vonja magára figyelmünket s hogy a figyelemünk mely erős és kifaró. E feltételek egyrészt a figyelem tárgyában, másrészt a figyelem egyén testi-lelki adottságában rejlenek.

Általában figyelemet kell minden erős inger. Pl. erős hang, ríkiót, vagy nagy felületet borító szín, nagy tárgy, erős illat, szag, fény, stb. Továbbá mindaz, ami környezetétől valamiképp elüt. Pl. mozdulatlan a mozgók között, mozgó a nyugvók között, sötét tárgyak világos háttér előtt, nagy a kiesinyek és hangos a csendesek között, stb. Az újszerű, szokatlan, váratlan és ellentetes, valamint a gondolkodásra ingerlő, talányszerű, titokzatos és problémászerű benyomások ugyancsak alkalmasak a figyelem felkeltésére. A megszokott

^{*)} V. a. Kornis: Lélektan és logika tanítóképzők számára. 61—63. old.

benyomások megszűnése is magára vonja a figyelmet.

A bennünk található *lelki feltételek* között legfontosabb az *érdek* s az ebből fakadó *érdeklődés*. Sokkal hamarabb észrevesszük azokat a hatásokat, melyek velünk valami kapcsolatban vannak. Különösen a javunkra vagy kárunkra vonatkozó, kellemes vagy kellemetlen érzelmekkel járó benyomások ragadják meg s tartják éberen figyelmünkön. „Az önkéntelenül figyelmün olyan, mint valami jól működő szűrőszűrők: azokat a benyomásokat eresztik át, amelyekhez valami köze van, melyeknek felfogása érdeklünkben áll.”¹⁰⁾

Az *érdek* mellett igen fontos másik tényező az *egyén figyelmekonzentáló képessége*, melyel a hatások megragadják, ill. a zavaró ingereket távol tartja. Továbbá az egyént tulajdonképpen foglalkoztató gondolatok, vágyak, érzések, vagyis *tudatműveinek éppen jelen lévő tartalma*.

A *testi tényezők* közül a legfontosabb az *egyén pihent vagy fáradt volta*, az *agy anyagcsereje*, az *érzékszervek épsége*. A tanulók figyelmességüknek sok esetben versengésének, orpompia, vagy idegrendszeri egyensúlytalanság is lehet az oka. Ugyan-ez jelentős tényező a tartózkodási hely hőmérséklete és levegőjének minősége. Túlforró vagy hideg, továbbá elhasznált levegőjű teremben nagyon nehéz figyelni.

A *figyelmek változásai*.¹¹⁾ A teljesen egyenletesen érzett figyelmek ereje (intenzitása) is hullámzik, azaz gyengül s ismét felerősödik. Az erőssége a hullámhossz, a gyengülés a hullámhossz; e kettő együtt a hullámhossz, mely általában 5–6 mp; legjobb esetben 24 mp. Hosszabb időn át való figyelmél az intenzitás már észrevehetően változik. Kezdetben a gyakorlat és megszokás következtében emelkedik, majd (az elbontult kis hullámhosszú, illetve) egy ideig egyenletes marad, később süllyed s végül elandak, beáll az elfáradás. Ez kisebb gyermekeknél 30–35 perc, nagyobbaknál 40–45 perc múlva következik be.

A figyelmeknek vannak napszakos és évszakos változásai is. Egy napon belül a figyelmek legerősebb reggel $\frac{1}{2}$ óra között s a leggyengébb d. e. 11-től d. u. 2-ig. A hónapok közül legjobban figyelmük márciusban s leggyengébben júliusban.

A *gyermek figyelmé*. A gy. főként arra figyel, ami önkéntelenül figyelmét ébreszt benne. Szándékos figyelmére csak igen kis mértékben képes. Hiába kényszerítjük, hogy valmire figyeljen. Csak addig teszi, míg a dolog érdekli, leköti. A felesleges, mellékes benyomásokat nem igen tudja akaratával háttérbe szorítani s így sokszor a legkisebb zavaró hatás is elegendő figyelmének elvonására. Az iskola egyik legnehezebb feladata éppen az, hogy a gyermeket fokozatosan a szándékos figyelmére nevelje. Az akaratlan figyelmére

való hajlam csak a nagyobb gyermeknél engedi át helyét az igazi akaratos (szándékos) és „érdektelen” figyelmének. Csak ekkor képes akaratlanul olyasmire is figyelni, ami nem érdekli.

„A gyermek figyelmé továbbá kevésbé összpontosítható, mint a felnőtté, gyorsan változtatja tárgyait, mégpedig a tárgyban rejlő érdekeltség erő, vagy a benyomás jelentősége szerint; ugyanakkor feltűnő a gyermek megosztottsága, valamint a esekélyebb szándékos változtatottsága is. A gyermek figyelmé az akarat parancsa szerint nehezebben és lassabban alkalmazkodik újabb tárgyakra. Innen érhető, legalább részben, az a jelenség, hogy a gyermek anyai hibát követ el valamely új tevékenység megtanulásában. Ide tartozik a gyermek figyelmének könnyű kifáradása s az a tulajdonsága, hogy folytonosan újabb és újabb ösztöklésre van szükség ahhoz, hogy figyelmé a kívánt tárgynál megmaradjon. Végül természetesen tartjuk, hogy a gyermek figyelmét inkább a külső és érzéki tárgyak kötik le, mint a belső és szellemiek.”¹²⁾

Fiúk és lányok figyelmé (10–14 éves korban) nem mutat nagy különbséget, mindössze azt mondhatjuk, hogy a fiúk gyorsabban, de egyben pontatlanabban a figyelmi munkában, mint a lányok.¹³⁾

A tanult szülők gyermekei általában jobb figyelők, mint a tanulatlanok. Tehát a gyermek figyelmének fejlődésére nézve fontos a társadalmi környezet, melyben él.¹⁴⁾

Az iskolázás ideje alatt a gyermekek figyelmé folytonosan és meglehetősen egyenesen fejlődik, a 14. év (a serdülő ideje) míréig nemmet lassabbodást mutat. E korban a legtöbb gyermek szerencsétlenül figyelmetlen, s egyenesen, folyamatosan munkát nem szívesen végez.¹⁵⁾

Tanulások. A figyelmek feltételeire és a gyermek figyelmére vonatkozó megállapításokból néhány hasznos didaktikai és módszertani tanulságot meríthetünk.

Az anyagot mindig igyekezzünk a gyermek érdeklődési körébe belevinni. Az egyes egységekkel kapcsolatban nekik megfelelő gyakorlati példákkal érzessük meg velük, hogy az anyag el-sajátítása rájuk nézve szükséges, hasznos s így érdekükbe vagy. Óra végén aztán mutassuk is meg, hogy újonnan szerzett ismereteket mire és hogyan tudják felhasználni. Tanításunk lehetőleg mindig a gy. való életéből induljon ki s oda is térjen vissza.

Amint csak lehet szemléltetés útján nyújtsunk. A bemutatott képek, modellek és tárgyak nagy, élénkzsinűiek s ha lehet, mozgatható részekkel bírók legyenek. A fából rajzokat kellő nagyságban készítsük. A fontos részeket feltűnő színes

¹⁰⁾ V. G. Lázár: A gyermektanulmányok vázlatja 25. old.
¹¹⁾ Dr. Varkányi H.: Bevezetés a neveléstudományba 47. old.

¹²⁾ Cs. J.: A figyelmek kísérleti vizsgálata 42–43. old. Gyermektanulmányi Füzetek. Új folyam 1. sz.

Püspöki rendeletek.

1583/1938. isk. sz. **Nyári gyermeknevelésközpontok**. Baranya vármegye alispáni hivatalának 5954. alisp. 1938. sz. alatt kelt megkeresése alapján felhívom a hatóságom alá tartozó összes egyházközségi képviselőtestületeket, hogy a folyó évben is a nyári menedékhelyek céljára az iskola tantermet engedjék át. Az iskolaiigazgatóságokat és tanítókat pedig utasítom, hogy a nyári menedékhelyek megszervezésében és fenn-tartásában legyenek a közigazgatási hatóságok-nak támogatásra.

1788/1938. isk. sz. **Beiratási díjak 50%-ának keltetése a katolikus tanítói internátusi alap javára**. E tárgyban 1864/1937. isk. sz. alatt kiadott rendeletemet (Katolikus Iskola 1937. évi augusztus 1. sz.) hatálytalannak s akként rendelek, hogy az elemi népiskolai 1. penós beiratási díjnak 50 (ötven) %-át ad kell betelni a kat. tanítói internátus alapja javára, a Pécségyházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504 sz. postakártyepénztári csekk számlájára. Az iskolaiigazgatóság a visszatartott 50%-ot köteles a 882-4-674/1930. sz. vállás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet (Hivatalos Közlöny 1930. évi 14. sz.) 9. §-ának megfelelően az iskolai kölesintézmények céljára felhasználni. Amennyiben e szükséglet ki-elégítése után fölösleg mutatkozik, ezt a fölösleget az illető iskola ifjúsági könyvtárának, illetőleg tanítói szakkönyvtárának gyarapítására kell fordítani. A könyvtári alapot más célra felhasználni nem szabad.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendelkezések.

Határidő-emlékeztető.

Nyugdíjazás iránti folyamodványok az esp. ker. tanfelügyelői hivatal útján az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz beérteszendők. — **A tanköteles korban lévő gyermekek számbaveletése** és az összegyűjtött bejelentések feldolgozása május 15-ig a tanítók eléváltási bejelentésével együtt a főtanfelügyelői hivatalhoz (1930.700.1922. vlm. rend. 7. §). — **A törzskönyvezési tanító a szep. 14-ol aug. 31-ig született, életemben lévő gyermekek kimutatását** az anyakönyvezéstől bekéri (1930.700.1922. vlm. rend. 8. §). — **A rendes- és pótlásügyi állományok a községi előjárásig minden év május 10. napjáig az egyházközségi képviselőtestület közölni kötelek.** (Kat. Isk. 1938. ápr. 1. számban közölt. 1275/1938. sz. főtanfel. rend.) — **Magántanulók** gondozója az iskolaiigazgatóság által a helyi hatóság útján figyelemz-tenedők, hogy a magánvizsgák a tanév végén mely napon tartandak meg (1930.700.1922. sz. vlm. rend. 5. §).

Béke nap tartandó május 18-án. — Évzáró vizsgálatok ideje a 721/1927. sz. egyhm. főtanfel. rendelkezés meg-jelent a Kat. Isk. 1927. évi 4. számban alapján a kerületi főtanfelügyelő és a vármegyei ker. tanfelügyelői hivatalnak május 15-ig bejelentendő. — Ifjúsági egysé-letekről a vármegyei ker. tanfelügyelőhöz az 1930/1930. sz. főtanfel. rendelkezés alapján jelentést kell tenni. — A tanítóiak a köri pénztárosok a köri gyűlések alkalmával szedjék be s a központ pénztárát illető részt a 54612. sz. postai befizetlappal felhasználásával, s ü g e -t és bevételeit nékijük bejelentik meg. Iskolaiigazgatási-egységkönyv és évi iskolai jelentés alapnyomtatványok tekintetével az iskolaiigazgatás idejére, háladáknál be-zereszendők. — Tanítói lelkiállományokról az egyes esp-tanítói körök által elküldött tanítói névsorokról a főtanfel-ügyelői hivatalhoz legkésőbb június 1-ig kell jelenteni. — Az espereskerületi tanítói körök jelezni a tavaszi köri gyűlésekre a szülői körök által elküldött tanítói névsorokról a főtanfel-ügyelői hivatalhoz legkésőbb június 1-ig kell jelenteni. — Az espereskerületi tanítói körök jelezni a tavaszi köri gyűlésekre a szülői körök által elküldött tanítói névsorokról a főtanfel-ügyelői hivatalhoz legkésőbb június 1-ig kell jelenteni. — Amennyiben a köri tanítói gyűlés bármikor később tartatnék meg, az illető esperes-tanítóköri elnök-ség megfelelő módon intézkedjék aziránt, hogy

⁹⁾ Bogár C.: Pszichológia 142. old.

a gyűléstől függetlenül, a jelzett időre megvár-
ténik a lelkigyakorlatokra küldendő tagok kifeje-
lése s az említett adatoknak közlése hivatalom-
mal. A kiküldött tanítók és tanítónők a lelkigyako-
rlatokra történő felvételről s esetleg egyéb tudnivalókról megfelelő időben értesítést kapnak. A Pius-Kollégiumban az ellátási költség a lelkigyako-
rlatok idejére személyenként 12 P., a pécsi Női
Lelkigyakorlatos Otthonban 8 P. Mind a tanítók, mind a tanítónők ellátási díjainak felét a fent hivatkozott határozat értelmében az egye-
sület póntára viseli. A tanítók részére a Pius-
Kollégiumban, a tanítónők részére a pécsi Női
Lelkigyakorlatos Otthonban tartanak lelkigyako-
rlatokat. A tanítók és tanítónők lelkigyakorlati
egygyűlést június 27-én délutáni jelentkezéssel
kezdődnék és július 1-én reggel a szent áldozás-
sal végződnek.

1372/1938. sz. **Iskolai hajókirándulás.** A m.
kir. kereskedelmi miniszter úr a m. kir. vallás-
és köznevelési miniszter úrhoz intézett ára-
tában a M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási R. T.
iskolai hajókirándulásokkal való támogatásról
ajánlja figyelembe azzal, hogy a M. P. T. R. az
egyetlen magyar és túnyomóan állami érdekelt-
ségi hajózási vállalat, melynek anyagi felvirá-
goztatása az államkincstárnak is előrendő ér-
deke. Ez okból felhívom a felügyeletem alá tar-
tozó iskolák és intézetek igazgatóit, hogy a jövő-
ben az iskolai hajókirándulásokat magyar hajó-
kon, nevezetesen a szobánforgó társaság hajóin
rendezék. Nevezett társaság egy, esetleg több
napos dunai hajókirándulásra vonatkozó ismer-
teljű közlevelét a vallás- és köznevelési mi-
niszter úrnak 4. é. március 18-án, 92.336/1938.
V. l. sz. rendelkezésre való hivatkozással, kére-
lemre az iskolák, illetve intézetek igazgatóságá-
nak megküldi.

1584/1938. sz. **Autóknak országutakon való
megoldásának tárgyában panasz.** A Királyi Ma-
gyar Automobil Club és Társklubjainak Ország-
ségi Központi Szervezete panasszal fordult a m.
kir. vallás- és köznevelési miniszterúrnak,
hogy az országutakon és a közegeken áthaladó
gépjárműveket az iskolagyermeknek paritáival,
kétféle dőlőljár meg és ezzel a szépen fejlődő
idegenforgalmat veszélyeztetik.

A m. kir. vallás- és köznevelési miniszter-
úrának 1938. április 6-án, 60.157/1938. VI. ú. o.
szám alatt kelt s valamennyi egyházmegyei fő-
hatalósához intézett megkeresése alapján felhív-
om a felügyeletem alá tartozó iskolák igazgató-
ságait és tanítóit, hogy az e tárgyban kiadott
1542/1930. sz. főtanfolyagokról rendelkezésnek
(Katólikus Iskola 1930. aug. 1. sz.), illetve a
820-05/1930. VIII. d. sz. vallás- és köznevelési
miniszteri rendeletnek megfelelő módon,
saját hatáskörükben intézkedjenek.

1831/1938. sz. **A Pécs egyházmegyei Tanító
Névtár beszerzése.** A Pécs egyházmegyei Róm.
Kat. Tanítóegyesület 1934. évi közgyűlési hatá-
rozata szerint a három évenként kiadandó, a

Jolyó évben esedékes Tanító Névtár elhagyta a
saját. A Névtár beszerzése minden iskola ré-
szére kötelező. Ára postai szállítással együtt 1.20
P., mely összeg a Névtárhoz mellette befizetési
lapon az egyesület pénztárába, külön felszólítás
bevárása nélkül, befizetendő.

HIREK.

Kerületi tanfelügyelői kinevezés. Megyei
Püspök Úr Ó Nagyméltósága Szeitz József, püs-
pókbölgárdi plébános saját kérelmére felmentette
a pécsi esperesi kerület tanfelügyelői tiszte alól
s helyébe Fejes Károly, mecskalja-rácvárosi
plébánost nevezte ki ezen kerület tanfelügyelő-
jévé.

Igazgatótanítói cím adományozása. Radnai
Mária, pécsvadri rk. tanítónőnek hosszas és
eredményes munkásságának elismerésül Me-
gyesi Püspök Úr Ó Nagyméltósága az igazgató-
tanítói címet adományozta.

Felvétel a községi missziós szemináriumba.
Az Isteni Ige Társasága missziós szerzetes-
rel a Szent Mihály Missziós Naplár, Világposta és
Kis Hittérjesztő kiadója községi missziós szem-
ináriumába növendékek közé felvesz a gimnáz-
iumunk mind a nyolc osztályára olyan jó, jól
tanuló és egészséges fiúkat, akik hírhirdetők
aknának lenni. Erreleséggel jelentkeznek a nyolc-
fősúba keréjk felvételüket. A felvétel feltételei-
ről bővebb felvilágosítást nyújt a Szent Imre
Missziós Szeminárium, Köszeg.

Eucharisztikus díszgyűlés Sásdon. A görcei
esperesi kerület tanítói köre május 10-én Sásdon
eucharisztikus díszgyűlést tart, amelynek pro-
gramja a következő: Fél 10 órakor szentmise,
a tanítók közös szentáldozásával. Fél 11 óra-
kor az Apolló-műző helyiségében: 1. Kongressz-
usi himnusz, a megjelentek közös éneke. 2.
Élnöki megnyitói. 3. Sásdi Dalárda énekzása,
vezényelő Vitéz Mezey László. 4. Ünnepi beszéd,
mondja Kápolnai Zsigmond dr. esperes-plébános.
5. Hímdél: Lázharlo, hegedűn előadja Kovács
Géza s. lelkész. harmóniumon kíséri Vitéz
Mezey László. 6. Eucharisztikus énekek, az
alabátri iskola tanulónak előadásában, vezé-
nyelő Pohl István. 7. Költemények, előadja Zabá-
nyai Alajos szerző. 8. Demény: Diadalmas halál,
opera, előadja a dombóvári tanítóképző inté-
zet énekkara. Zonkórán kísér Lágler Olga zené-
tanárnő. 9. Záróbeszéd. 10. Himnusz.

Szerkesztőként és hirdetőként felel: MAGYOR SÁNDOR,
Hírdő a Pécs egyházmegyei Róm. Hitt. Tanítóegyesület.

Haladás Nyomdászati Felfüggetlés Pécs, Hírdő-utca 23 szám.
A nyomdát felel: Doornak György igazgató.

Haladás nyomda Rt. Pécs, Király- és Szt. Mór-u. sarkon
Egyházmegyei nyomtár-
nyok nagy rakára.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécs egyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népohtatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelent minden hónap elsőjén.**

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

Tagdíj 1938. évre 3 pengő.

SEZKESZTŐSÉG: Pécs, Inczezy Dénes-utca 9/a. (Papi Otthon), hová a lap szemléi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámok is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postabankokmánytári befizető-lapon küldendőek.

Pécs, 1938. május 1.

XXVII. évfolyam 5. szám.

MEGHÍVÓ

A PÉCS EGYHÁZMEGYEI RÓM. KAT.
TANÍTÓEGYESÜLET

1938. évi június hó 11-én, Pécselt, a *Katólikus
Legényegyletben* (Mey-utca 20. sz.) tartandó

XXVII.
rendes közgyűlésére.

8 órakor szentmise a székesegyház népoklatánál.
9 órakor a közgyűlés kezdete a következő

tárgysorozattal:

1. Élnöki megnyitói.
2. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés és ezzel kapcsolatban az 1938. évi április 28-án megtartott választmányi ülés határozati javaslatának előterjesztése.
4. *Szent István király pedagógiai hagyatéká.* Ünnepi beszéd. Tartja: *Dr. Gabriel Pál*, püspöki tanácsos, pécsi püspöki tanítóképző-intézet igazgató.
5. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása.
6. Indítványok, melyek a közgyűlést megelőző-
leg 8 nappal az egyesület világi elnökének be-
adattak.
7. Élnöki zárás.
8. A pécsi püspöki tanítóképző-intézet rajz-
és kézműmunka kiállításának megtekintése. Vezető:
Klug K. György, tanítóképző-intézet
tanár.

Pécs, 1938. május 1.

Dr. Jakab Béla,
egyházi elnök.

Gasz József,
világi elnök.

vitéz Székely Pál,
titkár.

Családlátogatás.

Az iskola nevelő munkáját értékessé abban az esetben teszi, ha nem szavakban merül ki, hanem tettekben nyilvánul. Az iskolaterem belső rendje, tisztaságátartás, a külső csinosság, a gyermek iskolai, utcai játkémben magaviselete, életének mozzanatai, megnyilvánulása annak a munkának, mely nevelésben közreműködik. A sok körülmény, mely a nevelőmunkának előnyére vagy hátrányára lehet, a nevelőt megfontolásra készteti: keresni a lehetőségeket az eredmény fokozására és a gátlásokat kiküszöbölni.

A megújulás és újítás áramlatának, melyet a fejlődés hoz magával, a nevelői munka is ki van téve, és az ötven és azelőtti pedagógus fejlődéséért nézi a mai iskola fellegmélét, azt a szabadságot, melyet a gyermek élvez, hogy önállóan győzzen és lelkeből megnyilvánítsa a benne szunnyadó képességét, hogy ezek felhasználásával alakuljon ki egyénisége és nyerveen tartalmat de. A képzett nevelő is nagy feladatot állítja elé a sokoldalúságban, az esetben legjobban, ha a nevelésnek az oktatással kell haladnia. Ezért követel embert az iskola, ezért barázás időnap előtt a tanító homloka és merül ki munkabírásal. Az emberi gyengések alól nincs kivétel, mindenoldaltal tartalmaz egyént elképzelni sem lehet, már pedig a nevelés magasztos feladatát teljesen megoldani ilyeneknek lehetne. Az élet köznapi zaja, a megpróbáltatások, a létfenntartási tükedések napról-napra gátolók, újra és újra kell kezdeni olyant, mi bevégzetteknek volt gondolva. Sok keserű órárt szerez ez a tanítónak, lelkismerete felújítja a véghez vitt munkát és keres jobbat, mely maradóbb, sikerhez vezetőbb. Fájhat és néha-néha esiségged fogja el, amikor látja, hogy fáradozása csaknem kárba vesztett és még szomorúbb akkor, ha a tanítás keresked-
ménye mellett a akkor, az erkölcsi érték vesz-
tése tapasztalja. A nevelőmunka sikertelensége az egyén jövő életének bünyözésében nyilvánul, a gyermekkori rosszasság — értem alatt a kimon-
dot romlottságot, az akaratba berögzött ferde-
ségeket — meg nem javíthatásának következmé-

A Julían Egyesület által kifüvetelt tanítók. A Julían Egyesület a magyar nyelvű eredményes tanítókat Hess János, százi r. kat. tanító 10 P., vitéz Edelényi András palé, Póhli Ferenc hercegfőtési, Hipp-terre magyarsági, Tassné dr. András szalantai r. kat. tanítóka 50-50 P. jutalomban részesítette. József Dömösy József nagypalli, Hirschner János nagygyárdi, Fényi Pál lánycsói, Hübnér Ilona püspökánadosi, Radnai Mária pécseudvardi, Höfler Teréz mágoosi, Piller Ferenc nagygyárdi, és Miklósy József személyi r. kat. tanítók pedig elismerő oklevéllel tüntette ki. A tanulók közül Trószai Mária, százi r. kat. elemi iskolát tanuló a magyar nyelvű tanuláshoz tanultott szorgalmáért 10 P. jutalomban részesült.

Női Levegőkaroltas Otthonban a háromnapos levegőkaroltás sorrendjé: június 14. (votelt), június 20. június 27. tanítónéknak, július 11. és 25-én, augusztus 1. és 13-án, délután 5 órakor kezdődnek. Augusztus 22-én, délután 4 órakor levegőkaroltás kezdődik. A háromnapos levegőkaroltáshoz részesítődik 8 P., a 6 naposra 16 P. Csoporthoz, ha legalább 15-én jelentek-e meg részvételük dátumot kérhetnek. Nyelvi személyenként 20 P. jutalmat kaphatnak. Női Levegőkaroltás Otthon Pécs, Mátyás Flórián-utca 48. sz.

A Tanítói Névtár ára (1.20 P.) az iskolát pénztár terhére az illetékes plébánia-hiatalok részéről a 45.612. sz. postai befizetőlapon sürgétes beadvárással nélkül haladéktalanul beküldendő, az 1931/1938. sz. főtanfolygútel rendelkezősének (Katolikus Iskola J. évi máj. 1. sz.) megfelelően.

Vitézsé avatás. A Kormányzó Úr Öfómédsós vitéz Dömösy (Pretti) József rk. g. tanító, eml. főhadnagyot f. évi május 22-én, Székesfehérváron vitézsé avatta.

NYILATKOZAT. A következő közlést kérték a szerkesztőtől: Most jutott tudomásomra, hogy a Streicher-Lányi: „Schutzengels” című német-magyar ima- és énekeskönyvnek megjelent a II. új kiadása, mégpedig az előző három kiadáséhoz hasonló azon jelzéssel, hogy az énekesz összeállítás az én közreműködésemel történt. A valóság ezzel szemben az, hogy ezen a kiadás összeállításában semmi részem nem volt, arról mindeztig nem is tudtam. Szükségesnek tartom ezt a Katolikus Iskola olvasóivá közölni, mivel az egyházmegyei énekeskönyv új kiadásaira vonatkozólag a lap 1937. évi áprilisi számában részletesen kifejtettem nézeimet, a jelzett új kiadás pedig — főleg magyar énekeszében — ellenkezik a cikkemben megírotakkal. Pári, 1938. május 12. Barabás András, íg.-kntató.

Haladás nyomdai. Pécs. Király-és Szt. Mór-u. sorok Egyházmegyei nyomtatványok nagy rátkára.

Szerkesztőségét ké kiadójáért fel: MAGYAR SÁNDOR. Hídó a Pécségházmegei Róm. Kati. Tanfolygútel.

Haladás Nyomdászati Rt. Pécs, Hídó-nyelvi utca 23. szám. A nyomdákért fel: Doornik György igazgató.

IRODALOM.

„Száz népi játékdal.” Közreadja Kerényi György. (A Magyar Kórus legújabb kiadványa.) Ma már az óvodából kinőtt gyermekek sem tartja magához valónak a játékok. Ne hagyjuk ezt annyiban! Minél hosszabb a gyermekek, annál dohogabb és harmónikusabb lesz a felvétel élete. A gyermek osztályszerepén a dalos játékok kedveli leginkább, mert természetes nyelve a dal és eleme a mozgás. Azért az énekes játék a szabad ég alatt legyen ezáltal is állandó füzere az iskolai munkának. Kerényi György öfómóri csokorba kötötte össze azon népi játékdalokat, melyeket avott gyűjtők szedtek össze régebben és újában. Izgív eredeti magyar termékek ezek a szövegek, dallamok és mozdulatok egyaránt. Vannak közük kiforduló, gyarapodó, szerepcserélő, párcserélő, szíjnyitkók és alakítások. A szöveg és dallam mellett a játék menetét, mozdulatait is adja a lelkiesmeretes szerkesztő. Valóban gyakorlati nemzetnevelésnek egy kiválóan értékes eszközt kapja a magyar népiskola ebben a költség-bélségű gazdag népijátékok elmet feloláló kis könyvecskében.

„Hárfátólól — Adrián. Gyermekversek, Irta: Zabányi Alajos. Egyházmegyei költő-kartársától már több versetűzetet kaptunk. A most kiadott füzete a magyar feladmányok nagy gondolatának egy-egy elszakított tájhoz, városához, folyóhoz kapcsolódó hullámát adja egy-egy kis versben. Alkalmassak ezek a versek arra, hogy a IV. osztály földrajztanításban egy-egy tanítási egység elmélyítéskor egy-egy költő, de könnyen érthető gondolatot, érzelmét hozzanak felszínre a magyar gyermek lelkében.

Barabás András. Napsugár az iskolában. Irta: Ferenczi István. A budai áll. tanítóegyleteket gyök. isk. tanítója. Az Egyletét gondola kiadása. É a szerző jóindulata a jegyzetünknek és az ismeretkönyv megküldésének. Ennek esaközötti hozni lehet az iskolai tréfákat, melyek nevelődésként is igyekezik kibiztosítani. A népi jó világ anélkülözés tablabírati jutnak esaközébe, mikor a hízel ész tréfák, érdekes feladatok, találat kérdések, humoros rajzok, tréfás játékok és kézimunka anyagot olvasgatjuk. Mindezt módszeres feltelegzésben adja a szerző. Az egész könyv hízelő arra, miként lehet a népiskola tanítását öfött vidámmá, derűsnek tenni, miként lehet mosolyt nebe eszeretlet aratni. Tízszetere méltó törekvés, mert melegsáttal, mosolygó eszém, deris kedéllyel, tréfás játékok, tanfolygú könnyen felvethető a gyermekek szívéhez és könnyen oldhatja meg nagyszerű hivatását. A könyv ára 5 pengő.

A „RÓZSAKERT” c. magyar Imakönyv ára 60 fillér.

A „ROSENGARTEN DER EWIGEN LIEBE” c. német Imakönyv a függékül hozzászáttal „RÓZSAKERT” című magyar Imakönyvvel egybekötve 2.80 P.

Megrendelhető a Haladás Nyomda Részvénylárságnál, Pécs, Király-u. 23. (Voll Iparbank épülete.)

KATOLIKUS ISKOLA

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Baranya m. Püspökszentlászló

A pécségházmegei tanhatóság hivatalos közlönye

Népköztanátsági havi közlöny. Felolós szerkesztő: Megjelenik minden hónap elsőjén.

Előzetesi díj: 1938. évre 3 pengő. Magyar Sándor, tanfolygútel.

Tagdíj: 1938. évre 3 pengő. SZERKESZTŐJÉ: Pécs, Inczédy Dénes-utca 91. (Fopi Otthon), hova a lap szellemi részét illető minden közlésem, hírdetések és reklamációs is küldendő. Az előzetesi és tagsági díjak a 45.612. sz. postabeküldőszámon befizető-lapon küldendőek be.

Pécs. 1938. június 1. XXVII. évfolyam. 6. szám.

MEGHÍVÓ

A PÉCSÉGHÁZMEGYESI RÓM. KAT. TANÍTÓEGYESÜLET

1938. évi június hó 11-én. Pécselt, a Katolikus Legényegyletben (Mege-utca 20. sz.) tartandó

XXVII. rendes közgyűlésére.

8 órakor szentmise a székeségház népköztánál.
9 órakor a közgyűlés kezdete a következő

tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitő.
2. A mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó bejelentés.
3. Titkári jelentés és ezzel kapcsolatban az 1938. évi április 28-án megtartott választmányi ülés határozati javaslatának előterjesztése.
4. Szent István király pedagógiai hagyatéka. Ünnepi beszéd. Tartja: Dr. Gábriel Pál, püspöki tanácsos, pécsi püspöki tanítóképző-intézet igazgató.
5. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása.
6. Indítványok, melyek a közgyűlést megelőző leg 8 nappal az egyesület világi elnökének beadattak.
7. Elnöki zárásó.
8. A pécsi püspöki tanítóképző-intézet rajz- és kézimunka kiállításának megtekintése. Vezető: Klug K. György, tanítóképző-intézet tanár.

Pécs, 1938. május 1.

Dr. Jakab Béla,
egyházi elnök.

Gasz József,
világi elnök.

vitéz Székely Pál,
titkár.

A választmányi ülésor többek részéről elhangzott kívánsg alapján egyesületünk titkára újrat a közgyűlést alkalmával rendezendő ebéd egyúttal. Az ebéd helye — természetesen csak megföldi szándékúak részére — a Katolikus Legényegylet lenne. Az ebéd leveleiből, sültből (körítéses és saláttával) és téstábrattól. Irta 140 P. A jelentéseket kérlek legkésőbb június 7-ig az egyesületi titkárnál (Párvölgy-utca. 2.) esaközölni.

A korszerű pedagógia problémái.

Korunk az átalakulóskor. Amit tegnapelőtt még kiíthetetlennek láttunk, ma megvalósul. Nemcsak a technika vívmányaira gondolok most, hanem a tegnap még lehetetlennek gondolt eszmékre, melyek ma már valóságosá érnek.

Az eszmék és gondolatok roppant harcában sokszor értelmellenül állunk, de azt valamennyien érezzük, hogy a nyugodalabb történelmi periódusba vezető egyetlen út: az újabb nemzedék célszérűbb és helyesebb nevelése.

Ez a magyarázata annak, hogy az egész világon előtérbe nyomultak a nevelési problémák. A nemzetek sorosa, Európa jóéje, sőt a kultúr népek jóéjeje függ attól, hogy milyen világnevelés neveljük a gyermekeit. És különösen nekünk magyaroknak kell tisztában lennünk azszal, hogy a felnevelendő nemzedék lesz jobb, vagy balsorsunknak állandósítója, ha jónek, nemcsak, hittel hitűnek bírhatónak, hitevel élni tudó és akará, esszánt magyarnak neveljük, de viszont balsorsunk állandósítója lehet, ha nevelést rendszerrünkbe hibákat engedünk.

A korszerű pedagógiaunk két, egymással szöges ellentétben álló probléma van.

Az egyének elsősrűdű kérdés, hogy hogyan lehet egyénülé tenni a nevelést. Mert az embereket nem lehet egyformán alakítani. Ez emberek hullón, hullón saját egyéni módok általnak egy-egy világot. Gusztus szerint az ember lelkivilága tükör és pedig torzító tükör. Ez a tükör azonban élénk és mindegyik a maga egyéni módján más-más alakban tükrözti vissza a dolgokat. Az egyénségekre szükség van, mert ma, amikor különféle kollektív taposó malmokban öröklődik az ember, az egyénség mindig sürűbben öröklődik fel. Az egyén szempontjából is fontos az egyéni nevelés, mert csak ez tudja kihozni az értékeket. A társadalomnak is értékesebb az egyéniség, mint a sürűre

átlag, mert csak az egynél tulajdonságok alapján kifejlesztett jellemait alkalmas a magasabb erkölcsei társáslere.

A másik probléma szintén nem nevelhetünk fel új nemzedéket anélkül, hogy ne foglaltuk volna össze őket egy nemzeti kultúrközösségbe. Tehát egy egységes nemzeti kultúra hordozója kell lenniük. Az igaz, ha az egynél nem soraközt zárt nemzeti egységbe, elpusztul. Kossuth mondaná: „Csak olyan nép tud megállni az idők vad viharzásában, csak olyan nemzetnek van jövője, mely festőként közösség tud lenni!” Szóhasmon volt időszerebb, mint ma. Szomorútan tapasztaljuk ezt azómán a kitárodórtoknál, akik új hazájukban egészen beélelödtek az idegenek közé. A második és harmadik nemzedéket csak a származás szóla kötik még hozzánk. A nyelv és az egész gondolatvilág, melyből ó, apa, vagy nagypapa kizakadt, nekik legtöbbször már idegen.

Amikor a kollektív szellem kialakítását sürgetik, hangoztatják, hogy ma már nem lehet csak az egynérségre támaszkodni, mert mindnyájan bizonyos közösségekbe tarto-

zunk. A közösség védt meg az egynét a gazdasági kihásonalástól, a közösség védt meg a földet és a nyelvet, tehát a közösség biztosítja az egynét életét, úgy gazdasági, mint kulturális értelemben. A közösséghez kell tehát igazodnia minden embernek. A köz mindenek előtt.

Mindkét iránynak igazsága van. A magasabbrendű erkölcsei és társadalmi életre csak az egynérség képesít. Viszont az egynét elérés, ha nem tartozik valamely nemzet kultúrközösségbe. A kenyérharcot és általában minden igényt, illetve az azokért vívott küzdelmet csak úgy, nyeri meg, ha többed magával száll sikra.

A közösséget megtagadni nem lehet. A közösséghányalástól a közösség erkölcsei erje véd. De kell az egynérség is. Mert ha a közösséghben nincs magasabbrendű erkölcsei erő, akkor csak nagy lesz az.

Mindéből látljuk, hogy súlyos feladatluk kell megbrököznie a korszerű pedagógusnak. Egynérséggel kell nevelnünk, de ki kell alaktani a kollektív szellemet is.

Vásárosdombó. Bárd Ferenc.

Tanítónövendékek a fórumon.

A pécsi püspöki tanítónövendéket ifjúsgága volt az első Pecs városában, amely nyilvánosan hódolt első szent királynak emlékének. Hódolata jeléül ünnepi díszelöadást rendezett a Pecs Nemzeti Színházban, amelyen bemutatla Sik Sándor: „István király” c. 3 felvonásos tragédiáját.

A színház előelőh bevezetőjeként töltötte meg. Ott voltak Baranya vm. és Pecs szab. kir. város főispánjai, Pecs város polgármestere, az Erzsébet egyletem Rectora, a megyéspüspök és a megyésdandárnak megal képviselői, a honvédség, a testnevelésti felügyelőség, a vitézi szék, a frontarcos szövetség küldöttségei, a kulturális egyséletek, a papsg és a polgári társadalom vezetöi, a város katolikuságának színe-jára. Így az előadás egyszert a város katolikuságának egyletemes hódolatlá szívesül, másrészt a lélek-hódítás hatalmas vitáája volt.

Az ünnepi előadás bevezetőjeként viték Székly Pál mondatol prólógot. Közismerten gyöngyöri stílusa és előadókészsége megfogta a szíveket. Beszédjének talán a legszébb részét az alábbiakban közöljük:

„Mikor a magyarság lebontotta etelözt sátrát és leszállt a négy folyó öntözés síkságán, akkor életébe belenyúlt az isten. Valami elemi erejű csoda érintette meg ezt a népet. A csoda egy marék víz volt csupán, melyet a király a Duna hájából merített és a kezébe magyart hópöngyöket csurgatott. A csoda jele fábló

ácsolt kereszt volt, melyet István vitt a kezébe és a lebontott sátrak helyén épült kisny templomok tornyaira tűzött. Ezt a keresztet aztan nemzedékek őrizték tovább. Vezeték érte, felmagasztalták, óltárokra állították, a királyok palástjára hímesték, a szent koronára éhességül tették és ennek jegyében teljesítették az ország európai küldetését. Sorsdöntő órákban ez a kereszt jelentette a magyarság felelősségvállalását.

Ma ismét ittöt a felelősségvállalás órája. És ebből a felelősségvállalásból a magyar tanítóság is ki akarja venni a részét.

A magyar tanító a szentek és a hősök életét éli kicsinyben. A tanító az isten munkatársa, mert a bolygókre hoptatott padokban türelmeskézzel ápolgatja, formálgatja kicsi emberek testét, lelkiét lelki mélységig. A tanító hős, mert minden szava, minden gondolata, cselekedete és példája nem a maga, hanem országa, nemzete ügyét szolgálja. A tanító élete a szentek és a hősök élete, mert egyetlen élet valóság meg benne: az előadóé. És amint a tanító hős, példája a leghatasosabb nevelőeszköz, úgy fordúl ő maga is a szentek és a hősök példájához.

A pécsi püspöki tanítónövendéket ifjúsgága ma életréhiója sirjából István királyt, a szentet és a hóst. Számegy a függögy és tinte itt jár közöttük a szent király, a bölcs király, a jó király, a hős

király, hogy feljárnak bennük, hogy rábresszen felelősségvállalásunk tudatlára”.

A bevezető után peregni kezdett a dráma. Az előadás méltóságában átadjuk a szót a helyi sajtónak, mely a következőket írta: „A vállalkozás nagyszabású, szinte meghaladja az iskolások erejét, azonban a képzősök nemcsak megbrököztek a feladatlal, nemcsak évrényre jutatták a tragédia minden értékét, de mert szívüket-lelküket adták hozzá a dráma emelkedett mondanivalójához, a szavak megforrósodtak, a jeleneték életet sugároztak és az előadás együttesen csakúgy, mint részleteiben elérté a művészi színvonalat. Nagy szerepe volt ebben a gyöngyöri magyar beszédnek, mely a tragédia költői mondatát a fiatal képzősök éjében annak mutatta om: költészetnek. S mivel mindehhez még tehetség, alapos rendezői munka is járult: az eredmény olyan előadás volt, mely büszké lehetnek a szereplők, az intézet vezetöi, de a katolikus tanítóság egyeteme is. — Az előadás jóval felülmúlta a műkedvelöktől megszokott színvonalat és a jelenetök jelenete forrósodól léghöz, a közösség öröme és elismerése a legszebb igazolása azoknak, akik ilyen feladatra vállalkoztak és a szereplők kitöltszásaiban, a rendezés nagy munkájával ilyen dícséretesen oldották meg a tragédia elvándításának nehézségeit. A tanítónövendék elvédeht máskör is szívesen látnak viszont hasonló nagyszabású színpadi vállalkozásolnál is”.

A tanítóképzőintézetnek ezért a bátor kiállásért mi is gratulálunk, mert ismét egy lépcső volt az a tanítóság értékének és munkájának megbecsülése és elismerése érdekében. Gratulálunk viték Székly Pálnak, akinek lelkiellő pántant is a gondolat és aki biztos kézzel irányította a kezében összeröföt szálakat a siker felé.

MILYEN A GYERMEK?

A GYERMEK KÉPZÉLETE.

A képzelet.

A képzelet lényegében társító lelki tevékenység. Segítségével képzelteket (vagy csak azok egyes részait, elemét) eddig nem tapasztalt, új-szerű összfűggésbe hozzuk s így új lelki képet vezetünk alkotunk. Működésének főbb mozzanatái: a) a régi lelki tartalmak felidézése és elemire bontása (disszociáció); b) a felidézett tartalmak ill. elemek új csoportosításai (kombináció) s ezzel az új képzeti kép (fantáziakép) megalkotása.

Pécsegyszékes megyei irkák.

Amióta egyes közösségekben a helyben levő keresztelők árusítják a pécssegyszékes megyei irkát, sok a panasz arról, hogy egyes keresztelők a megengedett drágábbban árusítják az irkát és hogy a tanuló részére más kiadás irkát is kiszöglátanak. Ennek következtében a „Komocsi István Segélyalap” szívesen hírosodott. A segélyalap növelese, figyelemmel az azt igénybe vevő és segélyre szörlő folyamodók nagy számára, igen fontos szükséglet képez. A segélyalap jóvedelmét csak úgy lehet fokozni, ha a Pécsegyszékes megyei Irk. Kat. Tanítóegyesület minden tagja saját és hártársai érdekében akként jár el, hogy az egyesület háltörölatának erényes szövezé átszáll, hogy tanuló részére a pécs egyszékes megyei irkát szerzi be.

A pécssegyszékes megyei irkát kibocsátó Haladás Nyomda R. T. a siker érdekében akként intézkedett, hogy ezentöl oly helyeken, ahol a tanító közvetlenül szerzi be tanuló részére a pécssegyszékes megyei irkát, az eddigi 2 % kezelési költség helyét 5 %-ot biztosít az irkát a nyomdától közvetlenül beszerző tanító részére, ezenfelöl az irkát pórtólmentesen szállítja. A tanító tehát ezentöl az irkát beszerzésével költség nem terhöl. Természetesen az irkát a tanuló részére a tanító csak a beszerzési áron szöglátat-hatja ki, tehát minden anyagi háson nélkül.

Mindazon közösségekben, amelyekben himondatlan önyv- és papirkereskedés nincs, a tanító jogosult a maga tanuló részére az irkát közvetlenül beszerzeni a nyomdától. Tehát az egész egyszékes megye területén, 1—2 községet kivéve, mindenül közvetlenül beszereshetik a tanító az irkát. Ha a tanítóknak megfelelően járnak el, akkor a segélyalap jóvedelmé is számottevően növekedhet, fog s ezáltal a segélyesek is jövedelmesebb, nagyobb arányokban lesznek eszközölhetök.

Akaratunk irányító szerepét tekintve passzív és aktív képzetelet különböztetünk meg. Az előbbinél a képzetelet teljes folyamata minden önkéntes irányítás nélkül folyik le. Így van az pl. az álmoképek, keltkeztéséni, a tábrándozásban, merengésben, a határozatlan, homályos benyomások önkéntelen kiegészítésében s a különféle illúziók alkalmán. A megindító és irányító legtöbbször a piktáraty hangulat, kiélégülés törökő vágy, vagy valamely érzelem.

Komoly művészi alkotásoknál is gyakori a passzív képzetelet. Az ihlet pillanatában a művész szinte elveszti akaratát, nem uralja képzeti felidézésének és csoportosulásának, hanem mintegy csak kényszerítik őt az alkotásra.

Az aktív képzetelet esetében a régebbi képzetelet felidézését, elemire bontását és újszerű eszo-

kiegészítő államségély kiutalása szükségessé válik. Ilyenkor azonban a nettó szabálytalan választások elbírálása, illetőleg azoknak jóváhagyó tudomásnyelvé a leg többször nehezegebbek álltak.

Híve fel lehet a tek. közg. Bizottság a nem állami népoktatási tanítókat, hogy amennyiben államségélyes tanítóként állásuk jelenleg oly tanító módoknál, akinek régebbi (az 1937. évi elött megjelölt) megválasztására vonatkozó iratát még nem terjesztették volna fel, az előírt módon hozzám háladéktalanul terjesszék fel; amennyiben pedig az iratok utólagos beszerzése csak nagy késedelemmel történhetne meg, úgy arra vonatkozó jelentést a tek. közg. Bizottság hozzám tegye meg, a jövőben pedig az 1907. évi XXVII. te. 21. §-ában, illetőleg az ezen szakas bekezdését hatályon kívül helyező 1928. évi II. te. 3. §-ában foglaltaknak a legnagyobb gondossággal és felelősséggel tegyen eleget."

2506/1938. sz. A tanítóknak a választói névjegyek összeállításánál leendő igénybevétele. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek I. évi június 20-án, 63.100/1938. VI. ü. o. sz. alatt, valamennyi tankertületi kir. fő-

igazgatósághoz intézett s az egyházi felhatalmazásoknak hasonló intézkedés kérelmével megküldött rendeletét a tanítóknak a választói névjegyek összeállításánál leendő igénybevétele tárgyában tudomásnyelvéle s mihez tartozó végeit alább közlöm a felügyelettel alá tartozó elemi iskolai igazgatóságokkal:

"Az állami, fővárosi, községi, érdeklésségi, izraeli, egyesületi (társulati), uradalmi és magán elemi népoktatásban alkalmazott tanítók az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1938. XIX. te. végrehajtására képesítelés adatszolgáltatási és összeirásai teendőik elvégzésében, ha a főszojabirólított — illetve a polgármesterrőlított az megbizást kapnak, — a megállapított díjazás mellett kötelesek közreműködni.

A tanítók közreműködését igénylő adatszolgáltatási és összeirásai munkálataikat lehetőleg az iskolai szmndökben kell végezni, — egyébként pedig úgy kell azokat beosztani, hogy emalt legfeljebb 6 napon szüneteljen a tanítás.

Hogy azonban a tanítási időben a vesztésé a jelzett órák alott mind kisebb legyen, a kijelölt tanítókat a többi tanítónak összevonással, esetleg váltakozó tanítással kell helyettesíteni."

HIREK.

Doktorrá avatás. Kirschner József nagyváradi kir. tan. kat. tanító a pécsi Erzsébet Tudományegyetemen az államtudományok doktorává avatták.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyés Püspök Úr Ó Nagyménföldre vitél Szalay Sándor, máriagyúdi r. kat. kántortanító igazgatótanítótá kinevezte.

Tanítói kinevezés. Csaba Károly a bere-mendi V. sorz. r. kat. tanítói állásra segéd-tanítói minőségben egyházközségülág kinevezte-lett.

A „Sancta Maria Női Otthon-Egyesület” Leánynevelő Intézete (Pécs, Árpád-u. 25.) külföldöz iskolákba járó növendékeket vesz fel. Az intézet a város legeszegebb részben fekszik; kitünő levegős kertje van. A növendékek gondos nevelésben részesülnek; tanulmányaikat ellenőrzik. Az évi állatási díj 500 P. mellékes számlák nincsenek. Részletes tájékoztató az igazgatószágtól kell kérni. — Az intézet egyévfolyamú háztartási-továbbképző iskolát is tart fenn, amelynek növendékeit a felhárnemű- és felsőháztartási és szabásban, külföldöz kézimunkák készítésében és a főzésben nyernekek alapos és gondos képzészt. — Érdeklődéshez kérünk válaszlevelet megkellélni.

Iskolatársi találkozó. A pécsi püspöki tanítóképző 1913-ban végzett növendékek június 12-én délelőtli tartották negyedszázados iskolatársi találkozójukat. Reggel 9 órakor szintimés hallgattak a liceum templomban. A misét volt hittanárunk, H a j ó s György dr. teológiai ta-

nár e. kanonok celebrálta. Mise alatt S ass Dező ornamantévezés orgonált. Mise után a jubilálók a temetőben nyugvó tanáraink sírjait látogatták meg, majd közöbeudre ültek össze a Pécsi Katolikus Kör árnvas kertjében. A még életben lévő tanárok közül csak H a j ó s György dr. teológiai tanár vett részt a közöbeudren, amelyen Resch János és Kálóczi Mihály mondott lelkes felkésztőt, meghatótt hangon emlékeztette meg a világháború alatt elhunyt kar-társáknál. A huszonné éves találkozó a következők vettek részt: H a j ó s György dr., teológiai tanár, e. kanonok, Gás József (Baranyajenő) és neje, Kálóczi Mihály (Romonyai), Lóhr Károly (Vasas), Bucsai Ignác (Patalomi), Hartweg Péter (Majsi), Resch János (Császt), S ass Ernő (Pécs-bányatelep), Klencz Alajos (Pécs), Takács József (Pécsudvard), Faluhély József (Gilvánfa), Lejá Ede (Szúrász), Herbert Vilmos (Hercegszabar), Császár Géza (Pécs). A 25 éves évfordulótt ünnepekkel levélben köszöntötte Ká p o l n a i Zsigmond dr. esperes-plébános és G l a t t Adolf volt tanár. H a r t w e g Péter indítványára elhatározták, hogy füzvenként Pécest, évenként pedig egy-egy kollégánál tartanak találkozótt. A negyedszázados találkozótt résztvevők delután a Mecssekre rándultak ki, majd az esti vonat-ka hazaúttaztak.

Szerkesztőtevé és kiadótevé: MQUGUR SÁNDOR. Hírtevé a Pécséghásmegyei Róm. Késh. Tanítóegyesület. Háladékos Nyomdászokégyháztársaság Pécs, Hírtevé-nyelvé 23. szám. A nyomdától felé: Doroszlaj Lőrinc igazgatótt.

Róm. Kat. Elemi Népokola Püspökszentlászló
KATOLIKUS ISKOLA

A pécségházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elséjen.**

Magyar Sándor, tanfelügyelő.
Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.
Tagdíj 1938. évre 3 pengő.
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incezy Dénes-utca 9/1. (Fopj Otthon), hová a lap szemléi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklámciók is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postabankárképenztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. július 1. XXVII. évfolyam, 7. szám.

Közgyűlésünk.

Június 11-én tartotta egyesületünk XXVII. rendes évi közgyűlését a Pécsi Katolikus Legényegylet dísztermében. A közgyűlést megelőzőleg 8 órakor dr. J a k a b Béla, préposkanonok, tanügyi főtanácsos, eh. főtanfelügyelő, egyesületi gyh. elnöke szemtmisést mondott a székesegyházban.

A közgyűlést melyen több mint 300 tanító jelent meg, dr. J a k a b Béla, egyh. elnök idővelő szavai nyitválták meg, majd G a s z József, egyesületünk világi elnöke tartotta meg széköfoglaló beszédét. Hatalmas beszédben fejtekte ki programját.

Előszór köszönetet mondott a bizalomért, mely az elnöki szébbe ültette, kérte a tanítóság támogatását működéséhez és ígeretelt azt arra, hogy

mindig becsületesen, teljes szívvel és lelkel fogja szolgálni a tanítóság szellemi és anyagi érdekeit.

Azután alapos tudással fejtegette a katolikus nevelés jelentőségét és feladatait. A világnézetünk harcában — úgymond — nagy szükség van biztos és csalhatatlan eszményekre és olyan nevelésre, mely ezeknek megvalósítására törekszik. A nagy idők mindenkor nagy embereket követelnek s a nevelésnek éppen az a feladata ma, hogy

szellemileg és erkölcsileg nagy embereket termeljen.

Ilyen értelemben nagy feladatot hárulnak a tanítóságra, melyeket csak úgy tud megoldani, ha a szellemi és erkölcsi felkészültség mellett az anyagi lét feltételei is meg vannak. Eppen ezért egyik sarkalatos pontja programjainak az a követelés, hogy

a katolikus tanítóság ugyanolyan elbánásban részesüljön, mint az állami.

Emnek kiküzdésére azonban az erők összehangolása van szükség. Az egyes ember erői gyen-

gék, de a közösség erősszefogása sziklákat dönthet.

A világi elnök bemutatkozása általános tet-zséssel találkozott.

Titkári jelentés.

virint Szék y Pál, egyesületi titkár jelentése szerint a mult évi közgyűlés jegyzőkönyvé hi-telesítés után megyéspüspök Úr Öngyméltóság 2995/1937. isk. sz. alatt jóváhagyta s így annak határozatai jogerőre emelkedtek.

Ezután előterjesztette az egyesületi élet s főleg az esp. ker. tanító-körök minden területére kiterjesztendő jelentését, melyet a választmány határozata értelmében, az alábbiakban szöszereint közlünk.

Tekintetes Közgyűlés!

Titkári jelentésemet is az espereskerületi tanítói körök működésének ismeretével és méltánylással kezdem. A körök az egyesületi mozgókony, minden meg-mozdulásra reagáló szervez s ezért az 6 tvenékségük jelenti jörészt az egyesület működését, ott alkalhat és kovácsolhatóak az egyházmegye tanítóságának egyéges közvélemény s onnan tözörődik a tanítóság lelke.

I. Az espereskerületi körök működése alapszabály-szeri volt. Mindégyike egy tavasz, vagy őszi, öt körben pedig két gyűlést tartottak. Ez egylétes mindégyike az alapszabályokban lefektetett elvek szerint folyt le. Minden köri gyűlésen volt gyakorlati tanítás. E tanítások felültekk a népokola összes tárgyait. Négy körben volt a hitvalló gyakorlati tanítás. Kár, hogy — a mult évtben előadott értek alapján — nem minden kör állította be tárgysorozatába ezt a tárgyat. Avgy talán nem akadt rá vállalkozó? Ha így volna, e helyről fordulunk kéremkél-nel a ft. papsgyöze, ne sajnálják azt a fáradságot, mellyel egy-egy álltanítás kidolgozása s gyakorlati keresztülvitele jrt, mert hiszen emnek gyümölete a hit-tanítás tudatosodásának, működésességének s egy érd-ménységének feltétlen emelkedése lesz.

A gyakorlati tanításokat 7 gyűlésen eméleti előad-sok előzték meg. Az ilyen beállításnak pedagógiai, didak-

tikai és gyakorlati értékre már a múlt évben is voltam bátor a szíves figyelmet felhívni. Ezúttal újabb hangsúlyozom, — amit egyébként a világi élők úr is hangsúlyoznak — a gyűlések jegyzőkönyvére lett általános észrevétel, — hogy kélszeres eredményt érhetünk el, ha a gyakorlatot elmélettel kapcsoljuk össze. Hiszen mindenfajta gyakorlati működés mögött ott van valamilyen elmélet, mely mindig a jobbnak, célszerűbbnek, a könyvnek kereséséből áll.

A gyakorlati tanítások megbeszélése helyes mederbe terelődött. Az eddigi „bírálatok” lényeges tanulságokat hozó megbeszéléseké szelődtek, melyek nem keresik, nem törik le, hanem ellenkezőleg fozokozák a munkákedvet. A munkákedvnek eme fokozódását örömmel állapíthatjuk meg a jegyzőkönyvek ama pontjaiból, melyek a következő gyűlések előadásaira és tanításaira jeleznek közök neveit sorolják fel. Míg azelőtt hatalmi szöveg kellett az előadót kijelölni, most mindenütt 3—4—5 önként jelentek az akad.

Az egyik kőri gyakorlati tanítása a Luttó-féle zsinór-farás tanításnak menétét mutatta be. A tanítást a reformálás lényegét, módszereit kérelmezés elvett feltételei előtti előadás előzte meg. Helyesen kélt tartannak az elmélet, hogy a tanítás meg kiforratlan szemétként is foglalkozik. Manapság tulajdonképpen minden gyakorlati nevelés egyáltalán kísérletelés is. Kísérletelés annyiban, hogy nem alkalmazza léteketlenül mások elméleti megállapításait, hanem tapogatózik, próbálgat, kutató, keresgél, hogy megtalálja az átmenetet az elgondolás és a megvalósítás, az elmélet és a gyakorlat, a gyermek és a módszer között.

A gyakorlati tanításokkal kapcsolatban szabadon megemlítenem és megfontolásra ajánlanom a világi élők úrnak az megdondolását, hogy a gyakorlati tanítások árnyék általában is, de főleg különleges alkalmakkor, célszerű lenne az egész egyházmegyében egységesen kiadni. Így a gyakorlati tanítások munkája is a belsőlk levonható tanulságok is terszerzésbe, átfogóbbákká és hasznosabbákká válnának. Ez állítást csak azaz elhatározásom alátámasztani, hogy a jelenlegi szemlével kapcsolatban minden körben hangzottak el szemből-szemből beszéd, előadások és felolvasások, de a magyarságnak az a feltétlenül nagy eseménye csak egyetlen egy helyen szerepel mint a gyakorlati tanítás tárgya: „Budapest nagy napjai” címen.

A mai iskola mindinkább nevelő-iskolává válik. Nem az iskola változik, hanem az anyag beállítása, kezelése, vagyis a módszer. Eppen ezért a gyakorlati tanítások főként nevelő céltúú egységeket volna célszerű kijelölni.

2. A kőri gyűlések mindegyikén szerepelt a magyarok kettős szent évtéi elméleti előadás. Az eucharisztikus kongresszusról 15, Szent Istvánról 6 előadást tartottak. Ezenkívül világléte kérdésekről 7, általános pedagógiai kérdésekről 8, általános módszertani kérdésekről 5, részletes módszertani kérdésekről 7 előadásban foglalkoztak. A tesztelési kiemeltétek 4 helyen tartottak előadást. 2 helyen gyakorlati bemutatók voltak.

Az előadásokkal kapcsolatban említenem meg a világi élők úr azon óhaját, hogy felolvasások helyett előadásokra kellene nagyobb súlyt fektetni. Az előadás mindenképpen az előző évtéjéval, a felolvasás mindig bizonyos

közönységet vált ki s a hallgatóság figyelmé csakhamar a már elforgatott és a még hátralévő lapok számára irányul.

3. A kőri gyűlések tárgysorozatával kapcsolatban két érdekes és talán követésre méltó esetről bátorodom külföldön is megemlíteni.

a) A szavalkórú kőri tárgysorozatában egy fiatal karársunk szavalkókkal szerepelt. Mész László legszébb költeményét adta elő, — a jegyzőkönyv tanúsága szerint, — nagy sikerrel. Egy-egy ilyen, mondhatnánk irodalmi csemege beállítása egyrészt felülmúlt, másrészt műveltségünk emelését jelenti, különösen ha az előadó az újabb idők íróit szolálgatja meg. Iskola munkánkban is hasznát vehetjük az ilyen műsorszámoknak.

b) A mágoesi kőri szavalkórúst mutató be. A szavalkórú a legújabbak szolúttós s a legújabbak kőri hatalmas propagandaszóke. Gondoljunk csak a diktátorokat utóvilá, a világléte jelzavakat harsogó szavalkórúkat szinte félelmetesnek. Mint önmaga is lenyitgő hatású egy jól beállított szavalkórú. Mért ne állíthatnók az ezt az eszközt a keresztény és nemzeti célú szolálgatás? Persze ez csak úgy lehetséges, ha a vezetők: papok, tanítók, ismerik a szavalkórú technikáját. Ezt a végismertetést szolálgatja a mágoesi kőri és szolálgatják a többi kőri is.

4. Külön óhajtok megemlíteni még néhány életrevaló kezdeményezést:

a) A gödri és völgysegi kőri elhatározás, hogy tavaszi gyűlése eucharisztikus szemléllé lesz. Ez a szemlé nem csak a tárgysorozat összehállításában fog megnyilatkozni, hanem félbe áll, hogy a gyűlést megelőzőleg a tagok közös szentelődéshez fognak járulni. Azóta ezek a gyűlések már lezajlottak s valóságos ünnepei voltak az illettó faluknak, ahol tartották azokat. Nemcsak ünnepei, hanem hatalmas példaadás volt mindegyik kőri gyűlése. Milyen szép lenne, ha nemcsak most, a kongresszus alkalmával, hanem máskor is ilyen eucharisztikus szemlében kezdenék a gyűléseket egy-egy környék tanítói. Milyen hatalmas példaadás lenne a katolikus élet gyakorlati megvalósítása terén.

b) Ugyanakkor a gödri kőri megalkotott, az A. C. szemlében működő népművelési csoportot, amely önként jelentkező tagjai többször katalikus témákkal járják a községeket. Igazi világi apostolokdés ez, igazi tanítói munkavállalás. Követésre méltó!

c) A szentlőrinci kőri a következő gyűlést egészen szemlémentrisz rendezte be. Targyokora a beszéd-és értelemgyakorlatok. Ebben mozognak az előadók, a tanítók és megbeszélés. Helyesnek kélt mondanduk, mert minden erő koncentrációd s feltétlenül többet termel, mint megosztás, szétszórdás mellett. Talán az egész egyházmegyére nézve is meg lehetne valósítani. Így alkalunk ki igazán egységes felolvasás.

d) A gödri körben megindult a tavaly elhatározott vitatéké megbeszélése. Az első téma a tanító és a nép viszonyának megbeszélése volt jogi, gazdasági, társadalmi és magánjogi kérdések szempontjából. Bár a kőri gyűlések csak egészen választás köré adnak a megváltás lefolyásáról, mégis megállapítható, hogy a való helyzet észinte feltárása, a hibák felszínre dobása, a javítás módjának és eszközeinek felkutatása és mérlegelése, az eddiginél sokkal tisztább helyzetet teremt. A téma

olyan érdekes, hogy a bírálóbizottság jónak látta az egész egyházmegyére tanítottságot bevonni a kérdés megvitásába oly módon, hogy pályatétellel kiíttai javasolják.

Ezzel kapcsolatban szabadon talán rámutatnom néhány olyan kérdésre, mely egyházszerre ilyen szélesmedrű megbeszélést kívánna. Itt van a tanítóképzés reformja. Nem szabad arra az álláspontra helyezkednünk, hogy úgysem hallgatnánk ránk. Igazán hallatnunk kell a szavunkat! A sikérlehetet mi tudjuk, a való helyzetet mi ismerjük! Miért ne mondanók hát meg? Ki tudja, hogy melyik szó, vagy mondat indíthat meg egy egész reformszót?

Itt van az új püspöki tanterv és utasítás! Új világ, új szemlé, új követelmények, új nehézségek! Ha összeállítunk, ha alaposan megtargyalunk a kérdéseket, a nehézségeket, azok megoldási lehetőségeit, nem lehetnénk-e egymásnak is, a hatóságoknak is, az egész tanügynek is szolálgatók? Csak egy példa! Amit az egyházmegyey főtanfélélyelő úr segítségére sietett tanítóinak az órárend-mintákkal, nem alakultánna-e ki az egyházmegyében, melynek helyi viszonyai nem töltségek olyan, — pl. az osztályok átközlése nézve valamelyik, mindennél alkalmazható normálammal-féle?

Itt van a tanítók országgyűlésének kérdése. Megismerni a hazát! A riadót már megújítjuk. Persze nekünk is bele kélt adnunk erőnket. Meg kellene szervezni a dolgozó magunk érdekében is. Itt is csak az erős összekötés biztosíthat eredményt.

5. Kötelésszerűen rá kélt mutatnom néhány hiányra, hibára is, hogy azok a jövőben elkerülhők legyenek.

a) Bár alapszabályaink tételesem nem intézkednek a gyűlések jegyzőkönyveinek bekielűsi határidejéről, mégis észrekernek a hiányok azokat — az esetleg szőléssé válható intézkedések fogmatosságában végett is — a többség hamarosan beküldeni a megfelelő helyre. Vagyis olyan körök, amelyeknek tavaszi és őszi gyűléseiről felvett jegyzőkönyvek egyszerre érkeztek meg, persze az év végén.

b) Egyik-másik jvk. kiállításán bizonyos felületesség tapasztalható. Volt pl. jvk., melyet sem a világi élők, sem a hitéletiek nem írtak alá, pedig az alapszabály-szerű követelmény. Volt olyan, melyet a világi élők meg, a magam megállapítása szerint is, a jegyző maga írta alá a hitéletiek nevével. Ez nemcsak felületés, hanem megdondolatlán eljárás is.

c) Az egyesületi élet eseményei, a központi határozatok végrehajtásának megbeszélése több kör gyűléseiről — legalább is a jegyzőkönyvek szerint — hiányzott. Fontos ez, mert csak ily módon létsíthető kapcsolat nemcsak a központi és a körök, hanem az egyes körök munkája között is. Csak így nyilatkozhatik meg a tanítottság közös felolvasás és akarat.

d) A szentlőrinci kör gyűléseit zárta akarja tenni. Alapszabályaink erre vonatkozólag nem rendelkeznek. Jogilag tehát megoldható. Általános tanítói szempontból azonban nem helyesülhető ez az elzárás, mert a nyilvánosság egyrészt feltétlenül jó hatással van a gyűlések színvonalának tartására, másrészt barátkokat szervezhet a nevelés ügyének és megbeszélését a tanítottságnak. A olyan gyűlés pedig, amely erre nem alkalmas, zárt for-

májában sem lehet töltségekben értékes és hasznos.

6. Az összes körökben megtörtént az alapszabály-szerű tisztújítás és így most már a körök is együtt haladnak az egész egyesülettel az ótéves ekulában.

7. A körök anyagi helyzete megfelelő. Tagdíjhatárlék alig van. Minden kör zárszámadása maradókkal záruitt. Itt említenem meg, hogy egyes körök, erejükhöz mérten, adoztak is. Így a pécsi és a tolnai kör a pécsi püspök templomára 5—5 pengőzt, a tolnai kör Mária gyűléskor 10 pengőzt, a pécsi, értényi, dombóvári és szentlőrinci körök pedig a katolikus tanítók budapesti Szt. István otthonának létesítéséhez járultak hozzá 1—2 téglagy megváltásával.

8. Végül szabadon előterjesztem a körök amaz indítványait, melyek általános érdekeket s így esetleg állásfoglalást igényelhetnek.

1. Minden kör egyhágnó határozatot hozott a katolikus tanítók vasúti arcképes igazolványainak térítési díja tárgyában.

2. Minden kör elvetette a bonyhádi körök a stóák leszállítására vonatkozó indítványát.

3. A németbolyi kör adott esetben kifolyólag — újabb kéri az egyház hatóság az egyesület kibéren járását a végismer alapjándán abban, hogy a 15 évnél idősebb, de meg iskolatételes ifjúságot büntetés terhe mellett töltsa el a nyilvános feladatosság látogatásól.

4. A szentlőrinci és dombóvári kör kéri az egyház hatóság, hogy keresse meg a vármegei tesztelési felügyelőséget és eszközölje ki, hogy a levették foglalkoztatása olyan időben történjék — beleértve a versenket is —, hogy azok a szemléntés részt vehessenek.

5. A dombóvári kör mozgalmat újabb indítást az irányban, hogy a nagy családól bíró uradalmi családék gyermekeinek beírását díjját az illető uradalomk fedezék. Ugyanegy a minstelekték a község vállalka.

6. A gödri kerületben ismét felszínre került a tanítók kinevezésének és áthelyezésének kérdése.

7. A bonyhádi kör kéri, hogy az egyesület járjon el a Szt. István Társulatnál az irányban, hogy a tankönyvek új kiadásánál ne változtassa meg a szöveget, mert ez — főleg az alsóosztályokban — zavart és idővesztéséget jelent.

II. Egyesületünk ez évben kiadta a pályadíjnyertes munkák 2. füzetét. Minden tagtársunk megkapta.

Kiadta az egyesület a Pészehyházmegyey Tanítói Névtár, melyben a község adatát mellett a tanítók iskolai és iskolatétvői munkásságát, valamint iskolai szolálgatásra vonatkozó adatait is felsoroltuk. Igén érdekes képet kapunk az egyház tanítóinak kulturális működéséről. Sajnos a kép nem egészen teljes, mert az adatok hiányos hiányosan érkeztek be.

A mult év júniusában megtartott lelkigyakorlatokon 38 férfi és 13 nőtanítók vett részt. Ezik a férfiak részére ismét a Püszban, a nők részére a Nők lelkiykorlatos Otthonban rendezünk lelkigyakorlatokat. Mindkét helyen június 27-á kezdettel. A felletek ez évben is ugyanazok, mint a multban voltak.

Az év folyamán elhunyt 11, nyugalmaba vonult 10 tagtársunk. A taglétszám tehát 21-gyel fogyott. Új tagjaink száma 28.

III. A község működésének ismertetése után em-

lékezés meg tagjaink kimagasló egyéni munkájáról, melyről a kitüntetések és jutalmazások adnak képet.

a) Miniszteri elismerésben részesült: Kerekes Károly, Steiner Ferenc és víté Székly Pál.

b) Főpásztori elismerésben: Kerekes Károly.

c) A Kat. Tanügyi Tanács elismeréssel adózott Barabás András alelnökünknek az új püspöki T. és U. ösz-szeállításánál kifejtett munkásságáért.

d) A vítéi rend tagjai sorába iktagta: Dömös József nagypallai tanító.

e) A megváltásnapok úr Öngyméltósága ker. iskolafelügyelője neveze ki: Dekány István, Hukker Tibor, Pavilesek János, Pohli Ferenc és Resch János tagtársainkat.

f) Igazgatókká neveze ki: Frey János, Kálóczy Mihály, Nagy Ilona, Székely Károlyné, Wagner János és Zord Anna tagtársainkat.

g) Baranya vármegye közönsége a népművelés terén kifejtett eredményes munkájak elismeréseképen 100—100 pengő jutalomban részesítette: Sasváry József, Nagl János, Mayer Nándor, Kiss Béla, Prasch János, Fodor Ferenc, Nemes József, Kaszás József, Gerig Károly és Bátyavos István tanítókat.

h) A Julián-iskolaegetesület a magyar nyelv eredményes oktatásáért 50—50 pengő jutalomban részesítette: Radics Béla, Sasváry József, Ebrics István és Kósa József tanítókat, elismerő oklevéllel tüntette ki: Drescher Adám, Laczó Sándor, Horváth Irma, Prasch János, Schiltzer Adolf, Roth József, Bodonyi Ferenc, Bátyavos István, Tasnádi Aladár, Pohli Ferenc, Weisz Vencel, Fallner Zsóka, Kohl István, Reich Jakab és Böhm György tagtársainkat.

Összefoglalva jelentésem, örömmel kell megállapítanunk, hogy egyesületünk a maga egészében és egyes tagjaink is értékes, eredményes munkát végeztek. Az Isten áldása kísérje további munkájukat.

Tisztelettel kérem jelentésem tudomásulvételét.

A közgyűlés a titkári jelentést egyhangúlag elfogadta.

A választmány határozatainak jóváhagyása.

víté Székly Pál, titkár ezután az 1938. évi áprilisi 28-án tartott választmányi ülés azon határozatait terjesztette elő, melyek közgyűlési jóváhagyást igényelnek.

1. Az egyesület 1937. évi zárszámadását 4279.16 P bevétellel, 3260.65 P kiadással és így 1009.51 P maradvánnyal a közgyűlés elfogadja a választmányi javaslata alapján Magyar Sándor főpénztárnosnak a felmentvényt megadta.

2. A „Komócsy István Segélyalap” 1937. évi elszámolását 2987.06 P bevétellel, 1285.14 P kiadással és így 1701.92 P gyümölcsözőleg elhelyezett maradvánnyal a közgyűlés elfogadja és a választmányi javaslata alapján Magyar Sándor főpénztárnosnak a felmentvényt megadta. Ezzel kapcsolatban a közgyűlés úgy határozott, hogy a „Komócsy István Segélyalap” alapfeltevélnék 4. pontját akként egészíti ki, hogy a tanítóörzvények, függetlenül attól, hogy tagjai-e az egyesít-

letnek, az alábbi segélyezhetőek legyenek: a nyugdíjas tanítók azonban csak az esetben, ha folyótalagon tagjai maradtak az egyesületnek. A jelenleg már nyugalmazott tanítók pedig csak az esetben részesíthetők az alábbi segélyben, ha még a folyó évben belépnek az egyesület tagjai közé. Egyenlő ráterjesztés esetén a rendes tagok előnyben részesülnek.

3. A bírálobizottság jelentése alapján a közgyűlés tudomásul veszi, hogy a választmány I. a s s a n y i József versenidi tanító pályamunkáját 50 P-vel, G a s z József baranyajenőit, V a r k o n y i Antal villányi és T i h a n y i Béla elnöki kántortartói pályamunkáikat 30—30 P-vel jutalmazta.

4. A közgyűlés elfogadta a választmány által javaslatba hozott és a Katolikus Iskola 1938. május 1. számában közölt új pályatelveket.

5. A közgyűlés a tanítók és családjuk vasúti áraképes igazolvány iránti díjának az egyházközségek részéről való megértésének elrendelését kéri az egyházmegyei hatóságától.

6. A katolikus tanítóság részére az államkalkuláció egyenlő elbánás kivívása érdekében felkéri a közgyűlést a Katolikus Tanítóegyesületek Országos Szövetségének elnökségét, hogy minden törvényes eszköz felhasználásával törekedjen a katolikus tanítóság kivívásának kiküzdésére. A köri elnökök útján pedig felhívja a közgyűlést az egyházmegye tanítóságát, hogy az országos egyesületi tagsági költségeinek mindenki legyen eleget.

7. A közgyűlés a Katolikus Iskola és az egyesület közti viszony tisztázásánál illetlen tudomásul veszi a titkári által nyújtott a Katolikus Iskola f. é. május 1. számában közölt felvilágosításokat a határozatilag kimondja, hogy az egyesület és a Katolikus Iskola jogi viszonyait tisztázottnak látja és teljes bizalommal van az egyházi elnök és a szerkesztőség iránt s köszönetét fejezi ki a lap színvonalának emelése érdekében kifejtett munkájáért.

Szent István pedagógiai hagyatéka.

Dr. G á b r i e l Pál, püspöki tanácsos, tanítóképző-intézetű igazgató tartotta meg ezután Szent István emlékének hódoló előadását. Szent István emlékének csak úgy hódoltunk igazán, — mondotta — ha a nagy király

diadalmas szelleme hatja át a nemzet minden fiát és a szebb, boldogabb jövőendő érdekében a nemzet minden fia munkára és áldozatra is kész.

Értekes előadást hivatalos lapunk szeptemberi számában szöszertint közöljük.

A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása.

A közgyűlés — az elnök indítványára — úgy határozott, hogy a jövő évi közgyűlést Pécsen tartja meg.

Indítványok.

víté Székly Pál, titkár előterjesztette a szabályszertírdőben beérkezett indítványokat.

1. A székszárdi tanfolyót J á r t a s Bányai tanítónő munkáinak kiadására vonatkozó indítványát a közgyűlés megkötöztetve, de a kiadással járó anyagi felelősséget nem vállalhatja.

2. A tolnai esp. ker. tanítói körének azon indítványát, mely a katolikus iskoláknál rendszerezett iskolafelügyelőknak az állami körzeti iskolafelügyelőké egyenlő elbánásában való részesítését kéri a VII. iz. osztályba való besorozás tekintetében, — a közgyűlés egyhangúlag magáévá tette.

3. A világi elnök azon indítványát, hogy kérje fel az egyesület a Tanítóegyesületek Országos Szövetségének elnökségét arra, hogy a váltság és közzétartásügyi miniszterrel kiállítgatáson járja elő a katolikus tanítóság sérelmeit s kéri-

jen orvoslást azokra, — a közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

Elnöki zárószó.

A közgyűlés végén dr. J a k u g Béla, egyh. elnök tolmácsolta a Megváltásnapok üzenetét s ezek a közgyűlés hivatalos rész véget ért.

A tanítóképző-intézetű rajz- és kézmunka kiállításának megtekintése.

A közgyűlés lezárása után K l u g K. György, tanítóképző-intézetű tanár ismertetve a tanítóképző-intézetben megnyílt rajz- és kézmunka kiállítás anyagát, pedagógiai elrendezésének szempontjait és felvetve egy elhagyományozott gondolatát, melyet a jelenlevők lelkesedéssel fogadtak. Ezután a közgyűlésen résztvevő tanítók nagy tömege tekintette meg a tanítóképző-intézet kiállítását, melyről megdargadottok lélekkel távoztak.

MILYEN A GYERMEK?

A GYERMEK FIGYELME.

(Folytatás.)

Három szó kombíndója? (Mással-on-féle próba.) Feladat megadott három szóznak (dolognak) néhány mondatból álló, rövid és érdekes mesché foglaltas.

Felhasználható szócsoportok:

1. Maeska — fa — kitépelt tollak.
2. Fura — folyó — labda.
3. Utazás — hű kutya — öröm.
4. Vízszap — katonazene — elárasztott konyha.
5. Rosszjáró óra — vasúti baleset — öröm.

Az első szócsoport a feladatot megértésére való. Ennek meschével a feladat a vizsgáló és vizsgáló gátlandó közösen végzik. A többi szócsoport feloldozásánál a k. sz. ek teljesen önállóan dolgoznak s a megoldásokat leírják.

Értekelés: Logikus, egyszerű összefüggés a dolgok természetéből következő csattanóval 3 pont. Összérti összefüggés, de csattanó nélkül 2 pont. A megadott szavak egyszerű egymasmellé helyezése 1 pont. Ennél is rosszabb megoldások 0 pont.

E próba olyan változatban is végezhető, hogy minden k. sz. az egyik különböző mesét mond az egyes szócsoportokról, amennyit csak tud.

Mesebefejezés. Mesét, történetet, esetet mondunk el bizonyos részig. A folytatást és befejeztét a k. sz. nek kell kijöndölnia.

P. l. Meghalt az öreg juhász. Botja, számarra és kutyája vándorútra indult, hogy új gazdát keressen. Estére sbrán értelek értek. Az erdőn túl, magas hegyen vár-

— F. v. Dr. Hermann — Zsiner és dr. Lővénárt: az új rendezett tanítás eredményei. A „Jövő Utain”, VIII. évf. I. sz. 68—69. old.

kastélyt pillantottak meg. Az erdő mélyéről pedig valami villogás szűrődött ki

Vagy: Pista nagyapjával kiment a rétre. A nagyapa kaszáljt. Pista pedig lepkeket fogdosott. Egyszer csak kis vadnyúl ugrott fel Pista mellett. Pista nem volt rest: uccu, utána a nyúlak

A mesebefejezés próbája egyike a legtanulmányosabb fantáziavizsgálati módoknak. Jó bepillantást enged a gyermek lélekebe s éleken visszatükrözi a gyermeki képzelőműködés típusait. Egyesek a mese továbbbeszítésben s befejezésben rugózgatnak a dolgok valódi természetéhez, az igazsághoz, a lehetőséghez. Semmin sem adnak mesebéli tulajdonságát s szereplőkkel csak olyanint tételenek, amit azok természetük szerint tényleg meg is lehetnek. Továbbá igényeknek az egyes részek közt óksági összefüggést feltüntetni s nem kalandoznak össze-vissza, hanem az egész szöveg egységbe akarják hozni. Ez az *érzelmis típus*. Mások erősen kihangsúlyozzák az érzelmi részleteket. A szereplők lelkeben erős érzelmeket keletkeztetnek, s azt szeretnék elérni, hogy az olvasásban is ilyenek támadjanak. Ime az *érzelmi típus*. Ismét mások egészen háttá fordítanak a való világnak. Igazi mesét költenek. Szereplők esodatos tulajdonságokkal rendelkeznek, lehetetlen dolgokat művelnek s fantasztikus eseményeknek a részesei. Az ilyen gyermek a *fantasztikus típus* képviselői.

Hátránya e vizsgálati módnak, hogy tömeges vizsgálatoknál az egyesek teljesítményét nagyon nehéz összemérni. Ha mégis megkíséréljük, külön kell egybevetnünk a teljesítmény minőségét és mennyiségét.

Minőség tekintetében annál jobb a teljesítmény, minél kevesebb szerves egész, minél jobban kidomborodik benne valami cél, eszme, alapgondolat s minél természetesebb folyótása a kezdetek.

Mennyiségi értékelésnél a felvett gondolatanyagok sokat vehetjük figyelembe. Ilyeneknek tekinthető minden új személyek, tárgyak, események, eslekedetnek és tulajdonságnak, stb. felvétele.

Főtörő feladatok némelyike is jól felhasználható nagyobb gyermekek fantáziájának mérésére. Ilyen feladatok lehetnek:

1. Az óra számlápját hogyan lehet úgy szeltekre vágni, hogy minden szeleten két szám legyen s e két szám összege minden szeleten ugyanannyi legyen? (Kisebbséknél megmondhatjuk azt is, hogy az összeg mindig 13 legyen.)
2. Hogyan lehet egy négyzetet három egyenes vonallal 7 rekeszre (nem egyformák) osztani?

3. Ez itt egy óra. **A** és **B** városok, **1**, **2** és **3** szigetek. A két város között hajó közlekedik. A-ból B-be menet kiköt az **1** és **2**, visszafelé jövet pedig **3** szigeten. A B város kikötője előtt móló van, s a kikötőbe való bejárás és kimenés csak a nyíl irányában szabad. Mire kell vezetni a hajót, hogy az oda és vissza útvonalon sehol ne keresztezze egymást?

4. Hat egyeneszögletű tégelyt elhelyezni, hogy mindegyik érintse a másik ötét.

5. Egy állomásra ugyanazon időben egymással szemben két vonat érkezik. A mozdonyon kívül mindegyik 6—6 kocsiból áll. Hogyan kerülhet ki egymást a két vonat, ha az állomás egyetlen kiterőjén egyszerre 3 kocsit és a mozdonyt fér el?

6. Ez itt egy udvar. **A**, **B**, **C** lakóházak, **a**, **b** és **c** a házakhoz tartozó kapuk. Hogyan lehet az egyes házakból a nekik megfelelő ($A = a$, $B = b$, $C = c$) kapukhoz úgy utat építeni, hogy ne keresztezzék egymást?

E feladatok (megközelítőleg) nehézségi sorrendben vannak. Az értékelésnél tehát egyrészt azt vesszük számításba, hogy hányféle feladatot tudott megkérőzni a gyermek, másrészt, hogy az egyes feladatokat mennyi idő alatt oldotta meg.

A **megfigyelés**. Az eddig leírt módok — bár értékes és tanulságos bepillantást engednek a fantáziaműködés útkaiba — annak csak egyes kisebb részleteit tárják fel. Az általuk megállapítható számbeli eredmények pedig csak igen szűkre képt adják a gyermeki képzelet színvonalát. Ez a képét tökéletesebb, elevebbé tehető a gyermeki élet fantáziaműködésével, az önállóan megfigyelésével s elemzésével. A legalkalmasabb területek a játék, a mese, a játékos, osztályos rajzolás, kézimunka, kizsárgatás és tervezés, továbbá a gyermek fo-

galmazásai, elbeszélései, olvasmányai s más alkotásai. Mindezekben a képzelet anyaga, sokoldalúsága vagy szegénysége, eleveensége vagy lassúsága s más egyéni sajátjaira erősen kifejezőre jut.

A gyermeki képzelet.

A gyermeki képzelet legfontosabb területei a játék és a mese. A játszó gyermek elgondolja, hogy mit játszik. Képzelet segítségével a kezéiglye eső tárgyakat játékszerekké változtatja. Így lesz az egymás mögé állított székéből vonat, a páleából fő, a rongyból baba, a homokból liszt, stb. De saját magát is folyton más-más természetű képzeli, hogy annak szerepét játszmassa. Egyik pillanatban bolton, később utas, majd a szomszédok kisgyermek, vagy mama, stb. Különösen a kisebb gyermek sokszor nem törődik a dolgok valóságos természetével s egymáshoz egyáltalán nem hasonlítható dolgokat is azonosít.

A felnőtt, aki mindezt látja, a gyermeki fantáziát színesnek, gazdagnak érzékelni tartja. De így nem az A képzelet csak a régebbi lelki tartalmaiból alakítható, azokkal egészítheti ki a jelen benyomásokat. A gyermek kevés ilyenvel rendelkezik s azok is legtöbbször felületesek, hiányosak s nem egyszer hibásak. Természetes, hogy a belőlük készült fantáziaképek is csak egyszerűek, szegényesek lehetnek.

Mi azt hisszük, hogy a gyermeki képzelet a páleca szemléletét mindazal kiegszíti, ami szükségéhez, hogy az ő legyen. Nem. Ő feltevéssel képzeli hozzá annak, amit helyette mi feltevések képzünk. Neki nagyon hiányos ismeretek van a föld s így annak mindegyik tulajdonságát nem is képzelettel el. *A gyermeki fantázia szegénység, kevésbé megelégedő.* Egyébként is a kisebb gyermek elképzelésiben legtöbbször nem a játékszer, hanem saját személye a központ. Nem annyira a székelték tárgyat vonnak, a páleát lónak, a babát igazán kis gyermeknek, hanem magát utasnak, huszárnak, a baba gondozójának.

A gyermek fantáziájátékait a legnagyobb komolysággal, *valóságba vetett hittel* és *hogy beleérezés*lel őrzi. Hányszor megíratnak valami elvezelt vagy elromlott semmisséget, mert annak jellekváltságban fontos szerepet adnak. Hányszor kapnak hajba egy darabka papír vagy rongy miatt, mert az ő szemükben akkor peng, levél, babaruha, stb.

Ezért, mert a gyermek képzeletének alkotásait látszólag valóságban tartja s erős érzelmekkel kíséri, azt szokták mondani: *„a gyermek az illúziók világában él.”* Ez nem mondható így, mert félreérthető. A gyermek nem úgy tartja léteit annak, aminek képzeli, mint ahogy mi tartjuk pl. sóléthen a mozgó bokrot emberi alaknak. A gyermek nagyon jól tudja, hogy az ő lovacska-ja valóságban csak kukoricacsutka s vonata csak szék. Bizonyára ő jöndne meg leg-

jobbna, ha a csutkáló ficánkolni kezdene, vagy a székvonat pófogve megindulna. Már pedig, ha a szó igazi értelmében vett illúzió voltunk, mindez nem lehetne előtte esodlatos. A gyermek az illúziók világában él, de illúzió *tudatos illúziók*.

Másképp van azonban a dolog az u. n. gyer-

mekhasználopok, tipikus gyermeki nagytólcsk, kicsinytőlcsk és ferdítések esetében. Gyakran megessik, hogy a megförtött (látott, hallott) eseteiket képzeletükkel kizsérítik, elferdítik, így adtuk tovább s maguk is igaznak tartják. Ugyancsak igaznak tartják sokszor a minden alapot nélkülözö valótlán kitalálásaikat is. F. J.

(Folytatjuk.)

Határidő-emelekedtető.

A **pésegyházmegyei írák, rajzfűzetek, hanggyűfűzetek és értekezlyenyvesekre** vonatkozó rendelkezések az 1938/39. tanévre. A következő írák állanak rendelkezésre: négyvonalas magyar írából 12, 5 és 4 filléres, egyvonalas (dikta)ndó, számolás és német írákból 5 és 4 filléres, sima, vonatlatlan 4 filléres írka is kapható, rajzfűzet 20 filléres, perforált rajzfűzet is rendelkezésre áll. **Értekezlyenyvesek** a 2192/1929. sz. főtanfelügyelői rendelet alapján az igazgatóságok által június 15-ig a vármegyei kir. tanfelügyelői hivataloknak megküldendő. — Az elemi népiszkola tanulókat tanfelügyelőségnek meghosszabbítás tárgyában a tanítók a 12. évet

betöltött s az elemi iskola IV. osztályát el nem végzett összes tanulókat kimutatással a plébánia-hivatal útján kötelesek június 10-ig a kir. tanfelügyelőiséghez bejuttatni. Nemleges jelentés is bejuttetésre van szükség. — Iskolafelügyelői közlöny 63.577/1928. VIII. sz. rendelettel. — Iskolafelügyelői jegyzőkönyvek, és iskolai és vallásos tanítási jelentések a kerületi tanfelügyelői által június 31-ig az egyh. főtanfelügyelői hivatalhoz bejuttetésre. — **Tanúdják** az alapszabályok értelmében most már személyi sürgetés bejárása nélkül a körü pénztárosok által a rendelkezésre bocsátott postai bejelentőlap felhasználásával haladéktalanul beküldendő, kimutatás kíséretében.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

2343/1938. sz. **Tanítóválasztások** már július hó folyamán is megtarthatók. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1938. május 31-én, 73.765/1938. VI. ú. o. sz. alatt kelt s valamennyi vármegyei és thj. városi közigazgatási bizottsághoz intézett rendeletét az újonnan alkalmazott, nem állami elemi iskolai segédtanító államsegélyre tárgyában tudomásvétel és további megfelelő eljárás végett alább közlöm a felügyeletem alá tartozó elemi népiszkolákat illetően az egyházközségi képviselőtestületi elnökökkel.

A ferdítésgészítő államsegély évetével egybekötött nem állami elemi népiszkola tanítói állásoknak segéd vagy rendes tanítvályszázeri választás útján való betöltése tárgyában 70.057/1934. VI. sz. alatt kelt kirendeletem kiegszítését és módosítását értesítem a tek. közg. Bizottságot, hogy az augusztus hónapban megválasztott tanítók államsegélyt csak a rákövetkező szeptember 1-től utalhatom ki még abban az esetben is, ha a működés megkezdésének igazolt és a vonatkozó felterjesztésben is jelentes időpontja augusztus hó valamelyik napjára esik. A szeptember hónapban megválasztott tanítók államsegélyt kaphatnak megválasztásukat követően megválasztott tanítók államsegélyt pedig a működés megkezdésének napjától utalom ki.

A szabályszerű tanítóválasztások tehát oly időben tartandók meg, hogy a tanítás — a választási jegyzőkönyvek egyházi főhatóság, illetégtörvényhatóság jóváhagyás után — szeptember hónapban felterjesztés nélkül megkezdődhessenek. Evéghőli a tanítóválasztások a jövőben már a július hó folyamán is megjezhetők.

Egyben értesítem a tek. közg. Bizottságot arról is, hogy a tényleg és jogilag is már megüresedett, ferdítésgészítő államsegély évetével egybekötött, valamint államsegély nélküli tanítói állások már állásban működő (korábban szabályszerűen már megválasztott) segéd- vagy rendes tanítválykkal — szabályszerű átválasztás útján — tanácsközbén barmikor is, betöltéslelők. Felhívom a tek. közg. Bizottságot, hogy minderről az iskolaszékeket — a kir. tanfelügyelői útján — értesítse.”

2351/1938. sz. **Tanítóválasztási iratok felterjesztése** a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1938. május hó 19-én, 74290/1938. VI. ú. o. sz. alatt kelt s valamennyi vármegyei és thj. városi közigazgatási bizottsághoz intézett rendeletét a tanítóválasztási iratok felterjesztése tárgyában, tudomásvétel és szoros mihezartás végett alább közlöm a felügyeletem alá tartozó r. kat. elemi népiszkolák vonatkozásban az egyházközségi képviselőtestületi elnökökkel:

„Többiben előfordult, hogy az iskolafentartók az államsegélyes tanítói állásoknak választás útján történő betöltését azért, mert a tanítóválasztás időpontjában a magas helyi javadalom miatt államsegély kitalására egyelőre még szükség nincs, nem jelentes azonnal, illetégt a vonatkozó tárgyrólakat nem terjesztik fel hozzám a választásnak végső fokán leendő elbíráltására végett.

A választási iratoknak sokszor csak évek múltán terjesztik fel hozzám, amikor már a ferdíté-

együttáll szemben álló, harcra szellemi irányok érvényesülnek és hódítanak. Romlott farsadalmi légkörünk állandón kitérked, fertőzt a gyermekekkel és egész életükre tönkre teheti.

Ma az iskolának elsőrendű feladata, hogy egységesen irányítsa és hathatósan neveljen. Erre pedig csak akkor leszünk képesek, ha Szent István király meleg szívével, sugárzó szeretetével állunk munkába. Gárdonyi Géza szavaival, amelyeket ő kezdő tanítóhoz intézett: Amikor először lépsz az iskolába, legyen arcodon Jézus nyúlássága, —ma életprogramm az első iskola tanítás, éppen úgy, mint az egyetlen tanárnak. Ennekül a szemben nélkül máris hiussá vált az ifjúság kezinkből és nem is fogjuk meghódítani soha. A mai nagy szellemi kavardásban, az elentetés gondolatok és hatásos keresztitűzésben az ifjú lelkek odasorakoznak, ahol Szent István király pedagógiai hagyatékának diadalmas szemlélemmel találkoznak: ahol teljesen megértik és igazán szeretik őket.

II. A második hatalmas nevelő erő, amely az intelmekből felénk sugárzik, a mélységes meggyőződésből fakadó vallásos szellem. Szent István király szerint az Istenbe vetett rendhígtelen hit az élet egyetlen megdöntő tette. Erősit az élet küzdelmében, vigasztal a szenvedésben és megóv minden csüggedéstől. Örök reményeket fokaszt és táplál lelkiünkben. Mivel pedig a hit az életet irányítja és színezi, azért azt elsősorban nem szóval, tanítással kell másokban érvényesíteni és ápolni, hanem a diadalmas életnek ellenállhatatlan erejével. Azért hathatósan kell erre költi fiának, hogy tündököljen népe előtt Isten iránti szeretetével, az iralmasság eszelekedetével, a keresztény erények fényével, az Egyház iránt tanusított hűségével követendő eszménykép gyantán. Akkor nagy lesz a meggy nép: megerősödik és boldogul.

Aki a történelmet ismeri, és a századok forogtatában nemcsak az események változásait sorozatát figyeli, az emelkedés és süllyedés tündöklő és gúszos vonalait látja, hanem azokat a titokzatos, hatalmas erőt is észreveszi, amelyek ezeket a vonalokat, hol felkelté, hol lefelé hústák, tudja, mélységes meggyőződéssel vallja, hogy vallásos szellem, erkölcsi alap nélkül a nép megrogn és lefelé csuszál. Lehetnek egy-egy népek nagyogó kultúrázást, ezeknek forró sugárzásától áfúított megbabonázó légkörében gúsztelmes kibontakozó szárnyait, sokáig csatogtatgatja, hogy a févilág feljüggeled, de a történelem tanúsága szerint, ha az eget elbalszítja a földől, és pusztul vallást és erkölcsi tartalma, előbb-utóbb a fény elhalmozul és a szárnyak letörnek.

Azért a nemzetnek igazi nevelője csak az lehet, aki Szent István király pedagógiai hagyatékát megérti és követi, —akinek élete utálgató fátyalként az ég felé mutat és magával ragadja, akiket a Gondviselés reá bízott.

III. Eggetlen egy nevelőnek, tanítóknak sem volna szabad — egy pillanatra sem — elfelejtenünk továbbá Szent István király következő szavait: Ha hitvárságod fényét emelhet akorod, szeresd az igazságosságot, ha lelkeden uralkodni akarsz, soha ne vesztisd el türelmedet.

Misholcra egy iskolát jelenséggel kapcsolatban mondotta nekem Mészáros Engelbert, tank. főgázgató: Ha a nevelő növendékkel szemben csak egyszer is feltűnően leter az igazságosság nyuglezenes utjáról, öszserokhadt alotta a katedra. Eggyrészt olyan sebeket vághat az önértelés növendékeiben, hogy soha nem gyógyulnak be, másrészt pedig elbeszít tanítványát nagyrabecsülését bizalmát és rogaszkodását. A gyermekek követendő eszményképe látnak a tanítóban, a nevelőben. Dolgoznak, iparkodnak, mert nekül születtek, tudat alatt meggyőződésük, hogy ezzel megnyerik elismerését, szeretetét. És ha ebben csalódnak, nem hisznek többé és elkekerednek. Azért költ Szent István király annyira fia lelkre az igazságosságot. 900 év zajlott le azóta, de még ma is ez a tulajdonság ad a nevelőnek igaz tekintélyt hitcsinyek és nagyok előtt egyaránt.

Éppen olyan szükséges azonban, hogy lelkünkön is uralkodjunk és türelmünk soha el ne vesztjük. A nevelő nehéz munkát néz. Mávól hónapra nem érhet el eredményt. A fejlődő gyermekek figyelmének is, felekedésük is. Ha százszor figyelmestjük is valamire, iparkodásunknak sokszor még-sincsnek látszaja. És ez ingerel. Idegztűnkre hat különben állandóan az iskolai munka is. A tanítóknak, a nevelőnek hősiesnek kell lennie az önelgyőzésben. A gyenge növénynek csend, nyugalom, napfény kell, hogy fejlődhesse. A viharok tépázást, sőt tönkre teszük. Türelmelmenséggel, idegességgel mi sem meggyünk sokra. A nevelő munkában hűkedz, csökhétt a gyermekek kedvét, a tanításban pedig azt a kevés tudást is lekölt növendékükben, amelyről nyugodt lelki állapotban bizonyára tanúságot tennének. Mert a türelmelmensé, az ingerültség ragadó — akérsak az ásitás — és környezetünk lelkiéletét is megzavarja — az iskolában éppen úgy, mint a családban.

IV. Szent István király intelmeiben hangsúlyozta, hogy fia karolja fel és becsülje meg a Magyarországon letelepedett idegeneket, mert ez nemzetünk érdekében áll. Hitavalkozik a római birodalom, amely nyugodt és dicsőségét, tudományát és műve-

zetét éppen annak köszönhető, hogy a világ minden tájékaról kiváló idegenek szerlegtek Rómába. Sőt a szabadságot is az idegen trójai Aeneas hozta meg a római népek. Magyarország abban az időben valóban rászorult az idegenekre. Ök rakták le és építették ki művelődésünk alapját. Nélkülük nem boldogultunk volna. Világosan látta ezt első királyunk és ma is csak minden történelmi érzéket nélkülöző álmódozók és képzeltűk vonhatják kétségbe.

A letelepült idegenek Magyarországot hazájuknak vallották és jól érezték magukat. A századok folyamán különböző körülmények következtében szaporodtak és ez a jelenség sokáig hazánk javára vált.

Ma ellenben ez a kérdés is hatalmas problémává alakult és zavarja a lelkek nyugalmát — még az iskolában is. Az államhatoln a különböző politikai tényezők hatóereje szerint rendezi ezt a kérdést, de meggyőződésem szerint ez a súlyos nemzeti problémát csak a tanítóknak Szent István eresszéges fellegéből áprólható meg oldhatja meg. A világháború utolsó hónapjaiban mondotta nekem a Felvidéken, Szabolcán egy hőselül magyar tábornok: Elsősorban a ti hitavalkozó, hogy megnyerjétek ezt a jó töt népet edes hazánknak. Ehhez azonban nem elégéges, hogy megtanítjátok szép magyar nyelvünkre: a lelket kell megdöntanotok számunkra. Inkább enjekerje lelkesen tötül: Isen, ádd meg a magyart, mint magyart szörjón átkokat népünkre. Mindig irgalmel a boldog his Svájccal három tőredék nép lelja. Nyelvtel és fejleg francia, olasz és német. De sem a „gloire française”, sem az „untra Italia”. Dem a „Deutschland über alles” nem zavarhatja meg lelküket. Minden-t többet ér nekik a krtci, de szabad független Svájc, egyetlen, drága, edes hazájuk. Ezért élnek, dolgoznak és halnak. Ezt a lelkiéletet nálunk is az iskola, a tanító ápolhatja és erősítheti legjobban vegyes nyelvű utvédkünkön. Meg kell értenünk nekül, hogy sehol a földön jobb dolguk az nem lehetne. Minden látszatlan szemben ez a lista színe. Igazság. A esetek most százezlekes érvényesülési lehetőséget igények a kisebbégeknek, nálunk ezt sohasem százelektől. Akár a multat, akár a jelent néztem, minden tehetséges ember — akár német, akár töt volt — érvényesülhetet nálunk, ha megérdemelte. Panaszra ebben a tekintetben talán éppen a magyarságnak lehetne oka.

V. Végül Szent István király int fiat, hogy soha ne feledkezétek meg a magyarság multjáról. Ismerje meg a történelmet jénjénelk népének természetét, lelkületét, szokásait; ne nyomja el ezeket, hanem megismerje, fejlessze, erősítse és akkor dicsőséges jóv-

nyilk majd nemzetünk számára. Felveti a kérdést: Akadhat-e görög, aki a római népet görög szokások alapján boldogan kormányozhatná, vagy taláható-e római, aki a görög nemzetet római szemlelben szerencsésen irányíthatná? Majd így folytatja: Kövesd azért az én eljársámat, szokásaimat és úgy leszel néped között és dicsőséges az idegenek előtt.

A magyarság fáját sokszor nyestben, tépdeszték, ásták, és hogy a sok utbarban kit nem dött, el nem pusztult, sőt él és virágzik, annak egyik legfőbb oka, hogy Szent István király nagy gondolatáról nem feledkezett meg: mindig dicsőséges és gúszos ezereves történelmünk világított népünknek; lelkiesztelte és világosztta. Úgy öszfeszírt ezereves hazájával, hogy mélyen éreztte az „Századot”: Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned, halnod kell.

A magyarság ege ma is borult, sötét, de nem féltem megpánásit. Nem féltem mindaddig, míg Szent István király szemlelben ezereves multja, történelme él benne lelkötök, pezsgó valóság gyantán és inspirálja, acélozza, hogy szíveivel-lelkekkel, áldozatos, vértanú magyar szemlellem a jelen nagy feladatának éljen és dicsőséges, boldog jövőnek alapozza és építse. Ennek a győzelmes magyar öntudatnak és szemlellem ápolása, fejlesztése, mélyítése elsősorban a mi feladatunk az iskola, a tanítósz feladata.

Mussolini Rómában Panteont építtetett. Ebben felsorakoztak a római és olasz történelmi hímaszólo egyéniségeinek művészt szobrait. Mindgyütt állt odairát: Presente. Itt vagyok; élek és inspirálók. Lengyülő hatással volt reánk ez a terem — mondotta kegelmes püspök Atyánk római utja után. És idevezetik a fogékony olasz ifjúságot, hogy nagyságról és dicsőségről álmódozzék. Ilyen panteonnak kell lennie minden magyar iskolának; magyar álmokat kell ébresztenie minden tanítónak növendékeiben.

Mi a tanítóképző-intézetben ezt a diadalmas magyar szemlelmet cseppetjüggel leendő népnevelők lelkébe mindig, és fokozottabban ebben a jubileumi évben, minden munkánk, törekvésünk, megmozdulásunk ebben az esztendőben ezt a célt szolgálja. Azért hódolt intézetünk Pécsélt először nyúlbanosan, a nemzet színházban első királyunk áldott emlékének.

Az idő keréke állandóan forog. Hol itt, hol ott új irányok, gondolatok, eszmények babonázást az emberiséget. A haladás útját mi sem zárhatjuk el. A diadalmas eszmék hitélet és nyugtatják el népünket is sokszor. Ez nem is baj, ha mindig szem előtt tartjuk Szentséges Atyánk, Xlt Plus Pápának egy hupacinus láikus testvér senttévalósága alkalmával mondott nagyjelentőségű szavait:

lmitre, ma no coplare. Követni, de nem ulozni. Tanulhatunk minden néptől; es jankra néki. A majnolás azonban mindig a magyar szellem és jellem rovársára megy.

Eleinte fel és mélyítse el tehát ezt a jubileumi év bennünk Szent István király pedagógiát hagyatékát. Törjenek ki abból a magyar lelkesedésnek és áldozatkészségnek reméjnt és bizalmat tápláló, lobogó

lángja, hogy lekünts tüzet fogjon és nagy erővel, lamdatlan lelkesedéssel hifo-phtatlan áldozatkészséggel és megághatatlann kitartással szolgálhassunk — az iskola falain belül és kívül — egyetlen, drága, édes hazánk boldogulását és feljövogratását. Á szebb és jobb magyar jóvót...

Gábrriel Pál dr.

Beszámoló az 1937. évi budapesti pedagógiai tanfolyamról.

Ira: Koudela Gyula, dunaföldvári igy. tanító.

Nem könnyű szívvel szánja rá magát az ember arra, hogy 10 hónap változatosan fásározott munkája után, no meg az évégi statisztikázás gyönyörűi után bevomjon Budapestre az a n. ésfőtligo, vagy fejtaglító tanfolyamra. De ha már itti vagyunk, lemar megbarátkozunk azzal a meleg, szinte családias hangulattal, amely az egész héten átvonul és hamarosan meg lehet állapítani azt is, hogy inkább szivigató, szivigató és lélekűdítő tanfolyamnak lehetne az nevezni. Oly sok és sokoldalú tapasztalatot lehet ott szerezni, amelyek nemhogy szellemi fáradságot és terhet nem jelentenek, hanem inkább bizonyos felszabadulást és látókör-tágulást, hogy szinte végigt érje az ember további munkára.

Tantestületünk több tagja élvezte már a tanfolyamot, de többen nem voltak azok még jelen s azért egyrészt saját tapasztalataimról akarok beszámolni, másrészt szeretnék azon kártsáimnak is kedvet és sarkallást szerezni, akik még nem voltak ott, hogyha kivonatosan is, vagy még inkább távirati stílusban is, de hűten adom képet az ott elhangzottaknak.

Ha azt a kérdést vetném fel, hogy a tanfolyamnak az elméleti-lekületi részével foglalkozzam-e itt, vagy a gyakorlati-módszerez részével, bizonyára az utóbbit helyeselnék kártsáim. Mégis meg kell jejeznom, hogy az elméleti rész is igen sok gyakorlati gondolatot van átvőve és éppen ezért szükségképpen egészítik ki egymást, annál is inkább, mert a nevelői gondolatok serege szővi át. Azért alkalmilag ezekről is szólni fogok és mostani tárgyamul a beszéd és ért. gyak. módszeről tapasztalataikat óhajtom ismertetni. Előadója Drózy Gyula gyak. isk. igy., jelenleg a Néptanítók Lapja főszerk., volt, akát bátran mondhatunk az ország első tanítójának.

A régi tisztán elméleti tanítást Comenius és Pestalozzi nyomán az érzékszerez foglalkoztatása váltotta fel és pedig nemcsak a szemé, a tapintás, hanem minden tanítási egység keretén belül, lehetőség szerint az összes érzékszerez, hogy a tapasztalatok, benyomások sokoldalúsága által felkeltett képzetek, ismeretek is minél többoldalúak és ezáltal minél hatásosabbak és mélyebbek legyenek. Valamikor a haladás kezdőfokán megelégedtek bizonyos megállapításokkal, a tárgyak alakját, szí-

nét, hasznosságát, károságát illetoleg, sőt volt egy u. n. katekizáló módszer is, amely az anyagot kérdés- és feleletekre tömörítette össze, definíciók alá. Erre csak a legfőbb hátránya az volt, hogy a lelkifinomítás, tehát a nevelés újszólóval teljesen hiányzott belőlük. Ma az érzékszerez foglalkoztatásával együtt a lelkiek fejlődésére is a legnagyobb gondot fordítjuk már. Nem annyira a szókincs, mint inkább a gondolattermelés, megfigyelés megtermékenyítése a cél: talál ki mi ez? Az értelmet állítja be a munkába tevékenyen és nemcsak a memóriát, mint fényképlemet, mint befogadóképességet. A gyermeket gondolkodásra és önálló kifejezésre vezeti. Újítás a mai módszernek az illételes keresése annak, hogy ezt a kéreket helyesen csinálta-e, aki készítette? Ez a cselekvő, a munkaiskola. Nemcsak a kéz, hanem értelem és az értelem is cselekszik. A haszon, kár, alak, szín megállapításával való puszta megelégedés elavult materialista irányzat volt, tanítási módszer volt, idealizmus nélkül. Belső, lelki, sőt lírai tartalma is legyen a tanításnak; melyek szíri a sárguló búzátbla! Hány magyar munkácskét dolgozik rajta, hány magyar ember verejtéke tette termővé? Ésőt, jó időt kértünk rá a „Mi Átyánktól” add meg a mindennapi kenyérünket! Mi a búza napi ára, értéke? Van-e mindenkinek kenyere? ha nincs, mit csinász? A tanításban egyesületi és ész emberre sziv emberből, az (Kisfaludy; Szilgietti szüretén.) A sziv nemessítését, az értelem elemét az elmélettel egyetlen didaktikai egységből sem szabad kihagyni! Nem értelem gépeket, hanem érző embereket akarunk nevelni, tanítani, a teremtnyeken keresztül Istennek vezetni.

Néhány szóval mutatók rá minden osztály tanítási anyagára. I. o. anyagköre a család, az iskola, ezeknek egymáshoz való szoros kapcsolata. Pl.: Fa áll az udvaron. Ki illette? Miért illette? Hálaul tartozni az ültetőnek. Esztétikai elem: hogyan áll, zölden, sárgán, kopárán? Armyékában táján áll, édesapád bölcsője, hintája ringott; milyen jó ott jászolászodni? Ez a száraz anyagnak finomítása, emberibbé tétele. A pad az iskolában. Régi fából készült, deszkáját gyárban ki készítette? Nézd meg a padokat, rendez gyerek ül a mult évben benne a te helyeden? Ezzel munkáljuk az itélőképességet, a következtetést. Talán ebben a padban

ült apád, nagyapád. Megelevenednek így aholt tárgyak is, beszélnék hozzánk. Mit érzett a muskátli, mikor elszárgult, megfagyott?

A III. o. anyagköre a szülőföld-terképe. Itt is mindent meg kell és lehet is eleveníteni, szemlélyesíteni, érzelmi étellel gazdagítani. Azért köszön-e a gyermek a tanítónak, élesapának mert muszáj, mosoly nélkül, vagy szeretetből, hálából? A szegény ember viskójának — a palotának viszonya, — hol lakik a boldogság? A lírikusok jó nevelők, mindig csak a kis házikókat énekel meg.

A IV. o. történeti anyagából: Dobó, Szondy képe. Mit látsz a képen? koporsót, harcoló férfiakat; nők követeit dobálnak, forró vizet, szurkot öntenek le. Mit tenél, ha te is ott lennél? Dobó, Szondy sem akart meghalni, élni akart a hazáért. Eljűk át a szemlétezőképek helyzetét, gyermek, tanító egyaránt: Mit akar ez, miért maszik fel a lán? Erre az — ármény hasonlós cselekvés indít meg a képen, hogy mire indít az teged? Hogy én is legyen jó és halálig kitérő katonai! A vasárnapi újságban van egy kép: *miclsapálnak* arat a föld-méren. En pörge kalapban szeretném látni; ringó búzátblában magyar lányok mosolyását, míg odahaza örögütös könyvből imádkozik a törődött, munkára képtelen anyóka. Ez igazi lélek, magyar lélek.

Szándékosan hagyam utóféra a II. osztályt, nemcsak azért, mert én is abban tanított, hanem azért is, mert ennek anyagkőreből mutatott be Drózy gyak. tanítási is a kovácsműhelyről. Hosszasan lehet ételt adni, a csaknem sávár, lélekkel-küli képté úgy megeleveníteni, hogy átélés, lelki tartalom is legyen benne.

Mit csinál a kovács? vasal, patkol; mi a neve, tüzet rak. Virág Ferkó Nekeresden lakott (kevély-képzés). Szűrkéjüket baj érte. Mit láttak a gyerekek, elmondják. *Irányítás:* Hol vagyunk most gondolatban? A gyerekek kezeité távcsővel alakítják s így nemcsak a kép összehatását, hanem a részleteket is megálják. — Mit nem láttok meg? a napraforgó. (Rendszereműlly megfelylés) Ki illette? Mire való a napraforgó? Mi a kovács neve? Varga András! Mi a kifüggesztve műhelye ele? Cím táblája. Miért van a cím táblája, hiszen mindenki ismeri?

A napraforgó a galambúdz közelében van. Esznek belőle nyáron is a madarak? Milyen ember lehet V. A.? Jöszvi. Arcának leírása, a vonásokról mit lehet leolvadni? Miért van it a galambúdz? a szögek a galambúdz alján? Hogy a ragadozók fel ne mehesseken oda. Eltakarom a galambokat. Mikor szebb a kovácsműhely: galambokkal, vagy nélkülök? velök. Hívjátok őket! Mit érzel, ha a galambokat látod? Mit csinálják? Derék ember lehet V. A., szereti a virágot, a galambokat, élvezi őket. Örülnek-e Virágék, hogy elveszett a Szürke patkója? Ki örült ennek? Hát kárörvendő volt? Nem lehetett volna az elveszett patkó szerencsepátkónak használni? Hogyan tudták meg a bajt: sántított a Szürke; de Ferkó is mondta, hogy fáj a lába. Miért? szerelt volna felülni a Szürke hátra. Kérte ap-

ját, engedje el a Szürkét; látta Bodor Mariskát, meg Fekete Pistát. Odaérnek a műhelyhez. Beszélget Ferkó a kováccsal, mire kér? Mit csinál Ferkó? Mit mond a Szürkének? Mit csinál a kovács? Kész a munka. Hazáindulnak. Hogyan ül a lóra Ferkó, köszön, elvologol.

Ennek a vázlatnak analógiájára minden szemlétezőképek megelevenedik és étellel lesz. Természetesen fantázia kell hozzá, jövedv, de lesz is élénkség és a gyermekek nem fogják elfelejteni ezt; míg, ha csak száraz leírásot adjuk a képeknek, annak még az emlékezetben sem marad nyoma, megkevesebbé a szíven.

Teljek meg tehát mesével, étellel minden beszéde-értelmi gyak. óra és akkor jobb, nemesebb és ér-zőbbvisz gyermekeket, honpolgárokat fogunk nevelni, akiket éppen szivükön keresztül tudunk a nemeselektől legmagasabb csúcslára, az áldozatkészségre felvezetni. Adja Istén, hogy maradéktalanul, csupa ilyen értelemű, nemes katolikus ember és jó honpolgárt adhassunk az Egyháznak és a szegény csonka magyar Hazának!

Relkigyakorlatok.

Három nap, csendes elvonultságban, magába tekintéssel, elmélkedéssel, a szentésgé jesus gyakori látogatásával töltsse: a hitét ültője, erősítője és vértetője. A fiz honp népesség küzdelme iszlóban, faluban, társadalomban; a tanító ideológja. A pher-nés szánt 11 hét nem ad megpnyogást. Nem a mol bisonyok között, amikor a szünet is adminisztrációs robotban emészthető. Ebben a tüllesztett harcban csak egy segíthet, menekülés csak Istennek lehet és ezért kedves az elgondolás, hogy a tanév végén, a szántúlo kezdetén tanítói lelkiigyakorlatokat tartanak.

Munka végével számot adni a sáfárkodásról, megszabadulni az aggodalmaktól, melyekbe a sokoldalúság veti az embert, de megpnyogást, felszabadult lélekkel kezdeni a szünetet; mindhétó megtartója az állhatatos életnek. E jótéhon tehát éretében gyűlt össze június hó 27-én huszonnyolce kórtsá a Plus Kollegiumban; a Női Relkigyakorlatok Otthonban pedig tizenöt hölgy bökött kilenc egyházmegyei működő tanító és hét kártsa felesége. Az e helyeken töltött napok nemcsak a kegyelem örök bálta, hanem a testnek is phenét nyújtottak elő-zékeny elterjesztés és kitöltésével, s az egészségesen megcselli leegő mellett bö-séges és hitűnó éteheséssel. Mindhét hártje terassos, padolka, nyugágyakkal, alkalmas az elvonulásra, s az onnan nyúló kiltás az elméledésre, elmélkedésre s Isten szeretetére és csodás nagyságának szemlélésére. Mindezeket legjobban bizonyítja, hogy év-

ról-évre több résztvevője lesz a leltárgyakorlatoknak és néhanem, már ezeken keresztül, saját költségeikben is eljárnak.

A Dúsbán P. Fonyi Gábor vezetésében voltak: Trecsei Polihark Hódvécsszenója, Szentkői József újre, Hekeres Sándor Belvárdgulya, Pohl István Abalgát, Prenek József Magyarbóly, Saághy Dénes Sikkós, Tímár János Győre, Wagner János Felsőreg, Mandács József Tolna, Gassz Antal Püspökhal, Harhá Szándor Szabadassentihirly, John Jakab Démánd, Horvát Gyula Gerde, Hekeres Géza Görcsönyi, Bolog Lajos Szilbós, Horvát László Vasas, Nemes János Hosszánvágy, Bodó László Sásd II., Pillér Ferenc Nagyárpád, Szabó László Kővágásfőződ, Ferenc József Mész, Mainay József Szekszárd, Hadfy Béla Ozora, Györfly János Rácegres, Frenyi Pál Lánycsók, Hartweg Péter Majs, Hajnalka Imre Felsőzentmarton, Horányi Károly Drávavérsztér.

Az Otthonban *Iselstóger Lajos* olvas eseres-plebánus vezetésében: Apáthy Imréné Szahcs, Ágoston Anna Hőgyész, Dob-

rovoczky Katalin Szahcs, Fogy Anna Szekszárd, ösv. Gáspár Leoné Szahcs, Inkey Margit Mohács, Hekeres Sándor Belvárdgulya, Lešťán Malvina Fadd, Mecseki Margit Szentlőrinc, Petané Plank Mária Vókány, Sebestény Franciska Radnófpusztá voltak részt.

Az előadók fáradozó öröke és a házi-gazdák gondossága váltotta ki a háladáatos köszönetet, melyek Néki a meglejtene nevében tolmácsolta. Július 1-én reggel a kövös szentelőzés után szeretettel áradó szöveg voltak egymástól búcsút azok, kik az étkészés előtt olvasmányukból szent Don Bosco fővelő erejét: a megelőző szeretettel hallották.

A néhané évvel ezélt elvett meg kistráztó. Az az óhaj, hogy évenként legyen az egyházmegyét tanítósnáknak könnyen hozzáférhető helyen leltárgyakorlat, megvalósult. A kártársakon jog mulni, hogy a jövőben javát erősödjék, megterebélyesedjék.

B. L.

EGYESÜLETI ÉLET.

A pécsi eseres-kerület tanító főnére 1938. május 18-án tartotta meg rendező közgyűlést Romonán. A gyűlést 8 óra-kor szentmise vezette be Püspökbgádon, amelyen Fejes Károly, a kör újonnan kinevezett eseres-tanfolyóelője mondott. Szentmise alatt a kör tagjai kövös szentelőzéshez járultak. Szentmise után a kör tagjai átvonaltak a romonyai isk. iskolába, ahol rövid ima után a gyűlés kezdett vette.

Elsőnek Maróti Imre magyarsárolt tanító olvasta fel emléti előadást „a beszédt. gyák. tanítás az új tanterv szellemében” címmel. Ezt követte Antal Gábor magyarsárolt kántortanító gyakorlati tanítása, melynek címe: „Vendégség Magyarországon a szent-Isztván hettős szentében.” Úgy az emléti, mint a gyakorlati tanítás teljesen jedték egymást, amelyben a maga teljes egészében kibontakozott az a kép a gyermek lelkeben, amelyet az ország népe kifejti a hettős szent évvel kapcsolatban. Az előadás után Fejes Károly, eseres-ker. tanfolyóelő tanította meg előnik megnyitóját, melyben elsőben megható szövegtel üdvözli Szentkői József felgyűlést, a kör érdekében dúsz volt tanfolyóelője, hit a Kegyelmes Püspök új egészség állapotára való tekintettel saját kérelmére a tanfolyóelői teendőik felmentelt. Ez a felmentés a kör tagjaira is volt édesatyjainak a válat jelenti, hanem azt a még nagyobb lelki összetartozandóságot, amely a múltban is összefüggés öbet. Másodsorban üdvözli a kör összes tagjait és felkéri öbet,

hogy ugyanolyan szeretettel és odaadással folytassák tanítói és nevelői munkásságukat, amelyen szeretettel és megértéssel a kör nevelést átvette. Mindannyiuknak — úgymond — Krisztushoz való tanítóknak kell lenniük, hogy méltón töltéshessék az a hivatásukat amelyet krisztusi Tanítómasteriük elénk üzdött. A kör tagjai az előnik szeretetteljes szövegt szöviükbe vészték és meleg ünneplésben részesítettek úgy a nyugolomban volt, mint a kör újonnan kinevezett eseres-tanfolyóelőjét. Az előnik indítványára Szentkői József plebánost a kör örökös diszelnélővé választotta. A fuvózó kör. tanfolyóelő a megterünpést és a szeretetteljes ragaszkodást megható szavakkal köszönte meg. Ezt követte Vida István püspökbgádai S. lelkész előadása: „Szent István és a magyar jövő” címmel amelyert a kör jegyzőkönyvi köszönetet fejezt ki. Az előnik előterjesztése során bejelent, hogy a Kegyelmes Püspök úr Székely Károlyné, szabótes-bányatelepi és Kálóczi Mihály romonyai tanítókat az igazgatói címmel tüntette ki. A pénztári jelentés után a jövő gyűlés helyéül Mecseki-ölyt jelölték ki. A gyűlés az eucharisztikus s a magyar himnusz éneklésével véget ért.

A mohácsi hr. eseresi kerület tanítóköre évil rendező közgyűlést május hó 17-én tartotta Babarcon. Szentmise után a közgyűlés Kéthelyi József dr. ker. tanfolyóelő, egyh. előnik nyitotta meg. Melyhatású beszédében kifejti pedagógiai állá-

ponjtát. Ne csak tanítsunk, hanem neveljünk is. Ne annyira a tanítás tárgyul eredményeire helyezük a súlyt, mint arra, hogy a tanítás legyen a vallás-érkölti neveléssel szoros kapcsolatban. A gyermek mindenben tanító példáját köveit, mutassunk tehát jó példát. A nagy tetszésel fogadták beszéd után Jantsits Etel babareti tanító előadásában érdeklészítő képet adott a nyelvtanítás gyakorlati módszeréről. Ezután Schubert Amália líptóli tanító az V-VI. osztályban az ő idegen-ölyköndédelésű összefoglalótanítást tartott a magyar nyelton anyagából. Egyh. előnik mindiét tanítóének a kör nevében megköszöni az előadást és elismeréssel fejezt ki. Majd Schneider Lajos mohácsi hg. tanító, világi előnik terjesztette elő rendkívül gondosan összeállított évil beszámoló jelentését, kiemelve, hogy egyesületünk volt előnéke Mauthner Ferenc nyug. kismányádi hg. tanító munkásságának jutalmaként a Pro Ecclesia Et Pontifice érdemkereszettel tüntették ki. Ugyancsak ösziete örömmel emlékezett meg Csator József mohácsi tanítóról, a „Gellért-hegyi haland” című operett zenészerzőjéről, kinek szíre tanítói büszkeséggel és örömmel tölti el benéihet, kívánja, hogy ez az első siker ösztönözze újabb munkára. Somorjai István babareti segédlelkész a „Szüvgárdá vezetése” című szöveg feljelpit és minden vonatkozásban tanulságos előadást nagy tetszésel fogadta a hallgatók. A jegyzőkönyv felolvasása után Nág János pénztáros bejelentette az egyesület 1937. évi zárszámadását mely szerint a pénztár maradványa 506 Ft mely összeg a mohácsi tdkarékpenztárban van gyümölcsözőleg elhelyezve. A közgyűlés a tanító körszere Pécselt tartott leltárgyakorlatra Frenyi Pál lánycsók, Hartweg Péter majst és Herting Károly líptóli tanító küldi ki az egyesület pénztára lerhéré. Dégül Pávay Rezső járási testnevelési felügyelő a légi és gázitámadááról, a védekezés megszervezéséről és ezzel kapcsolatban a gázlókar helyes fel- és letelepéről tartott gyakorlati bemutatást, hangnalt után gondosan kiszárlta, előírászerien az álarctartó dobozba kell helyezni. A közgyűlés 1 óraker az előnik zárszövegt ért véget.

MILYEN A GYERMEK?

A GYERMEK KÉPELETE.

(Folytatás.)

A gyermeki fantázia jellemző sajátjása az *animizmus*. Ez abban áll, hogy mindent megszemélyesít, mindenbe életet, lelket véte. E tulajdonsága megegyezik a primitív népekvél. Oka értelmének fejletlensége és ismereteinek hiányossága. Nincs tiszta képe a tárgyak tulajdonságairól s a belőlük folyó okozati összefüggésekről. Magatartásukat, ahsaikat, stb. úgy igyekszik megérteni, hogy magához hasonló érző és akaró lényeknek képzeli öket.

A kis gyermek a képzelt játékában leginkább csak pillanatnyi örömet, vígyamokat kiélgélésért keresi. Nem öltötte semmi távolabbiért, nem akar alkotni, mint pl. a tervező felnőt. Ezért képzeltének működéséből hiányzik a képzelték cél szerinti kiválasztása és összekapcsolása: ezek egyzerien az asszociáció fonáln követik egymást és kombinálódnak, olyanformán mint a felnötök álomképei. A *gyermeki fantázia tehát főként passzív*; az értelem nem irányítja s túlkapásait sem gátolja.

Az eddig elmondottak főleg az iskolás kor előtti időre vonatkoznak. Később a fejlődő értelem mind jobban átvési az irányítást és ellenőrzést. A képzelt veszté csopangásából, színségéből és mérészségéből. Az illúziók ideje elmúlik s az eddig játékos, passzív gyermek képzelté lassan alkotó, aktív képzelté érik.

Nevelési szempontból a három tennivaló fontos: a) Ne rontuk le a gyermek fantáziáját. Engedjük kibontakozni, gazdagodni s használgatni fel minden lehetőséget annak tervszerű fejlesztésére. — b) A fantáziát vigyázzon igénybe a nevelés valamennyi ágában. Különösen az értelem és érkölti nevelés szolgáltatása állítsuk be. — c) Vigyázzunk, hogy gyermekünk a maga valóságában lássék a világot. Fantáziájukkal ne szimézük azt sem túlzottan derítőn, sem ötéten. Ne építsenek légvárakat, ne fussanak távoli ábrándok után.

F. J.

Helyezgetés. Múlt számunkban ezen folytatásos cikk címe: A gyermek figyelmé — tévesen alkalmazott. A helyes cím ugyanaz, mint a jelen folytatás címe is: A gyermek képelete.

Határidő-émlékeztető.

A pécségyszéki megyei írkká, rajzfelvétel, hángyfelvétel és érsítőköznyűvekték megrendelésre az 1938.39. tanévre. A kövelektöz írhók állának rendelkezésére: négyutasos magyar írkából 12, 5 és 4 filléres, egyutasos (díttándó), számolás és német írkából 5 és 4 filléres, szima vonalozatlan 4 filléres írkó is kapható, rajzfelvétel, perjelvétel, hángyfelvétel, négyutasos magyar írkából 12, 5 és 4 filléres árban.

Iskolatárgyi jegyzőkönyvek és övi kszólat jelentések az egyházmegyeyi [tanfolyóelői hivatalhoz személyi sürgéssel beadásra nével

befertjesztendő. — **Tagdíjak** a köril pénztárosok úján és még hátralekös **Katolikus Iskola előfizetési díjak** az iskolai pénztáros részéről a már előzetesen rendezésben részesített 4122 postai befeljelölő felhasználásával haladéktalanul beküldendő. **Katolikus Tanító Internátusi Alapoz** itensendő és előli segély-folyamodásny árla a nyoma társnyok a pécségyszéki [tanfolyóelői hivatalnál díjtalanul bezereshetők. A folyamodásnyok benyújtásának végső határideje szeptember 30. [Lásd Katolikus iskola 1938. április 1. számban közölt 787/1938. sz. rendeletet.]

Püspöki rendelet.

2777/1938. isk. sz. A kiségitő tanerők fizetésének havi 100 P-re való emelése. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter új 1938. július hó 8-iki kelettel, 78500/1938. VI. t. o. sz. alatt a következő megkezdésű intéznie valamennyi egyházi főhatalósághoz: „Az államháztartás helyzetének fokozatos javulása lehetővé tette, hogy a nem állami népiskoláknál működő kiségitő tanerők szociális helyzetének javítására az 1938/39. évi tárcaköltségvetésben megfelelő felekezetről gondoskodjam. Ez alapján az 1938. július hó 1-től kezdődően a nem állami népiskolákhoz kiküldött kiségitő tanerőknek az iskolafenntartó politikai községek, egyházközségek és egyéb iskolafenntartó érdekeltségek által biztosított helyi javadalmai havi 100 P-re egészíten ki és az így felmerült fizetéskülönbséget a költségvetés napján érve, azaz július és augusztus hónapokra is engedélyezem. Mígdon a nem állami népiskoláknál működő kiségitő tanítók illetményeinek rendezése tárgyában a m. kir. központi illetményhivatalhoz intézett rendeletemet másolatban van szerencsém a Főispzt. Egyházi Főhatalóságnak szives tudomásáért végezt megküldni, tisztelettel arra kérem a Főispzt. Egyházi Főhatalóságot, méltóztatásuk óhahatni, hogy a bős forrásokra által álló iskolafenntartó egyházközségek mellányolva azt az időközlekedéséget, mellyel az államkincstár a nem állami kezdő tanítóság szociális helyzetének javítására törekszik, az általuk biztosított helyi javadalmai július és augusztus hónapokban a maguk részéről is csonkítatlanul kiszolgáltatassák.”

Fentiek alapján felhívom a főhatalóságom alá tartozó, érdekel iskolafenntartó egyházközségeket, hogy a kiségitő tanerők részére általuk biztosított helyi javadalmai július és augusztus hónapokban is csonkítatlanul szolgáljassák ki.

Főtanfelügyelői rendelkezés.

2809/1938. sz. A f. évi augusztusban Budapesten tartandó továbbképző tanfolyamon részvevő övönöknek szabadság engedélyezése. A m. kir. belügyminisztérium í. évi július 11-én 271920/1938. XVII. sz. alatt kelt értesítése szerint a budapesti állami övönöképző-intézetben í. évi augusztus hó 17-27. napján övönök továbbképző tanfolyam í. évi tartam. Felügyeletem alá tartozó mindazon övönök részére, akik az említett tanfolyamon résztvesznek, í. évi augusztus 16-tól 28-ig bezárólag szabadságot engedélyezek. Az övönök azt, hogy a szóbanforgó tanfolyamon résztvettek, az illetékes espereskerületi tanfelügyelő útján hivatalomhoz felterjesztendő jelentésben igazolni tartoznak.

HIREK.

Főtanácsosi cím adományozása.
A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter új 78500/1938. VI. t. o. sz. alatt a következő megkezdésű tanügyi övönöképzés, Berze Nagy János dr. tanügyi tanácsosnak, Baranya m. és Pécs szab. kir. város vezető tanfelügyelőjének, a tanügyi főtanácsosi címet adományozta.

Igazgatói címmel kiüntetés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter új 78500/1938. VI. t. o. sz. alatt a következő megkezdésű tanügyi övönöképzés, Berze Nagy János dr. tanügyi tanácsosnak, Baranya m. és Pécs szab. kir. város vezető tanfelügyelőjének, a tanügyi főtanácsosi címet adományozta.

A VII. fizetési osztályba előléptetett pécségházmegei r. kat. tanítók.
A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter új 78500/1938. VI. t. o. sz. alatt a következő megkezdésű tanügyi övönöképzés, Berze Nagy János dr. tanügyi tanácsosnak, Baranya m. és Pécs szab. kir. város vezető tanfelügyelőjének, a tanügyi főtanácsosi címet adományozta.

Iskolás gyermekek megerősítése a szentgöthárdi és sabbhegyi iskolaszénatoriumokban. Szakokosaink megállapítása szerint évről-évre emelkedik azoknak a gyenge, nérszegény, megerősítésre szoruló gyermekeknek a száma, akiket a szentlevegő iskolából ki kellene vonnunk és oly intézményekben kellene elhelyeznünk, ahol rendszeres orvosi felügyelet alatt nyugtató edzési kezelés és szabályos étkezés segítségével erősíteni meg serkenthetjük. Ezt a célt szolgálják a külföldön nagy számban lévő iskolaszénatoriumok. Magyarországon a Magyar Iskolaszénatoriumi Egyesület állított fel két iskolaszénatoriumot és pedig sabbhegyi kilométer jempes erdőkötő üvezet Szentgöthárdra és Budapestre a Sabbhegyen, amelyekben elemi és középiskolai leány- és fiú növendékek vettek fel. Sabbhegyen leány növendékek csak 12 éves korig, a Jennalévi rendeletke értelmében 12 éves betűket az iskolaszénatoriumban nem vesznek fel, a leányiskolából kivétel az orvosi igazságtétel. Mindkét intézmény a kultuszminisztérium legmagasabb jóváhagyása mellett működik és rendelték értelmében a növendékek vagy a teljes életem ott maradnak az iskolaszénatoriumban és ott éltszögnek, vagy pedig néhány hónapi ott tartózkodás után visszatérnek régi tanintézetükbe, hol — miután az iskolaszénatoriumban rendszeres oktatásban részesültek — szavartatlanul folytatják tanulmányaikat. Ugy a jóvő tanévre, mint a most bekövetendő nyári hónapokra a feltelekelt és előjegyzettek megkezdődtek. A feljelölt módoktól részletes tájékoztatást ad és kiutalás megküld az intézet ismertetését a Magyar Iskolaszénatoriumi Egyesület központi irodája: Budapest, IV. Sándor-u. 26. Lapunk olvasói hivatalosákkal lapunkra — az egyesület részéről kedvesemint lapunk.

Haladás nyomda r. Pécs. Király- és Szt. Már-u. sz. szám
Egyházmegyei nyomtatványok nagy raktára.

Szerkesztésért és hirdetésért felel: MRIGYER SÁNDOR.
Hirdető a Pécségházmegei Róm. Kat. Tanfőegyesület.

Hirdető Nyomdarszerveztetés Pécs, Hirtel-utca 23. szám
A nyomdászok felel: DUOROSY LŐRINC igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

Róm. Kat. Elemi Népiszkola
Baranya m. Püspökszentábrány

A pécségházmegei tanhatóság hivatalos közlönye.
Népköztudományi havi közlöny. Felelős szerkesztő: Mejneltnek minden hónap elsőjén.

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 91. (Papi Otthon), havi a lap szemléti részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámokért is küldendő. Az előfizetés és tugsági díjak a 45.612. sz. postabankrependitárius bejelölés-lapon küldendőek be.

Pécs, 1938. augusztus 1.

XXVII. évfolyam, 8. szám.

Szent István király pedagógiai hagyatéka.*

Néhány héttel ezelőtt az Istituto Italiano, az Olasz Intézet a pécsi egyetemen Augustus császár kétezer éves emlékére nagy ünnepséget rendezett, amelyen Villányi Frigyes br., quinálit követünk is beszélt. Amikor a virágokkal díszített lépcsőn fölfele haladtunk, egyik barátom azt mondta nekem: „Ugyan, mit akarnak ezek az olaszok Augustussal számolni? Hétézer év választja el őket tőle. Ünnepelejk Mussolinit. Ne a multat, hanem a jelenet. Én egész röviden így válasszom: Nincsen igazad...”

A népek és nemzetek ereje, lelkesedése, hitvallása, amellyel a jelenben a boldogabb jövő érdekében dolgoznak, a multban gyökereznek. És minél mélyebbre fordulnak ezek az erőteljes gyökérszálak a multba, annál biztosabban színezhetik jövőüket. A mult azonban nem országghatárokat, város- és városokat, gazdagokat, művelődésüket értek, hanem lelket, szellemet. Az előbbiek elpusztulhatnak, de a diadalmas szellem, az erős lelkek utasításra eszethet kioltóhatják.

Mi magyarok is ebben az esztendőben 900 éves multunk homályából idézzük első királyunknak, Szent Istvánnak emlékét. Főszék ünnepségeket rendezünk nemcsak hazánk fővárosában, Budapestben, de ország-szerte mindenütt. A „Szent Jobb” újból járja az országot, és néhány nap múlva hozzánk is ellátogt. Ez a jubileumi év azonban csak akkor áraszthat maradandó áldást a magyar népre, ha Szent István király diadalmas szelleme hatja át erőteljesen nemzetünk minden fiat, és a szabb és boldogabb jövő érdekében munkára és áldozatra lelkesíti. Ennek a gondolatnak szolgálatba szegődött a Pécségházmegei Róm. Kat. Tanfőegyesület is, amikor a mai közzgüles keretében Szent István király pedagógiai hagyatékát elevent fel. Mely meggyőződéssel hirdetem, hogy ha a magyar tanítóság első királyunk szent fájhoz, imre hercegehez intézett intel-

metnek szelleme hatja át és élteit, akkor fortissimoual énekelhetjük: Hiszek Magyarország feljämadásában... A szlovány összes ragyogó színeivel élénkülhetik édes hazánk jövője. Mert nincsen olyan erő és hatalom ezen a földön, amely ebben az esetben minket tönkret lehetne.

I. Amikor Szent István királyunk fájhoz intézett intelmet olvasom, elsősorban az a meleg hang, az a sugárzó szeretet ragadja meg lelkemet, amely tanításainak minden sorát áthatja. Állandóan érezteti fájhoz, hogy legfőképpen kincse, legédesebb öröme és legfőbb boldogsága. Erőteljes, egészséges fejlődése legnagyobb gondja és főrehéje.

Ezt az erőt a nevelés sohasem nélkülözhet, de nem nélkülözheti különösen napjainkban. Sokszor hangoztatják ma régi iskoláink színeiben, — sőt hánál röjűk fel egy nek! — hogy tanított, de nem nevelt. Én ezt nem teszem. Nem volt erre akkor szűkség. Nevelt abban az időben az egész élet. Az egységes korszelem. A keresztény család lefektette az egészséges fejlődés erős alapjait. Ezeket tovább építette az életnek minden megnyilvánulása. Rontó-bontó tényezők alig voltak. Az iskola a különböző ható erők által egységesen nevelt lelkébe a tudás drágaköveit illesztette. És ezzel teljesítette akkori feladatát.

Ma azonban más a helyzet és elsősorban az iskolának kell alkalmazkodnia ezekhez a megváltozott körülményekhez, kezdve az elemi iskolától a középiskolán és a tanítóképzőn keresztül fel egészen az egyetemig. A családokat sem hatja át ma egységes szellem. Sajnos, sokszor növendékeink a családi otthonból vajtunk keveset vagy éppen semmit sem hoznak. Sőt gyakran romboló erők hatnak a fiatal gyermekeikre már a családi szentélyben is — olyan hártékonyan, mint a tarasszi fagyok a fahordó rüggekre, a gyenge hátjásokra. Az életben

* A Pécségházmegei Róm. Tanfőegyesület í. évi közzgülesben tartott ünnepi beszéd.

képző iskolásként. Kérjük az egyházmegyei főtanfelügyelőseget, hogy járjon közben az alapsíni hivatalnál ennek végrehajtásában. Ez indítványt a közgyűlés magévá tette. — Az idei felkigyakorlatra Sa ághy Dénes siklósi és Pre nek József magyarbolyói kántortanító jelöltettek ki. Vegül K utas Antal siklósi ig. tanító, kőri elnök záróbeszédre következett, melyben az új Tanterv és Utasítás ismertetése kapcsán a kat. tanító úttörő munkájáról és országegyelő feladatairól szót felvonta a tagokat az új Utasítás szorgalmas, odaadó tanulmányozására, hogy az abból kiáradó meggyőződéses katolikus szellem minél jobban hassa és melegeitse át minden kat. néptanítói lékét és iskolája légkörét, hogy aztán a jövőben ez a szellem legyen mindenkor iránítója minden tanítói és nevelői ténykedésében.

Az értevény esp. ker. róm. kat. tanítói köré május 18-án, Nagykönyiban tartotta meg közgyűlését. Szemintse által a nagykönyvi el. iskola kétszázalomi gyermekkara különösen betanított önéneket adott elő a Szent vagy Uram szórinél. 111/5 Ferencné a keltős szentéről tartott imánnepi tanításában megfantaította a gyermekeket arra, hogy miként kapcsolódjanak bele gyakorlatilag is a szentéy méltó megünneplésébe jócselekedetek, a szegényebbek segélyezése által és egymás iránti fokozottabb szeretettel. Pankás József jólsikerült kacsolt kézimunkarajztalánkat mutatott be. Kozári György világi elnök megnyitó beszédében a tanitógyűlések igazi célját az összes nevelői problémák megismerésében, az önképzésben határozta meg. A mai napokban különösen szükségesnek van érős, mindent átfogó, rendíthetetlen katolikus öntudat. Férfözünk hozzá a falusi népkeléhez, hogy a keresztény felfogásnak újabb megnyerjék, iparkodjunk öt úgy átfömrálni, amilyenek lennie kell az egyház és hazá érdekében. Pankás József „Szent István és a magyar iradalom” címmel tartott értekes felolvasást. Barabás András a régi és az új tantervet hasonlította össze. — A gyűlés a Himnusz elnevelésével végződött.

Határidő- emlékeztető.

A PÉCEGYHÁZMEGYEI IRKAK, RAJZFÜZETEK, HANGJEGYFÜZETEK ÉS ÉRTESÍTŐKÖNYVEKÉRE vonatkozó rendeltések az 1938/39. tanévre. A következők irkák állanak rendelkezésre: négyvonalas magyar irkák: kb. 12, 5 és 4 filléres, egyvonalas (diktáló), számolás és német irkák: kb. 5, 4 filléres, síma, vonalozatlan 4 filléres irka is kapható. A rajzok, perfort és rajzfűzet is rendelhető, ára 20 fillér és hangjegyfűzet 14 filléres áron. Beíratási díjak tárgyában a 480/1933. sz. püspöki rendelet (Katolikus Iskola 1933. augusztus 1.) alapján az iskola igazgatóságoknak szeptember hó 10-ig az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz az előírt kimutatást (melék-

letek csatolása nem szükséges) meg kell küldeni s az 1864/1937. sz. püspöki rendelet (Katolikus Iskola 1937. augusztus 1. sz.) alapján a beíratási díjak 50%-át a katolikus tanítói internátusi alapha, a Pécegyházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504. sz. postatakaréki csekszámlájára meg kell fizetni. A beíratási díjak mikénti felhasználásáról a 2230/1936. sz. rendelet alapján (Katolikus Iskola 1936. szeptember 1. sz.) a kir. tanfelügyelői hivatalnak is meg kell tenni szeptember havában az előírt jelentést. — Póthetárság után a tanulók egyéni lapjai a községi előjáróságokhoz küldendő három nap alatt. — Tanév kezdete, valamint a heti és évközi szünetek a kir. tanfelügyelői hivatalnak bejelentendő. — Tanév elején két hónapig az igazolatlanul mulasztók kimutatása hetenként közzé kell tenni a községi előjáróságnak. — Tanév elején a köri pénztárosok által a 45.612. sz. postai befizetőlapon legkésőbb október 1-ig sürgősen bevérsása nélkül beküldendő. Ezért a hátralebékban levő tagok tagdíjakát haladéktalanul küldjék meg a köri pénztárosnak. — Katolikus Tanítói Internátusi segélykérvények szeptember 30-ig benyújtandók. (Katolikus Iskola 1935. április 1. számában közölt 707/1935. számú rendelet). — A „Komosy István Segélyalap” elnöksége a segély iránti folyamodványok a 380/1936. sz. főtanf. rend. (Katolikus Iskola 1936. március 1. sz.) alapján és annak megletelően szeptember végéig benyújtandók.

HIRKAK.

Fodor József Nak község nyugalmazott plébánosa 66 éves korában elhunyt. Fodor József 1872-ben született, 1895-ben szentelték pappá. 1913-ban lett Nak plébánosa, majd nyugalomba vonult, de a pihenést csak rövid ideig élvezhette, a halál megváltotta a szenvedéstől és adott örök pihenőt. Halála széles körben keltett mély részvétet.

Női felkigyakorlatok. A pécsi női felkigyakorlatok otthonban a háromnapos felkigyakorlatok szeptember 19-én, október 3-án és 17-én délután 5 órakor kezdődnek. A 3 napos felkigyakorlatokra a részvételi díj 8 pengő. Csoportha, ha legalább 15-en jelennek meg, tetszőesszerint időpontot kérhetnek. Nyole személynél 20 százelekes vasúti kedvezmény. Bővebbet: Női felkigyakorlatos otthon, Pécs, Mátyás Flórián-utca 46.

Haladás nyomdai. Pécs. Király- és Szt. Mór-u. sarok. Egyházmegyei nyomdai-iroda nagy rakára.

Szerkesztésért és hirdetésért felel: MOLNÁR SÁNDOR. Hirdető a Pécegyházmegyei kőri. Kath. Tanitógyűlésétől.

Haladás Nyomdász-növendékeiért Pécs, Hídgyűlés 38. szám. R. nyomdásért felel: Duraagay Gércine igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye

Nepoktatásügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elején.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

Tagdíj 1938. évre 3 pengő.

Előzetési díj 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inceady Dénes-utca 9./ (Papi Utahon), hona a lap szemléi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámtekst is küldendő. Az előzetési és tagdíji díjak a 45.612. sz. postabefizetési beírás-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. szeptember 1.

XXVII. évfolyam, 9. szám.

Harc a gyermekért.

A Pécsi Tanítók Egyesületében 1938. május 3-án előadta: Dr. Pálván Mihály papnevelőintézeti vicedirektor, teológiai tanár.

Képzelnék magunk előtt itt állni egy gyermeket, ойant, amilyent napoként látunk az iskolában. Önkéntelen az lesz az első kérdésünk a gyermek láttára: vajon kié ez a gyermek? S a kérdésünkre előláb a boldog anya, a bizsike apa és a szülők ösziinte örömeivel felelnek kérdésünkre: ez a mi gyermekünk, ez a mi hitvesi szereteletünk öszzekelője kacsasa, ez a családí otthonunk melengelő napja, ez a mi bánatunk vigasztalója, ez minden reményesgünk, ez lesz öregségünkben a támaszuk. A szülőknek ez a válassza kérdésünkre még nem merítette ki a feleletet, ha a újból feltesszük a kérdést: kié ez a gyermek, jelentkez az egyház és ezt válaszolja: enyém ez a gyermek; a természetfeletti anyaság jócseim nevezem az enyémnek. S valóban az Egyház szentségével (kereszttség, oltárírszttség) újraszület, felneveli, táplálja, az ige hirdetésével tanítja, szemléltetésével gyöngyözteti, ösziíti, véd a gyermek lékét, elsősorban a kezelem iseni életére. Ezért joggal állítja Szent Agoston: „Nem lehet Isten atya annak, aki az egyházat, mint anyát visszaszaitosította” (De symbolo ad catech. XIII.). Mielőtt azonban megnyugodnánk a kérdésünkre adott válaszbán, további kérdésünk nélkül halljuk új oldalról a feleletet: Ez a gyermek az én polgárom, mondja az állam; én táplálom, nevelem, gondozom, hogy majd ha felnőtt, egy népek, hazának, a társadalom hasznos tagja legyen, hogy majd ő védje meg, ha rászorul, a hazát; testén szellemi képességei hirdessék nevesak az egyéneknek, hanem egy népek, nemzetnek dicsőségét.

Ime tehát e három tényező: a család, az egyház és az állam mindenyik magának valjja a gyermeket, s míg e három tényező tevékenysége a gyermekért harmonikus, addig a gyermek úgy fejlődik, mint a termékeny földben, májusí esőben, tavaszi napsugárban a búza; amint

azonban valamelyik tényező kizárólagosságot követel és tulajdonít magának a gyermek nevelésnek, akkor megkezdődik a harc a gyermekért. Harc a gyermekért az egyház és az állam között, harc a gyermekért a család és az állam között.

Harc a gyermekért a nevelésben és tanításban szinte párhuzamosan haladt az emberiség kulturális fejlődésével: Primitív népekél csak a gyermek legzsimkésesebb gondozásáról és az öszzfoglatásokba való bevetéséről beszélhettek, a tulajdonképeni nevelést és tanítást ezeknél a népekél hiába keressük. A kereszténység fellépésével a gyermek nevelése és tanítása nagy lendülettel vett és miáltal az egyház iskoláiban, templomaiban, úgyszólván kizárólagos tényező volt évszázadokon át a nevelésnek és tanításnak, a családok és népek alacsony kulturális fejlődési fokán nevelési és tanítói működése mi lett volna más mint harc a gyermekért. Midőn krisztusi tanával a Tavgetos eszcsésár a végpusztulásnak kitett pogány gyermeket megmentelte, s midőn ma a pogány vad népek között hirdetői az állati sorsra szánt embert már cselekmény korában felkarolják, magukhoz öszielik, az egyház harcolt és harcol a gyermekért. De ez a harc tulajdonképen munka, verektes nevelési és tanítói munka, nem pedig küzdelem, hisz a gyermeket az állam csak Nagy Frigyes, Mária Terézia, II. József korában veszi észre, mint a nevelésnek, gondoskodásnak tárgyát; hisz hazánkban az első állami iskolát 1873-ban nyitották meg s ma is az összes elemi népiskolák közül 41,8%-ka róm. kat.

Az utolsó két században azonban a gyermek mind jobban és jobban az állam érdeklődésének a tárgya lett s mivel jelszó a társadalmi életben, politikában, világnézet kérdésében egyaránt, hogy akié az ifjúság, azé a jövő, ezt a jövőt

akarván magának biztosítani az egyház, a család és állam egyaránt, megkezdődött a harc az érdekeltektől között a gyermekért.

Ezt a harcot tökéletesítette két új eszmékörnek újszólóvá a szemünk láttára való kialakulása: egyik a szocialista-kommunista-ateista világnézet kialakulása és így világnézet alapján történő állami és társadalmi berendezkedés, a másik új eszme a totális államfelfogás és ennek alapján történő, ha nem is egészen formailag, de lényeg fennálló diktatórikus államberendezés. Mind a két új eszme hatását újszólóval az egész világot érezteti, de teljes kibontakozásában csak egyes népeknél jutott eddig. A kommunista-ateista világnézet alapján rendezkedett be Oroszország és erre a mintára akarta átalkatni Spanyolországot; így világnézet uralma kodik Mexikóban is. A totális állam felfogását pedig Olaszország a fasizmus, Németország a hitlerizmus neve alatt képviseli. Korunk ez új eszméinek szinte lényegéhez tartozik, hogy azok az államok, melyek ezeknek az eszméknek a légrétegek éneke, a nevelésben és tanításban összehúzóba kerülnek az egyházzal és a családdal, kizárólagosság követelvény maguknak. Ezt a megállapításunkat a gyakorlati élet igazolja: maga a pápa is az ifjak keresztény neveléséről szóló 1929-ben megjelent körlevelében rámutat erre: Tény az — úgymond — hogy majd mindemittől arra törekednek, hogy gyermekeket már a legenyegbb korban minél inkább eltávolítsák a családtól különböző, akár gazdasági, ipari vagy kereskedelmi, akár politikai ügyekkel; és van egy ország, ahol a gyermekeket kiragadják a család elől, hogy Isten nélküli egyesületekben és iskolákban vallástanságra és gyűlöltre neveljék őket a legszűkebbes szocialista elméletek szerint.

Az oroszországi szovjet harca az egyház ellen a nevelésben és tanításban — azt hiszem — főlétesleges részletes bizonyítani; az orosz minta szerint kezdtek meg munkájukat a spanyol közfűségi szocialisták és anarchisták is. Spanyolországban az 1931. évi forradalom kitörésekor egy millió gyermek látogatta a jobhára szervezete kezén levő iskolákat, amelyeknek az állam csak évi 140.000 peseta segínyt adott, vagyis az államnak évenként egy gyermek — a mi pénzünkre átszámítva — 14 fillérbe került. Az államnak nem volt anyagi érdeke ezeknek az iskoláknak megszűntése, de érdeke volt harcolni az egyház ellen a gyermekért, ami jelent a következő közoktatásiügyi rendelkezés: „Az iskoláknak az alkotmány szerint (48. cikk) világinak kell lennie, azért mellőzni kell minden felekezeti megnyilvánulást, el kell távolítani az órarendből és az iskolai tantervből a felekezeti irántad és gyakorlatokat. Az iskola mostantól fogva nem foglalkozik vallásos tárgyakkal.” A spanyol püspöki kar méltán panaszkodhatna fel fájdalmasan: „Minden polgárnak megadja a jogot, hogy szabadon vallhassa és hirdesse a

meggyőződését, még a lévs rendszerének is, és ugyanakkor a laicizmus követelő az állami iskolákban, a szerzetesen oktatók pedig megvonják a tanítás jogát” (Ktat. Szemle 1938., 138. old.). Etes harcolt folytat az állam az egyház ellen az iskolában Mexikóban, mely olyan ellenmozgalom váltott ki, hogy 1933—35. években több mint harminc tanítót öl meg a felháborodott nép, sőt iskolás gyermekek is több esetben megölték tanítójukat, a kommunista tanítás gyakorlatát alkalmazva. A mexikói püspöki kar pedig 1936-ban közös pástorlevelében nyíltan és bátran szállt szembe az állam erkölcsrontó nevelésével, kihirdetvén: „Akkor szocialista iskolákba küldik gyermekeiket, ha hallos bűnt követnek el és nem oldoztatok fel, ha nem veszik ki gyermekeiket ezekből az iskolákból. Katolikus nem írhatja alá a szocialista nevelést helyesítő nyilatkozatot még színezlen. A növendékek, ha saját elhatározásukat alapján állanak, nem szabad oly egyesületeket és iskolákat látogatni, melyek a szocialista nevelést elfogadják” (Ktat. Szemle 1937.). Amíg ezekben az országokban az ateista világnézet adja az állam kezébe a harci eszközöket, addig a fasizta Olaszország a totális államfelfogás állítja harcba a nevelés terén az egyházzal szemben. Mussolini május 13-án a képviselőházban nyíltan bevallja nagy beszédében: „A nevelésnek a miénknél kell lennie... Azt a követelést, hogy a vallás-oktatást az egyetemre is bevezessük, a leghatározottabban visszautasítottam. A középiskolákban pedig, ahol fakultatív lesz a hitoktatás, nem katekizmuszerűen fogják tanítani. Erkölc és történelmi alapon kell tanítani... A fasizta állam katolikus, de fasizta is, sőt mindennek előtt lényegileg és kizárólag fasizta.” Majd 1931. május 15-én a szenátusban tartott beszédében ezeket mondta: „Aki azt állítja, hogy ez a nevelés a család feladata, az korunkat nem érti meg... Csakis az állam tudja sokféle eszközzel ezt a feladatot megoldani. Sőt tovább megyek és azt állítom, hogy egyedül az állam képes a szükséges vallásokkal megadni, amennyiben a többi tantárgyakkal kellő kapcsolathoz. Melyik tehát az a nevelés, melyre mi totális jogot formálunk? A polgárkö nevelése.” Ime a totális államfelfogás teljes kibontakozása a nevelés terén. Ezért szemben a pápai körlevelé világasan megjelölt az Egyház álláspontját: „a nevelési és oktatási irányításokban az államnak tisztelhetlen kell tartania az Egyház és a család vezetésétel jogait a keresztény nevelésre vonatkozólag, továbbá, hogy köteles figyelembe venni az osztó igazságot. Ezért igazságtalan és megengedhetetlen minden nevelési vagy iskolai monopólium, amely fizikai vagy erkölcsi kényszerrel rászorítaná a családokat, hogy a keresztény lelkiismeret kötelességei ellenére állami iskolába küldjék gyermekeiket.”

Az egyház felfogásával nem egyedülálló, mert hasonlóképp gondolkoznak olyan nemzetek, amelyek

lyek még tisztelik a természetjogot. Így az Északamerikai Egyesült Államok szövetségének legelső bírósága nagyfontosságú vitában elkönt döntött: „Az államnak semmiféle általános joga nincsen, hogy egységes nevelési típust rendeljen az ifjúság számára és kényszerítse, hogy eskü az állami iskolákban tanuljon. A gyermek nem az államnak pusztá teremténye, azokat akár nevelik és irányítják, megilleti az a jog s vele együtt a szigorú kötelesség, hogy neveljék és kötelességek teljesítésére előkészítsék.” A totális államfelfogás nemcsak az Egyház nevelési hatása alól akarja kivonni a gyermeket, hanem végeredményben a szülőktől is elveszi a gyermekkel az állam abszolút jogának hangzatosával a nevelés terén. Ez az abszolút jog azon a felfogáson alapszik, hogy a gyermek előbb tartozik az államhoz, mint a családnak, az ember polgárnak születik s azért elsősorban az államé. Ezzel a felfogással szemben találom lejt ki XIII. Leó az egyház álláspontját: „A gyermek egy darab az atyából és az atya személyének mintegy folytatása, s ha pontosan akarunk beszélni, nem önmagunktól, hanem a családi közösségen keresztül, amelyben született, lépnek a polgári társadalomba.” (Ep. enc. Rerum novarum 1891. máj. 15.) Az atyai hatalom oly természetű, amit az állam sem nyomhat el, sem nem oszthat fel, mivel közös eredete van az emberiség életével. Ebből a felfogásból következnek, amit XIII. Leó a szülők nevelési jogáról mond: „A szülőknek a természetből van joguk, hogy gyermekeiket neveljék, hozzá még az a kötelezettséggel, hogy a gyermek nevelése és tanítása meggyőzőek azzal a céllal, amelynek érdekében Isten jöletményt folytán nyerték a gyermeket.” Azért a szülők kötelessé minden erejüket bevetni és téren minden megvalósít megfogadni és tökéletesen biztosítani maguknak a hatalmat a gyermek keresztény nevelésére. Aquinói Szent Tamás a szülők nevelési jogát az állammal szemben a természetis jogból vezeti le, amídon azt mondja: „A fiú természetes módon egy darab az atyából... Ezért természetis jogon alapszik, hogy a fiú egészen használatá előtt az atya gondoskodása alatt álljon. Tehát a természetis igazság ellen volna, ha a gyermeket ezének használatá előtt kivonják a szülők gondjai alól, vagy vele bármi módon rendelkeznek a szülők akaratá ellen.” (S. Th. 2—2 Q. X. a. 12.) A szülőknek ezt a természetis jogot sérteni meg az állam, amikor a nevelésben magának kizárólagosságot követel, viszont az egyház a családnak a természetis jogon alapuló nevelési jogát, illetőleg kötelességet annyira tisztelében tartja, hogy törvénykönyvében, 750. canonban külön intézkedik arról, hogy a hitelen gyermekeit esküs határozott feleletek és biztosítók mellett kereszteljék meg és nevelésükkel rendelkezzenek a szülők akaratá ellen addig, amíg a gyermekek maguktól meghátróznak tudják, hogy szabad akarattal a hitet el-

fogadják. Ime a totális államfelfogás a nevelés és tanítás terén lényegből kifolyólag összeütközésbe jut az egyházzal, megsérti a családnak természetis jogát.

A fasizmushoz hasonlóan jár el a hitlerizmus is a nevelés és oktatás terén. A német birodalommal 1933. július 20-án kötött konkordátum 21., 22. cikk kötelezően teszi ugyan az elemi- és középiskolákban a vallástant és kimondja, hogy a hazafias nevelésnek összhangban kell lennie a keresztény hit alapelveivel, hitoktatás ellenőrzése az Egyház joga, hitoktatókat csak a püspökökkel egyetértésben alkalmaz az állam. A 31. cikk engedélyezi a tisztán vallási célokat szolgáló ifjúsági egyesületeket, melyeknek tevékenységét az állam védelem alatt áll. Az állami szervezeteknél az Egyház vallási nevelői jogát biztosítja a konkordátum, valamint megadja annak lehetőségét, hogy a katolikus ifjúság vasár- és ünnepnapokon az istentiszteletről meheszen (Kat. Szemle 1938., 135. old.). Sajnos! Az irrott jog a gyakorlatban nem érvényesül a teljes egészében, amiről meggyőződhettek bennünk a napi események s az irrott joggal ellentéren rendelkezések, melyekből elég legyen csak ennek a bemutatása.

Germania 1937. jan. 27-én közli azt, ahogyan az anhalli államminiszter a hitoktatásról elképzelte: „A keresztény vallásoknak meg sok zsidó-keletű vonást tartalmaz, ezek a nemzeti szocialista állampolgóssal nem hozhatók összhangba. Ez az ellentét vezetett arra, hogy a nemzeti szocialistákhoz eszaktokozó ifjúság elidegenedett a keresztény vallástól. Mivel a nemzeti szocialista nem lehet meg vallás nélkül, a vallásoktatás valótsága meg a nemzeti szocializmus és vallás közötti szbzhangot. Van Isten és isteni világrand. A vallásoktatásnak hozten kell járulnia ahhoz, hogy legyőzhető legyenek a felekezeti ellentétek és ép ezért a „nemét istentényű” forrást kell az oktatás központjába állítani. Dogmá nélküli hitoktatás van szűkség. Az öszvetéséget csak gondos kivágotatás után lehet használni, ha fajismereti kérdések és az öszvetéséget megértése nélkülözhetetlenek teszik. A központban Jézus személye álljon. Állódoan fel kell a figyelmet hívni arra, hogy Jézus könyörtelen kizimélet folytatott a zsidó szellem ellen. Ebből a kizidelemből ara lehet következtetni, hogy Jézus faplag valószínűleg nem tartozott a zsidósághoz. Hogy e rendelkezéseknek mily kapcsolata van a fényleges helyzettel. Kircheourchung 1937. nov. 22. számúra legyen elég hivatkozom, mely jelenti, hogy háromhetes hitoktatási kurzus rendeltek nélkül számára. A helyzet — írja a lap — úgy hozza magával, hogy asszonyoknak és léányainknak mindinkább részt kell vennők a gyermek, az ifjúság, sőt a felnőkkel hitoktatásban. A jövőben erre talán még nagyobb szükség lesz, mint most. A hitoktatás talán mind nagyobb mértékben anyánk és léányaink gondjaira lesz bízva.”

Folyik tehát a harc a gyermekért. A harcoló felek ereje azonban létszámig nagyon is aránytalan. A szülők a családi tüzhegy melegénél ápolják, éleztik a gyermek lelkében a valóságos tüzet, de vajon meddig lobog a gyermek, ifjú lélekben Isten szeretetének tüze, mikor az iskola a laikus morál, az altheista világnézet tanával e tétel napról-napra kioltja. Mikor az állami ifjúsági egyesületek szándékosan megakadályozzák az ifjakat abban, hogy vallási kötelességeiket gyakorolják. Az egyház, miután az iskolából kiszorították, a templomba gyűjti össze a gyermekeket és ifjakat, hogy eleget legyen isteni küldetésnek. De hogyan teljesítheti küldetését, ha majd az istentelen tanoktól megmérgezett gyermekek lélek már elfelejti a templomba vezető utat?

E két gyenge küzdőféllel — család, egyház — szemben áll az állam a maga hatalmával és akaratának keresztülviteléhez szükséges erővel.

A tanító egyénisége.

A korszerű nevelésben a súlyos feladatok megoldása a tanítóra vár.

Aristotelés szerint a pedagógiában minden attól függ, hogy hogyan hat a lélek a lélekre. Ha ezt elfogadjuk, akkor az időszéri pedagógiai kérdések előterében a gyermek mellé oda kell állítani a nevelőt, a tanítót is. Mert a tétel szerint minden pedagógiai működés sikere a tanító kezében, helyesebben lelki képességeiben, még helyesebben egyéniségében van elrejtve.

A tanítási módszerek újabb tulságos értékelése nem hangsúlyozta ki eléggé ennek pedagógiai értékét. Már pedig minden munka sikere, még a manuális munkáé is a lelki képességekétől függ. Ha pedig a kézimunka sikerét is ez biztosítja, mennyivel inkább van szükség erre a nevelésben. Vagyis a pedagógiai tevékenység sikerének legfőbb biztosítéka az, hogy a nevelő felszabadulva minden kicsinyesétől, maga bizonyos álljon és tisztában legyen egyéni értékeivel, jószándékaival és célkitűzéseivel.

Gondoljunk vissza gyermekkorunkra. Mennyivel több tekintélye volt annak a tanítónak, aki lelkesen, a komoly tudás és áradó szeretet szavaival magyarázott végig egy-egy órát, jól lehet meg-megugrott a didaktikai szabályoktól, mint annak, aki akadozva közölte velünk az anyagot.

A gyermekeknek ma sem változott. A tanító és tanítvány között ma is ugyanazok a lelki-kapcsolatok vannak, mint a mi időnkben. De bármilyen is a gyermek lelkiállata, egy pontban mindig megfogható és ekkor már a miénk is, és ez, ha tanítónak olyan egyénisége van, mely a gyermeki lélekre hatást gyakorolni képes.

Az egyéniség lelkiállata, mely részesebbé tevő-

E sötét képre reményúngárt a történelem és a mélyen hívő lélek hite lövel rá. A gondviselés útjai kifürkészhetetlenek. Az egyház harcolt a gyermekért, akkor, amikor azzal senki sem törődött, az egyház harcol a gyermekért ma, amikor mindenki szeme a gyermekek csíng. De a gyermekért való harcban mindig a halhatatlan lelket akarta megmenteni, sohasem mások, a család, állam érdekeit sérteni. Hogy a család harcoljon a gyermekért, az a szülőknek valóságos világnézetén fordúl meg.

Amely családban a gyermek meggyőződésből Isten áldása, ott a gyermek felvevőzött kímélet, melyet meg kell védeni, melyért érdemes harcolni. S ha egy országban minden családi otthon, vagy a nagy többségét a vallásos világnézet fénye ragyogja be, akkor annál a népnél előltd a harc a gyermekért, a család, az egyház javára, mert lényegében a sok család, a családok összessége maga az állam.

tevődik össze. Ezek: a diszpozíció, a jellem és az ideál.

1. A diszpozíció az a mód, ahogyan a lélek a dolgokat felfalpinja, milyen szekeióit tud gyakorolni. Ez tartja magában a lelkiépítések gyökereit. Ez a diszpozíciók alap az intelligencia. Ez többnyire veleszületett a pedagógussal. Hogy ez így van, hogy ezzel a diszpozícióval alappal rendelkezik, mi sem bizonyítja jobban mint az, hogy éppen a tanítói pályát választotta életválasztást. Az a pályát, amelynek meg a vége felé sem terem meg földi javak közül semmi sem. Mennyi intelligencia kell ahhoz, hogy valaki egy életre elkötelezze magát a gyermek mellé és magasabb eszmék szolgálatába álljon anélkül, hogy ezért egyebet várna, mint az Isten áldását és a jövővellett munka öntudatából táplálkozó lelki békét.

2. Az egyéniség másik összetevője a jellem. Ez nem készen kapott holmi. A jellem gyökerei mélyen belenyulnak ösztöneinkbe, mégis annak kialakulása koronája fölünk függ. Ahogyan nevelődünk és ahogyan magunkat tovább neveljük, az fogja jellemünket meghatározni. Eppen ezért a tanítónak kötelessége a bensőjében végbemenő változásokat állandóan figyelemmel kíséni. S mivel a jellemre a külső körülmények is hatással vannak, minden olyan körülményt, mely a helyes jellemfejlődést akadályozza, biztos kritikával magától távol kell tartania.

3. A tanító egyéniségehez tartozik az eszmény. A példa vonz. Amit én jónak tartok, aszerint élek. Aki én jónak tartok, azt követem. Az eszmény nélkülözhetetlen. Eszmény nélkül nincs eredményes nevelői tevékenység. Maga a gyermek is eszmények után kutak. Az első ese-

ménye a szülő. A fejlődés folyamán újabb eszményeket keres. Hacsak nem nemes eszményi, ha a tanítónak nincsenek eszméi, nem tud eszményt állítani a gyermek elé. Ha ezt meg tudja

tenni, akkor még a szülők és a Környezet esetleges rossz hatását is el tudja homályosítani. Vásárosdombó.

Bárd Ferenc.

EGYESÜLETI ÉLET.

A dombovári esp. ker. tanítói május 18-án tartották gyűléseiket Szakcsón. A nagy számban megjelent papsgón és vendégek kivül a tanítóság teljes számban jelen volt. — A gyűlés szentmise előzte meg, mely után, 10 órakor Szi járt a László szakszei íg. tanító, vil. elnök a Hírszelegy elnöksége után megnyitotta a gyűlést, melynek I. pontja a megüresedett jegyzői tisztség betöltése volt, melyre a gyűlés Csató János kocsolai tanítót választotta meg. — Polgár János kocsolai plébános, esp. ker. tanf., egyházi elnök megnyitó beszédében gyönyörű szavakkal esztelte az eucharisztikus kongresszus jelentőségét. Utána Apáthy Imre szakszei tanító gyák. tanítása következtet Szent István királyról, mely teljesen az új „Tanterv és figyelmet váltott ki. Majd Bégó Gyula kocsolai káplán az „Eucharisztikus kongresszusról” tartott nagyon szép gyakorlati tanítást, bebizonyítja, hogy a rajzzal kísért tanítást milyen könnyen érti meg a gyermek még az elvont tantárgyaknál is. Márfa István dobrókői tanító a „tanítói hivatásról” tartott nagyon szépen felépített, élvezetes felolvasást. Szjártó László elnök előterjeszté: mivel a rk. tanítóegyesületek központja a tanítók érdekeit állandóan felszámolja tartja, a tanítóság képviseli: érdekeiket és érdekeit kifejezésüknek tehető, hogy mindannyian tagjai közé lépjünk. Azért indítványozta, határozza el a gyűlés, hogy a központban tagjai leszünk s év végéig rendezzük tagdíjainkat. A gyűlés a határozatot elfogadta. A pénztárnok jelentése és a Himnusz elneklése után a gyűlés véget ért.

A siklósi esp. kerület tanítói köre 1938. május hó 21-én tartotta Villányban tavaszi közgyűlést. A szentmise alatt a megjelentek közös szentáldózással fejezték ki hódolatak a legmellősegsőbb Oltáriszentség előtt a kongresszus évbén. — Szentmise után a közgyűlést a kongresszusi himnusz elhangzása után Loschert Kázmér esperes, ker. tanfelügyelő nyitotta meg. Megnyitó beszédében a Szent István jubileumi évvel kapcsolatban ismertette Szent István nagy munkáját, melyet a katolicizmus és a magyarság érdekében végzett. Iskolaiknak nines más útja, mint a szentírástani irányítást jelzett út. A tanítónak kell elsősorban a katolikus és magyar lelket a névrendésbe plántálni. Kifejezte, hogy miiben látja a tanító feladatait a katolikus szellem, majd a szentist-

váni magyar szellem terén. Az ismertelt gondolatokat a Szent István évben a magyar tanítónak mindörökké megagává kell tenni. E gondolatok megvalósítása kézzel elő a régi Nagy-Magyarországot, melyről az ódon Szent István-kerület volt, mert hene a katolikus hitnek volt bőven szép virága. Majd Bóhm János villányi tanító tesztvelelő gyakorlati tanítást mutatótt be az V—VI. osztályban. Magyar gondnal és hozzáértéssel, a fokozatok pontos betartásával felépített tanítás volt. A játékok szórakoztatók, vidámított voltak, melyek hozzájárultak a tanítás érteklének emeléséhez. A czófó Sándor bírálatában örömet fejezte ki, hogy a gyűlésen tesztvelelő láthatnak mintafelítást. Hangozottan megvalósították a tanítást, hogy a gyűlésen vezetett tesztvelelőtti mely sok jó származik. A gyakorlati tanítás után P. Dallós Diomédész siklósi hitoktató „A természetes és természetfeletti élet” c. előadása következett. A természetes életet a természetfeletti kiegészíti, mert a természetfeletti élet érvényes juttat minden természetes erőt, továbbá lehetővé teszi a lélek minden készségeinek, vágyának a beteljesülését. Megkapja a legnagyobb jót, a lezsebb, a legtekéletesebb igazságot. Megoldja a legnagyobb problémát, a szenvedés problémáját, amennyiben Istenbe kapcsolódva, megvalósítja a természetfeletti életet. A magasszámnyalási előadást hálás taps követte. „Az iskola és környéke az esztétikai nevelés szolgálatában” címmel Várkonyi Antal villányi tanító értekezett. Előadásaiban hangsúlyozza az izlés és szépérkek fejlesztésének fontosságát, mely az érklési nevelésnek is fontos tényezője. Majd részletes gyakorlati tanácsokat adott, hogy a tanító hogyan teheti széppé, izlésessé az iskolát és környékét, mely a tanító egész életre kihatással van. Az általános tetszésű előadást a közgyűlés hálásan fogadta. — A szentvizsgáló-bizottság jelentésével kapcsolatban a közgyűlés által megválasztott szűközők bizottság a pénztári maradványok két ára rászorult tanítót 50—50 P-vel segélyezett. — Indítványok. Bóhm János indítványa: A továbbképzés iskolások mulasztása: Azokat a legszörűbbben meg kell büntetni a főszoalagból útján. A 3084/1936. és 2509/1937. sz. egyházmegyei főtanfelügyelői rendelet értelmében a továbbképzés iskolások nem járhatnak táncmulasztásra. Mivel a táncmulasztásgon ügyis van esztendőrs, az a keresmárossal együtt ellenőrizze az ott lévő tovább-

képzés iskoláskorát. Kérjük az egyházmegyei főtanfelügyelőséget, hogy járjon közben az alapsíni hivatalnál ennek végrehajtásában. Ez indítványt a közgyűlés magévá tette. — Az idei legkiválókorlatra S a ághy D énes siklósi és Prenek József magyarázóki kántortanító jelöltettek ki. Végül K u t a s Antal siklósi ig. tanító, köri elnök záróbeszédét követve, melyben az új Tanterv és Utasítás ismeretese kapcsán a kat. tanító úttörő munkájáról és országgyűző feladatáról szólt. Felhívta a tagokat az új Utasítás szorgalmas, odaadó tanulmányozására, hogy az abból kiáradó meggyőződéses katolikus szellem minél jobban hassa és melegeitse át minden kat. néptanító lelket és iskolája légkörét, hogy aztán a jövőben ez a szellem legyen mindenkor iránnyítója minden tanítói és nevelői ténykedésében.

Az értényi esp. ker. róm. kat. tanítói köré május 18-án, Nagykönyiban tartotta meg közgyűlését. Szemintse alatt a nagykönyvi el. iskola kétszámú gyermekeikre kitűnően betanított énekeket adott elő a Szent vagy Uram szerint. 11 és Ferencé a keltés szentéről tartott ünnepi tanításában megtanította a gyermekeket arra, hogy miként kapcsolódjanak bele gyökérlalig a szentén méltó megünneplésébe jócselekedetek, a szegényebbek segítése által és egymás iránti fokozottabb szeretettel. P a n k á s z József jólsikerült kaposolt kézmunkarajzátanítást mutatott be. K o z á r i György világi elnök megnyitó beszédében a tanítógyűlés igazi célját az összes nevelői problémák megismerésében, az önképzésben határozta meg. A mai napokban különösen szükségünk van erős, mindent átfogó, rendeltetetlen katolikus tantudatra. Férközött hozzá a falusi népi lelkehez, hogy a keresztény feltegnak újabb megnyerjünk, iparkodjunk öt ügy átfornálni, amilyenek lennie kell az egyház és haza érdekében. P a n k á s z József „Szent István és a magyar iradalom” címmel tartott értekes felolvasást. B a r a b á s András a régi és az új tantervet hasonlított össze. — A gyűlés a Himnusz elnevelésével végződött.

Határidő- emlékeztető.

A PÉCSÉGHÁZMEGYEI IRKÁK, RAJZFÜZETEK, HANGJEGYFÜZETEK ÉS ÉRTESÍTŐKÖNYVESEKRE vonatkozó rendeltések az 1938/39. tanévre. A következő irkák állanak rendelkezésre: négyvonalas magyar irkák-ból 12, 5 és 4 filléres, egyvonalas (diktáandó), számolás és írómatékközlő 5 és 4 filléres, síma, vonalozatlan 4 filléres irka is kapható, rajzfüzet, perforált rajzfüzet is rendelhető, ára 20 fillér és hangjegyfüzet 14 filléres árban.

Beíratási díjak tárgyában a 480/1933. sz. püspöki rendelet (Katolikus Iskola 1933. augusztus 1.) alapján az iskola igazgatóinakokzeptember hó 10-ig az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz az előírt kimutatást (melék-

letek csatolása nem szükséges) be kell küldeni s az 1804/1937. sz. püspöki rendelet (Katolikus Iskola 1937. augusztus 1. sz.) alapján a beíratási díjak 50%-át a katolikus tanítói internátusi alapha, a Pécségházmegyei Alapítványi Hivatal 38.504. sz. postatakaréki csekkszámjáról be kell fizetni. A beíratási díjak mikénti felhasználásáról a 2243/1936. sz. rendelet alapján (Katolikus Iskola 1936. szeptember 1. sz.) a kör. tanfelügyelői hivatalnak is meg kell tenni szeptember havában az előírt jelentést. — Pótléások után a tanulóknak egyéni lapjai a községi előjáróságokhoz küldendő három nap alatt. — Tanév elejéig, valamint a heti és évközi szünetek a kör. tanfelügyelői hivatalnak bejelentendő. — Tanév elején két hónapig az igazolatlanul mulasztók kimutatása betenként küldendő meg a községi előjáróságának. — Tadjidja a kör. pénztárosok által a 45.612. sz. postai befizetőlapon legkésőbb október 1-ig sürgetes bevérsása nélkül beküldendő. Ezért a hátralebékban levő tagok tadjidjaitk haladéktalanul küldjék meg a kör. pénztárosnak. — Katolikus Tanítói Internátusi rendezvények szeptember 30-ig benyújtandók. (Katolikus Iskola 1935. április 1. számban közölt 797/1935. számú rendelet). — A „Körmegyei István Segélyalap” elnökségéhez a segély iránti folyamodványok a 380/1936. sz. főtanf. rend. (Katolikus Iskola 1936. március 1. sz.) alapján és annak megfelelően szeptember végéig benyújtandók.

HIREK.

Fodor József

Nak község nyugalmazott plébánosa 66 éves korában elhunyt. Fodor József 1872-ben született, 1895-ben szentlelki pappá. 1913-ban lett Nak plébánosa, majd nyugalomba vonult, de a pihenést csak rövid ideig élvezhette, a halál megváltozta a szenvedéstől és adott örök pihenőt. Halála széles körben keltett mély részvétet.

Női legkiválókorlat. A pécsi női legkiválókorlatot otthonban a háromnapos legkiválókorlat szeptember 19-én, október 3-án és 17-én délután 5 órakor kezdődnek. A 3 napos legkiválókorlatokra a részvételi díj 8 pengő. Csoportha, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszőesszerinti időpontot kérhetnek. Nyolc személynél 20 százelekos vasúti kedvezmény. Bővebbet: Női legkiválókorlatot otthon, Pécs, Mátyás Flórián-utca 46.

Haladás nyomdai. Pécs.

Király- és Szil. Róm. u. 34. számú Egyházmegyei nyomdai-nyomda nyak raktára.

Szerkesztésért és hirdetésért felel: MRQJHR SÁNDOR. Hirdető a Pécségházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület.

Hatalás Nyomdászszövetésének Pécs, Hírdető 28. szám. R. nyomdászt felel: Duraasz György igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népköztudósági havi közlöny.

Feladás szerkesztő: Megjelent minden hónap elsőjén.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.

Tagdíj 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incegy D énes-utca 9., (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámbejelentés küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpapírral befizető-lapon küldendő be.

Pécs, 1938. szeptember 1.

XXVII. évfolyam, 9. szám.

Harc a gyermekért.

A Pécsi Tanítók Egyesületében 1938. május 3-án előadta: Dr. Pálvánd Mihály papnevelőintézeti vicedirektor, teológiai tanár.

Képzelnék magunk előtt itt állni egy gyermeket, olyant, amilyent naponként látunk az iskolában. Önkéntelen az lesz az első kérdésünk a gyermek láttára: vajjon kié ez a gyermek? S a kérdésünkre előláb boldog anya, a búska apa és a szülők ösziinte örömeivel felelnek kérdésünkre: ez a mi gyermekünk, ez a mi hitvesi szeretetünk ösziinte kápesa, ez a családótt-honunk melengető napja, ez a mi bántatunk vigasztalója, ez minden reményesgünkü, ez lesz örögszünküben a támaszuk. A szülőknek ez a válasz kérdésünkre még nem merítette ki a feleletet, s ha újabb feltesszük a kérdést: kié ez a gyermek, jelentkezik az egyház és ezt válaszolja: enyém ez a gyermek; a természetfeletti anyaság jócimen nevezem az enyémnek. S valóban az Egyház szentségeivel (kereszttség, oltárísentség) újraszülte, felnevelte, táplálta, az ige hirdetésével tanítja, szentelményeivel gyógyítja, erősíti, védi a gyermek lelket, elsősorban a kegyelen isteni életre. Ezért joggal állítja Szent Ágoston: „Nem lehet Isten atyja annak, aki az egyházat, mint anyát visszatámasztotta” (De symbolo ad catech. XIII.). Mielőtt azonban megnyugodnánk a kérdésünkre adott válaszbán, további kérdésünk nélkül halljuk új oldalról a feleletet: Ez a gyermek az én polgárom, mondja az állam; én táplálom, nevelem, gondozom, hogy majd ha felnött, egy népnék, hazának, a társadalom hasznos tagja legyen, hogy majd ő védeje meg, ha rászorul, a hazát; testi, szellemi képességei hirdessék nevesnek az egyfennnek, hanem egy népnék, nemzetnek dicsőségét.

Ime tehát e három tényező: a család, az egyház és az állam mindegyike magának valjja a gyermeket, s míg e három tényező tevékenysége a gyermekért harmonikus, addig a gyermek ügy feljődik, mint a termékeny földben, májusi esőben, tavaszi napsugárban a búza; amint

azonban valamelyik tényező kizárólagosságot követel és tulajdonit magának a gyermek nevelésében, akkor megkezdődik a harc a gyermekért. Harc a gyermekért az egyház és az állam között, harc a gyermekért a család és az állam között.

Harc a gyermekért a nevelésben és tanításban szinte párhuzamosan haladt az emberiség kulturális fejlődésével. Primitív népeknél csak ésofogalomszokkba való bevetéséről beszélhetünk, a tulajdonképeni nevelés és tanítás ezeknél a népeknél hiába keressük. A kereszténység fellépésével a gyermek nevelése és tanítása nagy lendületet vett és miattal az egyház iskoláiban, templomaiban, úgyszólván kizárólagos tényező volt évszázadokon át a nevelésnek és tanításnak, a családok és népek alacsony kulturális fejlődési fokán nevelői és tanítói működése mi lett volna más mint harc a gyermekért. Milyen krisztusi tanítvány a Tavgetos esőcsőréől a végpusztulásnak kiltett pogány gyermeket megmengette, s midőn ma a pogány vad népek között hirdetői az állati sorsra szánt embert már élesemkorban felkarolták, magukhoz öleltek, az egyház harcolt és harcol a gyermekért. De ez a harc tulajdonképen munka, verejtékes nevelői és tanítói munka, nem pedig kiüzedelm, hisz a gyermeket az állam csak Nagy Frigyes, Mária Terézia, II. József korában veszt észre, mint a nevelésnek, gondoskodásnak tárgyát, hisz hazánkban az első állami iskolát 1873-ban nyitották meg s ma is az összes elemi népiszkolák közül 41,8%-ka róm. kat.

Az utolsó két században azonban a gyermek mind jobban és jobban az állam érdeklődésének a tárgya lett s mivel jelszó a társadalmi életben, politikában, világnézet kérdésében egyaránt, hogy akie az ifjúság, azé a jövő, ezt a jövőt

asztalok, két a hely a felnőttök és amikor a szerényen sirva panaszolja, hogy mikor végezik el a munkáját, azzal elégtelt ki: „Ott az iskola, tanult ott!” Hol maradt ezáltal a család melegsége!

Szelídége és türelme által ér a szülő vagy a nevelő, hogy a szeretet tekintélyével parancsolhat gyermekeknek és lassacskán elvezeti őket a természetfeletti szférák felé, ahol megszerelik az imádságot, a vallás tanítását, a földi élet legteljesebb célját, hogy mint gyermek, ifjú vagy felnőtt Istent kegyelmében éljen és jól tölthesse be földi hivatását. A szeretet hiánya elveszíti a bizalmát, amely nélkül nincs engedelmség, költészet, tanulás, avagy ki nem fejlődik a vallásosság. Az Ezzárhárom megbízható szövetségese számíthat: a család, iskola és a társadalom. A nevelés munkáját könyvetlenül a jámbor szokások, melyek hittel telítve hajlították meg a gyermek akaratát. A család életben a szülői tekintély kihálóban van, a gyermek szeszélyével szemben lehetetlen s ez magára marad a kísértés rossz szellemével. Az iskola tudományosságával hangyolja el a vallásos nevelést, a társadalom feltelegye mellett pedig a vallástalanság útvesztőbe kerül a sok mozd, színház hirdetései és képek között. Ennyi kétféres és tanátsalanságban ki menti ki őket a földi világosság felé, hogy le ne tévesszen a helyes útra és állhatatos, maradjanak az élet küzdelmeiben? Csak a mély vallásosság, a hit ereje és világossága tartja állandó kapcsolatban az isteni erőnek forrásával és mindennél főbbnek tartja az Isten iránti szabadságot. Ez fogja elvezetni az imádsághoz és a szentségekhez minden feltűnés, figyeltetés nélkül. Remutattam hát, hogy a vallásos nevelés és hit hiánya, a családi élet hanyagsága szintén nagy akadály napjainkban az iskola nevelő és oktató munkájának, hozzákapszólódik a régi szép katolikus szokások elhanyagolása és a társadalom elmelelézése.

Ezek megvilágítása után áll a kérdés: hogyan küzdhetjük ki az akadályokat?

A jó orvos nemcsak a bajt ismeri fel, de az alapos gyógyítást sem kíméli. A költésesség tehát a tanítónak is megtalálni a körülményt, hogyha teljesen ki-küszöbölje nem bírja az akadályokat, de ellensúlyozni oly mértékben, hogy a jelenben a terjeszkedés állítsa meg és a teljes javulás a mai kisebb generációk keresztül álljon be. A jelenek legfontosabb teendője a szülőket meggyőzni a mai családi nevelés tarthatatlanságáról, ha nem akarja saját tekintélyével gyermekeit is feloldozni a jóvá nevelésben. Ennek elérésére két mód van, vagy mi keressük fel őket, vagy a szülőket minket. Nagyon elfogadott érvelés a tanítónak minden egyes családot meglátogatni és meggyőzni a mondandójától külön elvárással. Igaz, hogy az egyéni foglalkozás céljait vezethető lenne, de erre a tanítónak ideje nincs. Marad hát, hogy a szülő keresse fel a tanítót, ezt pedig elérheti, sőt el is kellett érni a szülői értekezletekkel. Mi más célja lenne ezeknek, mint leöszkösíteni csemenyéket megtárgyalni, nem szabad előadás, de párbeszéd, megvitelt formában. A szülő szereti, ha gyermekeiről beszélnek, aki ugyanakkor a tanító nevelje, tehát a „mi” gyermekünk és az értekezletben jó, ha a tanító, mint szülő beszél, ahány szeretettel érve a szülőkről. A beszélgetés éreztesse, hogy a szülő a gyermek első nevelője és tanítója,

a házban iskolai nyitott meg a gyermek születesével. A szülőit tanul meg a gyermek beszélni, jól ismeri meg a kisvilágot, mely körülveszi. Mi szülőök érezzük a legbiztosabb és legteljesebb örömet, midőn a kis jóvény megérkezik, de érezni kell azt a felelősséget is, melyet neki tartozunk, s a nagy feladatot, amely reánk vár, amíg a síró, nevető eseményből öntudatos lény, munkánk részese, egykor folytatója lesz. Emelje ki különösen az édesanya aldozatos szeretetét, mely nem kíván egyebet, mint gyermekeinek lelki és testi épségét, mint éreztessen is meg vele, hogy annak idején megérthette, mint köszönhet neki. A beszélgetni kezdő gyermek kérdezget szülőitől, s az, ha befelárad is, feleljen, mert a körülötté lévő tárgy, előtűn rejtélye előtté, mindennek a megértését szeretni tudni.

Hívja fel az értekezlet a szülő figyelmét, hogy az igazat, egyszerűen, világosan mondja és lehetetlenség az a gyermek gondolkodását meg ne akassa. Ne utasítsa el türelmetlenül kérdező gyermekét, ne keressze könyökhöz a családhoz, vagy az utcaira a pajfásokhoz. Az anyának nemcsak mosdatni, öltöztetni és táplálni kötelessége gyermekét, hanem első iskoláján végzetni, nehogy lelkeben szomorúsg fejlődjen, meggyőzve sem lehet. A család iskolájának is van törvénye: az okos szeretet. Ez teszi a gyermek életét széppé és értékessé, s ez az a lény, mely az okos jó anyához a gondtal nevelt gyermekét haláláig fűzi. A több gyermek együttes nevelésének legfontosabb munkája a szociális érzés beedése. A szülőnek legyen mindig gyermeke egyforma, szerelése arányosan osztojon meg, mint mindegyik gyermek érte a maga jogát már kistörőben is. A megváróltság váltja ki a kis szívet frisségét: legyen a családban egyforma jog, de egyforma kötelesség is rójon minden gyermekre, egyik a másikkal munkatárs legyen. A gyermekek határozott célú sírgés-forgása a jätékhöz az életre nevelő órák, jobban esik az chéd, a vasora, mikor megdolgozott érte az ember. Ekkor úgy beszéljen velük a szülő, mintha olyanok volnának, mint ők, nagyok, munkások, költésseg-fejtésűk. A nagyobb óvja a klesnyit, megfogja kezét, vezeti, megtanítja járni, az apa felvéri a lábat, a nagyja. Ennek örönd a klesnyit, a nagyobb, érend az anya, apa is. Milyen szép, hol mindenképp ürről évd és vasora közben az apa sorba kérdeget gyermekét: mi volt a dolgot délután, déltájon? És mindegyik hűsége szemé, természetesen mindenki a legszorgalmasabb legyen, a legnehezebb munkát végezze, de a kis fő most is dolgozik, fut az apa késért, a lényt vezet föl a pohárba, ez ő kötelessége: akad minnek munkája, meg a klesnyinek is, csak nőjének nagyobbra. Evés előtt együtt kuleszáljok imára kezéket, lefelécs előt leéredé bonyolva ádnak hátat az szunnt napétre kúzs az öröm, az legyen a hála is. Az ilyen események előt legyen a szülői értekezletek megbeszélési tárgya, melyhez eszöljök később az iskola szeretetét. Örüljön jó, ha a gyermeke sokat és szívesen beszél iskolájáról, társairól és tanítójáról. Érdeklődjék az anya és apa az iskola eseményeiről, a gyermekek iskolai munkájáról, a másik szülő gyermekéről. Az értekezletek egymással érintkező, haradásos viszonyban lévő szülőök gyermekeit tartósabb és állandóbb érzelmeket fognak egymás iránt lápláni, s ha az iskola a maga komoly és szép munkáját, a tanítók és tanítványaink iránt érzett és tetelken meg-

nyilatkozó szeretettelük a szülőket is egyúsból közelebb tudják hozni, akkor az iskola és tanítók olyan munkát végeznek, melynek tsztelelemétől több és szükségesebb alig van a társadalomban.

Az iskola időként összehozza a szülőket minden különbség nélkül és amiódön meghívja őket, nyilatkozni meg a szeretet a komoly és jétékony munka iránt. Az így benevelt gondoskodás a felszűrdült gyermeket is el-talja foglalkozással, a fiút az apa, a leányt az anya kíséri szerelű, következetes és céltudatos figyelemmel. Anyák szeretnek meg gyermekükkel az otthon, ez legyen a munkának, pléhensnek, tanulásnak és szórakozásnak legkedvesebb helye. Sem a mozgalmak utca, vagy a szórakozatókázéhoz és korcsna nem ad jót a gyermekek, ifjúinak, idegőntöz szenvedélyeket chrészt, meglátja a családi kötéletek, kiáll a vallásos érzelmek. A család háza legyen az örömmel végzett munka iskolája, melynek mintájára fognak a jót neveltek el-nyelni új hajlékat alapítani. A szülői értekezletek el nem érhető, meg nem jelenő szülői otthonban keresse fel a tanító, de ez se tünjön tanító célzattal, feltűnést kellő megjelöléssel; haradásos látogatás legyen, amikor a házigazda megbeszélve érzi magát és családi életének hiú képtelénél, sem úgy, mint egy bejártatott látogatással, amelyre kérésnek. A látogatás közös beszélgetése hajljon a gyermek felé, megelédjék fel azon tárgyban, melyet a szülői értekezlet körében oly bőven kifejtettam. Az óvatos tapasztalt intézett oktatás fogja együttműködővé tenni az iskola és szülői ház munkáját, sőt a szülői az értekezletek felé vonzhatja, melyen különösen nagy részt nem volt volna. A család meglátogatását tanítványaink környezetének megismerésére felhasználva az oktatásban érvényesíthetjük nagy haszonnal, azért a látogatások a szülői értekezletek nem mellékesek, de még nagyobb érdekelő bíró nevelő és oktató mozzanatok. Sok hasznát megfoghatunk, könnyen letűrés és győsbizonyító hoz esemény adódhatik a családok életének megismeréséből, miért is a tanító gyakran használja fel és felváltja, hol itt, hol ott, mint a körülömyön kívánja, végezze a látogatásokat. Ezzel ellensúlyozhatja, sőt megátalja a sok helyen felbuzgólvó város aknamunkát és állandó felügyelet alatt tartja oktatásának eredményét.

A szülőök nevelő és oktató munkába való bekapcsolódására a népművelés is kedvező alkalom legyen. A katolikus társadalmi megmozdulás, Krisztus országának érvényesülését előmozdító tevékenység, az Aetis Cerevisia, Ica szellemében folytatott népművelés szintén annak a szeretnek magját hinti el, melynek meg kell lenni a család nevelésében, az iskolai oktatásban s így karöltve, egymást támogatva erőit a krisztusi szemellenbe felépített munkát. A vagyónában megtepett szegény falusi magyar fell estéken epvede várja az egy ingenes adományt, hogy erők és kitartást kapjon a jövő küzdelmére, ne csak testi mérkőzésre, de a lelki megpróbáltatásra is.

Emelje öntudattal katolikus iskolák, egyházközségek és világházyák életre és érvényre az örök élet hitosa réved felé. Így eszedelékünk dió szavát, azonban a betű hatását is hívjuk segítségül. A saját terjeszkedését, ne engedjék be a családokba a rossz sajtótermékek, a legnagyobb áldozatosággal csak a katolikus újságok és napitárk forogjanak közben, hogy szóval folytatott társadályozásunk az gátat ne emeljen. A felsorolt módoza-

tok egyenként vagy együttes munkájára a szülőök és társadalom körében végzi az akadályok elhárítását és meg-szüntetését. Az italan említeni sem szükséges, hogy ezeket elsősorban a tanító fogatosítsa úgy otthonban, mint iskolájában.

A jelent nemcsak munka mellett a jövőt kis nemzedékünkkel meg beneveli az igaz, mindentörvény szerelű, mely vallásosság és tanulási vágyat, melyben nevelkedve neveli utódait a vértanúk föld, hitbeli szerelűre és az elérhető tudás kimerítésére. A hitoktatás csak úgy állandósul, ha eszedék, tevékeny életben gyökösödik meg. A gyermekek hitét nem elégíthetik meg a hitágyazatok, parancsolatok, az ő és újszövetség magyarázatával és megtanítással, hanem akinek kell megnyitvánul eszedelékteiben; életének vezérelője legyen cesak lelkeben, de minden munkájában, eszedekében. A szeretet gyakorlása, a vallásos élet gyakorlati elmélyítése nagyobb feladatot ró a tanítóra, mint a szülőre, mert e nagy ténykedés az oktatásban lépélynomom gyakorlatioktatásit szerves egészbe és teszi üdatodással a vallásosságát. Ma, amikor a köznép férfial a vallásosság asszonyoknál, gyermekeknek és öregeknek szükségessé valamiképp emelgik, a tanító úgy marcolhat lete a gyermek felé, hogy ott a férfiakon túl is állandósuljon gyakorlati megnyitvánulásban. A vallásos lelket kivétele, a jobb és szeretőbb szívű gyermek kialakítása az együttes nevelésben is „Szivgyára” keretében, eszűn híró részére a „Cserkészaprosapát” alakulatában leheto gyakorlatiassa.

Ha ezen alakulatok beszervezük, gyermekeinken keresztül a jövőt nek nagyreszt megnyitjuk, a fiatalokban biztosítjuk a jövőt és nem kell feltétlenül a kommunista és egyéb lélekhabortató, nevelést és oktatást kiforgató eszedékek.

Szeretelken csak eszedés lehet jutlana; munkájuk hat macumában és másokban is olyan mértékben, hogy napról-napra kitaróbb legyen örök közelebb jutni Istenhez.

BODÓ LÁSZLÓ ig. tanító.

Határidő-émlékeztető.

Mulatsztási kimutatások október hóra hetenkint ándók ki. — A 130.700/1922. vkm. rendelet 12. §-ában előirt 15. sz. beszerpesítési kimutatás és amennyiben ellórt tanító a forráskönyvvizetői teendők ellátásával is meg hívja, a hivataloktól rendelet 14. §-ában előirt 12. kimutatás is f. évi október 20-ig. sírgétes bevarása nélkül, a kir. tanfelügyelőséghez bejeterjesztendő. — Kári pentárosok a hátralekés és folyó évi tagdíjakat, valamint a pályamunkák nyomtatási költségei címén a tagonkénti 12 filléretket (Kat. Isk. 1933. május 1. sz.) s a lelkigyakorlatok költségeire megállapított öszeket újabb személyi sírgétes bevarás nélkül, a rendelkezésükre hozzájót 45.612 postai befizetőlapp felhasználásával hadékdétalanul küldjék be kimutatás kíséretében. — Takarékossgai nap tartandó a 2068/1930. sz. rendelet (megjelen a Katolikus Iskola 1930. dec. 1. számában) alapján. — A Finn, ést és magyar rókoni kötéletekkel ok. 17-én az utolsó tanítási óra alatt meg kell említeni és tájékoztatni kell a tanulókat ennek a rokonságnak eszedégeről és mibenlétéről (Kat. Iskola 1931. október 1. számában közötti 2034/1931. és a Kat. Iskola 1937. augusztus 1. számában közötti 1849/1937. sz. fötanf. rend.)

A FOGALMAZVÁNYOK TÁRGYAINAK MEGVÁLASZTÁSA.

Írta: BARABÁS ANDRÁS.

Vannak, akik azt mondják: Egyáltalán nem fontos, milyen témáról fogalmaztatunk, mindenesetre magán az tartalmat a tárgyra a szabad fogalmazás mellett. Ugyanazt a tárgyat megfogalmazhatjuk a II. és a VI. osztályban is, a tartalom és a kidolgozás módja ugyanis más és más lesz mindegyik osztályban, sőt minden gyermeknél is. Van aztán olyan nézet is, mely igen nagy súlyt helyez a fogalmazványok tárgyjának megválasztására s éles fokozatosságot állapít meg az egyes osztályoknak megfelelő témákban, mondván: A siker elsősorban attól függ, helyesen választottuk-e meg a fogalmazvány tárgyát. A kérdés ezen az alapon nem lehet eldönteni, ahhoz más, fontosabb szempontok is hozzájárulnak.

Hogy sikerüljenek a fogalmazványok, annak legelső feltétele, hogy az osztály minden egyes tanulójának legyenek a tárgyra vonatkozó gondolatai, érzelmei, vágyai, egyszerűval közölnivalói. Ha ez a feltétel nem áll fenn, a legkönyebben látszó téma kidolgozása is nehéz: a tanulók kedvetlenül, kelletlenül, kényszeredetten írnak csak néhány semmitmondó mondatot. Ha azonban minden tanulónak van megfelelő mondanivalója, akkor bármelyik osztályban egyszerűen a téma irhatom: „Durr!” és minimális előkészítés mellett túlyomóan sikerül egyéni fogalmazványokat kapok.

Másodszor fontos, hogy a tanulók az illető tárgyról örömmel fogalmozzanak, belső indíttatás, vagyis legyen elég intenzív közlési vágyuk. Nem minden gondolatát, érzelmét, vágyát nyilvánítja szívesen a gyermek. Helyénvaló lesz többször magára az osztály, sőt egyes esetekben az egyes tanulók szabad választására bízni a témát, még pedig annál inkább, minél kevésbé ismerjük meg az osztályt. Valami általános előkészítő megbeszélés ilyenkor is kell és csak bizonyos körön belül lehet szabad ez a választás. A fogalmazást ilyen módon célszerűen használhatjuk föl a gyermektanulmányozásra. Sok függ ugyanis e tekintetben az előkészítéstől is. Sokszor feltűve választott tárgyat írást is sikerül egy-kettőre olyan közhangulatot teremteni megfelelő előkészítéssel, hogy a lejáról sikerrel jár a fogalmazás. Míg ha bármikor azt vesszük észre, hogy valamely kidolgozott tárgy iránt sebhosszban sikerül érdeklődést keltetni, a közlési vágy nem mutatkozik a gyermekeképpen, ne erőltessük a dolgot, hagyjuk abba, adjunk más csendes foglalkozást, a fogalmazást tegyük át más napra.

Nem a fogalmazás tárgya egymagában tehát a sikeres fogalmazás eldöntője, de nem is teljesen alárendelt ennek a szerepe. Nem fogalmazhatunk természetesen az alsóbó osztályokban olyan témákról, amelyekre nézve a tanulók még nem szerezhettek megfelelő ismereteket, ame-

lyek tágabb látókört kívánnak (földrajzi, történelmi ismeretek). Viszont a felsőbb osztályok tanulói nem szívesen fogalmaznak meg pl. olyan egyszerű jéteket, melyek korukhoz nem találhatnak méltóan. Vannak tehát fokozatok a témákban is. A II. osztályban csak egyszerű eseményeket írathatunk meg. Vannak alsó- és felsőosztályú témák, de vannak, melyeket bármely osztályban sikeresen oldathatunk meg, ha megvannak a főköltelke: a megfelelő mondanivaló és az elég erős közlési vágy. A Tanterv is különbséget tesz e tekintetben és nagy általánosságban megadja azon köröket, melyekből a fogalmazványok tárgyai az egyes osztályok részére választhatók. Az Utasítás részleteiben is felsorolja a megfelelő köröket, témákat is ad példaképp. Az Egységes Vezérkönyvek most megjelent új 5. köteté^{*)} pedig halmozza ezeket a példákat, osztályról-osztályra. De mindezen utasítások, útmutatások, példák után is saját körülményeink szerint még mindig igen gondosan kell kiválasztanunk azokat a tárgyakat, amelyek előrelátóan legjobban meg fogják felelni tanulóinknak. Vannak témák, melyek igen jól beváltak városi iskolákban, de nem használhatók a falusiakban. Vannak fiú- és lányoké, de vannak leány-témák. Vegyes iskolákban helyénvaló lesz nem egyszer párhuzamosan dolgoztatni egy-egy osztály vagy osztálycsoportban a fiú- és leánygyermekkel. Annál inkább ki-bontakozhatik az egyéniség, annál nagyobb örömmel dolgoznak a gyermekek és annál sikerültebb dolgozatokat kapunk.

A tananyagbeosztás készítésénél a szabály az, hogy annyi fogalmazványt kell tárgyi, illetve cím szerint beállítani, hogy minden második héten minden osztályban egyet módszeresen le-tárgyaljunk, kijavítsunk és letisztáztassunk. Iratni ennél többet is lehet a részben osztott és osztatlan iskolákban, sőt kell is ezzel foglalkoztatnunk a tanulókat a csendesfoglalkozási időben, de megtárgyalni, kijavítani és tisztázni csak annyit kell. Szabály továbbá az, hogy a II., III., IV., V. és VI. osztályok részére külön-külön kell a kellő számú tárgyat felvenni. Olyan osztálycsoportosításban, amelyben az V–VI. osztály együtt nyit oktatást a magyar nyelvben, ezek a témák természetesen A és B évre esnek és a két osztályt állandóan ugyanazt a témát dolgozza ki. Az osztatlan iskola tanítójának természetesen legalább 75 fogalmazási címet kell beírnia tannemlékébe. Nem kell azonban annyit módszeresen feldolgoznia. Először is az V–VI. osztályban egy évi mennyiség elcsúszhat. Elmardadt azonban több is. Így p. o. a III–IV. osztály együtt tanulja a természeti és gazdasági ismeret-

^{*)} A fogalmazás tanítása a népiskola II–VI. osztályában. Szerk.: Dróczy Gyula, Móra József és Móra László. 611 oldal. Ára 8 P.

teket. Már most, ha a közös munka során e tárggyal kapcsolatos fogalmazványt akarnak írni (ahogy kell is), akkor miért ne írhatnák meg mindkét osztály ugyanazt a témát annak ellenére, hogy a fogalmazásban a két osztály nem tanul együtt? Ez csak természetes és ami természetes, az módszeres is. A fogalmazvány megbeszélése aztán azonban külön történjék a két osztályban, mindegyike az illető osztály közvetlen fogalmazási felőrájában. Ha a tárgy ugyanaz volt is, a fogalmazványok előlőek lesznek a két osztályban és többi kivételével kezeljük azokat a IV., mint a III. osztályban. A következő évben aztán az idei III., akkor IV. osztálynak nem adhatjuk megint ugyanazt a témát. De nem is lesz szükség rá, mert tannemünkben ott van az a téma, ami kihagyunk akkor, mikor mindkét osztály ugyanazt a témát dolgozta fel. Sőt el tudom képzelni, hogy három-négy osztály is ugyanazt a tárgyat írja meg az osztatlan iskolában ugyanazon a napon. (Az osztatlan iskolának ugyanis nagy problémája a csendes foglalkozások előkészítésére szükséges idő elteremtése. Ki kell aknáznia minden lehetőséget az idő kihasználására.) Ez az eset különösen akkor lehetőséges, amikor valamely igen értékes közös ólmény, megfigyelés, munka adta elő magát, melyben ezek az osztályok mind részt vettek. De ha ez a téma „Az első hó”, „Lével Jézkúshoz”, „Tegnap vásár volt”, vagy bármi volt is, ugyanazok a gyermekek ezt a későbbi években ne kapják megégyezur feladatul.

Tannemünk három évre szól és egy évre való fogalmazási anyagot tartalmaz. Az egy tanító vezetése alatt levő osztályokban azonban soha se forduljon elő ugyanaz a téma többször a három év alatt mint egyszer, mert az alsóbó osztályok tanulói is hallották a felsőbbek dolgozatait, mikor azok felolvasásra kerültek a közös megbeszélés folyamán és ha ők a következő évben ugyanazt a témát feladták, soha nem dolgozták ki az emlékezeti elem, önkéntlenül is. Ez pedig hátráltatja a fejlődést. Inkább fogalmaztatunk két, esetleg többszörönként három osztályban is ugyanazon tárgyról (de osztályonként külön megtárgyalással), mint hogy ugyanazon osztályban évről-évre ismétlődjenek ugyanazon témák. Nincs annak semmi akadálya, hogy a fogalmazási témák a III–IV. osztályban A és B évi váltakozás alapján készüljenek, ha külön kerülnek osztályonként megbeszélésre. Jobban biztosítjuk így a haladást, mint ha a témákat túlzottan egy-egy osztályhoz mérten állapítjuk meg. A fokozatos nem annyira két szomszédos osztály témáiban, mint a megbeszélésben felállított különböző követelményekben valóshatott meg. A fogalmazás tanítása tulajdonképpen a fogalmazványok megbeszélése alkalmával történik, s ha ezt mindig osztályonként eszközöljük, akkor biztosítottuk a haladást, a fokozatos fejlődést. A fent jelzett új és a maga nemében páratlan

vezérkönyv annyi megfelelő és minden szempont szerint osztályonként megválasztott témát ad, hogy nem jöhet zavarba témák tekintetében, aki ezt a vezérkönyvet forgatja.

Az talán felesleges is megemlíteni, hogy a fogalmazás munkájában nem kell szigorúan tannemünkhez alkalmazkodnunk. Bármelyik felvetett fogalmazási tárgy helyett (lehetőleg hasonló) másikat dolgozathatunk ki, ha alkalom-szerűbb adódik. Sőt mulatszánkba menne, ha valami ilyen idő- és alkalomszerű esettel, élménnyel ki nem aknáznánk csak azért, mert tananyagbeosztásunk más témát ír elő, arra az időre. A három évre szóló tannemek mellett különben is állandóan keresnünk kell az ilyen alkalomszerű témákat. Mindenesetre célszerű lesz tananyagbeosztásunkba is bejegyezni a fel-dolgozott tárgyakat, hogy a következő években tudjuk, mit dolgoztunk fel.

A szabad fogalmazás mindig akkor munka, s így a siker igen sokszor nem a módszerességtől, hanem az eleven élett adottságaitól függ. Aki a témák megválasztásában állandóan ezt tartja szemre előtt, annak bizonyára sok szép siker fölött örömlen lehet részese.

MILYEN A GYERMEK?

(Folytatás.)

Ez a kérdés az elméleti pedagógiát és a gyermeknevelés gyakorlati intézőit (szülők, nevelők, tanítók, stb.) egyaránt érdekli. Azonban nem egyféleképpen teszik fel a kérdést. A tudomány képviselői elsősorban azt kérkik: milyen a gyermek általában, mi jellemzi a gyermekek egyes fejlődési szakaszait, mely sorrendben alakulnak a hughyan fejlődnek ki a gyermek képességei, tulajdonságai, mely tényezők befolyásolják a testi és lelki fejlődés egyes mozzanatait, mit kell tenni a fejlődés biztosítása és irányítása érdekében, stb? A gyakorlati nevelők viszont így kérdéznék: milyen az én gyermekem, milyenek a gondjaimra bízott gyermekek, testi és lelki fejlettségük eléri-e a koruknak megfelelő állapotot, milyen van eltérés, melyek a gyermek egyéni képességei, sajátjai, hajlamai, jó és rossz tulajdonságai, mit kell egyéniségeiből ki-gyomlálni, mit kell benne erősíteni, stb?

A felelet megtalálása érdekében mind a pedagógia szakemberei, mind a gyakorlati nevelők megfigyelik és tanulmányozzák a gyermekeket. Az előbbiek tudományos felkészültséggel, kidolgozott módszerekkel, sokszor komplikált eszközzel felszerelt laboratóriumokban a gyermekek nagy tömegét vizsgálják, sok-sok anyagot gyűjtenek össze s aztán azt tudományosan fel-dolgozzák: ime a gyermektanulmány mint tudomány. A gyakorlati nevelők egyéni gyermektanulmányozást végeznek neveltek körében, legtöbbször tudományos előkészület, kidolgozott módszerek nélkül. Eszközök a jó megfigyelésre

képes szem, a gyermeket megérintő és megnyerő szeretet, önmaguknak a gyermek helyzetébe való beleélés s végül az a bensős viszony, mely köztük s a gondjaikkra bízott gyermekek között fennáll.

A tudományos és gyakorlati gyermektanulmányozás kölcsönösen megsegíti és kiegészíti egymást. Mindenkinek felhasználja a másik által összegyűjtött anyagot és kimutatott eredményeket.

A gyermektanulmány.

Fogalma, tárgya. A gyermektanulmány (idegen szóval) pedagógiai nem része vagy ága, a neveléstudománynak, hanem kialakulóban lévő új tudomány. Célja: a születéstől kb. 21. életév végéig terjedő testi és lelki kibontakozás jelenségeinek tanulmányozása, leírása, magyarázása és törvényszerűségeinek megállapítása.

Az 1—24. éves életkor legjellemzőbb sajátossága az állandó változás, a csecsemő állapottól való távozás, a teljes kifejelettséghez való közeledés, azaz: a fejlődés, mely testi és szellemi. A gyermektanulmány elsősorban feladata tehát a *fejlődés vizsgálata*, leírása és törvényeinek kidolgozása. A testi fejlődés tekintetében vizsgálja a növekedést és a súlygyarapodást. A szellemiek terén pedig sorra veszi az összes lelki jelenségeket és képességeket (érzékelés, képzetek, emlékeztet, képzelet, figyelem, gondolkodás, nyelv, érzelmi élet, akarati jelenségek). A fejlődés leírása és törvényeinek megállapítása mellett fontos teendő a *fejlődést befolyásoló* és meghatározó belső (biológiai) és külső (természeti és környezeti) tényezők kikutatása, továbbá *a testi és lelki fejlődés egymáshoz való viszonyának*, a közöttük lévő kölcsönös kapcsolatoknak a *felvilágosítása*.

A gyermektanulmány másik fontos tárgya az egyes *életkorok* (fejlődési szakaszok) pontos leírása, vagyis annak megállapítása, hogy bizonyos életkorban milyen a gyermek testi-lelki alakja, mely képességei vannak már meg, mennyire fejlődtek ki, mi jellemző az egyes fejlődési korokra, mi azoknak a rendeltetése az összfejlődés szempontjából. P. Milyen a csecsemő, milyen a kisgyermek, milyen az iskolába lépő gyermek, milyen a pubertás kora, stb.?

A testi és lelki fejlődésnek minden mindenkire érvényes törvényszerűségei. De a gyermekek, bár ugyanazon általános törvények szerint fejlődnek, életükben bizonyos időpontjainak mégsem egyformák. Vannak olyan különbségek, melyek a gyermekek egész csoportjánál megtalálhatóak. Azok az gyének, akik valamely testi vagy lelki tulajdonság szempontjából egyformán különböznek az általánostól, típusú alakotnak. Típusok találhatók mind a testi, mind a lelki élet jelenségei tekintetében. E *típusok kikutatása*, leírása és osztályozása szintén a pedagógia anyaga körébe tartozik.

A típuson belül minden gyermeknek vannak oly tulajdonságai, melyek őt minden gyermektől megkülönböztetik. Ezek az ő egyéniségének jellemzői. Az egyént jellemző vonások összege és

szervei egysége; az egyéniség. Az *egyéniesség vizsgálata* s a vele kapcsolatos problémák megoldása ugyancsak a gyermektanulmány tárgya.

Az egyént leginkább azok a vonások emelik ki a közösségből, melyekkel kevesen rendelkeznek. Különbösen, ha az abban nyilvánul, hogy az illető valamilyen téren mennyiségben és minőségben az átlagot jelentéktelenül meghaladja teljesítményre képes, azaz: *tehetség*. A tehetség fogalmát, fajait, ismertető jepeit, fejlődését, feltételeit és a különböző képességek összefüggését is a pedagógia kutatja.

Ugyancsak a gyermektanulmányozás körébe való a gyermek tevékenységeinek, alkotásainak tanulmányozása. Vizsgáltnia kell, a gyermek ösztönyszerű alkotásait (pl. játéka, rajzolásai, közmunkázgatás), valamint tervszerű munkálkodásait (iskolai és otthoni létezők és önkéntes munkái) és a gyermek munkaképességét.

F. J.

(Folytatása következik.)

Püspöki rendeletek.

362/1938. isk. sz. **Légitalmi Liga vándorkiállításra.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak folyó évi szeptember 14-én, 37.444/1938. V. 1. sz. alatt valamennyi tankerti-lelki kir. főigazgatóhoz stb. intézett rendelettel magamra fevé, megfelelő eljárás végett, alább közlöm a főhatóságom alá tartozó összes alsófokú és középfokú iskolák igazgatóival.

„A Légitalmi Liga országos elnöksége a felyő tanév folyamán az ország területén az alsófokú és középfokú iskolák mindkét nembeli tanuló részére vándorkiállítást rendez és légitalmi főmbeamatóit tart.

A Légitalmi Liga a lakosság reptulajdonosok eleni önérvémet hivatolt megsezerzeni a m. kir. Honvédelmi Miniszterium önrányítása mellett. Vándorkiállítás felsőbb utastására és irányítása alatt készített.

A tanulók a vándorkiállítást és a légitalmi előadást tanári vezetés mellett csoportosan 10-10 bűlres helybepőgyeztet feltehetik meg. A szegényosorú tanulók az igazgató, illetőleg a kísérő tanárok javastalára a díj fizetését alól felmentetik.

Felhívom tehát a Cím-e t, utastisa a tankerületébe tartozó állami, kir. kat. középül, izr. egyesületi és magán alsó- és közép- és középfokú iskolák igazgatóit, hogy mindent kövessenek el, hogy a szónagorvó kiállítást és főmbeamatóit a vezetésük által álló iskola lehetőleg minden növendéke tekintse meg.

368/1938. isk. sz. **Katonai szolgálatra bevont tanítók helyettesítése.** A katonai szolgálatra bevont tanítók helyettesítése körül ismételt merültek fel kérdések aziránt, hogy a helyettesítésről mikép történjenek gondoskodás.

További intézkedésig akként rendelkezem, hogy a katonai szolgálatra bevont tanítók (főb tanárok iskolánál az otthon maradt tanítók kö-

telesek helyettesítését két hónapig díjtalanul, és pedig a Rendszabályok II. része, IV. fej. 12. §-ában előírt módon. Két hónapon túl terjedő időre az egyházközségi képviselőtestület 1912/1935. isk. sz. rendeletének (Katolikus Iskola 1935. szeptember 1. sz.) figyelembevételével köteles helyettesít alkalmazni. Egytanítós iskolánál a tanító bevonulásának napjától kezdve köteles az egyházközségi képviselőtestület ugyancsak 1912/1935. isk. sz. rendeletének megfelelőleg helyettesít alkalmazni.

Főtanfelügyelői rendelkezések.

2664/1938. sz. **Óvodai helyiségek rendeltetésűköltheltől célokra felhasználásának korlátozása.** A m. kir. belügyminiszterium 1938. június 22-én, 271.111/1938. sz. alatt arról értesítette az egyházmegyei hatóságok, hogy egyes óvodák helyiségei részint rendszeresen, részint akalm szerűen nem óvodáskorú gyermekek, illetőleg felnőttek használatára is átengedettek. Az óvodai helyiségeknek nem óvodai célokra igénybevétele — az az rendes óvodai foglalkozások és a napközi otthonok gondozásideje alatt történik. — az óvodát a törvényben előírt feladata teljesítésében akadályozza és az óvodai élet kívánatos rendjét és nyugalmát zavarja, különösen pedig megnehezíti az óvodás gyermekek egészségvédelmét. Hátrányos lehet a kisgyermek egészségére az óvodai helyiségeknek más célokra, a rendes óvodai foglalkozások idején kívül vasár- és ünneppnap, vagy egyéb szűznapokon történő igénybevétele is, ha a használat után a helyi tisztviselő — helyettesítő a padló felszúrósult — nem történik meg. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a kisgyermeknek helyreterelt óvodai butorok is idő előbb használhatatlanná válnak, ha azokat felnőttek is használják.

Mind ezek alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó óvodák felügyelőbizottságainak plébános-elnökeit, hogy haladéktalanul tegyenek jelentést arról, hogy a vezetéseik alatt álló óvodák helyiségei minő más célokra használóttak fel eddig, s mely hatóság engedélye alapján. Amennyiben az óvoda helyiségei ezideig egyházhatalóság engedély nélkül használóttak fel, az engedélyezés iránt, ha a helyiségek más célokra való felhasználást továbbra is igényelnek, kellőképpen indokolt kérelmet kell előterjeszteni hivatalomhoz.

A jövőben az óvodák helyiségei más célokra csak előzetesen kikért egyházhatalóság engedély alapján használóttak fel.

343/1938. sz. **KISEBBSÉGI NÉPISKOLÁK TANTERVÉNEK ÉLETELEPÍTÉSE.** A bihars-herepárimás úr 1201/1938. számú rendeletével (Katolikus Tanügyi Közlöny 1938. szeptember 15.) a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 111.110/1938. IX. számú rendeletével a kisebbségi népiskolák tantervének élet-

lépítése tárgyában a katolikus kisebbségi népiskolák részére kihirdette, így szónagorvó tanterv az 1938/39. tanévtől kezdődően az összes kisebbségi róm. kat. iskolák részére is kötelezővé vált. Ennek kapcsán a felügyeletem alá tartozó, érdekeltek iskoláikat illetően a következőkben rendelkezem:

1. Felhívom az érdekelte plébános-iskolaigazgatókat, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott kisebbségi népiskolai új tantervet az iskolai pénztár terhére, a tanítói könyvtár terhére, egyelőt több példányban, mint ahány érdekelte tanerő működik az iskolánál, haladéktalanul szerezzék be. Megrendelhető a m. kir. Egyetemi Nyomdánál (Budapest, VIII. Múzeum-kürtút 6.). Ára 80 fillér.

2. Utastiom az érdekelte tanítókat, hogy az új tantervet felkülsmeretesen tanulmányozzák, hogy ekként mér a folyó tanévben a tanítást az új tanterv szellemében és rendelkezése szerint végezhessék. Több tanítós iskolánál ezenfelül a tanításteli ílesekben állandóan tegyék szakzerű megbeszélés tárgyává az új tantervet.

3. Felhívom az eszperkesület tanítói köréit is, hogy az új tantervet tárgyazsorozataikba vegyék fel s ott is tegyék alapos megbeszélés tárgyává.

4. A kisebbségi iskolánál működő tanítók az új tantervnek megfelelő tanmenetüket — az ídel, átmeneti év tapasztalatának gondos felhasználásával — a tanév befejezése után készítsék el s jóváhagyás végett legkésőbb 1939. augusztus 1-ig rendelkezési fel hivatalomhoz, mely nyomában legyen a tanmenetek idejében megírlgáltati és szeptember 1-ig vissza is küldeni, s így az 1939/40. tanév kezdetén már a tanító rendelkezésére álljon a jóváhagyott tanmenet.

5. Az új tanterv életbe lépésével kapcsolatos íratery is nyomában életbe lép a katolikus iskolánál mégis avval a módosítással, hogy a vallástanárokat az 1937. évi püspöki „Tanterv és Utastás” kapcsán (12., 13. l.) kiadott „Általános Íratery”-ben előírt betű országosban köi felvenni az írandébe. Az ekként előálló munkadőlőbbletet a fent idézett, püspöki „Tanterv és Utastás” általános írateryvének jelzett módon, rövidített írák bevezetésével lehet csökkenteni.

Egyébként a kisebbségi iskolák írandéjének elkészítésénél is irányadóak azok a rendelkezéseim, amelyeket a Katolikus Iskola 1938. évi március 1. számában, az ott kibűzlt írandémintákkal kapcsolatban, 1048/1938. sz. alatt adtam ki, valamint az ezeket kiegészítő 1445/1938. sz. (Kat. Isk. 1938. évr. 1. sz.) és 2139/1938. sz. (Kat. Isk. 1938. jún. 1. sz.) rendelkezéseim. Tehát az érdekelte tanítók írandéjüket elkészítésénél kötelesek a rendelkezéseimben előírtakat is figyelembe venni.

Az ekként előkészített írandéket jóváhagyás végett, 1938. november 1-ig kell hivatalomhoz felterjeszteni.

3489/1938. sz. **Oszlatybeosztás az elemi népiskolákban.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó

r. kat. elemi népiskola tanszemélyzetét, hogy a kir. tanfelügyelő hivatal által 5 példányban az iskolák részére közvetlenül megküldött „Országgyűlési határozat” az elemi népiskolákban” e üzenetlapomtatványt töltsék ki s a kir. tanfelügyelő hivatalhoz haladéktalanul származtassák vissza.

3551/1938. sz. Segédtanítók hivatali esküféléte, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1938. augusztus 31-én, 62.666/1938. VI. ü. o. l. sz. alatt kiadott rendeletét a segédtanítók hivatali esküféléte tárgyában tudomásvétel és megbízartárs végett alább közlöm az egyházmegyei tanszemélyzet, egyházközségi elnökökkel és iskolafelügyelőkkel:

„Kapesolóban az 1939. évi XLVII. l. c. 2. és 5. §-ai alapján 865—1—70—1931. szám alatt kiadott rendelettel, a m. kir. pénzügyminiszter ural egyetértéssel — Tojós évi szeptember hó 1-16-i kez-

HIREK.

Dr. Dvorszky Levente

tankerületi kir. főgázgató, egyetemi magántanár, 57 éves korában, szeptember 18-án délután 4 órakor Pécsét elhagyta. Halálát hosszú és kínos szenvedés előzte meg. Ez év május havában a vallás- és közoktatásügyi miniszter Pécsről Budapestre helyezte át, de mielőtt elfoglaltathat volna új beosztását, befeljezte földi hitvárait. Szívesen három évet töltött Pécsen, de ez is elcsúszott volt ehhez, hogy sokan szinte fájdalommal gondoljanak az elhunytára, mert tudomásunk felkészítéssel, megérő nevelői lélekkel és hitösszetartással szervezte az új tankerületi főgázgátot.

Három gyermege és Pécs város társadalma-nak előkezdése és tanulmányjoga kísérte a pécsi tankerület első kir. főgázgátját szeptember 21-én utolsó útjára. A temetés előtt Káhn Szaniszló, a ciszt. r. gimnázium igazgatója szemérmes mondatot a pécsi központi templom Szent Mihály templomában az elhunyt lelki-üdvéért. Utána 12 óra körül kezdődött a gyászszertartás, amelyet Jákab Béla dr., prépost-kanonok, tanügyi főtanácsos, egyh. m. főtanfelügyelő, tüzéret. Bácsibeszédet mondott Koch Nándor, egyetemi magántanár, a pécsi tanker. kir. főgázgatói hivatal vezetésével megbízott tanügyi főtanácsos és Holub József dr. egyetemi tanár.

Apáti kinevezések. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Fájth Jenő, báti plébánosnak a Szent Mihály főangyalú nev. báti c. apátságát és Reinhardt György, pécsváradt esperes-plébános, kir. tanfelügyelőnek a Szent Benedek-ről nev. pécsváradt c. apátságot adományozta.

Főpásztor elismerés. Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Koltai Ádám, nyug. szent-

dóóó hatállyal a következőképen rendelkezni: Az állami és nem állami segédtanítók (segédtanítónők) hivatalbalepések alkalmazandó fogadalm helyett hivatali eskü feltevére utasítandók. Helyettesítő pedig a 7000/1925. M. E. sz. rendelt 42. pontjának (1) bekezdésében foglaltak szerint attól a naptól kezdődően utalványoztatandó, amely napon az illető tanítók (tanítónők) hivatali esküjüket letették. Ezzel kapesolában az állami és nem állami segédtanítók (segédtanítónők) rendes tanítói váó kinevezése, illetőleg rendes tanítói való elismerése második kinevezésnek számít és így magasabb illetmények a 7000/1925. M. E. sz. rendelt 42. pontjának (3) bekezdésében foglaltak szerint a kinevezési okirat kelte, illetőleg a rendes tanítói való elismerésre vonatkozó rendelt kelte követő hónap első napjától járnak.

dienesi r. kat. igazgató-kántortanítónak, 33 évi kiváló működésért, nyugalmavonulás alkalmával, főpásztori elismerését nyilvánította.

Kerületi iskolafelügyelő kinevezés. Zsintó Ernő, szentlőrinci kir. igazgatótanító a szentlőrinci esperesi kerület iskolafelügyelőjévé kinevezett.

Igazgatótanítók kinevezések. Róth József mágoesi és Merkei Imre szilashalás-tópusztai tanítók igazgatótanítói kinevezettek.

Kristóf József th. esperes, nyug. felsőmindszenti plébános meghalt Pécsen. Kristóf József 1859. november 20-án született és 1882-ben szentlelki áldozópapra. Káplánévi után 1892-ben Pécsbányatelepre, 1910-ben Kosolárok és 1917-ben Felsőmindszente került plébánosnak. Innen vonult nyugalmába és költözött Pécsre. Hosszú évtizedeken át munkálkodott a hívek lelki épülésén és mindentel szertek a kiváló papot s nagy emberbarátot. Temetése szeptember 8-án volt általános nagy részvét mellet.

Tanítói kinevezések. Nádor Károly a kövágóötlősi, Róth József a mágoesi, Mandl János az apátváradt, Antal Gábor a magyar-szlói, Palkó Pál a bikali, Keresztes Imre a szakadati, Windheim József a vó-kányi kántortanító, Varga József a monyvárdi II. sorsz., ifj. Bodó László a sásdi III. sorsz., Várnai Anna a beremendi II. sorsz., Báter Anna a somberekli III. sorsz., Tóth Lajos Kálmán a felsőlőrinci II. sorsz., Kosztrabcsky György a pécsváradt IV. sorsz., Polgár Anna a fedeki II. sorsz., Laeczko Sándor a sósikegyházi I. sorsz., Bozso Margit az izsákfalvi, Miklóvs János a mágoesi V. sorsz. tanítói állásra egyházbátóságilag megöröszítettek.

Szerkesztésért és kiadásért felel: M. GYÁR SÁNDOR. Kiadó a Pécs egyházmegyei Róm. Kat. Tanítói egyesület.

Haladás Nyomdászárvezetőség Pécs, Király-utca 23. sz. A nyomdászár felel: Dvorszky Lőrinc igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécs egyházmegyei hivatalos közlönye
Népköztudásügyi határozat. Felolós szerkesztés: Megjelenik minden hónap elsőjén.

Elofizetési díj 1938. évre 3 pengó.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

Taqdíj 1938. évre 3 pengó.

SZERKESZTŐSEG: Pécs, Inczédy Dénes-utca 9/, (Papi Otthon), honá a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámkiadás is küldendő. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postaküldeményben befoztól-lapon láthatóak be.

Pécs, 1938. október 1.

XXVII. évfolyam, 10. szám.

Milyen akadályokba ütköznek napjainkban az iskola nevelő és oktató munkája és hogyan küzdhetjük le ezeket?

Nevelés és oktatás: az ember lelki és testi erőit teljes és terszerű eljárás feltevést, fejlesztés és jóra irányítás, az út és mód, mely ehoz vezet, bizonyos rendszeren alapul, s ez egyéni sajátágokon, hagyományon, utatázón, a kiváló emberi érzelmeken, sőt isteni adományon át adódhat, azonban csak a pedagógiai gyakorlatok azok, kik e fontos dolozban tudatosan járnak el. A nevelés célja és módja koronként változik. Amilyen az állam célja, véle vannak összehangban a nevelés eszközei is. A katonai állam gyermekeinek nevelés katonai alapon történik, a hódítókat gyakorlati irányban nevelik. Az újkornak teljes lelki és testi képeségért birtokában levő emberre van szükség, ezért kellett megváltoznia a tanítás és nevelés régi formájának is. Az ember annyira boldogul, amennyire képeségilek ki vannak fejölvé. Az élet pedig testi ügyességel és lelki feyelmezettséggel követel, ezért a nevelésnek ezt kell megadni és az oktatásnak ezirányban kellett megváltoznia. A mai kor nevelési követelménye röviden foglalt össze: mindent, Róth József a mágoesi, Mandl János az apátváradt, Antal Gábor a magyar-szlói, Palkó Pál a bikali, Keresztes Imre a szakadati, Windheim József a vó-kányi kántortanító, Varga József a monyvárdi II. sorsz., ifj. Bodó László a sásdi III. sorsz., Várnai Anna a beremendi II. sorsz., Báter Anna a somberekli III. sorsz., Tóth Lajos Kálmán a felsőlőrinci II. sorsz., Kosztrabcsky György a pécsváradt IV. sorsz., Polgár Anna a fedeki II. sorsz., Laeczko Sándor a sósikegyházi I. sorsz., Bozso Margit az izsákfalvi, Miklóvs János a mágoesi V. sorsz. tanítói állásra egyházbátóságilag megöröszítettek.

A szoktatás a nevelés legelső eszköze, már a csesemőkornak alkalmazandó, mivel a szokás természeté válik, s gyakran észrevéhető öregkorban a gyermek-és ifjúkor megoszak. A szokás szűli a hajlamot, mely a eselekeké ismételt teljesítésére sarkal. A szoktatás a család fő feladata, minden ténykedésben a szépre és jóra, mert ha ezekben ellenkezőjét szokja meg a gyermek, az iskolára sok tenálvá vá és kézszerű munka, a rosszlólól el és a jóra szoktatás. A jó eszlés és néplakosokat a nevelésnek számon kell tartani, mert ezek a megoszak tartós befolyásának eredményét és megszüntetésük a közérlelésük hanyatlására vezetne.

A példa az eszmélő gyermeknek minden teltet utatózó nevelő eszköze, melyre alapítva sok ember erkölcsi jó jellemét a szülő környezetben csaknem egyedül ennek köszönheti. Példa nemcsak a való eszedekdel, hanem az elbeszél esemény, mely felállításánl arra kell ügyelni, hogy a gyermek saját erejével utatózóhaza, vagyis kü-

Róm. Kat. Elemi Népiskola
Püspökszentlászló
Baranya m.

ülléményhez mért legyen. Azért a falu gyermekeinek nem a kiváló hadvezérek vagy államférfiak a példa szereplő, hanem olyan egyszerű, beleslotes tagok, kik a maguk erejéből lettek a társadalom hasznosnak.

Az oktatás a nevelés leghatóságabb eszköze, mert a gyermek bővül tanítja meg az igazat, szépre és jót meggyőződéssel eszedekdel. Amidőn a gyermek gondolkodni kezd, a szoktatás és példa mellett az oktatásnak is meg kell kezdődnie.

A nevelés felsorolt eszközeinek szabályait sem lehet figyelmen kívül hagyni, ha rá akarok mutatni az akadályokra, melyekbe az iskola nevelő és oktató munkája ütközik. A nevelés általános szabályai, hogy természet-szerű, életkorhoz alkalmazható, egyetemes, egyéni, szigorú, erkölcsi és vallásos legyen, vetelik észre azon mulasztást, melyet elkövet a szülő vagy nevelő ezek egyikének vagy másának elhanyagolásával s gátolja azt a munkát, melyben a pedagógus tudatosan jár el.

Rá kell mutatnom a szerel és bizalom hiányára is, amit első és legelső nevelési és oktatási akadály. Hányazon lehet hallani falusi szülőktől, hogy ne hallhatunk kedély körülteleg megkérde. Hozzan lehet akkor a gyermeknek nemcsak kedve, de bizalma szülőjétől kérdezzék, ismerkedjen gyűffeni. Elszalad a gyermek az utcán, palástok közé, nyugargalás után, legelőn, réten, erdőn, virázzal és benne, és mikor korog a gyomor, heallit kenyérrét, amikor a szülő büszkén deszkáz a náta járó néinek, hogy milyen jó a gyermeke, egész nap néles otthon. Nem különb a városi családok gyermekeinek élete, azáltal a változatl, hogyha nem mehet esztangolán, úgy ottlen az unalom ül, — a eszedé-
bizak — vagy nagyobb korban a betű, a rossz könyvek. Minder a szerel hiányát mutatja, mert az élet küzdelmében fáradt test és lélek szabadtani arra a kötelességtől, melytől a család ró rá. A gyermek szereti szülő nem lehet oly fáradt vagy elfoglalt, hogy körülteleg mo-lygók kiesikéjéke szava ne lenne, hogy azt ridegen és röviden elutasítsa. Ugyanez a szerelenség nyilvánul meg az oktatási téren, amikor a gyermek otthonában letelekét, hála dolgoztatást veszi elő. Nappal ház körülteleg, boldi dolgoztatást a gyermeket, este pedig el az

Miután előfordult, hogy oly tanulók is felvételt az elemi népiskola I. osztályába, akik 6. életévük csak a felvételi év szeptember havának 15. napja után töltötték be, aminek az illetőkre nézve súlyosan káros következményei voltak, felhívom a felügyelőre alá tartozó összes elemi iskolai igazgatóságokat és tanítókat, hogy a jövőben a felvitelhez való felvételt és közoktatásiügyi miniszteri rendelet előírásaihoz szigorúan alkalmazkodjanak, mert a felvitelre vonatkozó, fent idézett rendelet be nem tartói ellen a vallás- és közoktatásiügyi minisztérium 37.944/1938. sz. rendelete értelmében a megtörlo fogelmlni eljárás minden egyes esetben folyamatba fog tételni.

HIREK.

Koch Nándor dr. a pécsi tankerület új főigazgatója.

A pécsi tankerület kir. főigazgatójává a kormányzó Koch Nándor dr. tanügyi főtanácsost, egyetemi m. tanárt, a főigazgatói hivatal ideiglenes vezetőjét nevezték ki.

Az új főigazgató, az európai hírá Koch Antal kémikus professor fia, 1885-ben született Kolozsvárott. Egyetemi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Itt szerzte középiskolai tanári oklevelét és doktori címét. Előzetesen az Újpesten működött, mint középiskolai tanár. 1928-tól a budapesti agykorlógimnáziumnak volt tanára. Innen került az újonnan szervezett pécsi tankerület főigazgatói hivatalába, mint középiskolai szakfelügyelő. Már több, mint egy éve helyettesíti a hosszú ideig beteg és nemrég elhunyt főigazgatót.

A pécsi tankerület pedagógus társadalmá nagy örömmel fogadta a megérto hivatalfónök és nemes szándékú irányító kinevezését.

Horaesek Endre

a németi kerület volt eszperese és tanfelügyelője, görögnyelvi plébános életének 71-ik és papságának 48-ik évében október 9-én elhunyt. Temetése Görögnyelben volt október 12-én, a délelőti 9 óra körül tartott gyászmisze után, nagy részvét mellett.

Szentkirályi Ede

nyug. gerdei r. kat. igazgató-kántoránitó, eredményekben gazdag életének 75. évében Pécssett elhunyt. Szentkirályi Ede 45 évig működött a tanítói pályán és kiváló működésének elismerésül pápai és kormányzóki kitüntetésben is részesült. Mint tüzenedező felügyelő, nagy érdemeket szerzett a tüzenedezés terén is. Halála szeptember 30-án váratlanul következett be. Temetése október 2-án délután volt a pécsi központi temetőben nagy részvét mellett. Tanító-

karlárasi nevében Magyar Rezső nyug. igazgatótanító búcsúztatta megható szavakkal a kiváló tanfőtérfit. Koszorúmegváltás címén 5 pécisi nyug. tanító 12 P-t juttatott a „Komócsy István Segélyalap” elnökséghez.

Tanítói kinevezések. *Sárközti* Gyula a tótfaluí, *Tényi* György az itái, *Varga Géza* a tarosi, *Kántor György* a kismányárdi, *Szilágyi Géza* a magyaregyházi, *Tomptics János* a látólyi, *Weisz Vendel* a nagygyárdi, *Kettinger János* a závodai kántortanító, *Lovag Katalin* a kisdorogi II., *Bella Mária* a görögnyelvi II., *Gatti Antal* a németbolyói II., *Gólos Imre* a teveli IV., *Balogh Vilma* a mohácsi XIII., *Hank Antal* a szajki II., *Csentő János* a báti III. sorsz. tanítói állásra egyházhathóságilag kinevezettek.

Igazgatótanítói kinevezés. *Petz Vilmos*, vókányi róm. kat. tanító a vókányi róm. kat. elemi népiskola igazgatótanítójává kinevezett.

Közzeti iskolafelügyelői megbízás. A m. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszter úr *Tokaji György* nagygyárdnyi közzeti igazgatótanítót a közzeti iskolafelügyelői fizetéi alól, saját kérelmére felmentette és helyette a siklósi népoktatási közzeti iskolafelügyelői tendőnek elátásáért *Somsich Sándor*, pécsi állami elemi népiskolai igazgatótanítót bízta meg.

IRODALOM.

ENEKESZÓ hangjegyes ének- és zenepedagógiai folyóirat. A Magyarországi Enekekötök Országos Egyesületének (MÉOE) hivatalos lapja. Megjelenik az iskolai évből hat hetenként, mindenkor 16 szövegdalal terjedelemben és iskolai karénekköta melléklettel. — Évi előfizetés 4 P 50 fillér. Égyszám ára 80 fillér. Együttés előfizetés a Magyar Könyvtár 13 P. Előfizetés és egyéb megrendések a „Magyar Könyv” 4898. sz. csekk-számára. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fery Oszkár-ú. 55. T. 155—666.

A BUVÁR októberi számában *Koller Józsa* a kaliforniai Halál Völgyébe vezetett expediciójáról számol be. *Tóth Zoltán* Blaskovics László a közelmúltban elhunyt nagy szemészprofesszor életművét méltatja. *Neugebauer Tibor* a mágnésseg elméletéről, *Szekély Ádám* a nagyvárosok léggömbgáttal való védelméről, *Nagyrené Neppel György* az önműködő fegyver fejlődéséről, *Tóth Sándor* Gábor a magyar Adriáról, *Koch Sándor* pedig régi bányavidékeink kincseiről ír. *Tasnádi Kubacska* András az egyszarvú ó- és közpörki mondásjainak kialakulását, *Kutin György* a november 7-én bekövetkezto teljes holdfogyatkozást magyarázza, stb., stb. Az érdekes tanulmányokat gazdag képanyag kíséri.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **MAGYAR SANDOR**.
Kiadó a Pécségházmegyeli Róm. Kat. Tanfőegyesület.

Haladás Nyomdászénnyelvárság Pécs, Király-útcá 23. sz.
A nyomdáról felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécségházi magister tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásiügyi havi közlöny. Felelős szerkesztő: Megjelenik minden hónap elsőjén.

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő. **Magyar Sándor**, tanfelügyelő. **Talajdi 1938. évre 3 pengő.**
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Inczédy Dénes-útcá 9/1. (Papi Otthon) havd a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklámadás is küldendő. Az előfizetési és ingási díjak a 43.612. sz. postahatárkönyvtári beosztáson káldendők be.

Pécs, 1938. november 1.

XXVII. évfolyam. II. szám.

Tanítószeminárium elvezető előadás.

Itta és Szentlőrincen, 1938. évi október hó 19-én tartott tanítószemináriumon előadta:
Béreczi József, rk. igazgatótanító, közzeti iskolafelügyelő.

A tanítószeminárium előadások munkaprogramjának összeállítása mindenkor a pedagógiai szükségletek kielégítésére irányuló törekvés jegyében történt. Ezt a gyakorlatban jól bevált elv szélesebb alapokra helyezte a kultuszokmány azon intézkedése, amely egy-egy szeminárium körzet helyi pedagógiai szükségleteit jelleme meg a szemináriumokon végzendő tevékenység irányításához szempontjaként.

A jelen szeminárium előadói tárgyköre már ezen rendeltetés által megjelölt irányelv alapján a közzeti iskolafelügyelői előterjesztelt javaslatoknak figyelembevételével állítottat össze. Szükségét érzem ezért annak, hogy rámutassak azokra a fenntörök okokra, amely bennünket, a szeminárium körzetben működő iskolafelügyelőket, a mai munkaprogramot jelentő javaslatunk előterjesztésére indított.

Sokszor hangoztatott elv, hogy az iskolának az életre kell nevelni. Ha nationális tartalommal bővíti a gondolat, akkor úgy hangzik, hogy a magyar iskolának a magyar életre kell nevelni. A magyar élet pedig nem az átlagos nemzeti élet állapotát, jelenségét, változásait jelenti csupán. Előtt minden más nemzet életétől. Ez a különbség nem annyira a nemzeti sajátosságokban, hanem a nemzetre nehezeto feladatok nagyságában, mennyiségében és fontosságában jelentkezik. Ezért a magyar állampolgár sem az átlag világpolgár feladatkörében él és dolgozik. Az angol, holland nemzeti élet közösségébe tartozni, a velejáró jogok és kötelességek részesevé lenni: állapot. Azt lehet mondani, kellemes állapot. A magyar nemzet tagjaként a magyar sorsközösséget vállalni: elhivatás. Más nemzet életéhez úgy viszonylik a mi nemzeti életünk multja, mint a ritkán drozó csendes tó tükre a tenger hullámzásához.

Ha a magyar tanító munkásságával a magyar nemzeti életet hűen és híven akarja szolgálni,

akkor e megismétlődő hullámverést nemcsak tudomásul vennie, hanem annak okához, irányához és céljához igazodnia is kell.

Minden magyar tanító látja és érzi, hogy nemzeti életünk jelene egy magasságba esapo hullámhöz, melynek erejét, lendületét az elhivatásunk, küldetésünkben való hit ébredése, a tradicionális katonai erényeinkhez való hűség felállítása és az elcsalot területen élő fajtestvéreink sorsán való könyvnyitni akadás s a velük egyesülés vágya jelenti. Eddig is élt mindez drága eleme az élő organizmus hat erejével, de ki állhatja, hogy ma nem jelentenek többet, nem hódítanak, gyűjtanak jobban, mint a letűnt két évtized bármelyik szakában? A népiskola mindig elsőrendű feladatának tekintette e nagyértékű lelki tulajdonságok ápását, fejlesztését, de ki állhatja, hogy ez a munka nem követel ma nagyobb lendületet, nekibuzdulást és fokozottabb erőfeszítést?

Ezért bizonyára kartársaink osztatlan helyesléssel találkoznak, hogy a pedagógiai szükségletek sorrendjét tekintve, a lelki tulajdonságok nemzeti életünkkel kapcsolatos pedagógiai vonatkozásait kívántuk megszoalattani ma, ezen a helyen.

E célból két elméleti és gyakorlati tétel programba iktatását kértük. Az egyik tétel címe: Legvédelmi és legáltalán tájékoztató, a másiké: Az elcsalot területen élő magyarság sorsa.

E két tételen keresztül szeretnénk kihangsúlyozni azokat a nevelő gondolatokat, amelyek az említtet lelki tulajdonságokkal kapcsolatosak s amelyeknek nevelői munkánkba való céltudatos alkalmazása a népiskolát hatékonyabban állítja a magyar nemzeti élet mai feladatainak szolgálatába.

Szükségesnek tartottam, hogy e kérdésnek lé-

nyegré, fontosságára jelen bevezető előadásom keretében külön is rámutattam.

A magyar jelen és a magyar jövő küzdelmeinek a győzelemhez való segítés kiállításával szám-bajohető harcosa csak az lehet, aki nemzeti küldetésünk, elhivatásunk tudatkörében él s aki e küldetés, elhivatás szellemi és erkölcsi energia forrásából a maga számára hitet és erőt is tud meríteni.

Nem abban van azomban adva e kérdés magya, hogy földrajzi helyzetünkiből való tudatos alkalmazkodással ki tudtuk fejleszteni magunkban a multban egy nemzet erejét meghaladó feladatok megoldásához szükséges szívósságot, edzettséget, rugalmasságot és regeneráló képességet, hanem abban, hogy e feladatok elől sohas kerestük a kitérés. Szembe mertünk nézni azokkal s vállaltuk e nagy, merészéget még nagyobb velejáróját, a kockázatot. Ebben a kitérni nem akárhánban, a vállalás merészégen, e merészéget kiváló sugalmadásában, hitben, bizakodásban van küldetésünknek, elhivatásunknak ismeretői váomása. Ennek a hitnek, merészégetnek kell tápláló erőt növelnünk, ha elhivatásunkkal járó szellemi és fizikai erőfeszítések elviselésére akarjuk nevelni a magyar jelen és a magyar jövő nemzedékét. Minden magyarnak éreznie és tudnia kell, hogy az isteni gondviselés jól sokkal fontosabb szerepre jelleme ki, mint más nemzet fiait. S ez a szerepet csak jól lehet betölteni, különben nincs mit keresnie nemzetének a történelem színpadán. Éreznie és tudnia kell, hogy ennek a szerepnek

nemcsak nehézségei vannak, hanem van szépsége és dicsősége is. Rá kell eszmélnie, hogy a kockázatot mögött ott áll az Uristen segítő, a pusztulástól védő és oltalmazó keze. Ha a nemzet fiait át tudja hatni a nemzeti küldetés tudata, általa több erőtnek felbúszulhatetlen mértékben növeljük.

Kérdésnek ma nemcsak idő- és alkalmasszerűsége, hanem kedvező talaja is van. Örömmel kell látnunk, hogy elhivatásunk, nemzeti küldetésünk tudata megérintette a lelkeket. Erőre jutni, élni akar. Tülnök függ feljövőknek irányja és mértéke. Fűrűsdük ezért meg minél többször az önismeretnek és az önképzésnek ilyen irányban való kiterjesztése útján nemzeti küldetésünk tudatát erősítő és termékenyítő gondolatokban és érzelmekben lelkünkben, hogy mindig legyen belőle annyi, amennyivel, mint belőlünk áradó szuggesztív erővel nevelő-tanítói munkánk során hatni és gyűjtani lehessen.

Nemzeti küldetésünk nagy feladatait csak átlagánál nagyobb fizikai és szellemi képességekkel lehet megoldani. Ezt az átlagot felüljáró biztosítanunk kell. Meg volt a multban, meg kell lennie a jövőben is. Ez adta fennmaradásunk szírdárságát, a szebb napok fényét és örömet is ez váltotta ki irántunk a világ bámulatát és csodálatát. Ezt az átlag felüljáró jelentette a multban és jelenti a jelenben a magyar kiválóságoknak más nemzetekhez viszonyított magas arányúsága. Többet adott a magyar nép hősköb, szentekben, művészekben, főkban arány-

lag bármely más nemzetnél a világnak. Arányszámuk nemcsak a nemzet termelésének csúcsfejlesztésére, hanem egyben a mi átlagot felüljáró fokmérője is. A jövő magyarjának kialakításánál ez, mint fontos szempont jön számításra. Nem a mi embertipusunk tehát az, aki más támogatással, segítségével, erejét, bátorságát, bátorlítását tekintti terveit, számításai alapját. A mi embertipusunknak saját erejében, képességeiben kell bízni. Az a mi embertipusunk, aki a segítő kezét nem becsüli le, de nem is becsüli túl, aki az ilyennek, mint külső erőnek nem tulajdonít különösebb jelentőséget. A mi embertipusunk az, aki tudatában van fajtájától öröklött kiváló tulajdonságainak, aki tudja, hogy a tulajdonságok kifejlesztése által képessé válhat a saját lábán való járásra, saját sorsának intézésére.

Az önéreklébe vetett hit, az önzólamot feltétele pedig az, hogy rendelkezünk is önzólamot elegendő szellemi és fizikai erővel.

A nemzetnek az önéreklébe vetett hitét elsősorban ősi katonai erőneveket újradelése adhatja meg. A magyar nemzetet ismét katonai-nemzeti kell nevelni. Amint a multban, úgy a jövőben se legyen nép, amely nagyobb melegséget, lelkesültséget tudjon ragaszkodni a katonaléthez s úgy búsze tudjon lenni kardjára, esékődjára, mint a magyar. Nagy Lajos Olaszorszába eljuttott magyar nyilásainak, a harmenekőrtőnyű Majland magyar bakáinak, Görgey Kossuth gőnszével fanatizált honvédekének, Isonzó elszánt hőseinek búszegekét hevítse.

A füledt, sorvasztó, renyheséget és petyhüdséget árasztó pacifista áramlatok a főtűzők tovább a magyar legkőrt! S soha semmi körülmények között a magyar iskola levegőjét. Erőre és tudja minden magyar, hogy a mi nemzetünk életében a nyugalom az önként vállalt halál jelenteni. A küldetéssel járó magyar élet küzdelmet, fokozott munkát, harcot kíván.

Emek a szemlelnek teljes erővel érvényre kell jutni a népisoklában.

A népisokla tanulójának lelkét az a tudat uralja, hogy országunk akkor volt boldog és élédgedt, amikor a magyar előtt a kard ély ély becsben állott, mint az ekeszvara s fennmaradása csak akkor van biztosítva, ha ő is megtudja, melyek a jövő érdekében azokat az áldozatokat, melyeket elődei érette meghoztak.

Örömmel kell fogadnunk az ilyenirányú nevelés elősegítését célzó intézkedéseket.

Természetesen kell találnunk, hogy küldetésünk, elhivatásunk felismerésével, katonai erőneveink fellobbanásával egy időben jelenkezett felfokozottan az elszakított véreink során való könnyítés akarata s a velük való egyesítés vágya, mert elhivatásának, önéreklébe tudatára ébredő nemzet kell, hogy számba vegye összes értékeit. S e közből rá kell ébrednie, hogy a legnagyobb értéket a saját szellemi, szellemi és erkölcsi közössége tartozó, a földnek bármely pontján őly fajtájerejét jelentik. Sorsuk, életviszonyaink nem lehet érdekeltek a magyar nemzet szempontjából, his a nemzetnek egy mostohább

Gondolatok egy kiállítás nyomán.

Június 5–12-ig tartó kiállításon mutatta be a pécsi püspöki tanítóképző-intézet a rajz, kézi-munka és tantervezésirőlben elért eredményeit. Csatlakozott ehhez a bajai érseki róm. kat. tanítóképző és a moszói elemi iskola is. Igazán kedves fényét a volt ezvi egyházmegyei tanító-gyűlésünknek a kiállítás megtekintését bevezető ismertető, melyet az intézet rajz és kézi-munka tanára mondott el. Ismertetése még azokat is odavonzotta a megtekintésre, kiknek erre legkisebb szándékuk sem volt.

Minden kiállításnak célja van és ennek megvalósítására áldozatot hoz. Áldozatos fáradozás a megrendezőktől, melyet itt a képző tanári kara hozott, mert nemcsak a rajz és kézi-munka szaktanára, hanem a többi tárgyak vezetői is megmutatták a lehetőségeket, melyek szemléltető, érzékeltető teszik a sokszor szóval nehezen érthető ismereteket. Az emberi test, mozgásai, ezek megörzítése, a technika, növény- és állatvilág lépekben, alakokban, nyomatunkokban, ásványgyűjtemények, ezek csoportosítása, illés elhelyezése, eltartása, megörzési módok, változatos, könnyen megvalósítható formákban let-

tek bemutatva. Kiegészítette a kiállítást a néprajzi gyűjtemény, mely nemcsak a gyűjtést és megörzést mutatta meg, hanem a kapcsolatos jegyzéket is. Ennekül müo a munka és érdekelten jóvó a gyűjtemény, ezzel pedig a vidék múltjának és követeire méltó alakító erejének kinészháza lesz. Igazán csábító és munka sokoldalúságát, a gyűjtési lehetőséget, iskolai felhasználását fejtegette, de lapunk kis terjedelme ezt nem engedti. Az olvasgató és magát képző kartárs erre másutt talál útmutatást. Legyen szabad ezzel kapcsolatban ajánlani a Magyarországi Néprajzát, melyet az Egyetemi Nyomda nagy hatalmas kötetben 80 pengő áron adott ki. Könnyen fízethető ha részletekben kapható. Minden tanér, vagy legalább iskola szereze be, de ha erre mód nincs, a kir. tanfelügyelőség szeminariumi könyvtárából több példányban kivethető két-két hónapi kölcsönözés. A helyi vonatkozású részek a vidék szempontjából, a távolabbiak országos, de mindig felhasználható értelemben lesznek értékek. De bocsánat a kitérésért! A kiállítás akkor is sokat ad, ha csak egy intézet anyagát hozza, azonban a bajai középköz pártanulat vonat a két iskola műveit, erőssége között. A kritikai a látogatók elmondják. Nem válogatott komplexum volt a kiállítás anyaga, hanem hosszú évek egymástutánjának megsűrt tapasztalat

talait a maguk egyszerűségében, minden pöz nélkül, tanulságos és áttekinthető csoportosításban.

Tollam nem bírálatra indult, nem szépekelt mondani a közreműködőknek, intézetnek, tanároknak, növendékeknek; azért azt az egyet méltóztassék megengedni a nyilvánosság előtt, hogy mindeink, aki legkisebbet tette is, köszönet adasék.

A látogatók különféle esportjai, személyei különféle célal nézték a kiállítást; némelyek gyönyörködtek, mások összehasonlítottak. De a pedagógust gondolatra indították a látottak és elvezettek ahhoz a megállapításhoz: milyen érték lesz ez a jövőben! En, aki az intézet munkájának kilenc évet át fiaamon keresztül esendes szemléltető voltam, a kiállítás alatt kiléptem a nyilvánosság elől már akkor, amidőn Klug tanár ural egy képzelt, jövendő távlati képét állítottunk össze a kiállítás hasznáról, tervéről és jövendő eredmény méréről. Most, e sorokban is erőteljesen megfogtam, különösen azok számára, kik oly szerénesekek voltak, hogy a pécsi képző érdemes tanárainak vezetésében az élméletet a gyakorlati kapcsolatuk őrzi. Mi öregek, kik 3–4 évtizedet hagytunk hátunk mögött, az órásook eszmájában megérlettő módon jutottunk el idáig, mert tanáraink, kik úttörők voltak, még maguk

sem voltak tisztában kezdeményezésük hasznával, legkevésbé annak eredményeivel. Ma, amikor ismerjük az egyéni nevelés kivethetőségét munkáltatás, foglalkoztatás által, amikor a tanító elsősorban nevelő és azután az ismeretek felszínre hozója, nevelője és kiegészítője, világosan áll előttünk az eredmény, ha az eszközök is valamennyire rendelkezésünkre állanak. Ennek lehetőségei ismét egy cikket adnának, de az új emberek már ezen akadályokat úgrúlják és növendékek munkáltatásával és munkájával, egyéni szorgalmukkal minden nehézséget legyőznek, amit ély a kiállítás mutatott meg. Szem elől állítottá képek, tárgyak formájában a szemléltető megoldásokat, a kísérleti adottságot, a szerzetelt és szorgalommal foglalkozás eredményeit és megmutatta a képeket, melyek oly könnyen felszínre hozhatók módszeres irányítással. Ezért volt helyes egymás mellé tenni két képző és két elemi (gyakorló-iskola és moszói) munkáját.

Szerintem azonban nem zárdott le 12-én a kiállítás! Ez inkább csak kezdete volt azoknak a kiállításoknak, melyek azt fogják megmutatni, hogy a képzőknek nevelő és oktató munkája kűm a periferiákon folytatódik. Az itt megkezdettek átmenetek a jövő tanítógenerációba úgy, hogy megállás nem lehet. Voltak eddig is, kik a járatan utakon indulva, saját szorgalmukkal értek

viszonyok között élő nélkülözhetetlen erőtar-
lékek ök.

A népiskolának igen nagy érdeme van abban,
hogy az elcsalott országrészekben élő magyar faj-
testvéreink sorsának kérdése a nagy magyar cé-
lok és törekvések irányvonala került a hogy
ezekben a célokban és törekvésekben a nemzet
minden tagjának olthatatlan vágya, rendíthet-
len akaratja jut kifejezésre. A további feladat,
hogy e vágyakat, akaratokat a célhoz jutás er-
edményei állandóságát és fokozását a hogy e törek-
vésekben a tudatosság adjon további lendületet.

Szükséges, hogy a népiscola ezen a téren szé-
lesebb alapon mozgó, a mainál még hatékony-
sabb és levszerűbb lelkénevezést felcsinál. Ez
a munka nem kerülhet ki földrajzi és történelmi
vonatkozások örümentés és pillanatnyi érzé-
ségsekben. Sajnos, hogy olvasókönyveinkben meg
csak ilyen tárgyú olvasmány sines.

A népiscola tanulója tudja és mélyen ér-
ze, hogy az elcsalott területen élő magyarság sorsa
a mi sorsunk is. Érte, hogy panaszk, jász-
vuk, fennmaradásukért folytatott erőfeszítések
izompropagája egy vele is összekötött közös vég-
szálon fut keresztül, amelyet soha sem igazán
keltett az átkos trianoni határ. Tudatában kell
lennie, hogy mi miattuk vagyunk leginkább
csónok, kik nélkülünk pedig elhagyhatatlan és
erreket lennének. Lelkét a velük való egyesül-
és vágyának az a tüze hevítse, amely Kőrösi Csoma
Sándort emberfeletti vállalkozásokra tette ké-
pessé a amely Julián barátot keletre üzt lelkében
a rájuktalálás erős hitével és reményével.

el oda, hogy a már megtartott tanügyi kiállítá-
sokról díjakat, elismerő okleveleket vettek háza.
Az 1926-ban tartott mohácsi kiállítás is sokat
mutatott. Az azóta lepergett úzenkét esztendő
örösi haladásnak a korszaka. Ennek a fejlődés-
nek nyomot kell hagynia. Ennek fel-
hozni, ösze kell hasonlítani nemcsak 1—2 iskola,
hanem egész vármegye, egyházmegye, vagy ha
úgy nehezen lenne hozzáférhető, egy-egy járás
vagy esperesi kerület anyagát. Oly szépen dolgoz-
nakcsa távolabbi kis községek iskolái, de csak
végre alatt marad szorgalmuk. Mennyi ambíció
lehetne ezek után megtalálni, fejleszteni s vele
egy vidék képességei megismerni, közben apró-
pénzre is le váltani. Azonban ebben az ösztöne-
ségnek és valószínűség kell vezélnie. Nem a szem-
nek dolgozni és egy esztendőn csak ezért és a
más tárgyak rovására munkálattani. Mit lehet
komoly foglalkozással elérni egy igazán munkás
iskolának!

Ezzel a gondolatlat foglalkozni van időnk.
Köri gyűléseinken is lehet erről megbeszélést
folytatni és mi munkával új eredményt bemu-
tatni. Nem magunkért, hanem jóvónkért.

Sásd II.

Bodó László.

A népiscola tanulója többet tudjon azokról a
magyarokról is, akiket a sors mostohasága ide-
genre kergetett, akik egy szöb, boldogabb élet
esalóka déliámba adott vándorbotot a kezébe.
Ismerje meg ezek sorsát, küzdelmét és vágya-
kozását. Ítélete vezesse el annak meglátásáig,
hogy ezek a kiszakadt erőttömbök egy élő orga-
nizmusnak, ami nemzetünknek részei. A kiszaka-
dás helye nemcsak szépség fölött nemzetünk
testén, hanem működésébe zavartkeltő szerve il-
laba. Kiszakadásukkal a magyar élet lükütsége erő-
lebne lett, a magyar sajátosságok színe tömpült,
a szöb, magyarság jóvá kiálltási hatványabbak let-
téléséig, az idegenben élő fajtestvéreinek ki-
válóságát, legyen büszke rájuk s a világot bá-
mulatba ejtő alkotásaira. de ugyanakkor tudjon
fájni is a lelke azon, hogy mi csak nevének híret
és dícsőségét mondhatjuk magunknak, szellemi
és fizikai erejének kincse, gazdagsága más nem-
zeteké jutott. Szerezen tájékozódást azokról az
okokról, amelyek nemzetünk életét egy a kiván-
dorsalókkal csökkentették. Ezáltal váljké szent
töréssé lelkében az a gondolat, hogy derekasan
ki akarja venni részét abból a munkából, mely-
nek az a célja, hogy a magyar föllet az idegen-
szaklalt fajtestvéreink számára vonzóvá és be-
fogadóképessé tegye.

Kedves Kartársaim! Nagy, magyar lelki-
lajdonságok akarnak lüngölöbben égni. Terjedtek,
hódításuk iránya és ereje attól függ: akaruk-e,
tudunk-e érdeklükben az eddigmi meg lekese-
ben, fokozottabban dolgozni? Akarunk és tu-
dunk! Hogy a szikra taplóra talált, hogy a zsa-
rátinokból láng csapott fel, az elsősorban a mi
érdemünk. Idáig jutni: nagy, komoly munka
volt. A politikai, társadalmi és kögazdasági élet
irányvonala akírhányson, nemcsak hogy nem
kedvezett a mi törekvéseinknek, hanem egye-
sen megnehezítette azokat. S mégis mi győztünk.
Ma a magyar élet összes megnyilvánulása ösz-
hangba került a mi munkánk irányával és cél-
jával. Utunkat immár nem keresztetik botlóká.
Ha győzelem jelzi eddigi utunkat, ez a győzelem
most már állandó kísérőnk marad.

Nagy történelmi feladatok előtt állunk. Nagy
feladatok megoldásához pedig nagy lelki erő,
helyes irányú lelki beállítottság, az értelmi, ér-
zemi és akaratú életnek erős vágyak, törhetetlen
akaratok hevítlés és tüztől izzó konsonáns ösz-
szedőháadás szükséges. E lelki összhang mege-
teremtésének elősegítése, eredményes szolgálata
ezért ma, mindennél jobban kötelez bennünket.

Fejlesztés, növeljük ezért lelkes hozzáértéssel
fajunk ősi, örökölt, kiváló lelki-ajdonságait,
mert ezáltal az a belső erőt gyarapítjuk, amit
mindig maradéktalanul a sajátunknak ér-
tehit, amit nem ingathat meg soha az érdekkö-
zösségnek változókéony szele. Mint nemzet csak
állaluk lehetünk mások előtt becsültek, érteke-
sek, számháajóhatók, félelemlesek és rettegtek.
Csak ezek által biztosíthatjuk a boldogabb más-
odik ezredévt.

MILYEN A GYERMEK?

(Folytatás.)

Utolsó feladatként járul a pedológára az
által felírt elméleti eredmények gyakorlati alkalmazása. Ennek keretében három témakör tar-
tozik: a) az egyes gyének szemlenni kívánóinak
megállapításával kapcsolatos kérdések (pl. az
elmaradt, a tehetséges s határozott feladatok
végzésére alkalmas gyének kiválogatása); b) az
egyének testi-lelki jellemképeinek megrajzolása
és c) a gyakorlati nevelés terén hasznosítható
tanulások nyújtása.

Felolvasás. A különböző feladatok megoldá-
sára a gyermektanulmány egyes részei szolgál-
nak. E részek egymással szervesen összefüggnek
és egy rendszert alkotnak. Az elmondottak alap-
ján a gyermektanulmány rendszere a követ-
kező:*)

GYERMEKTANULMÁNY.

Elméleti gyermektanulmány.	Alkalmazott gyermektanulmány.
1. Földrajstán.	1. A szellemi növe- meghatározása.
2. Életrajzlapot- rajzotán.	2. Jellemrajz.
3. Tipustán.	3. Neveléstudományi kapcsolatok.
4. Egyéniségán.	
5. Tehetségán.	
6. Gyermektanulmány.	

A gyermektanulmányozás módszerei.

A gyermektanulmányozás módszerei is álta-
lában azok, melyeket más tudományok is alkalmaznak a maguk területén. Ilyenek tapaszlatos,
megfigyelés, leírás, mérés, kísérletezés, hipotézis.
Van azonban két sajátlagosan gyermektanulmányozási
módszer is: a teszt-módszer és a kérdőíves-módszer vagy ankét.

A teszt-módszer a kísérleti módszer egyik
faja. A gyermektanulmány kezdte alkalmazni s
ma egyike a leggyakrabban használt módszere-
knek. Lényege, hogy a gyermeket úgy próba élet
állítjuk, melynek megoldásához a tanulmányozási
szándékolt képesség szükséges s így a megol-
lás eredményéről következtethetünk a vizsgált ké-
pesség (folyamat) értékére, természetére. E pró-
bák a tesztiek. Ilyen teszt pl. az analógia-érzék
vizsgálataira a következők:

ujj-kez — lábujj — . . . dobos, láb, baba, csabá,
ágya — . . . csenőg — . . . berreg, ajtó, fém, csabá,
édes — enkor, savanyú — . . . kalap, sitemény, ecet, férfi,
— 10 — . . . 1 2, 4, 6, 8.

Összesen 32 ilyenféle sor. A gyermek fel-
adata, hogy az utolsó négy sor közül kikeresse

*) V. G. Molnár Oszkár: A pedológia rendszere
Néptanítók Lapja, 1927. évf. XXXI—XXXIV. szám.

azt, amelyik úgy függ össze a barmadikkal, mint
a második az elsővel. Annak legjobb az analógia
érzeke, aki a kiszabott idő alatt a 32 sor közül
legelőbbet old meg helyesen.

Az egyes lelki jelenségek tanulmányozására
különböző próbak, általában próbakomplexumok szol-
gálnak. Így vannak figyelemvizsgáló tesztiek,
emlékeztetvizsgáló tesztiek, stb. Minél többféle
próba adja ugyanazt az eredményt, annál meg-
bízhatóbb az az.

A kérdőíves módszer rendszerint akkor hasz-
nálják, ha egy kutató mások segítségével akar
sok gyermektanulmányi adathoz jutni. Így esze-
ben a kezdeményező kutató, kinek bizonyos kérd-
és tanulmányozásához az adatok szükségesek,
a vizsgálat tárgyát kérdőív kérdéseibe foglalja.
A segítő kutatók minden megvizsgált gyermek-
ről kiállítanak egy ívet. Egszere sok segítőfű-
dolgozat; mindegyik több gyermeket megviz-
gálhat s így rövid idő alatt több ezer adat bir-
kolába juttathatjuk a kezdeményező kutatót, aki
aztán az így összegyűlt anyagot feldolgozza. A
kérdőíves módszer hátránya egyrészt, hogy a
segítőfűársak félreérthető a kérdéseket s így
helytelen adatokat szolgáltatnak, másrészt, hogy
a felelettel valódságát nagyon nehéz ellenőrizni.
E hátrányok megszüntetésére kikötésbőthetők, ha
a közös munkára vállalkozók előzetes szóbeli ta-
nászközben keretében megbeszélnek a vizsgálat
minden részletét.

„A felsorolt módszerek a gyermektanulmány-
nak ú. n. *objektív módszerei*, amelyek napjainkig
uralkodtak a gyermekvizsgálat terén. Újabban
kezd csak tért hódítani az a felolvas, hogy a
gyermeket a megjelölt *saját lelkén keresztül*
is próbája megismerni, mert hiszen mások lelki
hullámzásairól a magunk lelki élményeivel való
egybevetés útján tudunk jobb képet alkotni. Az
ilyen *„bejárás”*, intuitív megismerés nem
a normálisan képzett mindenké, de kívánatos, hogy
a nyelvökben meg legyen ez a képesség, mert
elsősorban laboratóriumi eszközök és tudomá-
nyos módszerek nélkül kell megkísérlelni azt,
hogy közelebb férközzenek tanítványaik lelke-
hez.

A lehetséges módszerektől — bármelyiket is
alkalmazzuk esetről esetre — megköveteljük,
hogy pontos, megbízható eredményt adjanak,
olyant, amelyet záró körülmények nem módosítanak
az igazság rovására. Így a vizsgálatoknál
a módszernek gondoskodnia kell arról, hogy mi-
nél kevesebb legyen a jelenségekét módosító is-
meretlen tényező, mert akkor is mindent az is-
mert tényezőkre vezetve vissza, a jelenségek
okaira és lefolyására nézve helytelen követke-
ztésekre jutunk. Ilyen ismeretlen tényező pl. a
gyermek befolyáshatósága, mely különösen a
szoklatlan helyzetek, az idegen kutató személyi
vonásai, mesterséklétek tesztő vizsgálati módok,
soha nem látott laboratóriumi berendezések, a
iskolame felhívásai vagy szereplési vágya stb. hatá-
sára jelentkezik és az eredményt befolyásolja,

mert a gyermek beviszi saját hozzátevéseit, ráfogását.⁷⁾

A vizsgálati anyag feldolgozása.

A kutató módszerek segítségével összegyűjtött anyagot fel is kell dolgozni, hogy belőlük általános törvényszerűségekre következtethessünk. A feldolgozásnak különböző céjai lehetnek s ennek megfelelően különböző módszerei vannak.

Ha valamely meghatározott lelki jelenség (pl. emlékezet, képzelet, figyelem, stb.) megismerése és jellemzése a cél, akkor a rendelkezésünkre álló adatokból különválogatjuk a reálra vonatkozókat s ezek alapján írjuk le az ill. lelki tényt s állapítjuk meg a törvényszerűségeket s tanulságokat. (*Monografikus feldolgozás mód.*)

Ha korallportrajz készítése a cél (pl. jellemző ariakurj az iskolába lépő gyermekek, vagy a fejlődés valamely korszakát), akkor az adathalmazunkból az e korra (korszakra) vonatkozókat szedjük össze s dolgozzuk fel. (*Biografikus [előírás] feldolgozás.*)

Feldolgozhatjuk az anyagot úgy is, hogy abból az egyes gyermeki tulajdonságok, képességek fejlődése tünjek ki. (*Genetikus feldolgozás.*)

De kuthatjuk azokat a különbségeket is, melyek egy-egy tulajdonság nézve a különböző korb, nem, állapotú, társadalmi helyzetű, stb. egyének között fennállnak. Pl. vizsgálhatjuk a normális és nem normális gyermekek figyelmét, a fiúk és lányok munkaképességét, a városi és falusi gyermekek képzettségét, a jómódú és szegényorsú gyermekek testi fejlődését, stb. Ilyenfélé esetekben az anyag feldolgozása az *összehasonlító módszerrel* történik.

A főmegvizsgálatok adatainak feldolgozásánál is átlagok keresésénél a *statisztikai módszer* használtjuk. Nagyszámú egyén megvizsgálásánál rendszerint azt is akarjuk tudni, hogy a tanulmányozott tulajdonságot hány egyén mily mértékben mutatja. Ezért a sok adatot táblázatba foglaljuk, az arányokat %-ban kiszámítjuk. Példa: Azt kutajtuk, hogy a gyermekek mit szeretnek legjobban játszani? Kérdőívvel megkérdeztünk pár száz vagy pár ezer gyermeket. Feleleteikből kijegyezzük az említett játékokat. Utána kiszámítjuk, hogy az egyes játékokat a különböző korúak hány %-a kedveli. A nyert % számokat megfelelő táblázatba foglaljuk. Így könnyen áttekinthetjük az egész adathalmazt, megállapíthatjuk, hogy kor szerint melyik a legkedveltebb játék, hogyan változik az évről évre, melyik az uralkodó leg több éven át, stb.

Egy-egy vizsgálat anyagának teljes feldolgozásához sokszor több, különböző szempont szerint összeállított táblázat is szükséges.

(Folytatása következik.)

⁷⁾ Lázár Á. A gyermektanulmány vázlata, 1935. 8. o.

Haladás nyomdai r. Péc.

Király-és Szt. Mór-u. sarok
Egyházmegyei nyomtatványok nagy raklára.

A Magyarországi Tanítók Étvívés-Alapjának Önszervező és Családjóléti Osztálya

módot nyújt valamennyi tényleges és nyugdíjas tanügyi alkalmazottnak, hogy önmaga és családja jövőjéről fillérek ellenében gondoskodhasson.

Az önszervező és családjóléti osztály keretén belül ezidőszent:

I. *Temelkezési* - II. *Családbiztosítási* - III. *Takarék* - IV. *Gyermekbiztosítási* osztályok, illetve tozások állanak a belépni kívánók rendelkezésére.

Biztosítások orrosi vizsgálat nélkül havi 1-5 pengős díjak mellett köthetők.

A Gyermekbiztosítási osztályba korlátozás nélkül, nem tanügyi alkalmazottak gyermekei is felvehetőek.

A takaréksági hajlam fejlődése céljából minden biztosított gyermek külön perselyt is kap.

12 évnél idősebb gyermekek számára különleges módosítok.

Értékdolgozók készséggel nyújt bővebb felvilágosítást.

a Magyarországi Tanítók Étvívés-alapja

Önszervező és Családjóléti Osztálya

Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 47.

(Az Étvívés-alap székhelyén.)

Határidő- emlékeztető.

Tagozataink, pályaművek kiadására szolgáló tagonként 12 filléret és a tanítói felkigyakorlatok költségeire megállapított összegeket az esperesi tanítókör pénztárosa a 45.012 sz. csekkalappal további személyi s sürgetés bevétele nélkül kimentatás kíséretében küldték fel. — A Katolikus Iskola még hátralékos előfizetői hája, az iskolai pénztár terhére a 45.012 sz. csekkalappal haladéktalanul beküldendő. — Nyugdíjteljesítet bejelentés (nyilatkovatvány beszerezhető a Haladás Nyomdai Rt.-nél Pécs, Király-utca 23.) november hó 15-ig a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendő. — Gazd. továbbképzés áll. államegyeztetési iránti kérvény és költségvetés nov. 15-ig a 23.234/1927. VII. sz. vkm. rendelet értelmében meg kell adni a Hivatalos Közlöny 1927. évi 9. számában a kir. tanfelügyelőséghez benyújtandó. — A következő évi költségvetés az egyház-községi közigazgatási szabályzat 23. §-a alapján az egyház-községi képviselőtestület által megállapítandó. — Az egyház-községi választók névjegyzékét az egyház-községi igazgatási szabályzat 7. §-a alapján november hónapban a következő évre szóló érvénytelen kiigazítandó. — Katolikus tanítói internatusi célokat szolgáló beirattási díjak és kimentatások (lásd Katolikus Iskola 1933. aug. 1. sz.) személyi s sürgetés bevétele nélkül a hátralékosok által most már postafórtalanul beküldendő. — Beirattási díjakról a 2243/1926. sz. fötanf. rend. alapján (Katolikus Iskola 1936. szept. 1. sz.) november hó végéig a kir. tanfelügyelői hivatalhoz az előírt kimentatást be kell küldeni.

EGYESÜLETI ÉLET.

A SZENTLŐRINCI RÓM. KAT. ESZEPRESI KERÜLET TANITÓI KÖRE május 12-én Tésenyben tartotta rendes tavaszi közgyűlést. Fél 10 órakor szentmise volt, melyet Kóvács Kálmán kisbányai adminisztrátor mutatott be. Gere Gábor dr. esperesküldött tanfelügyelő, előnk az Otárizsényszéki, mint katolikus hitűnek szeglet-kövével mondott névnyvszámot, gondolatokkban gazdag előnk megnyitott. Klár Márton megyefiai igazgatótanító a beszéd- és értelemgyakorlat történeti fejlődését ismertetve. Szilbási Béla vezetői kántorantató gyakorlati tanítást mutatott be, ugyanebből a tárgykörből az I. osztályban a konyhakérő. Beck Ferenc ózdfaluai kántorantató az új püspöki tantervet méltatta. A közgyűlés Gerty Károly világi előnk indítványára Bence László dr. koadj. kanonok, egyházmegyei helyettes főtanfelügyelő a tanítói kör diszelnőkvé választotta, hogy írnta a kör hűdeljét és nagyrabesútlését mint volt esperesküldött tanfelügyelője iránt kifejezésre juttassa. Több kisebb ügy elintézésé után Gerty Károly világi előnk a közgyűlést bezárta. Utána közös ebéd volt, amelyen Tésény község előjáróság és a község főldesura, Mándy György vendégül látta a közgyűlést tagjait. A járás közszeretében álló főbírája Puszkó Elemér, továbbá a tanítói ügyeket mindig szíven viselő Patasi Dénes országgyűlést képviselő, Mándy György főbírbírtokos, Jakab József nyíng. főjegyző és még számos vendég megjelenésével tünntette ki a tanítóságot.

A GÖDREI ESP. KER. RÓM. KAT. TANITÓI KÖRE május 10-én tartotta Eucharisztikus díszgyűlést Sásdon. A tagok közös szentáldozásban vettek részt s a szentmise után az Apolló-mező helyiségében a díszgyűlés a kongresszus himnusz éneklésével kezdetét vette. Jelen voltak a tagok teljes számban, a járás társadalmának szék-java és nagyszámú érdeklődő közönség. Bodó László vil. előnk vizsgálta a gyűlés tárgyat és előzött, üdvözölte a gyűlés vendégeit, elsősorban a főispáni családot és a járás főszolgabíráját. A megnyitót utána a sásdi dalárdia vitéz Mezey László k. tanító vezényletével: „Isten hazánkért” című négyzólamú kort adta elő gondos kidolgozásban. Utána Kápolnai Zsigmond dr. abaligetesi esp. plébános tartotta ünnepi beszédét. A csodolatos kenyérszaporításról, az Isteni kenyér alapításának történetéről beszélt s kiemelte az eucharisztia hatalmát és jóságát. Kovács Géza sásdi s. lelkes és vitéz Mezey László jól sikerült zenészműt után Pohl István abaligetesi tanító vezényletével az abaligetesi iskola tanulói eucharisztikus énekekkel adták elő. A háromzólamú gyermekkar nagy hatást váltott ki az alldozatos munka és a kitűnő hangnagyn megnevezte a hallgatóságot s igen sok tapsot arattak. Zabánny Áajos költeményből adott elő. Utána a dombovári tanítóképző-intézet énekkara Demény: „Diadalmas halál” című kis operáját mutatta be

M. Ottília rendezésében Lagler Olga zenetanárnő zongorakísérete mellett. A szereplők méltó elismerést arattak. Fent Gyula ker. tanfelügyelő zárobeszédében az Eucharisztiaólból kisüregző zárobeszédet beszélt, hogy ez a szerelet egyesítés, adon erő, hogy hazánkban szolgálhassuk. A pápai és a magyar himnusz éneklésével a díszgyűlést véget ért.

A MÁGÓCSI ESZEPRESI KERÜLET SZENT EMRE TANITÓKÖRE 1938. május hó 17-én tartotta tavaszi közgyűlést Káriszon. Szentmise után Resch János előnk megnyitójával vette kezdetét a gyűlés. Előnk mindvégig lebilencsel beszédében Szent István szellemét idézte a hallgatóság elé. Ez évben útra kelt a Szent Jobb — mondta — melytől oly sok magyar remél védelmet, segítséget, amely felé annyi öröm és fájdalom hangja száll s most oktalmi és figyelmeztetni jön közeink. Erteskes megnyitót beszédeknek folytató részében Szent István keresztény lelki értékeit, majd azoknak alkotásait fejtegette, melyeket élete végén a Szent Szűz oltára elé vitt és Neki felajánlotta. A szentiványi lélek, kultúra és gondolat elemzése után kérte a kör tagjait, hogy az elközélt eucharisztikus ünnepekkézet ne tekinthet formáságoknak, hanem a meggyőződéses belső hitük nyilvános megvallásának, mely hitet a szentiványi gonolattal megacélozva haladjanak mai valóságos időknek néhez küzdelmei között a nevelésükre bizott gyermekekkel együtt első királyunk nyomdokain. Bányai Ferenc bikali h. tanító II. osztályban „Tisztaalkodás” tanítási egységet tanította, utána pedig Horváth Béla alsómoesládai igazgatótanító a legújabb pedagógiai elvekkel átitatott tanítási közegekért a IV. osztályban a szappantözésről. Vitéz Kun Lajos tanfelügyelő, az esperesi kerület közegekének iskoláinak megismerése céljából javasolta, hogy a gyűléseket minden alkalommal más közegekben tartsák. Közgyűlés az indítvány értelmében határozta, a legközelebbi gyűlés helyének Hegyhátmargócot jelölte ki. A kedélyes hangulati társaságban utána a kör pápasági és tanítóság lelkélszike öröm töltötte el, midőn látta azt, hogy a falu vezetőinek őnzetlen munkája, a még néhány évvel ezelőt igénytelen kis Kárisz közegek, kizárólag híveinek kereseti lehetőséget akarván előmozdítani, a fővárosiak által nagymértékben felkeresett nyaralóhelyé várszólt át.

Főtanfelügyelői rendelkezés.

4004/1938. sz. Az elemi népiskola I. osztályába felvehető tanulók életkorának megállapítása tárgyában a 3200/1934. v. a I. sz. vallás-és közoktatásügyi miniszteri rendelet (Hivatalos Közlöny 1934. évi 12. szám) akként rendelkezik, hogy az elemi népiskola I. osztályába csak az évfelet fel, aki 6. életévét a felvételt éve szeptember havának 15. napjától betöltötte. Korengedélyt senki sem adhat.

Miután előfordult, hogy oly tanulók is felvételték az elemi népiskola I. osztályába, akik 6. életévük után a felvételi év szeptember havának 15. napja után töltötték be, aminek az illetőkre nézve súlyosan káros következményei voltak, felhívom a felügyeletre alá tartozó összes elemi iskolai igazgatóságokat és tanítókat, hogy a jövőben a fenthivatkozott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet előírásaihoz szigorúan alkalmacskodjanak, mert a felvételre vonatkozó, fent idézett rendelet be nem tartói ellen a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 37.944/1938. sz. rendelete értelmében a megtöröl fogalmi eljárás minden egyes esetben folyamatba fog tétetni.

HIREK.

Koch Nándor dr. a pécsi tankerület új főigazgatója.

A pécsi tankerület k. főigazgatójává a kormányzó K. o. Nándor dr. tanügyi feladatosság, egyetemi m. tanár, a főigazgatói hivatal ideiglenes vezetőjét nevezte ki.

Az új főigazgató, az európai hírű Koch Antal kétnikus professor fia, 1885-ben született Kolozsváron. Egyetemi tanulmányait a budapesti Tudományegyetemen végezte. Itt szerzte középiskolai tanári oklevelét és doktori címét. Előzetekben az Budapesten működő, mint középiskolai tanár, 1928-tól a budapesti agyorlogóimágnátszámok volt tanára. Innen került az újonnan szervezett pécsi tankerület főigazgatói hivatalába, mint középiskolai szakelőnök. Már több, mint egy évet helyettesítette a hosszú ideig beteg és nemrég elhunyt főigazgatót.

A pécsi tankerület pedagógus társadalmára nagy örömmel fogadta a megértő hivatalfőnök és nemes szándékú irányító kinevezését.

Hozsarek Endre

a németi kerület volt esperese és tanfelügyelője, görögnyelvi plébános életének 71-ik és papságának 48-ik évében október 9-én elhunyt. Temetése Görögnyelvi volt október 12-én, a délelőtti 9 órakor tartott gyászmisze után, nagy részvét mellett.

Szentkirályi Ede

nyug. gerdei r. kat. igazgató-kántortanító, eredményekben gazdag életének 75. évében Pécsen elhunyt. Szentkirályi Ede 45 évig működött a tanítói pályán és kiváló működésének elismeréséül pápai és kormányzó kitüntetésekben is részesült. Mint türelmes és felügyelő, nagy érdemeket szerzett a tüzendészet terén is. Halála szeptember 30-án váratlanul következett be. Temetése október 2-án délután volt a pécsi központi temetőben nagy részvét mellett. Tanító-

kartársai nevében Magyar Rezső nyug. igazgatótanító búcsúztatta megható szavakkal a kiváló tanterület. Koszorúmegváltás című 5 pécsei nyug. tanító 12 P-t juttatott a „Komódy István Segélyalap” elnökségéhez.

Tanítói kinevezések. *Sárközi Gyula* a tótfalusi, *Tényi György* az áltai, *Varga Géza* a tórsói, *Kántor György* a kinsárdi, *Szilágyi Géza* a magyaregregyi, *Tompaics János* a látólyi, *Wéiz Vendel* a nagyvándori, *Klettinger János* a závodi kántortanító, *Lozag Katalin* a kisdorogi II., *Bella Mária* a görögnyeli II., *Gatti Antal* a németbolyi II., *Gálos Imre* a teveli IV., *Balajthy Vilma* a mohácsi XIII., *Hauk Antal* a szajki II., *Csentő János* a bátoi III. sorsz. tanítói állásra egyházbizottságilag kinevezetlek.

Igazgatótanítói kinevezés. *Petz Vilmos*, vókányi róm. kat. tanító a vókányi róm. kat. elemi népiskola igazgatótanítójává kinevezetlett.

Közzételi iskolafelügyelői megbízás. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *Tolajosi József* nagyborsányi községi igazgatótanító a közveti iskolafelügyelői listára aét, saját kérelmére felmentette és helyette a siklósi népoktatási közveti iskolafelügyelői tendének elátására *Somsich Sándor*, pécsi állami elemi népokolai igazgatótanítót bízta meg.

IRODALOM.

ENEKSZÓ hangjegyes ének- és zenepedagógiai folyóirat. A Magyarországi Enekokatkozó Országos Egyesületnek (MEOE) hivatalos lapja. Megjelenik az iskolai évben hat hetenként, mindenkor 16 szövegdolgozat terjedelemben és iskolai karénekköla melléklettel. Évi előfizetés 4 P 50 fillér. Égység száma 4ra 80 fillér. Együttel előfizetés a Magyar Könyvszal 13 P. Előfizetések és egyéb beutakésak a „Magyar Kórus” 4898. sz. csekk-számára. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fery Oszkár-u. 55. T.: 155-4666.

A BUVÁR októberi számában *Koller János* a kaliforniai Halál völgyébe vezetett expediciójáról számol be. *Tóth Zoltán* Blaskovich László a közelmúltban elhunyt nagy szemészprofesszor életművét méltatja. *Neugebauer Tibor* a mágnesesség elméletéről, *Szekély Ádám* a nagyvárások léggömbgáttal való védelméről, *Nagyrózsa-Neppei György* az önműködő fegyver fejlődéséről, *Tóth Miksa* Gábor a magyar Adriaórról, *Koch Sándor* régi réti bányavízkeikének kineveiről, *Tasnádi-Kubacska András* az egyszarvú 6- és kétközponti mondánjának kialakulását, *Kutin György* a november 7-én bekövetkező teljes holdfogyatkozás magyarzára, stb., stb. Az érdekes tanulmányokat gazdag képanyag kíséri.

Szerkesztésért és kiadáseréi felel: **MAGYAR SÁNDOR.**

Kiadó a Pécséghházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.

Haladás Nyomdászvezénylősság Pécs, Király-utca 23. sz.

A nyomdáréi felel: **Dvorszky Lőrinc** igazgató.

KATOLIKUS ISKOLA

A pécséghházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Feloős szerkesztés: Megjelenik minden hónap elsőjén.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

ELEKZETESI DÍJ 1938. évre 3 pengő.

TAGDÍJ 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incédy Dénes-utca 9.). (Papi Otthon), hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklámokdók is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postatakaroképénártári beutakés-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. november 1.

XXVII. évfolyam, II. szám.

Tanítószemináriumi tanvezető előadás.

Itta és Szentlőrincen, 1938. évi október hó 19-én tartott tanítószemináriumon előadta:

Bérez József, k. igazgatótanító, közveti iskolafelügyelő.

A tanítószemináriumi előadások munkaprogramjának összehállítása mindenkör a pedagógiai szükségletek kielégítésére irányuló törekvés jegyében történt. Ezt a gyakorlatban jól bevált elvvel szélesebb alapokra helyezte a kultuszokmány azon intézkedése, amely egy-egy szemináriumi körzet helyi pedagógiai szükségleteit jelölte meg a szemináriumokon végzendő tevékenység irányzatab szempontjaként.

A jelen szemináriumi előadás tárgyköre már ezen rendelkezés által megjelölt irányelv alapján a közveti iskolafelügyelői előterjesztelt javaslatának figyelembevételével állították össze. Szükség érzem ezéért annak, hogy rámutassak azokra a fentforog okokra, amely bannütcsak az okmányi körzetben működő iskolafelügyelőket, a mai munkaprogramot jelentő javaslatunk előterjesztésére indított.

Sokszor hangzatosított elv, hogy az iskolának az életre kell nevelni. Ha nacionális tartalommal bővíti és gondolat, akkor úgy hangzik, hogy a magyar iskolának a magyar életre kell nevelni. A magyar élet pedig nem az átlagos nemzeti élet állapotát, jelenségeit, változásait jelenti csupán. Eltér minden más nemzet életétől. Ez a különbség nem annyira a nemzeti sajátosságokban, hanem a nemzetre nehezéd feladatok nagyságában, mennyiségében és fontosságában jelentkezik. Ezért a magyar állampolgár sem az átlag világpolgár feladatkörében él és dolgozik. Az angol, holland nemzeti élet közösségébe tartozni, a velejáró jogok és kötelességek részesevé lenni: állapot. Azt lehet mondani, kellemes állapot. A magyar nemzet tagjaként a magyar sorsközösséget vállalni: elvárás. Más nemzet életéhez úgy viszonylik a mi nemzeti életünk multja, mint a ritkán fodrozó csendes tó tikre a tenger hullámzásához.

Ha a magyar tanító munkásságával a magyar nemzeti életet hűen és híven akarja szolgálni,

akkor e megismátlódó hullámverést nemcsak tudomásul vennie, hanem annak okához, irányához és céljához igazodnia is kell.

Minden magyar tanító látja és érzi, hogy nemzeti életünk jelene egy magasságba csapó hullámhög, melynek erejét, lendületét az elhivatásunkban, küldetésünkben való hű érdebe, a tradicionális katonai erényekhez haló hűség felhanglása s az elesától területen élt fajtestvéreink sorsán való könnyíteni akarás s a velük való egyesülés vágya jelenti. Eddig is élt mindezen, mint a magyar lélek megkülönböztető drága eleme az élő organizmus ható erejével, de ki állíthatja, hogy ma nem jelentenek többet, nem hódítanak, gyűlölnek jobban, mint a létünk két évized bármelyik szakában? A népiskola mindig elsődönli feladatának tekintette e nagyértékű lelki tulajdonságok ápolását, fejlesztését, de ki állíthatja, hogy ez a munka nem követel ma nagyobb lendületet, nekibuzdulást és fokozottabb erőfeszítést?

Ezért bizonyára kartársaink osztatlan helyetteséül találkoznak, hogy a pedagógiai szükséglet sorrendjét tekintve, e lelki tulajdonságok nemzeti életünkkel kapcsolatos pedagógiai vonatkozásait kívántuk megszólaltatni ma, ezen a helyen.

E cívből két emeleti és gyakorlati téli programba iktatását kértük. Az egyik tétele címe: Légyvédelmi és légyölalmi tájékozódás, a másiké: Az elesától területen élt magyarság sorsa.

E két tételeen keresztül szeretnénk kilangászni azokat a nevelő gondolatokat, amelyek az említtelt lelki tulajdonságokkal kapcsolatosak s amelyeknek nevelői munkánkba való céltudatos alkalmazása a népiskolát hatékonyabban állítja a magyar nemzeti élet mai feladatainak szolgálatába.

Szükségesnek tartottam, hogy e kérdések lé-

Főtanfelügyelői rendelkezés.

4545/1938. sz. A visszacsatolt terület ifjúsága számára ifjúsági könyvek gyűjtése. A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter 112.009/1938. IX. sz. rendeletére (Hivatalos Közlöny folyó évi november 15. sz.), a visszacsatolt terület ifjúsága számára ifjúsági könyvek gyűjtése tárgyában, azzal hívom fel a felügyeltem alá tartozó összes iskolaigazgatókat figyelmükre, hogy a rendelkezés megfogalmazásának megfelelően intézkedjenek.

Kanonoki kinevezés.

Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök úr, Kiss Lajos, felsőházi tag, kormányfőtanácsos, székszárdi apátlébanost a pécsi székes-képtalan mesterkanonokjává kinevezte. A kinevezés osztalan örömet keltett az egész egyházmegyében. Kiss Lajos 1874. december 22-én született Szekszárdon. 1897-ben szentelték áldozópappá. 1906-ban sekrestyegazgatóvá s ugyanevkor a pécsi m. kat. tanítóképző-intézet hittanárává nevezték ki. 1913-ban Dunakeszére került plébánosnak s e minőségében 1920-ban a mohácsi esp. kerület tanfelügyelője és 1926-ban ugyanzenen kerület esperese lett. Ugyanebben az évben a székszárd-belvárosi plébániát nyerte el s egyidejűleg a székszárdi esp. kerület esperesévé és kerületi tanfelügyelőjévé nevezték ki. 1927-ben a koronózi apáti címeket kapta. 1930-ban kormányfőtanácsos, 1931-ben felsőházi tag lett. A beiktatási ünnepség november 19-án, délelőtt 9 órakor vult a székesegyházban.

A pécséyházmegyei Róm. Kat. Tanítók Fegyelmi Tanácsának elnökeként Megyés Püspök Úr O Nagyboldogsága Kiss Lajos, Kormányfőtanácsos, e. apát, mesterkanonokot nevezte ki.

Személyi változások a pécsi egyházmegyében.
Virág Ferenc megyéspápastól *Fent Gyula* magyarszéki plébános és espereskerületi tanfelügyelőt a gödri kerület esperesévé nevezte ki. *Wolff József* Püspökszentlázlóra, *Bárd Ferenc* Nakra nevezte ki plébánosát a megyéspüspök. Kápláni minőségben kinevezték: *Kovács Kálmán* Vásárosombóra, *Albert József* Hosszúhetyében, *Sudár Desz* Dunaföldvárra, *Bujdosó Tibor* Lányésőkre, *Miller József* Paksrá.

Közveti iskolafelügyelői megbízás. A m. kir. vallás- és közoktatásiügyi minisztérium folyó évi szeptember 1-től kezdődő hatályú vitéz *Vácsi* Ferenc, pécsyvárosi állami elemi iskolai igazgatófőtől megbízta a pécsi járás I. körzetében a közveti iskolafelügyelői teendőket ellátásával.

Tanítói kinevezések. *Köncz István*, a dunaföldvári VI. Magyar Lajos, a dobóvári III. sorsz. tanítói állásra egyházközséggel kinevezették.

Névváltoztatás. *Barakóits Vilmos*, horvát-hercegi róm. kat. tanító családi nevét, belügyminiszteri engedéllyel, „*Balázs*“-ra változtatta át.

Pécsi Női Lelkigyakorlatos Otthonban háromnapos záró lelkigyakorlat kezdődött december hó 27-én délután 5 órakor. Résztvevői díj az egész időtartamra 8 pengő. Csoportok, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetészerint előpontot kérhetnek. 8 személynél 20%-os vasúti kedvezmény. Bővebbet: Női Lelkigyakorlatos Otthon Pécs, Mátyás Flórián u. 46.

Új nevet kaptak az egyesített baranyai községek. Az egyesített községek közül Cseledoboka és Cselegörcsöny Görcsönydoboka, Pészbagota és Velény Velénybagota, Keménygáday és Pécs-aranyos Aranygáday, Nagybicsérd és Kisbicsérd pedig Bicsérd elnevezést kaptak.

Tanítók vasúti arcképe igazolványának érvényesítése az 1939. évre. Baranya vármegye és Pécs sz. kir. város tanfelügyelője ezúton hívja fel a város és vármegye tanítóit, hogy a feljüri vagy váltására jogosító vasúti arcképe igazolványoknak az 1939. évre leendő érvényesítése tárgyában a vallás- és közoktatásiügyi miniszter úrnak a Női Tanítók Lapja 1938. évi december hó 13-ai számában megjelent 6833/1938. sz. rendeletben foglaltak minden irányban tájékoztatást nyújtanak. Az állami tanítók e rendeletben előírt és iskoláinként két példányban kiállított kimutatást közvetlenül a m. kir. központi illetményhatárolóval, a nem államiak pedig a kimutatásán kivül az igazolványt és a 34.230. sz. csekkszámú javára befizetett előírt összegről szóló eszékis-menyvényt a kir. tanfelügyelői hivatalnak legkésőbb 1939. évi január hó 10-éig küldjék be. A térítési összegnek, kiállítás és érvényesítési díjnak egy befizetési lappal való beérkezése esetén az összegeket a helyes elszámolás és könyvelés végett a m. kir. postakasszafőnöktől befizetési lap értesítőlappal részének hatályaiban részletni kell, illetve fel kell tüntetni azt, hogy a befizetett összegből mennyi a térítési és mennyi a kiállítási vagy érvényesítési díj. Az állami tanítók igazolványait a m. kir. központi illetményhivatal záradékolásának megtörténte után a pécsi MÁV. üzletvezetésénél közvetlenül érvényesíthetik. A nem állami tanítók kimutatását a kir. tanfelügyelő záradékolja még akkor is, ha államszegélyt élveznek. Névváltozás esetén új arcképe igazolvány kiállítására kérendő.

Szerkesztésért és kiadásért felel: **MAGYAR SÁNDOR.**
Kiadó a Pécséyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.

Haladás Nyomdareznyvényszerűsége Pécs, Király-utca 23. sz.
A nyomdaiért felel: *Dvorsky Lőrinc* igazgató.

Haladás nyomda Rt. Pécs.

Király- és Sz. Mór-u. sorok
Egyházmegyei nyomtatványok nagy raktára.

KATOLIKUS ISKOLA

Róm. Kat. Elemi Népiszkola
Baranya m. Püspökszentlázló

A pécséyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népköztudományi havi közlöny. Felelős szerkesztő: **Megjelenik minden hónap elején.**

Előfizetési díj 1938. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSE: Pécs, Incády Dénes-utca 9/1, (Pápi Otthon), hívja a lap szemléi részét illető minden közlemény, hirdetés és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postakártyaképesítési befizető-lapon küldendők.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.

Tagdíj 1938. évre 3 pengő.

Pécs, 1938. december 1.

XVII. évfolyam, 12. szám.

Várjuk a karácsonyt!

Megszólt már az adventi harangzó, a maga meleg, megnyugtató, sokatmondó kongásával, hogy hirdesse az Úr útjának előkészítését és a karácsony közeledését. A kádfőtálya burkolódzó falvak és városok népei közül azok, akik újradél hála megindultságával még ma is értekezni tudják megváltottságunk boldogító irítmét, a templom felé sietnek roddés másra. Az advent bűnháza iránítja, figyelmezteti a gondokba, fáradságokba, örömkérésbe merült emberre, hogy tekintettel fordítsa magába és kevesre, kuttassa, vajjon megszületett-e, é-le, neked-e benne a megváltás kegyelmét hozó betlehemi Jézus? Sok mai ember ezeknek a figyelmeztetéseknek nem sok jelentőségét tulajdonít. Csakhamar napirendre tér fölülte és az önzés, kapzsiság, élvezetvágy, gyűlölet, bosszú pallosával viaskodva igyekszik megfőtálni a betlehemi Kisdéd tanításának megváltó erejét. Talán az éveknek egy estején szünetet a harc. Ekkor beengedjük Krisztust lakásunkba, fagyos lelkünkön esodlotts melegségi fűt, fülünkbe eszaga a dicsőség... békesség... angalyi örök szöveg... hódolunk, porba omunk egy rövid időre a megváltást hozó krisztusi szeretet meleg fény előtt és mégis a Gyermek tanítászóhoz felemelkedni nem tudunk, mert nem él, nem növekedik vagy talán még soha meg sem született az, amit Betlehemben kaptunk: a szeretet, igazság és béke.

E harmas ajánlékára, amely elvánszathatalmat egy az isteni Üdvözítő születésének emlékével, még soha sem volt olyan nagy szükség, mint napjainkban, soha nem vágykoztak után, mint a jelen perekben, amikor az emberiség annyit gond és baj között oly nagyon kívánja a tartós békét, egymás javát szolgáló szeretetet és mindenki boldogulását.

Karácsonyt nem azért várjuk, hogy egy napig legyen ünneplünk, hogy egy napig gyakoroljunk az emberiséggel két leggyönyörűbbi életét. Szüresed a te Uradat, Istenedet teljes szivedből, tel-

jes lelkedből s teljes elmédből. Szeresd felebarátodat, mint önmagadat." (Máté, 22, 37, 38.), az év többi napján pedig kereszténytelten módon éljünk. A betlehemi szeretet-tanítás nem elvont elméleti törvény, mely arra jó, hogy vaszkos könyvekben szerényen megduzzadjon a könyvtárak poros polcain, hanem élet és valóság.

Amikor a világhódító Napoleon hódítást vállalkozása Oroszországgal összemolt és Moszkva legett, úszkás falai közül hazafelé vezetve felbomlott sereget, amint mennek a vitézek elszárgva, görnyedten, fásultan a hatalmas hómezőkn, látóhatár elmosó ködöttekben, egyszer csak egy francia katonát látnak, aki láb nélkül dobálja magát a hóban. Megszónd szomorúsággal kérlek tőle: hová, hová bajtárs? Haza, Franciáországba!...

Járjon át hennünk is ilyen vágyódás, ilyen nostalgia a Kisdéd és szerete után, hogy a 20 év óta letipolt, megfőtázott magyar igazság győzelmé után a keltős szentévt befejező karácsonyi ünnepekben mindenki hathatósan munkálhassa a lelki ugratérésben és magvetésben a szegényes, rongyos istállóban született Jézus fontoságát és igazságát.

Kedves Katolikus Tanító Testvéreim! Ha majd megváltjuk az egyszerű tanító lakásokban a betlehemes karácsonyánál a gyertyákat, hogy ünnepről emlékezőre, reményégre langoljanak bennünk, akkor térdejlünk oda mi is felöltöttek, a gyermekek mellé és ajátos főházzal fogadjuk be ható tényezőként a Megváltó figyelmeztetését s igérjük meg, hogy a kis Jézus szeretet, béke küldeményét, szerény hatáskörünkben, családunkban, rokonaink, tanítóstestvéreink, barátaink, a nemzet jövő ragyogó reményégeknek nevelésében, követni és állandóan gyakorolni fogjuk. Ha ez az szeretet-ige fog behatolni úgy az egyes ember, mint a társadalom életkezelésébe, akkor egy szob, egy boldogabb jövő hajnalhasáda virrad reánk!

Püspöklak.

Gasz Antal.

Aktuális nemzetnevelés.

Írta: BARABÁS ANDRÁS.

Élénk emlékeünk még arra a miniszterelnöki leltre, melyet a naplópapok augusztus elején közöltek. Imrédy Béla ugyanis bevezette Egedy Edehez, a budapesti Damjanich-utcai tanítóképző-intézet gyakorlati osztályának IV. osztály tanulóhoz azon alkalomból, hogy az osztály tanulói órára ünnepélyük során elhatározták, hogy négy év alatt együttesen 660 pengőt befizetnek a Nemzeti Repülőalap javára és 180 pengőt már le is fizettek. Azt írta többek között a miniszterelnök úr: „Ma is olyan idők élünk, amikor a nemzet apraja-nagyjának vállvetett közelmélet kell folytatnia a mindannyiunk által szentnek vallott cért: hazánk feltámasztását. Ti, kedves Fiám, cselekedetekkel bizonyítottátok annak, hogy az állampolgárok közt a legelőkelőbb részére alkalmas példánál való önjajlított részeket kivenni. Köszönöm nektek ezt a hazafias eszelekedetet és szívből kívánom, hogy az a szelleme, amely ilyen nemes elhatározásra indította a Damjanich-utcai tanítóképző-intézet elemi iskolájának IV. osztály tanulóit, minél több követőre találjon.”

Bizonyára minden újságolvasót meghatotta a nemzeti közösségösszefoglalásnak, a szolidaritásnak ez a nemes példája. Főlkép a magyar tanítólelküket, akiknek egyik legszebb és legfontosabb törekvése ezt a szellemet belemelni a jövő magyar nemzetébe, amely ilyen áldozatkészségre készteti azt a nemzetet, a hazát iránt már gyermekkorában is. Mert a szellem az elsőrendű fontos, nem a tananyag, a jó állampolgári magatartás, nem az elszájtított ismeretek mennyisége; a nevelés, nem a tanítás; a nemzetnevelés, nem a 23 perc félórásból balanziróval ismeretgyűmösztelés.

Valóban úgy van, ahogy a miniszterelnök úr írja lefelében, hogy „a nemzet tagjainak összefogása, a jóonk jobbrafordulásába vetett bizalom, a szorgalmas és kitartó munka és a hazafias erőnek ápolása mindenkör az ország és a nemzet feltámasztására vezetnek”. Amikor Imrédy Béla megírta leltrét, bizonyára sem ő, sem mi nem gondoltuk, hogy a magyar gyermekeknek ilyen hamar alkalom lesz az egész nemzet bizalmának, hitének, trianoni két évtizedes megfeszített munkájának eredményeként, békés úton visszatér felvidéki magyar testvéreivel szemben áldozatkészségüket tettkében kifejezni. Hogy csillog a szemük a „Mindent vissza!” egeverő kiáltására. Hogy hozzák könyveket, tollakat, úrköteket, mely ártékhatójuk a tanító szavára: „Iskolába, hogy azt visszatértest testvéreiknek eljuttassa!”

Használjuk ki ezt az aktuális alkalmat a nemzeti összetartás, a közösségi érzés, a nemzeti összefogás kivénelésére és fejlesztésére, az áldozatkészség tettkében nyitbólú gyakorlására! Ez az új nemzedék hadd élveze a jóselekedet benső

örömet, hadd örüljön az egeverő „Mindent vissza!” biztató kezdetének! Ha mi, a világháborút jártak, vagy azt keresztelték korosztályt lemondás, tűrés, nyomor, szegény és minden passzívitás árán edződtünk meg a kitartásra, az új sarjadék hadd edződjék az öröm, a derű, a jobb-lett, a nemes bükeség, az aktívitás útján a közösségállás, a közösségi munka, a nemzetiség, a nemzeti nagyság minden felöléséig és terhének viselésére! Ne mulasszunk el egyetlen alkalmat a jelentősebb szűbb jövő kialakulásának lépésről lépésre való megismertetésére. Híába van percekre beosztott új órárendem (mellyel sötásem fog tudni megékelni), mégsem működik el nap ebben a történelmi időben, hogy gyermekeimet ne tájékoztassam, ne felkeltsem az állandóan friss vágyakól, díszlett hogy falitkerk és kis országosztó előtt. De aktuálisokkal van tele most minden tanítórú és az aktívitás is van bó alkalom, főleg a fogalmazásban, amikor a gyermekek kifejezhetik testvéri, közösségi, hazafias érzelmeiket a visszatér, bár ismeretlen testvéreiknek íródo levelekben. És hozzáik a szegényesükből teló kis ajándékokat, hozzáik hetek óta és büszkén viselik a piros, fehér, szó szíveket: „A Felvidékiért!” és a nemzetiszín szalagokat: „Mindent vissza!”

Balban, éhponatásban legfőbbsőrfő összejogott a magyar és ha szalmalángnyi dinamikus erővel gyúzni tudott, gyúzott is, de a kitartásra, az állandó, a statusus örő kifejtésére kell nevelnünk legelőképen: az állandó összefogásra, a kitartó, áldozatkész közösségállásra. A dinamikusan erőket át kell alakítani statusus erőkké, a magyar szalmalángot állandóan izzó parázsra, hogy a felbuzdulás ünneppajját a munkás hét-köznapok kövessék. Használjuk ki az aktuálisát a nemzetnevelésre, de a nemzetnevelés ezúttal is legyen mindig aktívus!

A pécsi püspöki tanítóképző a Felvidékről.

A Pécsi Püspöki Liceum és Tanítóképző-intézet ifjúsága a felvidéki magyarság felszabadulását érzett nagy örömmel azzal fejezte ki, hogy Királyhalmecre gyönyörűen himzett nemzeti színlátás küldött. Együtt elhatározták, hogy lekelen munkához lát és egy elmi iskolai szemléltető felszereléssel ajándékozza meg a királyhalmecsi plébániához tartozó egyik iskolát. Azért választotta Királyhalmecet, hogy Mész László írta leltrét és szerkesztő kifejezése, aki húsz évvel áttanított áldozott, dolgozott és szenvedett a felvidéki magyarsáért és meghabonázó szavaival állandóan építette és erősítette a consoarságát és az elszakított magyarság között az aranyhidat. A tanári karral egyetemben pedig a felvidéki magyarság segélyezésére 130 pengőt adott össze.

MILYEN A GYERMEK?

(Folytatás.)

A G Y E R M E K T E S T E

Egényi testi vizsgálatok.

Sokan azt vélik, hogy a gyermek testének vizsgálata az orvos feladata. Igen, ha betegségről, nagylöbőkü rendellenességről van szó, amikor a gyermeket gyógyítani kell. A nevelés érdekében viszont szükséges, hogy a szülők, tanítók és nevelők is rendelkezzenek kellő gyakorlattal, hogy a gondjaira bízott gyermekek testi állapotát kellő alapossgal megismerjék, állandóan ellenőrizzék és szerzett tapasztalataikat nevelési munkájukban értékesítsék. Nagyon sok baj, betegség, testi rendellenesség árhárítható el, vagy szüntethető meg, ha a szülők és tanítók szeme e tekintetben is éles, megfigyelésben jártas, minden idejében észrevessz a megteszt a szükséges tenetalkól.

A gyermek testi tanulmányozása lehet egyszerű végignézésem, megfigyelésben alapuló általános és megfelelő merekekkel, próbakkal, hosszabb ideig tartó megfigyeléssel és kikérdezéssel történő behatóbb vizsgálat.

A gyermek általános testi vizsgálata abban áll, hogy a vele való érintkezés közben figyelmes végignézünk a gyügyünk magunkban annak testi állapotáról, egészségi és alkati tulajdonságairól lehetőleg alapos képet alkötni. Ezt mindenikkel szemben többé kevésbé megteszi az ember, különösen, ha először találkozik az állattal, vagy idegen nem látta. A szerzett benyomások alapján a legfőbbörök néhány mondatba foglalható ítéletet, véleményét is alkötnak magunkban. Pl. magasrterű, beteges, 40 év körtü férfi. Vagy egészen nyílt, szinte mintha nőti volna, jó szímben van, élénken mozog. Stb. Stb. Persze növedékeink, nevejtünk megtekintésnél nem elégedhetünk meg ennyivel. A jó szülő és nevelő a gyermekek megfigyelésében és testi állapotuk megítélésében igyekszik akkora jártassággal szer tenni, hogy néhány találkozás és beszélgetés során nevelési szempontból minden fontosat észrevegen, ami meglátható s így alapos képet szerezzen a gyermekről. Ez sokkal könnyebb és eredményesebb, ha előre összehájtított a betanult szempontok szerint végézik.

Ilyen szempontok lehetnek: *termet* (magas, közepes, alacsony); *alkat* (nyúlánk, tömzsi, vézna, erős, nagyszottú, hosszúzúróú, rövidzúróú, kerek hátú, lapos hátú); *teltség* (sovány, kövér, arányos); *épség* (sánta, béna, püpos, x láb, 0 láb, ló láb, ferde gerinc, valamely testrés hiánya, szemüveges, közellátó, vak, nagyothalló, süket); *általános fizikai erő* (erős, átlagos, gyenge, beteges); *bőrszín, hajszín* (fehér, barna, szöke, barna, fekete); *mozgás* (fürgé, mozgóköny, gyors, ügyes, lassú, nehézkes, kényelmes, ügyetlen, balkezes, stb.); *testtartás* (állás, ülés

és járás közben); *ápoltság* (jól ápolat, tisztá, elhanyagolt); *tekintete* (nyílt, egyes, kifejező, élénk, szomorú, bágydat, szenvedő, merev); *kozponalkat* (hosszúkas, tojásdad, kerek); gömbölyített arca, esonatos arca); *figyeltatás* (teljes, hiányos, alhangyolt, gondozott, az egyes fogak örök seken szépen fejlettek, rendezten állók, aprók vagy túl nagyok, ferden állók, egymásra nőttek, túl ritkán állók, gyengén fejlettek, csipkés szöliek, fogkövesek, stb.).

A gyermek behatóbb testi vizsgálata. A gyermek testének általános vizsgálata közben szerzett képet behatóbb vizsgálattal kell teljesebbé tennünk. Ide tartozik a fontosabb testfeljölési adatok megmérésre, az érzékszervek megvizsgálása, a testi erő, ügyesség és edzettetés tanulmányozása s végül az életmód megfigyelése.

a) *A testfeljölési adatok* közül legfontosabb a magasság, testüly, mellbőség, a comb és felkar vastagsága. Ezek megmérését minden külön utasítás nélkül bárki könnyen elvégezhet. A tanítói eredményeket össze kell hasonlítani a tömegvizsgálatokból nyert átlalokkal. Így megtudjuk, hogy a megvizsgált gyermek korához képest mily fejlettségű.

b) *Az érzékszervek* közül a szem és a fül azok, melyeken keresztül a nevelő a gyermek lelkéhez férközik s melyek segítségével a gyermek ismereteinek legnagyobb részét szerzi. Ezért nagyfontosságú a látó- és hallóképesség megmérése. A nagyobb fogzavarkosságok és rendellenességek könnyen észrevehetőek. A kisebb mérvi, de mégis zavarokat okozó hibákat azonban csak megfelelő vizsgálattal vehetjük átérzőben észre. *A látásdéttség iskolai vizsgálata* az a. n. optometriai tábla segítségével történik. E tábla legalsó sorában 7 b m nagyságú nyomtatott nagybetű van, míg a többi sorok, alulról felfel haladva, meghatározott mértékben nagyobb betűköl állanak. Az egyes sorok betűi nem alkotnak szavakat, hanem különállók. E táblát 5 m távolságon, szemmagasságban és kellően megvilágítva tesszük a gyermek elé. Ha így távolról a 7 mm-es betűk körül hátrnat felismer, látása normális, ellenkérő esetben gyengelátású. A gyengelátás fokát az mutatja, hogy a nagyobb betűs sorok melyikének betűit ismeri fel. Olvasni nem tudók látásának megvizsgálására oly táblát használunk, melyen betűk helyett bizonyos, e célra alkalmas, jel van. Ilyen jel pl. a C-hez hasonló, egy helyen megszakított kör. A vizsgáládot személynek azt kell megállapítani, hogy az egyes körökön a nyílás mely irányban (jobbra, balra, lenn, fenn) van. Az értékelés itt is az előzőekben leírt mód szerint történik. Aki 5 m távolságról a legkisebb betűk körül 3 ml eltérő látás nyílás irányát, normális látóképességű. Az ilyen tábla segítségével az első osztályos tanulók is megvizsgálhatók mindjárt a tanév elején.

Ha így megállapítottuk, hogy a gyermekek közül kik a csökkentlátásúak, akkor őket szemük gyengesége szerint úgy ítéltük, hogy egyik

Főtanfelügyelői rendelkezés.

4545/1938. sz. A visszacsatolt terület ifjúsága számára ifjúsági könyvek gyűjtése. A m. kir. vallás- és közoktatási minisztérium 112.009/1938. IX. sz. rendelkezése (Hivatalos közlöny folyó évi november 15. sz.), a visszacsatolt terület ifjúsága számára ifjúsági könyvek gyűjtése tárgyában, azzal hívom fel a felügyelem alá tartozó összes iskolaigazgatóságok figyelmét, hogy e rendelkezésnek megfelelően intézkedjenek.

Kanonoki kinevezés.

Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök úr, Kiss Lajos, felsőházi tag, kormányfőtanácsos, székszárdi apátlépbánosi a pécsi székes-képtalan mesterkanonokjainak kinevezése. A kinevezés szótlan örömet kellett az egész egyházmegyében. Kiss Lajos 1874. december 22-én született Szekszárdon. 1897-ben szentelték áldozópapá. 1906-ban sekrestyegazgatóvá s ugyaneppor a pécsi r. kat. tanítónőképző-intézet hittanárává nevezeték ki. 1913-ban Dunaszerkesztő kerületi plébánosnak s e minőségében 1920-ban a mohácsi esp. kerület tanfelügyelője és 1926-ban ugyanezen kerület esperese lett. Ugyanebben az évben a szekszárdi-bérbárosi plébánián nyerte el s egyidejűleg a székszárdi esp. kerület esperesévé s kerületi tanfelügyelőjévé nevezeték ki. 1927-ben a koronásói apáti címet kapta. 1930-ban kormányfőtanácsos, 1931-ben felsőházi tag lett. A beiktatási ünnepség november 19-én, délelőtt 9 órakor vult a székesegyházban.

A pécsyvármegyei Róm. Kat. Tanítók Fegyelmi Tanácsának elnökévé Megyés Püspök Úr Ó Nagyméltósága Kiss Lajos, kormányfőtanácsos, c. apát, mesterkanonokot nevezte ki.

Személyi változások a pécsi egyházmegyében. Virág Ferenc megyéspápa Fent Gyula magyarszéki plébános és espereskerületi tanfelügyelő a gödri kerület esperesévé nevezte ki. Wolf József Püspökszentlászlóra, Birtl Ferenccel Nákra nevezte ki plébánosná a megyéspüspök. Kapláni minőségben küldettek: Kovács Kálmán Vásárosdombóra, Albert József Hosszúhátynára, Sudár Dező Dunaföldvára, Bujdosó Tibor Lányosokra, Müller József Paksrá.

Közzeti iskolafelügyelői megbízások. A m. kir. vallás- és közoktatási minisztérium folyó évi szeptember 1-től kezdődő hatályal vitéz Vácz Ferenc, pécsyvármegyei állami elemi iskolai igazgatótanálomból megbízta a pécsi járás I. körzetében a közéleti iskolafelügyelői tisztséget ellátással.

Tanítói kinevezések. Kénes István a dunaföldvári VI., Magyar Lajos, a dombóvári III. sorsz. tanítói állásra egyházbiztosággal kinevezettek.

Névváltoztatás. Barakobits Vilmos, horvátherelendi róm. kat. tanító családi nevét, belügyminiszteri engedéllyel, „Balázs”-ra változtatta át.

Pécsi Női Lelkigyakorlati Otthonban háromnapos zárt lelkigyakorlat kezdődik december hó 27-én délután 5 órakor. Résztételi díj az egész időtartama 8 pengő. Csoporthoz, ha legalább 15-en jelentkeznek, tetszés szerinti időpontot kérhetnek, 8 szendvél 20%-os vasúti kedvezmény. Bővebbet: Női Lelekgyakorlati Otthon Pécs, Mátyás Flórián-u. 46.

Új nevet kaptak az egyesített baranyai községek. Az egyesített községek közül Cseledboka és Cselegöröcsény Göröcsnyidoboka. Pészbagota és Velény Velénybagota. Kőmánya Gyánán és Pécs-ananyos Aranyosgyánán, Nagybiérd és Kisbiérsd pedig Biérsd elnevezést kaptak.

Tanítók vasúti arcképes igazolványainak érvényesítése az 1939. évre. Baranya vármegye Pécs sz. kir. város tanfelügyelője ezúton hívja fel a város és vármegye tanítóit, hogy a főláru jegy váltására jogosító vasúti arcképes igazolványoknak az 1939. évre leendő érvényesítés tárgyában a vallás- és közoktatásiügyi miniszter úrnak a Néptanítók Lapja 1936. évi december hó 1-jei számában megjelent 6833/1936. sz. rendeletben foglaltak minden irányban tájékoztatást nyújtanak. Az állami tanítók e rendeletben előírt és iskolánként két példányban kiállított kimutatást közvetlenül a m. kir. központi illetményhivatalnak, a nem államiak pedig a kimutatásuk kivétel az igazolványt és a 34.230. sz. csekk száma javára befizetett előírt összegről szóló csekkelismernyvet a kir. tanfelügyelői hivatalnak legkésőbb 1939. évi január hó 10-éig küldjék be. A térítési összegnek, kiállítás és érvényesítési díjnak egy befizetési lappal való befizetése esetén ezeket az összegeket a helyes számlázás és könyvelés végett a m. kir. postatakarékpénztári befizetési lap értesítőlap részének hátlapján részletezni kell, illelve fel kell tüntetni azt, hogy a befizetett összegből mennyi a térítési és mennyi a kiállítási vagy érvényesítési díj. Az állami tanítók igazolványait a m. kir. központi illetményhivatal záradékolásának megtörténte után a pécsi MÁV. üzletvezetőségnek közvetlenül érvényesíttetik. A nem állami tanítók kimutatását a kir. tanfelügyelői záradékolja meg akkor is, ha államsegélyt élveznek. Névváltozás esetén új arcképes igazolvány kiállítása kérendő.

Szerkesztésért és kiadástért felel: MAGYAR SÁNDOR. Kiadó a Pécsyvármegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület.

Haladás Nyomdarszénnyelírásság Péc. Király-úta 23. sz. A nyomdárért felel: Dvorszky Lőrinc igazgató.

Haladás nyomdara Péc.

Király- és Szí Mór-u sarak
Egyházmegyei nyomdák
nyek nagy raklára.

KATOLIKUS ISKOLA

Róm. Kat. Elemi Népiszkola
Baranya m. Püspökszentlászló

A pécsyvármegyei tanhatóság hivatalos közlönye
Népoktatásügyi havi közlöny. Felolós szerkesztés: Megjelenik minden hónap elején.

Előfizetés díj 1938. évre 3 pengő.

Magyar Sándor, tanfelügyelő.
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Incády Dénes-úta 9/a. (Papi Otthon), ahol a lap szemléi részét ültöz minden közölemény, hirdetések és reklamációk is kiadandók. Az előfizetési és jogdíji díjat a 45.012. sz. postatakarékpénztári befizetési-lapon küldendők be.

Pécs, 1938. december 1.

XXVII. évfolyam, 12. szám.

Várjuk a karácsonyt.

Megszólalt már az adventi harangzó, a maga melleg, megnyugtató, sokatmondó köngszával, hogy hirdesse az Úr útjának elkészítést és a karácsony kiáradását. A kűdfátyalva burkolódzó falvak és városok népei közül azok, akik újradét hálá megindulásával még ma is éretlenül tudják megváltottságunk boldogító örömét, a templom felé sietnek rofatés misére. Az advent bűnbánatra indítja, figyelmezteti a gondokba, fáradsalmakba, örömkérésbe merült embert, hogy tekintet fordítsa magába és keresse, kutassa, vajjon megszületett-e, él-e, növekedik-e benne a megváltás kegyelmét hozó betlehemi Jézus? Sok mal ember ezeknek a figyelmeztetéseknek nem sok jelentőségét tulajdonít. Csakhamar napirendre tér fölötte és az ánzés, kapzsiság, élvezetvágy, gyűlölet, bosszú pallosaival viaskodva igyekszik meggátolni a betlehemi Kisdéd tanításának meggyökeresését. Talán az évek egy estjén szímetel a harc, a küzdelem, az ádáz tusa; karácsony sent estjén. Ekkor beengedjük Krisztus lakásánakba, fagyos lelünköt csodálatos melegés fűtől, hűlünkbe eseng: a dicsőség... békesség... anygall örök szózata... hódolunk, porba omunk egy rövid időre a megváltást hozó krisztusi szeretetszóhoz lényre elét és mégis a Gyermek tanításához felmelegedni nem tudunk, mert nem él, nem növekedik vagy talán még soha meg sem született az, amit Betlehemben kaptunk: a szeretet, igazság és béke.

E hármas ajándékra, amely elválaszthatatlanul egy az isteni Údvözítő születésének emlékével, még soha sem volt olyan nagy szükség, mint napjainkban, soha nem vágyakoztak utána, mint a jelen perekben, amikor az emberségszerelem any gond és baj kűzlet oly nagyon szeretetel és mindenki boldogulását.

Karácsony nem azért várjuk, hogy egy napig legyen ünneplünk, hogy egy napig gyakoroljunk az emberiség két leggyönyörűbb elvét: „Szerecsd a te Uradat, Istenedet teljes szivedből, tel-

jes lelkedből s teljes elmédből. Szeresd felebarátodat, mint ömagadát.” (Máté, 22, 37, 38.), az ez többi napján pedig kereszténytelmen mőden éljünk. A betlehemi szeretet-tanítás nem elvont elméleti törvény, mely arra jó, hogy vaskos könyvekben szerényen meghűződik a könyvtárak poros polcain, hanem élet és valóság.

Amikor a világhódító Napoleon hadi vállalkozása Oroszországban összeomlott és Moszkva legett, székés falai közül hazafel vezetete felbomlott ország, amint mennek a vítzék elcsigázva, görnyedten, fűsültan a hatalmas hőmérzőkőn. Lőhátrát elmosó kűdtengerben, egyszer csak egy francia katonát látnak, aki láb nélkül dobálja magát a hóban. Megszónd szomorúsággal kérkű tőle: havá, hová bajtárs? Haza, Franciaországba!...

Járón át bennünk is ilyen vágyódás, ilyen nostalgia a Kisdéd és szeretete után, hogy a 20 év óta letipor, meggyalázott magyar igazság győzelmé után a kettős szentérvet befejező karácsony ünnepekben mindenki hathatósan munkálhassa a lelki ugartörésben és megvilágésben a szégeny, rongyos istállóban született Jézus főnagyság elvét és igazságát.

Kedves Katolikus Tanító Testvéreim! Ha majd meggyűjtjük az egyszerű tanító lakosokba a betlehemes karácsonyfán a gyertyákat, hogy ünnepre, emlékezésre, reménységre hangoljanak bennünket, akkor térjedjünk oda mi is felbőntek, a gyermekek mellé és ájtatos főhosszal fogadjuk be ható tényezőként a Megváltó figyelmeztetését s igőrjük meg, hogy a kis Jézus szeretet, béke küldeményét, szerény hatáskörűnkben, családunkban, nokonank, tanítótestvéreink, barátaink, a nemzet jövő ragnozó reménységének nevelésében, követni és állandóan gyakorolni fogjuk. Ha ez a szeretet-ige foghatolnó úgy az egyes ember, mint a társadalom életkerésésébe, akkor egy szebb, egy boldogabb jövő hajnalhasáda virrad reánk!

Püspöklak.

Gasz Antal.